ҚР ҰКП НПП РК
АТАМЕКЕН

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ
БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ

БЕКІТЕМІН
Басқарушы директор –
Адами капиталды дамыту
департаментінің директоры
_____ А.А.Бейсенбенов
«12» 12 2025 ж.

«Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрлігі» мемлекеттік мекемесімен 2025 жылғы 24 қыркүйектегі №84 көрсетілетін қызметтерді мемлекеттік сатып алу туралы шартына сәйкес білім беру бағдарламаларының рейтингін қалыптастыру бойынша

ҚОРЫТЫНДЫ ЕСЕП
(9 ТОМ)

Астана қаласы, 2025 жыл

МАЗМҰНЫ

1. Аббревиатуралардың толық жазылуы……. 3
2. Шартқа қосымшада көрсетілген критерий атауларының ұсынылған есептегі қысқартылған атаулары……. 4
3.«Орыс тілі мен әдебиеті» білім беру бағдарламалары бойынша есеп …… 5
4.«Әлеуметтік жұмыс» білім беру бағдарламалары бойынша есеп……..... 48
5. «Журналистика» білім беру бағдарламалары бойынша есеп …… 80
6. «Қоғамдық байланыс» білім беру бағдарламалары бойынша есеп …… 123
7. «Металлургия» білім беру бағдарламалары бойынша есеп ……. 151
8. «Логистика» білім беру бағдарламалары бойынша есеп ……. 183
10. «Әлеуметтік педагогика» білім беру бағдарламалары бойынша есеп …… 220
11.«Тарих» білім беру бағдарламалары бойынша есеп …… 248
12.«Орман шаруашылығы» білім беру бағдарламалары бойынша есеп ……... 282

АББРЕВИАТУРАЛАРДЫҢ ТОЛЫҚ ЖАЗЫЛУЫ

«Атамекен» ҰКП	– «Атамекен» ұлттық кәсіпкерлер палатасы
ҚР ҒЖБМ	– Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрлігі
ББ	– білім беру бағдарламасы
ЖЖОКБҰ	– жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдары
ЖОО	– жоғары оқу орнынан
ҰБТ	– ұлттық бірыңғай тестілеу
ПОҚ	– профессор-оқытушылар құрамыны
ЭПК	– элективті пәндер каталогы
МББ	– модульдік білім беру бағдарламасы
т.б	– тағы басқалары
IAAR	– Аккредиттеу және рейтингтің тәуелсіз агенттігі;
FIBAA	- Foundation for International Business Administration Accreditation;
IQAA	- Білім сапасын қамтамасыздандыру бойынша тәуелсіз агенттігі;
ASIIN	- Accreditation Agency for Degree Programs in Engineering, Computer Science, Science and Mathematics;
ABET	– Инженерлік және технологиялық бағдарламаларды аккредиттеу жөніндегі кеңес;
ACQUIN	- Accreditation, Certification and Quality Assurance Institute;
ARQA	- Аккредиттеу және білім беру сапасын сараптау тәуелсіз агенттігі;
MusiQuE	- Music Quality Enhancement;
ECAQA	- Білім беруді, денсаулық сақтауды сапамен қамсыздандыру және аккредиттеудің еуразиялық орталығы;
CAAAE	- Орталық Азия білім жүйесін аккредиттеу қауымдастығы;
ACBSP	– Бизнес мектептері мен бағдарламаларын аккредиттеу кеңесі;

Шартқа қосымшада көрсетілген критерий атауларының ұсынылған есептегі қысқартылған атаулары

№	Шарттағы атауы	Есептегі атауы
1	Білім беру бағдарламасын жұмыс берушілермен әзірлеу немесе келісу туралы мәліметтерді талдау	Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен әзірлеу және келісу
2	Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау	Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау
3	Тиісті сала бойынша профессорлық-оқытушылар құрамынан (ПОҚ) практиктерді оқу процесіне тарту туралы мәліметтерді талдау	Профессор-оқытушылар құрамының практикалық жұмыс тәжірибесі
4	ПОҚ сапасын талдау (студенттер мен оқытушылар арақатынасы (1 оқытушыға шаққандағы студенттер саны), ғылыми дәрежесі бар оқытушылардың үлесі);	Профессор-оқытушылар құрамының жетістіктері, ЖЖОКБҰ студенттері мен оқытушыларының арақатынасы, Дәрежелі оқытушылардың үлесі
5	Білім беру бағдарламаларының мамандандырылған аккредиттеуден өтуі туралы мәліметтерді талдау	Білім беру бағдарламаларын аккредиттеу
6	Білім беру бағдарламалары бойынша оқуға түскендердің орташа ҰБТ балын талдау	Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы
7	Академиялық ұтқырлық шеңберінде білім алған студенттердің үлесі туралы мәліметтерді талдау	Академиялық ұтқырлық
8	Білім беру бағдарламасы бойынша оқып жатқан шетелдік студенттердің үлесі туралы мәліметтерді талдау	Шетелдік студенттердің үлесі
9	Магистратура мен резидентурада оқуын жалғастырған түлектердің үлесі туралы мәліметтерді талдау	Магистратурада/резидентурада оқуды жалғастырған түлектердің үлесі
10	2024 жылғы түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін 2000 білім беру бағдарламасы бойынша түлектердің зейнетақы аударымдарының болуы немесе болмауы бойынша талдау	Түлектердің мансаптық перспективалары
11	Білім беру бағдарламаларын бағалауды талдау	Білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау

6В017 Тілдер және әдебиет бойынша мұғалімдерді даярлау бағыты
В017 Орыс тілі мен әдебиеті мұғалімдерін даярлау білім беру бағдарламасы тобы
«Орыс тілі мен әдебиеті» білім беру бағдарламасы бойынша рейтингіні қалыптастыру есебі

Кіріспе

Қазақстанның жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру жүйесі экономиканың түрлі салалары үшін жоғары білікті мамандарды даярлауда шешуші рөлдердің бірін атқарады. Еңбек нарығының қарқынды дамуы мен халықаралық интеграция жағдайында білім беру сапасы ғана емес, сонымен қатар білім беру бағдарламаларының қазіргі заманғы сын-қатерлерге бейімделу қабілеті де маңызды. Білім беру мекемелері жұмысының тиімділігін бағалаудың маңызды құралы - мамандарды даярлау деңгейін, түлектердің бәсекеге қабілеттілігін және білім беру бағдарламаларының сапасын объективті бағалауға мүмкіндік беретін рейтингілер жасау.

Бұл есепте 2025 жылғы Қазақстанның жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарындағы (бұдан әрі – ЖЖОКБҰ) білім беру бағдарламаларын (бұдан әрі – ББ) талданады. Осы талдау шеңберінде түлектердің кәсіби құзыреттілігін дамытуға және олардың еңбек нарығындағы сұранысына әсер ететін негізгі көрсеткіштер бойынша ББ кешенді салыстырмалы шолу жүргізілді.

Білім беру бағдарламаларының рейтингін қалыптастыру үшін негіздеме:

1. Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі №319 «Білім туралы» Заңы.
2. «Қазақстан Республикасында жоғары білімді және ғылымды дамытудың 2023-2029 жылдарға арналған тұжырымдамасын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2023 жылғы 28 наурыздағы №248 қаулысы.
3. «Еңбек нарығының қажеттіліктерін ескере отырып, жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білімі бар кадрларды даярлауға жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарының дайындық бөлімшелеріне мемлекеттік білім беру тапсырысын орналастыру қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2016 жылғы 29 қаңтардағы №122 бұйрығы.
4. «Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру бөлігінде тәуекел дәрежесін бағалау өлшемшарттарын және білім беру жүйесіне тексеру парақтарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрінің 2022 жылғы 1 желтоқсандағы №166 және Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрінің 2022 жылғы 2 желтоқсандағы №116 бірлескен бұйрығы.

Бұл есептің мақсаты – білім беру бағдарламаларына жан-жақты талдау жүргізу және осы талдау негізінде қорытынды рейтинг жасау. Рейтинг жасау барысында білім беру процесінің барлық маңызды компоненттерін қамтитын

әртүрлі критерийлер тобы ескерілді. Олардың ішінде: білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері және түлектердің мансаптық перспективалары. Бұл блоктардың әрқайсысы жалпы рейтингте белгілі бір салмаққа ие, бұл бағалауды мүмкіндігінше объективті және жан-жақты етуге мүмкіндік береді.

Бұл есептің негізгі міндеті – білім беру бағдарламаларының жағдайы туралы нақты және құрылымдық түсінік беру. «Орыс тілі мен әдебиеті» ББ бойынша 2025 жылғы рейтингке 24 ЖЖОКБҰ қатысты (1-қосымша).

1 Жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарының білім беру бағдарламаларының деректерін талдау

1.1 «Білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.1.1 «Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен әзірлеу және келісу» критерийі

ББ мазмұнын болашақ мамандардың кәсіби құзыреттілігі мен бәсекеге қабілеттілігінің тиімділігін арттыру үшін әлеуетті немесе негізгі жұмыс берушілермен келісу қажет. Жұмыс берушілер білім беру бағдарламаларын әзірлеу кезінде ұсыныстар, пәндердің мазмұнына өзгерістер енгізе алады, сондай-ақ зерттелетін тақырыптар мен материалдардың өзектілігі бойынша ұсыныстар мен ескертулер бере алады. Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен келісу түлектердің табысты жұмысқа орналасуына ықпал ететін негізгі факторлардың бірі болып табылады.

ЖЖОКБҰ бұл критерий бойынша 2024-2025 оқу жылына арналған ББ бойынша құжаттардың мынадай тізбесін ұсыну қажет: модульдік білім беру бағдарламасы (МББ), элективті пәндер каталогы (ЭПК), жұмыс берушіден хат, келісу хаттамасы, жұмыс берушінің рецензиясы, ұсынымдық хат, анықтама-негіздеме, ББ сараптамасы.

Осы критерийді есептеу кезінде ББ келісуге қатысатын жұмыс берушілердің санына басты назар аударылды. Бір мамандықтағы жұмыс берушілер әр түрлі болуы мүмкін, сәйкесінше, жұмыс берушілер саны неғұрлым көп болса, жұмыс ерекшеліктерін ұсыну туралы көзқарастар мен пікірлер соғұрлым көп болады.

1-кесте. «Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен әзірлеу және келісу» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ келісілген жұмыс берушілер саны	Балл
1	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	8	**5,00**
2	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	5	**3,50**
3	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	5	**3,50**
4	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	5	**3,50**
5	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	5	**3,50**
6	Шымкент университеті	5	**3,50**
7	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	4	**3,00**
8	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	4	**3,00**
9	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	4	**3,00**
10	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	4	**3,00**
11	Қазақстан-Американдық еркін университеті	3	**2,50**

12	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	3	**2,50**
13	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	3	**2,50**
14	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	3	**2,50**
15	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	3	**2,50**
16	Орталық Азия Инновациялық Университеті	3	**2,50**
17	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	3	**2,50**
18	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	2	**2,00**
19	Астана халықаралық университеті	2	**2,00**
20	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	1	**1,50**
21	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	1	**1,50**
22	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	1	**1,50**
23	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	1	**1,50**
24	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	0	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

1-кестеде осы критерий бойынша нәтижелер берілген: М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті жетекші орынға ие болды, өйткені олардың білім беру бағдарламалары жұмыс берушілердің ең көп санымен келісілген.

1.1.2 «Профессор-оқытушылар құрамының практикалық жұмыс тәжірибесі» критерийі

Профессор-оқытушылар құрамының (ПОҚ) практикалық жұмыс тәжірибесі білім беру үдерісі сапасының маңызды құрамдас бөлігі. Тиісті кәсіби салада нақты тәжірибесі бар оқытушылар студенттерге пән туралы тереңірек және қолданбалы түсінік бере алады. Олар оқу процесіне практикадан, қолданылатын әдістер мен технологиялардан өзекті мысалдар келтіре алады, бұл студенттерді кәсіби қызметке неғұрлым тиімді дайындауға ықпал етеді.

Сонымен қатар, оқытушылардың практикалық тәжірибесі оларға саланың қазіргі тенденцияларын жақсырақ бағдарлауға және оқу бағдарламаларын еңбек нарығының өзгеретін талаптарына бейімдеуге мүмкіндік береді, осылайша түлектердің жоғары бәсекеге қабілеттілігін қамтамасыз етеді.

ББ бойынша осы көрсеткішті анықтау үшін мынадай құжаттар талап етілді: ЖЖОКБҰ кадрлар бөлімінен оқытушылардың жұмыс өтілі туралы бекітілген анықтама.

2025 жылғы рейтинг әдістемесіне сәйкес 2010 жылғы 1 қаңтар мен 2025 жылғы 1 мамыр аралығында практикалық тәжірибесі бар оқытушылар есепке алынады.

2-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының практикалық жұмыс тәжірибесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Практикалық жұмыс өтілі бар оқытушылар саны (айлар)		Балл
		саны	өтілі	
1	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	10	1056	**4,28**
2	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	5	664	**3,75**
3	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	17	1077	**3,60**
4	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	7	831	**2,99**
5	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	14	1415	**2,79**
6	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	2	140	**2,32**
7	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	3	337	**2,27**
8	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	3	262	**2,01**
9	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	4	284	**2,00**
10	Орталық Азия Инновациялық Университеті	7	658	**1,93**
11	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	1	79	**1,74**
12	Қазақстан-Американдық еркін университеті	1	84	**1,71**
13	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	4	295	**1,60**
14	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	1	60	**1,38**
15	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	3	199	**1,37**
16	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	2	122	**1,33**
17	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	1	36	**1,05**
18	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	1	55	**1,03**
19	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	3	135	**1,02**
20	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	4	83	**0,91**
21	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	2	101	**0,85**
22	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	4	98	**0,83**
23	Шымкент университеті	4	36	**0,71**
24	Астана халықаралық университеті	1	12	**0,21**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

2-кестеден көріп отырғанымыздай, рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ-ның көпшілігінде ЖЖОКБҰ құрылымынан тыс жұмыс тәжірибесі бар оқытушылар бар. Бұл критерийдің көшбасшылары: Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті, Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті, Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті.

1.1.3 «Профессор-оқытушылар құрамының жетістіктері» критерийі

«Профессорлық-оқытушылық құрамның жетістіктері» критерийі білім беру бағдарламаларының сапасын бағалауда маңызды рөл атқарады, өйткені ол білім беру процесіне қатысатын мұғалімдердің кәсібилігі мен құзыреттілігінің деңгейін көрсетеді. Рейтинг әдіснамасына сәйкес, бұл критерий соңғы жылдардағы профессорлық-оқытушылық құрамның жетістіктерін жан-жақты бағалауға мүмкіндік беретін бірнеше ішкі критерийлерді қамтиды.

Атап айтқанда, 2015-2025 жылдар аралығында «Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы» атағына ие болған оқытушылар есепке алынады, бұл олардың педагогикалық еңбегін ЖЖОКБҰ деңгейінде мойындағанын көрсетеді. Сол кезеңде «Үздік ғылыми қызметкер» атағын алған ПОҚ да ескеріледі, бұл олардың ғылыми зерттеулерге және академиялық қоғамдастықтың дамуына қосқан үлесін көрсетеді.

3-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының жетістіктері» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	«Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы» атанған ПОҚ саны	«Үздік ғылыми қызметкер» сыйлығының иегерлері	Балл
1	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	3	1	**5,00**
2	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	3	0	**2,50**
3	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	3	0	**2,50**
4	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	2	0	**1,67**
5	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	1	0	**0,83**
6	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	1	0	**0,83**
7	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	1	0	**0,83**
8	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	0	0	**0,00**

9	Қазақстан-Американдық еркін университеті	0	0	**0,00**
10	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	0	0	**0,00**
11	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	0	0	**0,00**
12	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	0	0	**0,00**
13	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	0	0	**0,00**
14	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	0	0	**0,00**
15	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	0	0	**0,00**
16	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	0	0	**0,00**
17	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	0	0	**0,00**
18	Астана халықаралық университеті	0	0	**0,00**
19	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	0	0	**0,00**
20	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	0	0	**0,00**
21	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	0	0	**0,00**
22	Шымкент университеті	0	0	**0,00**
23	Орталық Азия Инновациялық Университеті	0	0	**0,00**
24	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	0	0	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

3-кестеден көріп отырғанымыздай, осы критерий бойынша Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті жетекші орынға ие болды.

1.1.4 «Білім беру бағдарламаларын аккредиттеу» критерийі

Білім беру және кәсіптік ұйымдардың бағдарламаны аккредиттеуі бағдарламаның жоғары сапа стандарттарына сәйкестігінің көрсеткіші және оны ұлттық және халықаралық деңгейде тану және мойындау ретінде қарастырылады.

Дәл осы себепті ББ-ның мамандандырылған аккредиттеуден өткені туралы сертификаты сұралды. Бұл критерий бойынша балл білім беру бағдарламасы аккредиттеуден өткен мекеме мен аккредиттеуден өткені туралы сертификаттың жарамдылық ұзақтығына байланысты есептелді.

Ұсынылған мәліметтерге сәйкес, «Орыс тілі мен әдебиеті» ББ бойынша рейтингке қатысатын 24 ЖЖОКБҰ-ның 23-і мамандандырылған

аккредиттеуден өткен.

4-кесте. «Білім беру бағдарламаларын аккредиттеу» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Аккредитациялық орган атауы	Балл
1	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	ACQUIN	**5,00**
2	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	IAAR	**4,17**
3	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	IAAR	**4,17**
4	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	IAAR	**4,17**
5	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	IAAR	**2,98**
6	Қазақстан-Американдық еркін университеті	IQAA	**2,98**
7	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	IQAA	**2,98**
8	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	IAAR	**2,98**
9	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	IQAA	**2,98**
10	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	НКЦА (NKCA)	**2,98**
11	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	ARQA	**2,98**
12	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	IAAR	**2,98**
13	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	IQAA	**2,98**
14	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	IQAA	**2,98**
15	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	CAAAE	**2,98**
16	Астана халықаралық университеті	ARQA	**2,98**
17	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	IAAR	**2,98**
18	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	IAAR	**2,98**
19	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	ARQA	**2,98**
20	Шымкент университеті	НКЦА (NKCA)	**2,98**
21	Орталық Азия Инновациялық Университеті	IAAR	**2,98**
22	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	IQAA	**2,98**
23	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	ARQA	**2,98**
24	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	-	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

4-кестеге сәйкес, осы критерий бойынша келесі ЖЖОКБҰ алдыңғы қатардан көрінді: Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті.

1-диаграмма. Аккредиттеу органдары бөлінісіндегі аккредиттелген білім беру бағдарламалары

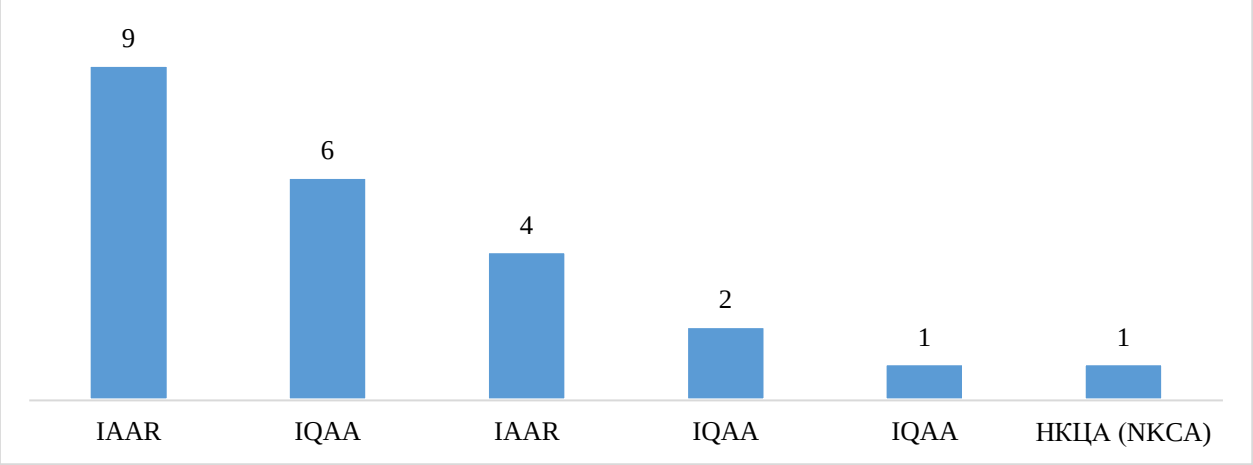

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

1-диаграммадан көріп отырғанымыздай, 24 ББ-ның 9-ы IAAR – Аккредиттеу және рейтингтің тәуелсіз агенттігінде аккредиттеуден өткен.

1.1.5 «Білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау» критерийі

Тиісті салалардан сарапшыларды тарту арқылы білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау білім беру сапасын қамтамасыз етудің маңызды құралы болып табылады. Кәсіби саласында терең білімі мен тәжірибесі бар сарапшылар оқу бағдарламаларының еңбек нарығының заманауи талаптары мен кәсіби стандарттарға қаншалықты сәйкес келетінін объективті бағалай алады. Олар мазмұндағы олқылықтарды анықтап, оқу жоспарларын жаңартуды және жаңа пәндерді немесе оқыту әдістерін енгізуді ұсына алады. Мұндай сараптамалық бағалау білім беру мекемелеріне бағдарламаларды өзгермелі жағдайларға бейімдеуге, мамандарды даярлауды жақсартуға және соның салдарынан түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін арттыруға көмектеседі. Сарапшыларды тарту сонымен қатар білім беру жүйесі мен индустрия арасындағы байланысты нығайтады, бұл жұмыс берушілердің қажеттіліктерін жақсы түсінуге және білім беру бағдарламаларының практикалық маңыздылығын арттыруға ықпал етеді.

Сарапшылардың ББ бағалауы мынадай критерийлер бойынша жүргізіледі:

1) ББ-ның тәжірибеге бағдарлануы – ББ-ның білім мен дағдыларды практикалық қолдануға қаншалықты бағытталғанын бағалау;

2) Пәндердің берілген оқу нәтижелеріне логикалық өзара байланысы және сәйкестігі – бағдарлама ішіндегі пәндер бір-бірімен және оқытудың соңғы нәтижелерімен қалай байланысты екенін талдау;

3) Пәндерді оқыту кезегінің мәнділігі/қисындылығы – бағдарламаның логикалық құрылымын, пәндердің қаншалықты материалды жақсы игеруге ықпал ететін ретпен ұйымдастырылғандығын бағалау;

4) ББ мазмұнының кәсіптік стандарттарға және/немесе еңбек нарығының талаптарына сәйкестігі – ББ-ның осы саладағы қолданыстағы кәсіби стандарттарға (олар бар болған жағдайда) және (немесе) қазіргі еңбек нарығының талаптарына қаншалықты сәйкес келетіндігін бағалау;

5) Элективті пәндер каталогы (ЭПК) және оның мәні – ББ икемділігі мен бейімділігін бағалау: элективті курстардың кеңдігі мен әртүрлілігі, сәйкес бағыттар мен мамандықтарды таңдау мүмкіндігі, студенттердің қажеттіліктері мен еңбек нарығының талаптарына сәйкестігі, тәжірибеге бағытталған және инновациялық курстардың болуын бағалау.

ББ мазмұнын бағалау жүйесі келесі диапазондар бойынша бөлінеді:

- Өте жақсы – 9-10 балл арасы;
- Жақсы – 6-8 балл арасы;
- Қанағаттанарлық – 4-5 балл арасы;
- Қанағаттанарлықсыз – 0-3 балл арасы.

5-кесте. «Білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Сарапшының орташа бағасы	Балл
1	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	8,67	**4,33**
2	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	8,50	**4,25**
3	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	7,42	**3,71**
4	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	7,33	**3,67**
5	Қазақстан-Американдық еркін университеті	7,25	**3,63**
6	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	7,17	**3,58**
7	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	7,00	**3,50**
8	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	6,92	**3,46**
9	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	6,67	**3,33**
10	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	6,58	**3,29**
11	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	6,58	**3,29**
12	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	6,50	**3,25**
13	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	6,42	**3,21**
14	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	6,33	**3,17**
15	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	6,33	**3,17**
16	Орталық Азия Инновациялық Университеті	6,33	**3,17**
17	Астана халықаралық университеті	6,00	**3,00**
18	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	5,83	**2,92**
19	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	5,67	**2,83**
20	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	5,58	**2,79**

21	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	5,50	**2,75**
22	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	5,33	**2,67**
23	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	5,25	**2,63**
24	Шымкент университеті	5,17	**2,58**

Дереккөз: «Атамекен» ҰКП мәліметтері

5-кестеде ББ мазмұнын сараптамалық бағалаудың қорытындысы ұсынылған, оған сәйкес жетекші орындарды мынадай ЖЖОКБҰ иеленді: Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті, Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті.

1.2 «Білім беру бағдарламасының жетістіктері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.2.1 «Академиялық ұтқырлық» критерийі

ЖЖОКБҰ студенттерінің белгілі бір уақыт кезеңіне елден тыс басқа білім беру немесе ғылыми мекемеге ауысуы студенттің жеке дамуы үшін маңызды және оған мәдени байуға мүмкіндік береді, сондай-ақ ғылыми зерттеулердің тиімділігін, түлектердің отандық және халықаралық еңбек нарықтарындағы бәсекеге қабілеттілігін арттырады, жетекші шетелдік жоғары оқу орындарының тәжірибесін зерделеу және игеру есебінен кәсіби құзыреттіліктерін жетілдіреді және т. б.

ЖЖОКБҰ да академиялық ұтқырлық бағдарламасын іске асыруды талдау мақсатында оқу орындарынан мынадай құжаттар талап етілді:

- академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде студенттерді шетелдік оқу орындарына жіберу туралы ректор бұйрығының көшірмесі;
- академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде шетелдік оқу орындарының студенттерін қабылдау туралы ректор бұйрығының көшірмесі.

ЖЖОКБҰ академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде ұсынылған құжаттарды «Атамекен» ҰКП менеджерлері талдап, келесі қорытындылар жасады:

6-кесте. «Академиялық ұтқырлық» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ контингенті	Академиялық ұтқырлық бағдарламаларын қолданған білім алушылар саны	Балл
1	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	95	47	**5,00**
2	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	103	22	**2,16**
3	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	65	13	**2,02**
4	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	59	4	**0,69**
5	Қазақстан-Американдық еркін университеті	61	4	**0,66**
6	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	399	18	**0,46**
7	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	38	1	**0,27**
8	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	220	4	**0,18**
9	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	130	2	**0,16**

10	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	84	1	**0,12**
11	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	176	2	**0,11**
12	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	108	1	**0,09**
13	Шымкент университеті	230	1	**0,04**
14	Орталық Азия Инновациялық Университеті	388	1	**0,03**
15	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	40	0	**0,00**
16	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	252	0	**0,00**
17	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	92	0	**0,00**
18	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	27	0	**0,00**
19	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	168	0	**0,00**
20	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	193	0	**0,00**
21	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	95	0	**0,00**
22	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	131	0	**0,00**
23	Астана халықаралық университеті	73	0	**0,00**
24	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	77	0	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

6-кестеде көрсетілген мәліметтерге сәйкес, келесі ЖЖОКБҰ жоғары көрсеткіштерді көрсетті: Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті.

1.2.2 «Білім алушылардың ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары» критерийі

Қазіргі уақытта нарықтағы технологиялық даму ЖЖОКБҰ-да тиімді ғылыми-зерттеу процесін ұйымдастыруды талап етеді, тек жаңа білімді дамытуды ғана емес, сонымен қатар нарықта коммерциялық тұрғыдан дамыған, сұранысқа ие бизнес-идеяларды өндіруді талап етеді.

Студенттік бизнес-инкубаторлар мен зертханалар жастар ортасында кәсіпкерлік қызметтің оң бейнесін қалыптастырады, жастар арасында креативті және инновациялық әлеуетті іске асырады, сондай-ақ кәсіпкерлікке және инновациялық қызметке бағдарланған ұйымдар мен жастар қауымдастықтарын қолдайды, жастар кәсіпкерлігін ақпараттық, білім беру, қаржылық және мүліктік қолдаудың бірыңғай жүйесін құрады және қамтамасыз етеді. Бұдан басқа, жастарды кәсіпкерлік қызметке білім беру, әдістемелік және ақпараттық даярлауды көрсетеді, жастар құрған шағын және орта кәсіпкерлік субъектілерінің санын арттырады, жоғары білім, бизнес және өндірістік сала арасындағы өзара іс-қимыл мен әлеуметтік әріптестік үшін жағдайлар жасайды.

Сондықтан «Атамекен» ҰКП зерттеу бағытындағы пункттердің бірі ЖЖОКБҰ студенттерінің шығармашылық жетістіктерін дәріптеу және енгізу болып табылады.

Студенттердің ғылыми зерттеулерін талдау мақсатында оқу орындарынан электрондық форматта растайтын құжат (патент және авторлық құқық туралы куәлік) талап етілді:

Ұсынылған құжаттар негізінде келесі мәліметтер алынды:

7-кесте. «Білім алушылардың ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Ғылыми жобалардың атауы	Балл
1	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	- "Лингвопрагматические особенности изучения в школе фразеологизмов, функционирующих в художественном и медиадискурсе" - "Лингвометодические основы изучения медиадискурса для формирования толерантности у школьников"	**5,00**
2	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	- Использование искусственного интеллекта в изучении художественного произведения (на материале сборника "Кочующие в мирах" Б.Каирбекова) - Визуализация мудрости: создание иллюстраций к текстам "Слов назидания" Абай Кунанбаева с использованием искусственного интеллекта	**4,05**
3	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	Глоссарий современных речевых инноваций	**2,29**
4	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	- Образная характеристика в романе "Война и мир" Л.Н.Толстого	**1,78**
5	Шымкент университеті	- Лингвокогнитивная концептуализация второстепенных персонажей тюркского героического эпоса	**0,84**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

7-кестеде көрсетілген ЖЖОКБҰ-да түлектердің ғылыми жобаларының бар екендігі расталған: Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті, М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті, Академик Е.А.Бөкетов

атындағы Қарағанды университеті, Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет, Шымкент университеті.

1.2.3 «Магистратурада/резидентурада оқуды жалғастырған түлектердің үлесі» критерийі

Қазақстанда Еуропалық жоғары білім беру аймағына (European Higher Education Area (EHEA)) кіре отырып, кадрларды даярлаудың үш деңгейлі моделін: бакалавриат, магистратура және PhD докторантураны енгізуді қамтитын жоғары білім беру жүйесін айтарлықтай қайта құрылымдау жүргізілді. Бакалавриат аяқталғаннан кейін түлектердің одан әрі дамуы үшін әртүрлі мүмкіндіктері бар, мысалы, мамандық бойынша жұмыс іздеу, екінші жоғары білім алу немесе магистратураға түсу.

Магистратура біліктілікті арттыруда және таңдаған мамандығы бойынша білімді тереңдетуде шешуші рөл атқарады, бұл оны кәсіби қалыптасудың маңызды кезеңіне айналдырады. Жыл сайын магистрлік бағдарламалар барған сайын танымал бола бастады, ал магистрлер еңбек нарығында сұранысқа ие бола бастады, бұл қазіргі заманғы экономика жағдайында білім берудің осы деңгейінің өзектілігін көрсетеді.

Бұл критерий бойынша жиналған деректер 8-кестедегідей болды.

8-кесте. «Магистратурада/резидентурада оқуды жалғастырған түлектердің үлесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Магистранттар үлесі			Балл
		Түлектер саны	Түлектер арасында магистратурада оқуды жалғастырғандар саны	үлес %	
1	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	22	7	32%	**5,00**
2	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	23	6	26%	**4,10**
3	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	31	6	19%	**3,04**
4	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	11	2	18%	**2,86**
5	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	13	2	15%	**2,42**
6	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	32	4	13%	**1,96**
7	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	45	5	11%	**1,75**

8	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	37	4	11%	**1,70**
9	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	40	4	10%	**1,57**
10	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	23	2	9%	**1,37**
11	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	78	5	6%	**1,01**
12	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	16	1	6%	**0,98**
13	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	17	1	6%	**0,92**
14	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	49	2	4%	**0,64**
15	Қазақстан-Американдық еркін университеті	26	1	4%	**0,60**
16	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	8	0	0%	**0,00**
17	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	7	0	0%	**0,00**
18	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	99	0	0%	**0,00**
19	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	67	0	0%	**0,00**
20	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	31	0	0%	**0,00**
21	Астана халықаралық университеті	37	0	0%	**0,00**
22	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	8	0	0%	**0,00**
23	Шымкент университеті	144	0	0%	**0,00**
24	Орталық Азия Инновациялық Университеті	89	0	0%	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

8-кестеде осы критерий бойынша 2024 жылғы түлектерді талдау қорытындыларын көруге болады, түлектердің жалпы саны 953 болса, оның ішінде 24 түлек әрі қарай магистратурада оқуын жалғастырған, бұл 5,4% құрайды. Кестеге сәйкес магистратураға түскен түлектердің ең көп үлесі келесі оқу орындарына тиесілі: М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті, Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті, Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті.

1.2.4 «Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы» критерийі

Ұлттық бірыңғай тестілеу (ҰБТ) – жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарына түсу үшін іріктеу емтихандарының нысандарының бірі.

Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы – жоғары ҰБТ нәтижелерін көрсеткен талапкерлердің көбінесе қай ЖЖОКБҰ таңдайтынын анықтайтын көрсеткіш. Бұл көрсеткіш ЖЖОКБҰ

деңгейін және талапкерлер арасында оның сұранысын анықтауға мүмкіндік береді.

9-кесте. «Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Талапкерлердің орташа ҰБТ балы	Балл
1	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	107	**3,83**
2	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	95	**3,41**
3	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	95	**3,38**
4	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	92	**3,27**
5	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	90	**3,23**
6	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	90	**3,20**
7	Астана халықаралық университеті	89	**3,18**
8	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	89	**3,18**
9	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	89	**3,16**
10	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	88	**3,15**
11	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	87	**3,12**
12	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	87	**3,10**
13	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	82	**2,92**
14	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	80	**2,84**
15	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	78	**2,80**
16	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	78	**2,77**
17	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	77	**2,75**
18	Орталық Азия Инновациялық Университеті	75	**2,69**
19	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	66	**2,34**
20	Қазақстан-Американдық еркін университеті	58	**2,06**
21	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	54	**1,94**
22	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	53	**1,89**
23	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	45	**1,60**
24	Шымкент университеті	31	**1,10**

Дереккөз: «Ұлттық тестілеу орталығы» РМК

9-кестеде көрсетілгендей, ББ бойынша 2024-2025 оқу жылында жоғары оқу орнына оқуға түскен талапкерлердің орташа балы 78 балды құраған. Салыстырмалы түрде жоғары балл жинаған талапкерлер келесі ЖЖОКБҰ-ны таңдаған: Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті, Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті, Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті

1.2.5 «Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі

Шетелдік студенттер өз елдерінде қазақ тілі мен мәдени дәстүрлерінің таралуына ықпал ете отырып, Қазақстандағы заманауи білім беру жүйесінің маңызды бөлігі болып табылады. Олардың еліміздің жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарында оқуы біздің университеттерге деген халықаралық сұраныс деігейін көрсетеді және олардың рейтингінің жоғарылауына тікелей әсер етеді.

«Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі білім беру бағдарламаларының студенттерді шетелден тарту қабілетін көрсетеді. Бұл шетелдік студенттер үшін білім беру бағдарламалары мен жоғары оқу орындарының нақты тартымдылығын объективті бағалауға мүмкіндік береді.

Осы критерийді растау үшін ЖЖОКБҰ келесі құжаттарды ұсыну қажет:

- шетелдік студенттерді қабылдау туралы бұйрықтар;
- шетелдік студенттердің төлқұжаттарының көшірмелері.

10-кесте. «Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Шетелдік студенттер үлесі			Балл
		ББ контингенті	Шетелдік студенттер саны	үлес, %	
1	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	77	69	90%	**5,00**
2	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	220	61	28%	**1,55**
3	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	399	89	22%	**1,24**
4	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	84	13	15%	**0,86**
5	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	27	2	7%	**0,41**
6	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	59	3	5%	**0,28**
7	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	252	12	5%	**0,27**
8	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	92	4	4%	**0,24**
9	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	130	5	4%	**0,21**
10	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	95	3	3%	**0,18**
11	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	176	3	2%	**0,10**
12	Астана халықаралық университеті	73	1	1%	**0,08**

13	Орталық Азия Инновациялық Университеті	388	5	1%	**0,07**
14	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	95	1	1%	**0,06**
15	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	40	0	0%	**0,00**
16	Қазақстан-Американдық еркін университеті	61	0	0%	**0,00**
17	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	108	0	0%	**0,00**
18	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	168	0	0%	**0,00**
19	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	65	0	0%	**0,00**
20	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	193	0	0%	**0,00**
21	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	131	0	0%	**0,00**
22	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	103	0	0%	**0,00**
23	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	38	0	0%	**0,00**
24	Шымкент университеті	230	0	0%	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

10-кестеде шетелдік студенттердің «Орыс тілі мен әдебиеті» ББ жалпы контингентіне қатынасын көруге болады, бұл 8% құрайды. Шетелдік студенттердің контингентке шаққандағы ең көп үлесі келесі оқу орнында анықталды: М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті.

1.3 «ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.3.1 «ЖЖОКБҰ студенттері мен оқытушыларының арақатынасы» критерийі

Студенттер мен оқытушылардың арақатынасы ЖЖОКБҰ ұсынатын білім сапасына әсер ететін негізгі көрсеткіштердің бірі. Бұл критерий оқытуға жеке көзқарас деңгейін және әр студентке оқытушы тарапынан жеткілікті көңіл бөлінетін қолайлы білім беру ортасын құру мүмкіндігін көрсетеді.

Студенттердің оқытушыларға қатынасының төмендігі оқытушылар құрамы жеке кеңес беруге, жұмыстарды тексеруге, ғылыми зерттеулерді басқаруға және практикалық дайындыққа көбірек уақыт бөле отырып, оқушылармен тиімдірек әрекеттесе алуына көбірек мүмкіндік береді. Бұл әсіресе тәжірибеге бағытталған оқытудың жоғары дәрежесін және тереңдетілген зерттеулерді қажет ететін бағдарламалар үшін өте маңызды.

Ал бір ПОҚ шаққанда білім алушылар санының тым көп болуы оқытушыларға шамадан тыс жүктемелер артылатындығын көрсетуі мүмкін, бұл білім беру процесінің сапасын төмендетуі және студенттердің оқуға қызығушылығына теріс әсер етуі мүмкін. Қазіргі білім беру стандарттары мен еңбек нарығының талаптары жағдайында студенттер мен оқытушылар саны арасындағы оңтайлы тепе-теңдікті сақтау ЖЖОКБҰ бәсекеге қабілеттілігінің маңызды факторына айналады.

Осылайша, осы критерийді талдау оқу орнының оқу жүктемесін ақылға қонымды бөлуді қолдай отырып және оқыту сапасын қамтамасыз ете отырып, білім беру қызметтерінің жоғары деңгейін қаншалықты қамтамасыз ете алатынын бағалауға мүмкіндік береді.

Біздің тарапымыздан ЖЖОКБҰ-да ПОҚ сапасы бойынша берілген мәліметтерді тексеру кезінде мынадай нормативтік құқықтық актілердің іске асырылуы да ескеріледі: Сот төрелігі академиясын, әскери, арнаулы оқу орындарын, мәдениет саласындағы білім беру ұйымдарын қоспағанда, жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдары профессор-оқытушылар құрамының жалпы санын есептеу үшін білім алушылар санының оқытушыларға орташа арақатынасын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 606 бұйрығы (Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2018 жылғы 1 қарашада № 17670 болып тіркелген).

11-кесте. «ЖЖОКБҰ студенттері мен оқытушыларының арақатынасы» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ штаттық ПОҚ саны	ЖЖОКБҰ контингенті	Бір ПОҚ-қа шаққандағы білім алушылар саны	Балл
1	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	763	10978	14	**5,00**
2	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	396	5806	15	**4,91**
3	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	885	13916	16	**4,58**
4	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	695	11391	16	**4,39**
5	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	1370	25914	19	**3,80**
6	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	471	9031	19	**3,75**
7	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	1163	22327	19	**3,75**
8	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	872	17207	20	**3,65**
9	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	395	7902	20	**3,60**
10	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	311	6524	21	**3,43**
11	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	568	11964	21	**3,42**
12	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	355	7781	22	**3,28**
13	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	290	6458	22	**3,23**
14	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	284	6458	23	**3,16**
15	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	508	11566	23	**3,16**
16	Шымкент университеті	289	6666	23	**3,12**
17	Астана халықаралық университеті	426	9888	23	**3,10**
18	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	539	14379	27	**2,70**
19	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	288	7787	27	**2,66**
20	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	87	2457	28	**2,55**
21	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	294	10645	36	**1,99**
22	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	380	13823	36	**1,98**

23	Орталық Азия Инновациялық Университеті	364	16067	44	**1,63**
24	Қазақстан-Американдық еркін университеті	81	4071	50	**1,43**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

11-кестеде оқытушылардың ЖЖОКБҰ-ның жалпы контингентіне қатынасын көруге болады. Осы критерий бойынша үздік көрсеткіш Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университетінде тіркелді, ол университетте бір оқытушыға орташа есеппен 14 білім алушы келеді.

1.3.2 «Дәрежелі оқытушылардың үлесі» критерийі

Дәрежелі оқытушылардың үлесі профессор-оқытушылар құрамының академиялық біліктілігі мен кәсібилігінің маңызды көрсеткіші. Ғылыми дәрежесі (ғылыми дәрежесі және (немесе) философия докторы PhD/бейіні бойынша доктор (академиялық) дәрежесі және (немесе) ғылыми атағы және «өнер» кадрларын даярлау үшін «ҚР Еңбек сіңірген жаттықтырушысы» спорттық атағы) бар оқытушылар ЖЖОКБҰ-да білім мен ғылыми қызметтің жоғары деңгейін қамтамасыз етуде маңызды рөл атқарады.

Оқу орнында дәрежелі оқытушылардың едәуір санының болуы оның іргелі және қолданбалы ғылыми зерттеулер жүргізу, ғылыми әзірлемелердің нәтижелерін білім беру процесіне кіріктіру, сондай-ақ халықаралық ғылыми жобаларға қатысу мүмкіндігі туралы куәландырады. Бұл тез өзгеретін кәсіби орта жағдайында жұмысқа дайын жоғары білікті мамандарды қалыптастыру үшін қолайлы жағдай жасайды.

Сонымен қатар, дәрежелі оқытушылар педагогикалық құзыреттіліктің жоғары деңгейіне ие, бұл оларға білімді тиімді жеткізуге, студенттерде сыни ойлау мен аналитикалық дағдыларды дамытуға мүмкіндік береді. Мұндай оқытушылардың жоғары үлесі оқу орнының академиялық стандарттарға бейілділігін және білім беру бағдарламаларының сапасын үздіксіз жетілдіруге ұмтылысын көрсетеді.

Бұл критерий ЖЖОКБҰ білім беру бағдарламаларының академиялық және кәсіптік даярлықтың қазіргі заманғы талаптарына қаншалықты сәйкес келетіндігі туралы қорытынды жасауға мүмкіндік береді, сондай-ақ оның ғылыми және білім беру орталығы ретіндегі беделін нығайтуға ықпал етеді.

12-кесте. «Дәрежелі оқытушылардың үлесі» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ штаттық ПОҚ саны	Штаттық дәрежелі ПОҚ саны	Үлес, (%)	Балл
1	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	1370	1014	74%	**5,00**
2	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	288	180	63%	**4,22**
3	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	395	231	58%	**3,95**
4	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	872	502	58%	**3,89**
5	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	355	198	56%	**3,77**
6	Шымкент университеті	289	151	52%	**3,53**
7	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	763	396	52%	**3,51**
8	Қазақстан-Американдық еркін университеті	81	42	52%	**3,50**
9	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	284	144	51%	**3,43**
10	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	508	253	50%	**3,36**
11	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	290	141	49%	**3,28**
12	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	311	148	48%	**3,21**
13	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	568	268	47%	**3,19**
14	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	380	178	47%	**3,16**
15	Орталық Азия Инновациялық Университеті	364	163	45%	**3,03**
16	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	471	199	42%	**2,85**
17	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	885	366	41%	**2,79**
18	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	294	118	40%	**2,71**
19	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	539	207	38%	**2,59**
20	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	396	140	35%	**2,39**
21	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	695	236	34%	**2,29**
22	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	1163	367	32%	**2,13**
23	Астана халықаралық университеті	426	105	25%	**1,67**
24	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	87	15	17%	**1,16**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

12-кестеде бұл ББ бойынша рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ-ның дәрежелі ПОҚ үлесі орта есеппен 46% құрайтынын көруге болады. Дәрежелі

ПОҚ-ның ең көп үлесі мынадай ЖЖОКБҰ-да жұмыс істейді: Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті.

1.3.3 «Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі

«Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі білім беру процесінің қаржылық қамтамасыз етілуін және оқу орнының оқытудың негізгі аспектілеріне қаражат салуға дайындығын бағалауға мүмкіндік беретін маңызды көрсеткіштердің бірі. Бұл критерийде бағдарламалық қамтамасыз ету және кітапхана қорын дамыту шығындары ескеріледі.

Бағдарламалық қамтамасыз ету шығындары әртүрлі пәндерге арналған арнайы бағдарламалар, оқу процесін басқару жүйелері және оқытудың тиімділігі мен интерактивтілігін арттыратын басқа да цифрлық құралдар сияқты оқу процестеріне қажетті лицензиялық бағдарламаларды сатып алу және жаңарту шығындарын қамтиды. Бұл ББ өзектілігін сақтау және студенттерді заманауи технологиялармен жұмыс істеуге дайындау үшін маңызды.

Кітапхана қорын дамыту шығындарына студенттердің өзекті және сапалы оқу және ғылыми ақпаратқа қол жеткізуін қамтамасыз ету үшін қажетті жаңа оқулықтарды, ғылыми әдебиеттерді, электрондық ресурстар мен дерекқорларды сатып алу шығындары кіреді. Кітапхана қорын дамыту білімді тереңдетуге және ғылыми зерттеулер жүргізуге ықпал ететін академиялық ортаның маңызды құрамдас бөлігі.

13-кесте. «Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ контингенті	1 студентке шаққандағы шығындар көлемі (теңге)	Балл
1	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	7787	43838	**5,00**
2	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	25914	42419	**4,86**
3	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	6458	24760	**3,14**
4	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	14379	23345	**3,00**
5	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	7781	15879	**2,28**
6	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	17207	13401	**2,03**

7	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	11964	13063	**2,00**
8	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	22327	11075	**1,81**
9	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	7902	9411	**1,65**
10	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	11566	9097	**1,62**
11	Қазақстан-Американдық еркін университеті	4071	6364	**1,35**
12	Шымкент университеті	6666	6395	**1,35**
13	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	10978	5783	**1,29**
14	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	13916	5563	**1,27**
15	Астана халықаралық университеті	9888	5310	**1,25**
16	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	6458	4486	**1,17**
17	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	2457	4110	**1,13**
18	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	10645	4138	**1,13**
19	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	6524	3966	**1,12**
20	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	9031	3800	**1,10**
21	Орталық Азия Инновациялық Университеті	16067	3608	**1,08**
22	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	5806	3511	**1,07**
23	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	13823	3077	**1,03**
24	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	11391	2779	**1,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

13-кестеде көрсетілген 1 студентке бөлінген қаражатты талдау бойынша келесі ЖЖОКБҰ жоғары нәтиже көрсетті: Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті.

1.3.4 «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі

«Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі оқытушыларды қаржылық қолдау деңгейін және жанама түрде оқу орнындағы білім беру процесінің сапасын көрсететін маңызды көрсеткіш. Медианалық жалақы – оқытушылардың жартысы жалақыны осы деңгейден жоғары, ал екінші жартысы төмен алатын бөліну нүктесі. Бұл көрсеткіштің орташа жалақыдан айырмашылығы, оған өте жоғары немесе өте төмен жалақы сияқты шекті мәндер әсер етпейді.

Медианалық жалақы деңгейі оқытушылардың мотивациясымен және олардың жұмысқа қанағаттануымен тығыз байланысты. Жалақының жоғары деңгейі университетке білікті мамандарды тартуға және ұстап қалуға мүмкіндік береді, ол дегеніміз оқыту мен ғылыми қызметтің сапасына оң әсер етеді. Лайықты жалақы алатын оқытушылар үнемі кәсіби дамуға, ғылыми зерттеулерге қатысуға және студенттермен белсенді қарым-қатынасқа ынталы болады.

Сонымен қатар, медианалық жалақы көрсеткіші ЖЖОКБҰ-ның қаржылық тұрақтылығын және оның басқа оқу орындарымен салыстырғанда бәсекеге қабілетті жалақы деңгейін ұстап тұру қабілетін көрсете алады.

Әдістемеге сәйкес осы критерийді саралау кезінде оқытушы жұмыс істейтін аймақтың күнкөріс деңгейі есепке алынады.

14-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ПОҚ медианалық жалақысы (теңге)	Балл
1	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	707984	**5,00**
2	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	673822	**4,59**
3	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	668884	**4,55**
4	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	530045	**3,88**
5	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	595369	**3,66**
6	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	536554	**3,45**
7	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	518832	**3,32**
8	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	501625	**3,20**
9	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	497805	**3,20**
10	Астана халықаралық университеті	542466	**3,10**
11	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	484686	**3,08**
12	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	465759	**2,59**

13	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	428287	**2,55**
14	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	540526	**2,39**
15	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	388153	**2,20**
16	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	403490	**2,06**
17	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	383676	**2,04**
18	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	423584	**1,97**
19	Қазақстан-Американдық еркін университеті	444960	**1,96**
20	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	400289	**1,79**
21	Орталық Азия Инновациялық Университеті	371176	**1,44**
22	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	351111	**1,38**
23	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	339645	**1,05**
24	Шымкент университеті	335211	**1,00**

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

14-кестеде «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі бойынша талдау нәтижелерін көрсетілген: «Орыс тілі мен әдебиеті» ББ бойынша ПОҚ орташа медианалық жалақысы 2025 жылы 480 581 теңгені құрады. ББ бойынша рейтингке қатысқан ЖЖОКБҰ арасында Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті - 707984 Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті - 673822 көрсеткіштерін көрсетіп, алғашқы орындарды иеленді.

1.4 «Түлектердің мансаптық перспективалары» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.4.1 «Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі» критерийі

«Түлектердің мансаптық перспективалары» критерийлер тобы түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін көрсетеді. Топ үш критерийден тұрады: түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі, түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы, түлектердің медианалық жалақысы. Бұл критерийлер бойынша білім беру бағдарламаларының 2024 жылғы түлектері талданады. Олардың оқу бітіргеннен кейін, 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңдегі зейнетақы жарналары арқылы талдау жүргізіледі.

«Жұмысқа орналасу деңгейі» көрсеткіші түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін тікелей көрсетеді. Бұл өлшем «тұрақты жұмыспен қамту» және «шартты жұмыспен қамту»болып бөлінеді.

Тұрақты жұмысқа орналасу – 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңде қатарынан кемінде 3 ай тұрақты зейнетақы жарналарын алған жұмысқа орналастырылған түлектердің пайызын көрсететін көрсеткіш.

Шартты жұмыспен қамту – 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңде тұрақты емес негізде зейнетақы аударымдарын алған түлектердің пайызын көрсететін көрсеткіш (яғни тұрақты жұмыспен қамту жағдайларын қоспағанда, тұрақсыз табыс).

Жұмыспен қамтылуды есептеу барысында тұрақты жұмыспен қамтылған түлектердің үлесі жоғары нәтиже береді.

Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін неғұрлым сенімді есептеу үшін жалпы түлектер санынан мынадай санаттар алынып тасталды:

- Магистратурада (резидентурада) оқуды жалғастырған түлектер;
- Шетел азаматтары;
- Декреттік демалыстағы түлектер;
- Мерзімді әскери қызметке шақырылған түлектер;
- Шетелде білім алатын түлектер;
- Шетелде жұмыс істейтін түлектер;
- 1-2 топтағы мүгедектігі бар түлектер;
- Күш құрылымдарының қызметкерлері;
- Жас ерекшелігіне байланысты есептелмейтін түлектер (1996 жылғы және одан үлкен);
- Қайтыс болған түлектер.

2-диаграмма. «Орыс тілі мен әдебиеті» ББ бойынша түлектердің жалпы саны мен құрамы

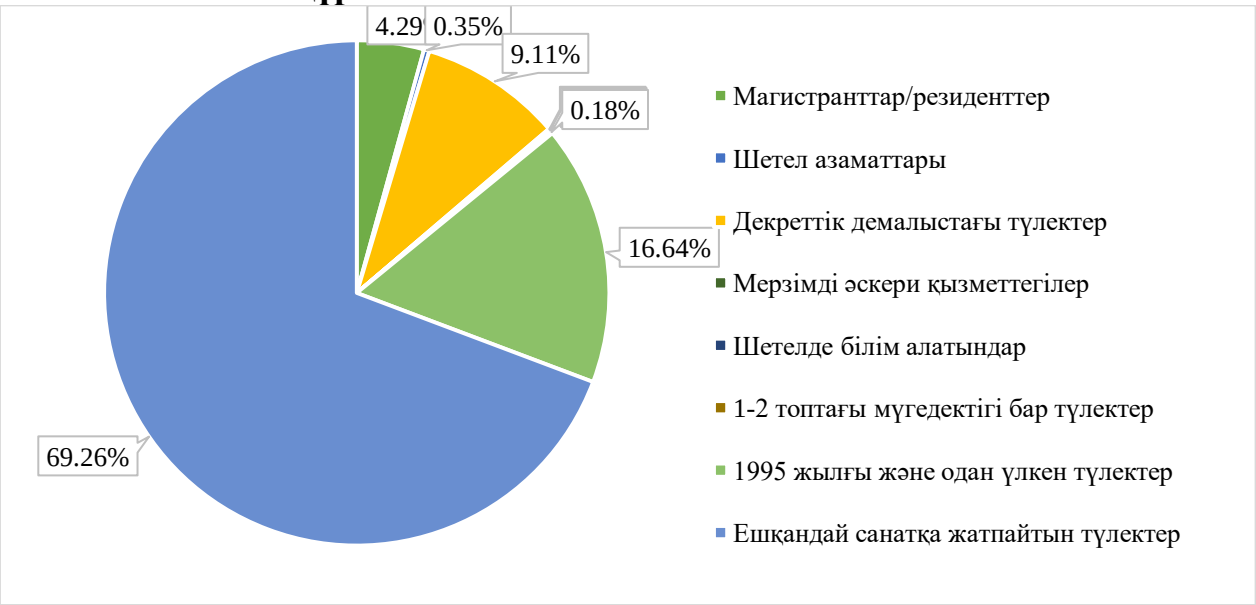

2-диаграммаға сәйкес ББ бойынша түлектердің жалпы саны 1143 адамды құрады, оның ішінде: декреттік демалыста – 104; мерзімді әскери қызметке шақырылғандар – 1; магистратурада (резидентурада) оқуды жалғастырғандар – 49; шетелде білім алатын түлектер – 3; шетел азаматтары – 4; 1-2 топтағы мүгедектігі бар түлектер – 1; 1995 жылғы және одан үлкен – 190.

15-кесте. «Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Түлектердің жалпы саны	Жұмысқа орналасу деңгейі, %	Тұрақты жұмыс, %	Шартты жұмыс, %	Балл
1	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	20	100%	100%	0%	**5,00**
2	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	9	100%	100%	0%	**5,00**
3	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	26	100%	96%	4%	**4,88**
4	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	26	100%	96%	4%	**4,88**
5	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	16	100%	94%	6%	**4,81**
6	Қазақстан-Американдық еркін университеті	12	100%	92%	8%	**4,75**

7	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	18	94%	94%	0%	**4,72**
8	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	27	96%	89%	7%	**4,59**
9	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	12	92%	92%	0%	**4,58**
10	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	27	100%	85%	15%	**4,56**
11	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	6	100%	83%	17%	**4,50**
12	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	6	100%	83%	17%	**4,50**
13	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	38	92%	87%	5%	**4,45**
14	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	15	93%	80%	13%	**4,27**
15	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	28	93%	79%	14%	**4,21**
16	Астана халықаралық университеті	31	87%	77%	10%	**4,06**
17	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	6	100%	67%	33%	**4,00**
18	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	28	97%	68%	29%	**3,96**
19	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	19	89%	68%	21%	**3,84**
20	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	62	81%	71%	10%	**3,74**
21	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	25	80%	56%	24%	**3,28**
22	Орталық Азия Инновациялық Университеті	59	75%	51%	24%	**3,02**
23	Шымкент университеті	69	70%	54%	16%	**3,00**
24	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	24	67%	54%	13%	**2,96**

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

15-кестеге сәйкес, «Орыс тілі мен әдебиеті» ББ бойынша жұмысқа орналасудың орташа деңгейі 92% құрады. Жұмысқа орналасу пайызы жоғары ЖЖОКБҰ: М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті, Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті, С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті, Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті, А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті, Қазақстан-Американдық еркін университеті, Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті, М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті. Олардың түлектерінің жұмысқа орналасу деңгейі 100%. Соңғы позицияларда Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті, Шымкент университеті болды, онда жұмысқа орналасудың жалпы пайызы 70%-дан төмен.

3-диаграмма. Түлектерің жұмысқа орналасу деңгейі

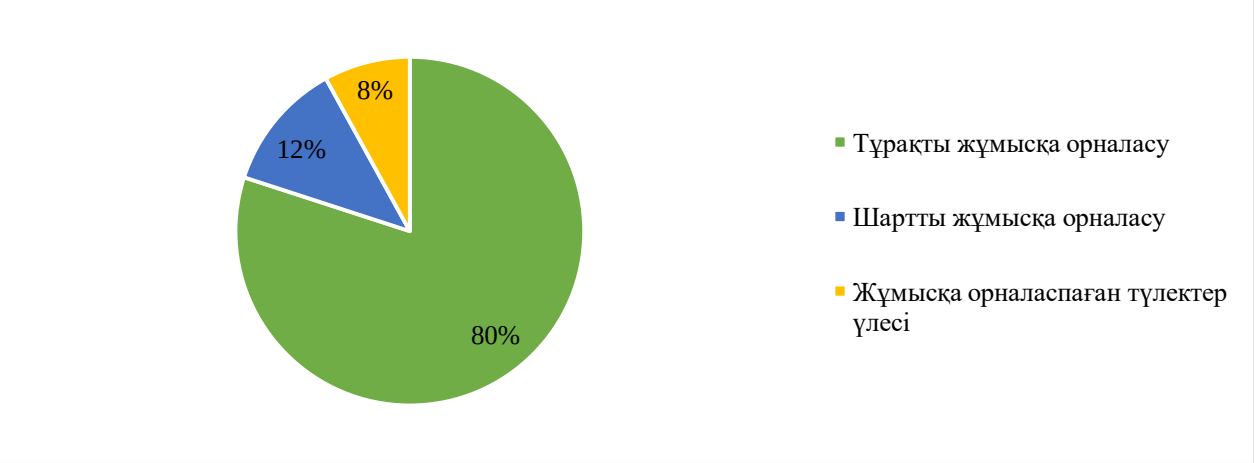

3-диаграммадан ББ бойынша түлектердің 80%-ы тұрақты, ал 12%-ы шартты түрде жұмыс істейтінін көруге болады. Түлектердің 8%-ы жұмысқа орналаспаған.

16-кесте. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін салыстырмалы талдау

№	ЖЖОКБҰ атауы	Жұмысқа орналасу деңгейі, %		
		2023 ж.	2024 ж.	2025 ж.
1	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	-	100%	100%
2	Қазақстан-Американдық еркін университеті	-	100%	100%
3	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	100%	78%	96%
4	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	89%	92%	100%
5	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	100%	100%	100%
6	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	-	31%	80%
7	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	63%	54%	67%
8	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	-	67%	93%
9	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	-	100%	100%
10	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	92%	100%	92%
11	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	82%	64%	89%
12	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	77%	47%	81%
13	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	87%	93%	100%
14	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	100%	93%	100%
15	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	100%	90%	100%
16	Астана халықаралық университеті	-	-	87%
17	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	-	40%	93%

18	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	71%	74%	92%
19	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	100%	81%	100%
20	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	95%	80%	100%
21	Шымкент университеті	65%	77%	70%
22	Орталық Азия Инновациялық Университеті	73%	68%	75%
23	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	-	61%	97%
24	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	90%	-	94%

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*
— - рейтингке қатыспаған

16-кестедегі салыстырмалы талдауға сәйкес бұл критерий бойынша өткен жылғы көрсеткіштермен салыстырғанда келесі оқу орындарының көрсеткіштері үш жыл бойы жақсарған: С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті, Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті, Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті. Сонымен қатар 2-3 жыл қатар 100% болып тұрған: Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты, Қазақстан-Американдық еркін университеті, І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті, А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті.

4-диаграмма. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін салыстырмалы талдау

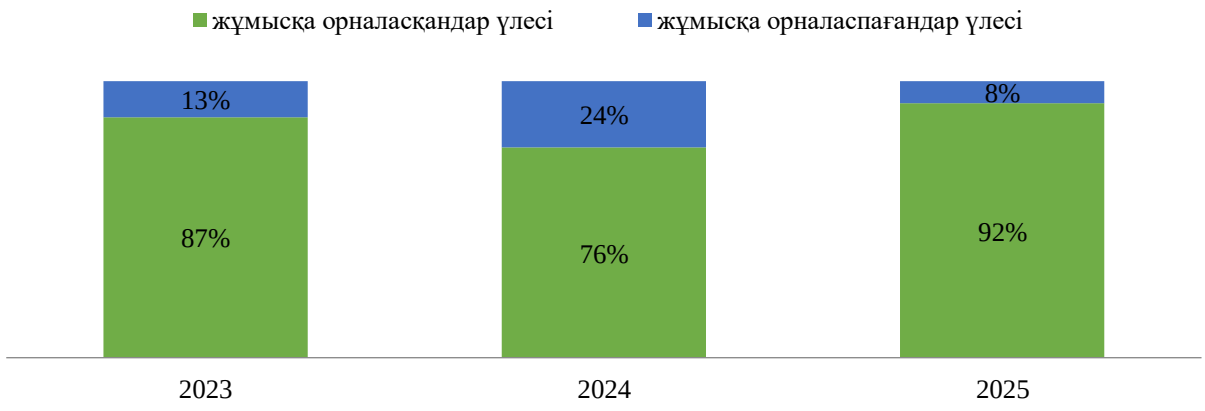

4-диаграмма еңбек нарығында ББ түлектеріне сұраныстың динамикасын көрсетеді. Алдыңғы рейтингтермен салыстырғанда осы критерий көрсеткіштері жақсарды: 2023 жылы жұмысқа орналасудың орташа деңгейі - 87%, 2024 жылы - 76%, ал 2025 жылы - 92% құрады.

1.4.2 «Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы» критерийі

Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы түлектердің оқуды бітіргеннен кейін қаншалықты жылдам жұмыс таба алатынын көрсететін маңызды көрсеткіш. Бұл көрсеткіш нақты білім беру бағдарламасы мен ЖЖОКБҰ дайындаған еңбек нарығындағы мамандардың сұраныс деңгейін көрсетеді.

Жұмыс іздеудің қысқа кезеңі түлектердің жоғары бәсекеге қабілеттілігін, оқу орнының жақсы беделін және білім беру бағдарламасының жұмыс берушілердің қажеттіліктеріне сәйкестігін көрсетеді. Жұмыс іздеудің ұзақ кезеңі түлектердің жеткіліксіз дайындығын, олардың дағдыларының еңбек нарығының талаптарына сәйкес келмеуін немесе белгілі бір салада жұмысқа орналасудың жалпы күрделілігін көрсетуі мүмкін.

Жұмыс іздеу ұзақтығын талдау білім беру ұйымдарына өз бағдарламаларының тиімділігін бағалауға және қажет болған жағдайда түлектердің жұмысқа орналасу нәтижелерін жақсарту үшін түзетулер енгізуге мүмкіндік береді.

17-кесте. «Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Жұмыс іздеу ұзақтығы (аймен)	Балл
1	Қазақстан-Американдық еркін университеті	1,38	**4,83**
2	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	1,38	**4,83**
3	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	1,65	**4,70**
4	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	1,75	**4,66**
5	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	1,83	**4,62**
6	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	1,86	**4,61**
7	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	1,96	**4,57**
8	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	2,00	**4,55**
9	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	2,03	**4,53**
10	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	2,05	**4,52**
11	Шымкент университеті	2,06	**4,52**
12	Орталық Азия Инновациялық Университеті	2,13	**4,48**
13	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	2,19	**4,46**
14	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	2,21	**4,45**
15	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	2,43	**4,35**
16	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	2,47	**4,33**
17	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	2,50	**4,32**
18	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	2,54	**4,30**
19	Астана халықаралық университеті	2,60	**4,27**
20	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	2,67	**4,24**
21	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	2,92	**4,13**

22	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	2,94	**4,12**
23	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	3,06	**4,06**
24	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	3,56	**3,84**

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

17-кестеде түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығының нәтижелері көрсетілген. Келесі ЖЖОКБҰ-да түлектер 2 айдан аз уақыт ішінде жұмысқа орналасқан: М. Қазақстан-Американдық еркін университеті, М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті, С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті, Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті, Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті, Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті, Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет.

5-диаграмма. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығын салыстырмалы талдау

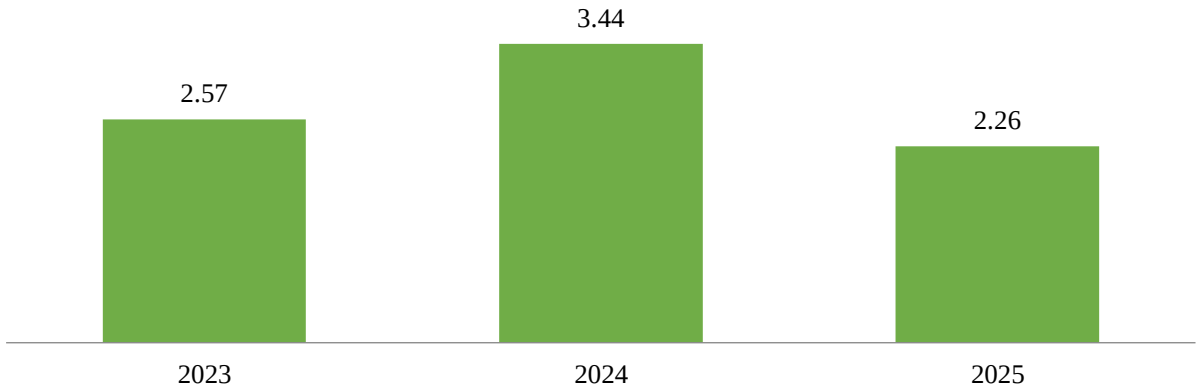

5-диаграмма еңбек нарығында «Орыс тілі мен әдебиеті» ББ бойынша түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығындағы өзгерістерді көрсетеді. Өткен жылдармен салыстырғанда осы критерийдің көрсеткіштері жақсарған. Бұл өзгерістер ББ түлектеріне сұраныс динамикасын көрсетеді. 2023 жылы жұмыс іздеудің орташа ұзақтығы 2,57 айды, 2024 жылы 3,44 айды, ал 2025 жылы 2,26 айды құрады.

1.4.3 «Түлектердің медианалық жалақысы» критерийі

Медианалық жалақы оқуды бітіргеннен кейінгі алғашқы жылы жұмысқа орналасқан түлектердің табыс деңгейін көрсетеді. Жоғары бастапқы жалақы көбінесе білім беру бағдарламасының сапасының және оны кәсіби ортаның мойындауының көрсеткіші.

Түлектердің медианалық жалақысы туралы мәліметтер оқу орнын таңдау кезінде талапкерлер үшін бағдар бола алады, өйткені олар осы бағдарламаның түлектерінің жұмысқа орналасу және лайықты жалақы алу үшін жақсы перспективалары бар екеніне сенімді бола алады. Сонымен қатар, медианалық жалақысы жоғары бағдарламалар жұмыс берушілердің де

назарын аударады, бұл тез мансаптық өсу мен тұрақты жұмысқа орналасу мүмкіндігін арттырады.

Есепте соңғы үш жылдағы түлектердің медианалық жалақысының динамикасы қарастырылады, бұл еңбек нарығындағы трендтерді анықтауға және белгілі бір білім беру бағдарламаларының түлектерінің қаншалықты табысты екенін бағалауға мүмкіндік береді.

Әдістемеге сәйкес осы критерийді саралау кезінде түлектің жұмыс істейтін аймақтың күнкөріс деңгейі есепке алынады.

18-кесте. «Түлектердің медианалық жалақысы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Медианалық жалақы, теңге	Балл
1	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	333231	**5,00**
2	Қазақстан-Американдық еркін университеті	371596	**4,96**
3	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	289802	**4,21**
4	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	301651	**3,91**
5	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	276996	**3,72**
6	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	266125	**3,69**
7	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	239798	**3,58**
8	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	250781	**3,57**
9	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	255476	**3,57**
10	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	276061	**3,50**
11	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	271829	**3,45**
12	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	227341	**3,28**
13	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	262799	**3,27**
14	Астана халықаралық университеті	251169	**3,11**
15	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	200058	**2,79**
16	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	248664	**2,64**
17	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	173335	**2,21**
18	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	154382	**1,77**
19	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	146173	**1,63**
20	Шымкент университеті	141009	**1,54**
21	Орталық Азия Инновациялық Университеті	141137	**1,54**
22	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	137501	**1,48**

23	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	119105	**1,18**
24	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	97127	**1,00**

Дереккөз: ҚР ҚР ҒЖБМ мәліметтері

18-кестеде осы критерий бойынша талдау көрсетілген. Осы көрсеткіш бойынша көшбасшылар: А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті, Қазақстан-Американдық еркін университеті. Ең төменгі көрсеткішті Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті көрсетті.

2 Білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі

Білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі білім беру процесінің сапасын, түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін, сондай-ақ жоғары оқу орындары қызметінің жалпы көрсеткіштерін көрсететін барлық критерийлерді жан-жақты талдаудың нәтижесі болып табылады. Бұл бөлімде критерийлердің бірнеше тобы бойынша бағалау негізінде қалыптастырылған «Орыс тілі мен әдебиеті» ББ бойынша қорытынды рейтинг ұсынылған: білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері, түлектердің мансаптық перспективалары.

2025 жылғы рейтинг жоғарыда аталған блоктар бойынша топтастырылған 17 критерий негізінде құрылды. Әрбір критерийдің жалпы бағалау процесінде оның маңыздылығын көрсететін белгілі бір салмағы бар.

Қорытынды рейтингтің негізгі мақсаты – талапкерлерге, жұмыс берушілерге және басқа да мүдделі тараптарға ақпараттандырылған таңдау жасауға көмектесетін білім беру бағдарламаларына объективті баға беру. Сондай-ақ, рейтинг нәтижелері ЖЖОКБҰ үшін өздерінің білім беру бағдарламаларын жетілдіру және олардың ұлттық және халықаралық деңгейлердегі бәсекеге қабілеттілігін арттыру бағытында бағдар бола алады.

19-кесте. «Орыс тілі мен әдебиеті» ББ бойынша қорытынды рейтинг

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ атауы	Жалпы қорытынды	Рейтингтегі орны
1	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	6В01702 Орыс тілі мен әдебиеті	3,604	1 / 24
2	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	6В01702 Орыс тілі мен әдебиеті	3,528	2 / 24
3	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	6В01718 Орыс тілі мен әдебиеті	3,514	3 / 24
4	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	6В01702 Орыс тілі мен әдебиеті	3,468	4 / 24
5	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	6В01702 Орыс тілі мен әдебиеті	3,421	5 / 24
6	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	6В01703 Орыс тілі мен әдебиеті	3,409	6 / 24
7	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	6В01703 Орыс тілі мен әдебиеті	3,401	7 / 24
8	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	6В01703 Орыс тілі мен әдебиеті	3,331	8 / 24
9	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	6В01703 Орыс тілі мен әдебиеті	3,326	9 / 24

10	Қазақстан-Американдық еркін университеті	6В01702 Орыс тілі мен әдебиеті	3,244	10 / 24
11	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	6В01703 Орыс тілі мен әдебиеті	3,237	11 / 24
12	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	6В01720 Орыс тілі мен әдебиеті	3,213	12 / 24
13	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	6В01706 Орыс тілі мен әдебиеті мұғалімдерін даярлау	3,134	13 / 24
14	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	6В01703 Орыс тілі мен әдебиеті	3,128	14 / 24
15	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	6В01722 Орыс тілі мен әдебиеті	3,108	15 / 24
16	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	6В01702 Орыс тілі мен әдебиеті мұғалімдерін даярлау	3,052	16 / 24
17	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	6В01703 Орыс тілі мен әдебиеті	2,994	17 / 24
18	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	6В01724 Орыс тілі мен әдебиеті орыс және орыс емес мектептерде (IP)	2,948	18 / 24
19	Астана халықаралық университеті	6В01702 Орыс тілі мен әдебиеті	2,758	19 / 24
20	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	6В01708 Орыс тілі мен әдебиеті орыс және орыс емес мектептерде (IP)	2,657	20 / 24
21	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	6В01720 Орыс тілі мен әдебиеті	2,399	21 / 24
22	Орталық Азия Инновациялық Университеті	6В01702 Орыс тілі мен әдебиеті мұғалімдерін даярлау	2,363	22 / 24
23	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	6В01702 Орыс тілі мен әдебиеті мұғалімдерін даярлау	2,340	23 / 24
24	Шымкент университеті	6В01703 Орыс тілі мен әдебиеті	2,282	24 / 24

19-кестеде «Орыс тілі мен әдебиеті» ББ бойынша 2025 жылғы рейтингті талдау қорытындылары ұсынылған. Деректерге сәйкес, ТОП-3 құрамына Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті, М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті, Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті сияқты ЖЖОКБҰ кірді.

20-кесте. 2023-2025 жылдардағы «Орыс тілі мен әдебиеті» ББ бойынша рейтингтегі орындары

№	ЖЖОКБҰ атауы	Рейтингтегі орны		
		2023 ж.	2024 ж.	2025 ж.
1	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	3/18	4/23	1/24
2	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	2/18	5/23	2/24
3	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	1/18	3/23	3/24
4	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	11/18	1/23	4/24
5	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	5/18	7/23	5/24
6	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	9/18	8/23	6/24
7	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	10/18	2/23	7/24
8	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	-	9/23	8/24
9	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	-	10/23	9/24
10	Қазақстан-Американдық еркін университеті	-	-	10/24
11	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	13/18	16/23	11/24
12	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	-	12/23	12/24
13	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	6/18	14/23	13/24
14	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	8/18	-	14/24
15	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	-	22/23	15/24
16	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	15/18	18/23	16/24
17	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	12/18	13/23	17/24
18	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	14/18	15/23	18/24
19	Астана халықаралық университеті	-	-	19/24
20	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	-	-	20/24
21	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	17/18	21/23	21/24
22	Орталық Азия Инновациялық Университеті	18/18	20/23	22/24
23	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	-	23/23	23/24
24	Шымкент университеті	16/18	19/23	24/24

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты рейтингте орын алмады*
— - рейтингке қатыспаған

20-кестеде 2023-2025 жылдары «Орыс тілі мен әдебиеті» ББ бойынша рейтингке қатысқан оқу орындарының рейтингте алған орындары салыстырылды. 2023 жылы рейтинг көшбасшылары қатарында Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті болды. 2024 жылы көшбасшылар тізімі өзгерді: Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті, Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті. 2025 жылы көшбасшылар тағы да өзгерді: Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті, М. Қозыбаев атындағы

Солтүстік Қазақстан университеті. Үш жыл бойы Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет, Орталық Азия Инновациялық Университеті соңғы орындарды иеленді.

2025 жылғы білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі Қазақстанның жоғары оқу орындары арасында «Орыс тілі мен әдебиеті» саласында мамандар даярлаудың әртүрлілігі мен сапасын көрсетеді. Талдау көрсеткендей, еңбек нарығының талаптары мен халықаралық стандарттарға бейімделе отырып, өз бағдарламаларын белсенді түрде жетілдіретін білім беру мекемелері жетекші орындарға ие болды.

Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті, М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті сияқты университеттердің жоғары нәтижелері олардың бәсекеге қабілеттілігін және түлектерінің сұранысын растайды. Бұл оқу орындары түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі, орташа жалақы және білім беру бағдарламаларының сапасы сияқты бірқатар критерийлер бойынша жоғары нәтижелер көрсетті.

Рейтинг нәтижелері талапкерлер, жұмыс берушілер және жоғары оқу орындары үшін құнды бағдар болып табылады, әрбір білім беру бағдарламасының мықты жақтарын анықтауға көмектеседі. Болашақта білім беру стандарттарын жақсарту және халықаралық ынтымақтастықты арттыру жөніндегі жұмысты жалғастыру Қазақстанның білім беру жүйесін одан әрі дамыту үшін маңызды қадам болады.

Қорытынды

2025 жылғы ББ бойынша білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі Қазақстанның жоғары білім беру жүйесін жақсарту үшін елеулі жетістіктер мен салаларды анықтауға мүмкіндік берді. Рейтингте жетекші орындарды білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері, түлектердің мансаптық перспективалары сияқты критерийлер топтары бойынша жоғары нәтижелер көрсете алған университеттер иеленді.

Талдау көрсеткендей, рейтингтің жоғарғы қатарында тұрған ЖЖОКБҰ студенттерді теориялық біліммен ғана емес, сонымен қатар еңбек нарығында сұранысқа ие практикалық дағдылармен қамтамасыз ете отырып, өздерінің білім беру бағдарламаларын жетілдіру бойынша белсенді жұмыс істейді. Алдыңғы қатардағы жоғары оқу орындары жұмыс берушілермен өзара іс-қимылға және халықаралық сапа стандарттарын интеграциялауға ерекше назар аударатынын атап өту керек, себебі бұл олардың түлектерінің бәсекеге қабілеттілігін айтарлықтай арттырады.

Сонымен бірге, есеп назар аударуды қажет ететін кейбір кемшіліктерді анықтады. Мысалы, бірқатар ЖЖОКБҰ-да студенттердің академиялық ұтқырлығы мен ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары, шетелдік студенттер үлесі бойынша төмен көрсеткіштер байқалады, бұл осы бағыттарды одан әрі дамыту қажеттігін көрсетеді. Сондай-ақ, оқу орындарының бір студентке шаққандағы қаржылық шығындар көлемінде айтарлықтай айырмашылықтар байқалды.

Рейтинг нәтижелері барлық мүдделі тараптар үшін маңызды құрал. Талапкерлер мен олардың ата-аналары үшін рейтинг оқу орнын таңдау кезінде бағдар, жұмыс берушілер үшін – мамандарды даярлау сапасының индикаторы, ал жоғары оқу орындарының өздері үшін – өз бағдарламаларын жақсартуға және бәсекелестік ортадағы позицияларын нығайтуға ынталандыру ретінде қызмет етеді.

Қорытындыны келесідей жасауға болады: елеулі жетістіктерге қарамастан, Қазақстанның жоғары білім беру жүйесі жаңғыртуды және жаңа сын-тегеуріндерге бейімделуді жалғастыруда. Әр ЖЖОКБҰ білім беру бағдарламаларының жоғары деңгейін қолдап қана қоймай, еңбек нарығындағы өзгерістер мен қоғамның қажеттіліктерін ескере отырып, оларды үнемі жақсартуға ұмтылуы тиіс. 2025 жылғы қорытынды рейтинг жаһандық аренада қазақстандық білім берудің сапасы мен бәсекеге қабілеттілігін арттыруға ықпал ете отырып, осы мақсаттарға қол жеткізу жолындағы маңызды қадамдардың бірі. Білім беру бағдарламаларын жетілдіруді жалғастыру және түлектерді тез өзгеретін әлемде табысты кәсіби қызмет үшін қажетті білім мен дағдылармен қамтамасыз ету үшін жан-жақты жұмыс жасау өте маңызды.

Қосымша 1

«Орыс тілі мен әдебиеті» ББ бойынша рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ тізімі

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ атауы
1	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	6В01708 Орыс тілі мен әдебиеті орыс және орыс емес мектептерде (ІР)
2	Қазақстан-Американдық еркін университеті	6В01702 Орыс тілі мен әдебиеті
3	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	6В01706 Орыс тілі мен әдебиеті мұғалімдерін даярлау
4	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	6В01702 Орыс тілі мен әдебиеті
5	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	6В01703 Орыс тілі мен әдебиеті
6	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	6В01702 Орыс тілі мен әдебиеті мұғалімдерін даярлау
7	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	6В01720 Орыс тілі мен әдебиеті
8	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	6В01703 Орыс тілі мен әдебиеті
9	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	6В01703 Орыс тілі мен әдебиеті
10	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	6В01703 Орыс тілі мен әдебиеті
11	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	6В01724 Орыс тілі мен әдебиеті орыс және орыс емес мектептерде (ІР)
12	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	6В01702 Орыс тілі мен әдебиеті мұғалімдерін даярлау
13	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	6В01702 Орыс тілі мен әдебиеті
14	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	6В01702 Орыс тілі мен әдебиеті
15	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	6В01702 Орыс тілі мен әдебиеті
16	Астана халықаралық университеті	6В01702 Орыс тілі мен әдебиеті
17	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	6В01722 Орыс тілі мен әдебиеті
18	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	6В01703 Орыс тілі мен әдебиеті
19	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	6В01718 Орыс тілі мен әдебиеті
20	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	6В01703 Орыс тілі мен әдебиеті
21	Шымкент университеті	6В01703 Орыс тілі мен әдебиеті
22	Орталық Азия Инновациялық Университеті	6В01702 Орыс тілі мен әдебиеті мұғалімдерін даярлау

23	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	6В01720 Орыс тілі мен әдебиеті
24	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	6В01703 Орыс тілі мен әдебиеті

6В11401 Әлеуметтік жұмыс даярлау бағыты
В090 Әлеуметтік жұмыс білім беру бағдарламасы тобы
«Әлеуметтік жұмыс» білім беру бағдарламасы бойынша рейтингіні қалыптастыру есебі

Кіріспе

Қазақстанның жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру жүйесі экономиканың түрлі салалары үшін жоғары білікті мамандарды даярлауда шешуші рөлдердің бірін атқарады. Еңбек нарығының қарқынды дамуы мен халықаралық интеграция жағдайында білім беру сапасы ғана емес, сонымен қатар білім беру бағдарламаларының қазіргі заманғы сын-қатерлерге бейімделу қабілеті де маңызды. Білім беру мекемелері жұмысының тиімділігін бағалаудың маңызды құралы - мамандарды даярлау деңгейін, түлектердің бәсекеге қабілеттілігін және білім беру бағдарламаларының сапасын объективті бағалауға мүмкіндік беретін рейтингілер жасау.

Бұл есепте 2025 жылғы Қазақстанның жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарындағы (бұдан әрі – ЖЖОКБҰ) білім беру бағдарламаларын (бұдан әрі – ББ) талданады. Осы талдау шеңберінде түлектердің кәсіби құзыреттілігін дамытуға және олардың еңбек нарығындағы сұранысына әсер ететін негізгі көрсеткіштер бойынша ББ кешенді салыстырмалы шолу жүргізілді.

Білім беру бағдарламаларының рейтингін қалыптастыру үшін негіздеме:

1. Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі №319 «Білім туралы» Заңы.

2. «Қазақстан Республикасында жоғары білімді және ғылымды дамытудың 2023-2029 жылдарға арналған тұжырымдамасын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2023 жылғы 28 наурыздағы №248 қаулысы.

3. «Еңбек нарығының қажеттіліктерін ескере отырып, жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білімі бар кадрларды даярлауға жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарының дайындық бөлімшелеріне мемлекеттік білім беру тапсырысын орналастыру қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2016 жылғы 29 қаңтардағы №122 бұйрығы.

4. «Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру бөлігінде тәуекел дәрежесін бағалау өлшемшарттарын және білім беру жүйесіне тексеру парақтарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрінің 2022 жылғы 1 желтоқсандағы №166 және Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрінің 2022 жылғы 2 желтоқсандағы №116 бірлескен бұйрығы.

Бұл есептің мақсаты – білім беру бағдарламаларына жан-жақты талдау жүргізу және осы талдау негізінде қорытынды рейтинг жасау. Рейтинг жасау барысында білім беру процесінің барлық маңызды компоненттерін қамтитын әртүрлі критерийлер тобы ескерілді. Олардың ішінде: білім беру

бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері және түлектердің мансаптық перспективалары. Бұл блоктардың әрқайсысы жалпы рейтингте белгілі бір салмаққа ие, бұл бағалауды мүмкіндігінше объективті және жан-жақты етуге мүмкіндік береді.

Бұл есептің негізгі міндеті – білім беру бағдарламаларының жағдайы туралы нақты және құрылымдық түсінік беру. «Әлеуметтік жұмыс» ББ бойынша 2025 жылғы рейтингке 13 ЖЖОКБҰ қатысты (1-қосымша). Кейбір ЖЖОКБҰ осы ББ бойынша түлектерінің санының аз болуына байланысты рейтингте орын алған жоқ (ББ бойынша 2024 жылғы түлек саны 5 түлектен аз), олардың ішінде Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті, Торайғыров университеті, Орталық-Қазақстан академиясы, Қызылорда ашық университетібар.

1 Жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарының білім беру бағдарламаларының деректерін талдау

1.1 «Білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.1.1 «Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен әзірлеу және келісу» критерийі

ББ мазмұнын болашақ мамандардың кәсіби құзыреттілігі мен бәсекеге қабілеттілігінің тиімділігін арттыру үшін әлеуетті немесе негізгі жұмыс берушілермен келісу қажет. Жұмыс берушілер білім беру бағдарламаларын әзірлеу кезінде ұсыныстар, пәндердің мазмұнына өзгерістер енгізе алады, сондай-ақ зерттелетін тақырыптар мен материалдардың өзектілігі бойынша ұсыныстар мен ескертулер бере алады. Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен келісу түлектердің табысты жұмысқа орналасуына ықпал ететін негізгі факторлардың бірі болып табылады.

ЖЖОКБҰ бұл критерий бойынша 2024-2025 оқу жылына арналған ББ бойынша құжаттардың мынадай тізбесін ұсыну қажет: модульдік білім беру бағдарламасы (МББ), элективті пәндер каталогы (ЭПК), жұмыс берушіден хат, келісу хаттамасы, жұмыс берушінің рецензиясы, ұсынымдық хат, анықтама-негіздеме, ББ сараптамасы.

Осы критерийді есептеу кезінде ББ келісуге қатысатын жұмыс берушілердің санына басты назар аударылды. Бір мамандықтағы жұмыс берушілер әр түрлі болуы мүмкін, сәйкесінше, жұмыс берушілер саны неғұрлым көп болса, жұмыс ерекшеліктерін ұсыну туралы көзқарастар мен пікірлер соғұрлым көп болады.

1-кесте. «Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен әзірлеу және келісу» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ келісілген жұмыс берушілер саны	Балл
1	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	21	**5,00**
2	Esil University	12	**3,20**
3	Орталық-Қазақстан академиясы	10	**2,80**
4	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	9	**2,60**
5	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	9	**2,60**
6	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	6	**2,00**
7	Нархоз университеті	4	**1,60**
8	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	4	**1,60**
9	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	2	**1,20**
10	Торайғыров университеті	1	**1,00**
11	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	1	**1,00**
12	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	1	**1,00**
13	Қызылорда ашық университеті	1	**1,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

1-кестеде осы критерий бойынша нәтижелер берілген: Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті жетекші орынға ие болды, өйткені олардың білім беру бағдарламалары жұмыс берушілердің ең көп санымен келісілген.

1.1.2 «Профессор-оқытушылар құрамының практикалық жұмыс тәжірибесі» критерийі

Профессор-оқытушылар құрамының (ПОҚ) практикалық жұмыс тәжірибесі білім беру үдерісі сапасының маңызды құрамдас бөлігі. Тиісті кәсіби салада нақты тәжірибесі бар оқытушылар студенттерге пән туралы тереңірек және қолданбалы түсінік бере алады. Олар оқу процесіне практикадан, қолданылатын әдістер мен технологиялардан өзекті мысалдар келтіре алады, бұл студенттерді кәсіби қызметке неғұрлым тиімді дайындауға ықпал етеді.

Сонымен қатар, оқытушылардың практикалық тәжірибесі оларға саланың қазіргі тенденцияларын жақсырақ бағдарлауға және оқу бағдарламаларын еңбек нарығының өзгеретін талаптарына бейімдеуге мүмкіндік береді, осылайша түлектердің жоғары бәсекеге қабілеттілігін қамтамасыз етеді.

ББ бойынша осы көрсеткішті анықтау үшін мынадай құжаттар талап етілді: ЖЖОКБҰ кадрлар бөлімінен оқытушылардың жұмыс өтілі туралы бекітілген анықтама.

2025 жылғы рейтинг әдістемесіне сәйкес 2010 жылғы 1 қаңтар мен 2025 жылғы 1 мамыр аралығында практикалық тәжірибесі бар оқытушылар есепке алынады.

2-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының практикалық жұмыс тәжірибесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Практикалық жұмыс өтілі бар оқытушылар саны (айлар)		Балл
		саны	өтілі	
1	Қызылорда ашық университеті	7	705	**3,90**
2	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	5	683	**2,65**
3	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	1	180	**2,52**
4	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	7	646	**2,29**
5	Орталық-Қазақстан академиясы	8	504	**2,09**
6	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	3	384	**1,92**
7	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	2	177	**1,65**
8	Торайғыров университеті	3	267	**1,58**

9	Esil University	9	469	**0,98**
10	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	3	176	**0,97**
11	Нархоз университеті	3	176	**0,96**
12	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	3	101	**0,54**
13	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	0	0	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

2-кестеден көріп отырғанымыздай, рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ-ның ЖЖОКБҰ құрылымынан тыс жұмыс тәжірибесі бар оқытушылар бар. Бұл критерийдің көшбасшысы: Қызылорда ашық университеті.

1.1.3 «Профессор-оқытушылар құрамының жетістіктері» критерийі

«Профессорлық-оқытушылық құрамның жетістіктері» критерийі білім беру бағдарламаларының сапасын бағалауда маңызды рөл атқарады, өйткені ол білім беру процесіне қатысатын мұғалімдердің кәсібилігі мен құзыреттілігінің деңгейін көрсетеді. Рейтинг әдіснамасына сәйкес, бұл критерий соңғы жылдардағы профессорлық-оқытушылық құрамның жетістіктерін жан-жақты бағалауға мүмкіндік беретін бірнеше ішкі критерийлерді қамтиды.

Атап айтқанда, 2015-2025 жылдар аралығында «Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы» атағына ие болған оқытушылар есепке алынады, бұл олардың педагогикалық еңбегін ЖЖОКБҰ деңгейінде мойындағанын көрсетеді. Сол кезеңде «Үздік ғылыми қызметкер» атағын алған ПОҚ да ескеріледі, бұл олардың ғылыми зерттеулерге және академиялық қоғамдастықтың дамуына қосқан үлесін көрсетеді.

3-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының жетістіктері» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	«Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы» атанған ПОҚ саны	«Үздік ғылыми қызметкер» сыйлығының иегерлері	Балл
1	Торайғыров университеті	1	1	**2,92**
2	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	6	0	**2,50**
3	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	2	0	**0,83**
4	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	1	0	**0,42**
5	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	1	0	**0,42**
6	Esil University	0	0	**0,00**
7	Нархоз университеті	0	0	**0,00**

8	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	0	0	**0,00**
9	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	0	0	**0,00**
10	Орталық-Қазақстан академиясы	0	0	**0,00**
11	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	0	0	**0,00**
12	Қызылорда ашық университеті	0	0	**0,00**
13	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	0	0	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

3-кестеден көріп отырғанымыздай, осы критерий бойыншаТорайғыров университеті жетекші орын ие болды.

1.1.4 «Білім беру бағдарламаларын аккредиттеу» критерийі

Білім беру және кәсіптік ұйымдардың бағдарламаны аккредиттеуі бағдарламаның жоғары сапа стандарттарына сәйкестігінің көрсеткіші және оны ұлттық және халықаралық деңгейде тану және мойындау ретінде қарастырылады.

Дәл осы себепті ББ-ның мамандандырылған аккредиттеуден өткені туралы сертификаты сұралды. Бұл критерий бойынша балл білім беру бағдарламасы аккредиттеуден өткен мекеме мен аккредиттеуден өткені туралы сертификаттың жарамдылық ұзақтығына байланысты есептелді.

Ұсынылған мәліметтерге сәйкес, «Әлеуметтік жұмыс» ББ бойынша рейтингке қатысатын 13 ЖЖОКБҰ-ның 13 мамандандырылған аккредиттеуден өткен.

4-кесте. «Білім беру бағдарламаларын аккредиттеу» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Аккредитациялық орган атауы	Балл
1	Орталық-Қазақстан академиясы	ACQUIN	**5,00**
2	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	ACQUIN	**3,71**
3	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	НКЦА (NKCA)	**2,60**
4	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	IQAA	**2,50**
5	Торайғыров университеті	IQAA	**2,19**
6	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	IAAR	**2,14**
7	Esil University	IAAR	**2,10**
8	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	IAAR	**2,04**
9	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	IQAA	**2,04**
10	Қызылорда ашық университеті	Өзге	**1,58**
11	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	IQAA	**1,53**

12	Нархоз университеті	IQAA	**1,43**
13	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	IAAR	**0,31**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

4-кестеге сәйкес, осы критерий бойынша келесі ЖЖОКБҰ алдыңғы қатардан көрінді: Орталық-Қазақстан академиясы.

1-диаграмма. Аккредиттеу органдары бөлінісіндегі аккредиттелген білім беру бағдарламалары

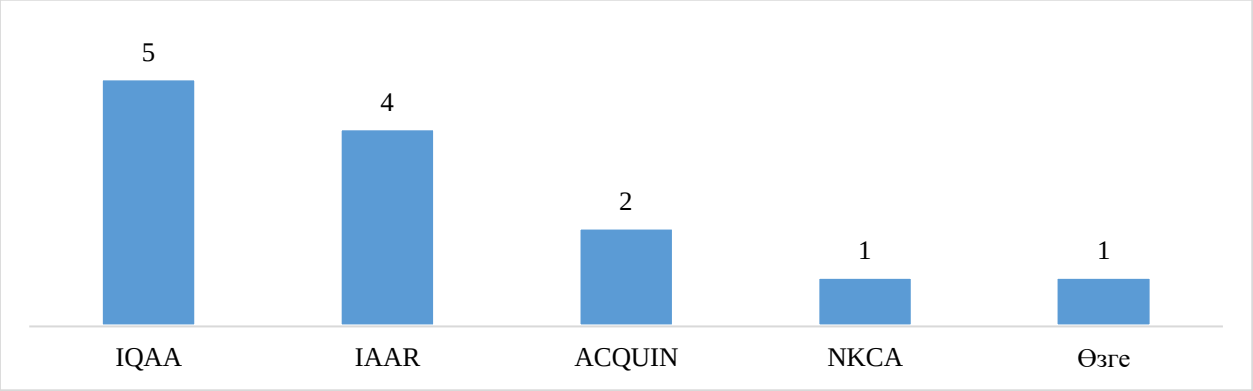

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

1-диаграммадан көріп отырғанымыздай, 13 ББ-ның 5 IQAA - Білім сапасын қамтамасыздандыру бойынша тәуелсіз агенттігінде аккредиттеуден өткен.

1.1.5 «Білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау» критерийі

Тиісті салалардан сарапшыларды тарту арқылы білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау білім беру сапасын қамтамасыз етудің маңызды құралы болып табылады. Кәсіби саласында терең білімі мен тәжірибесі бар сарапшылар оқу бағдарламаларының еңбек нарығының заманауи талаптары мен кәсіби стандарттарға қаншалықты сәйкес келетінін объективті бағалай алады. Олар мазмұндағы олқылықтарды анықтап, оқу жоспарларын жаңартуды және жаңа пәндерді немесе оқыту әдістерін енгізуді ұсына алады. Мұндай сараптамалық бағалау білім беру мекемелеріне бағдарламаларды өзгермелі жағдайларға бейімдеуге, мамандарды даярлауды жақсартуға және соның салдарынан түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін арттыруға көмектеседі. Сарапшыларды тарту сонымен қатар білім беру жүйесі мен индустрия арасындағы байланысты нығайтады, бұл жұмыс берушілердің қажеттіліктерін жақсы түсінуге және білім беру бағдарламаларының практикалық маңыздылығын арттыруға ықпал етеді.

Сарапшылардың ББ бағалауы мынадай критерийлер бойынша жүргізіледі:

1) ББ-ның тәжірибеге бағдарлануы – ББ-ның білім мен дағдыларды практикалық қолдануға қаншалықты бағытталғанын бағалау;

2) Пәндердің берілген оқу нәтижелеріне логикалық өзара байланысы және сәйкестігі – бағдарлама ішіндегі пәндер бір-бірімен және оқытудың соңғы нәтижелерімен қалай байланысты екенін талдау;

3) Пәндерді оқыту кезегінің мәнділігі/қисындылығы – бағдарламаның логикалық құрылымын, пәндердің қаншалықты материалды жақсы игеруге ықпал ететін ретпен ұйымдастырылғандығын бағалау;

4) ББ мазмұнының кәсіптік стандарттарға және/немесе еңбек нарығының талаптарына сәйкестігі – ББ-ның осы саладағы қолданыстағы кәсіби стандарттарға (олар бар болған жағдайда) және (немесе) қазіргі еңбек нарығының талаптарына қаншалықты сәйкес келетіндігін бағалау;

5) Элективті пәндер каталогы (ЭПК) және оның мәні – ББ икемділігі мен бейімділігін бағалау: элективті курстардың кеңдігі мен әртүрлілігі, сәйкес бағыттар мен мамандықтарды таңдау мүмкіндігі, студенттердің қажеттіліктері мен еңбек нарығының талаптарына сәйкестігі, тәжірибеге бағытталған және инновациялық курстардың болуын бағалау.

ББ мазмұнын бағалау жүйесі келесі диапазондар бойынша бөлінеді:

- Өте жақсы – 9-10 балл арасы;
- Жақсы – 6-8 балл арасы;
- Қанағаттанарлық – 4-5 балл арасы;
- Қанағаттанарлықсыз – 0-3 балл арасы.

5-кесте. «Білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Сарапшының орташа бағасы	Балл
1	Нархоз университеті	9,08	**4,54**
2	Esil University	9,00	**4,50**
3	Торайғыров университеті	9,00	**4,50**
4	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	9,00	**4,50**
5	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	8,00	**4,00**
6	Орталық-Қазақстан академиясы	8,00	**4,00**
7	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	7,08	**3,54**
8	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	7,08	**3,54**
9	Қызылорда ашық университеті	7,08	**3,54**
10	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	7,08	**3,54**
11	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	6,92	**3,46**
12	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	6,67	**3,34**
13	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	6,25	**3,13**

Дереккөз: «Атамекен» ҰКП мәліметтері

5-кестеде ББ мазмұнын сараптамалық бағалаудың қорытындысы ұсынылған, оған сәйкес жетекші орын мынадай ЖЖОКБҰ иеленді: Нархоз университеті.

1.2 «Білім беру бағдарламасының жетістіктері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.2.1 «Академиялық ұтқырлық» критерийі

ЖЖОКБҰ студенттерінің белгілі бір уақыт кезеңіне елден тыс басқа білім беру немесе ғылыми мекемеге ауысуы студенттің жеке дамуы үшін маңызды және оған мәдени байуға мүмкіндік береді, сондай-ақ ғылыми зерттеулердің тиімділігін, түлектердің отандық және халықаралық еңбек нарықтарындағы бәсекеге қабілеттілігін арттырады, жетекші шетелдік жоғары оқу орындарының тәжірибесін зерделеу және игеру есебінен кәсіби құзыреттіліктерін жетілдіреді және т. б.

ЖЖОКБҰ да академиялық ұтқырлық бағдарламасын іске асыруды талдау мақсатында оқу орындарынан мынадай құжаттар талап етілді:

- академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде студенттерді шетелдік оқу орындарына жіберу туралы ректор бұйрығының көшірмесі;
- академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде шетелдік оқу орындарының студенттерін қабылдау туралы ректор бұйрығының көшірмесі.

ЖЖОКБҰ академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде ұсынылған құжаттарды «Атамекен» ҰКП менеджерлері талдап, келесі қорытындылар жасады:

6-кесте. «Академиялық ұтқырлық» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ контингенті	Академиялық ұтқырлық бағдарламаларын қолданған білім алушылар саны	Балл
1	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	59	6	**5,00**
2	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	62	5	**3,97**
3	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	81	3	**1,82**
4	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	172	2	**0,57**
5	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	190	1	**0,26**
6	Esil University	314	0	**0,00**
7	Торайғыров университеті	77	0	**0,00**
8	Нархоз университеті	181	0	**0,00**
9	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	496	0	**0,00**
10	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	42	0	**0,00**

11	Орталық-Қазақстан академиясы	59	0	**0,00**
12	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	380	0	**0,00**
13	Қызылорда ашық университеті	25	0	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

6-кестеде келтірілген мәліметтерге сәйкес, ең жоғары нәтижені көрсетті: Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті.

1.2.2 «Білім алушылардың ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары» критерийі

Қазіргі уақытта нарықтағы технологиялық даму ЖЖОКБҰ-да тиімді ғылыми-зерттеу процесін ұйымдастыруды талап етеді, тек жаңа білімді дамытуды ғана емес, сонымен қатар нарықта коммерциялық тұрғыдан дамыған, сұранысқа ие бизнес-идеяларды өндіруді талап етеді.

Студенттік бизнес-инкубаторлар мен зертханалар жастар ортасында кәсіпкерлік қызметтің оң бейнесін қалыптастырады, жастар арасында креативті және инновациялық әлеуетті іске асырады, сондай-ақ кәсіпкерлікке және инновациялық қызметке бағдарланған ұйымдар мен жастар қауымдастықтарын қолдайды, жастар кәсіпкерлігін ақпараттық, білім беру, қаржылық және мүліктік қолдаудың бірыңғай жүйесін құрады және қамтамасыз етеді. Бұдан басқа, жастарды кәсіпкерлік қызметке білім беру, әдістемелік және ақпараттық даярлауды көрсетеді, жастар құрған шағын және орта кәсіпкерлік субъектілерінің санын арттырады, жоғары білім, бизнес және өндірістік сала арасындағы өзара іс-қимыл мен әлеуметтік әріптестік үшін жағдайлар жасайды.

Сондықтан «Атамекен» ҰКП зерттеу бағытындағы пункттердің бірі ЖЖОКБҰ студенттерінің шығармашылық жетістіктерін дәріптеу және енгізу болып табылады.

Студенттердің ғылыми зерттеулерін талдау мақсатында оқу орындарынан электрондық форматта растайтын құжат (патент және авторлық құқық туралы куәлік) талап етілді:

7-кесте. «Білім алушылардың ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Ғылыми жобалардың атауы	Балл
1	Орталық-Қазақстан академиясы	Курс стартап "Школа предпринимательства "	5,00
		Бизнес -проект "Проблемы социальной ответственности бизнеса"	

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

7-кестеде түлектердің ғылыми жобаларының бар екендігі мына ЖОО бойынша расталған: Орталық-Қазақстан академиясы.

1.2.3 «Магистратурада/резидентурада оқуды жалғастырған түлектердің үлесі» критерийі

Қазақстанда Еуропалық жоғары білім беру аймағына (European Higher Education Area (EHEA)) кіре отырып, кадрларды даярлаудың үш деңгейлі моделін: бакалавриат, магистратура және PhD докторантураны енгізуді қамтитын жоғары білім беру жүйесін айтарлықтай қайта құрылымдау жүргізілді. Бакалавриат аяқталғаннан кейін түлектердің одан әрі дамуы үшін әртүрлі мүмкіндіктері бар, мысалы, мамандық бойынша жұмыс іздеу, екінші жоғары білім алу немесе магистратураға түсу.

Магистратура біліктілікті арттыруда және таңдаған мамандығы бойынша білімді тереңдетуде шешуші рөл атқарады, бұл оны кәсіби қалыптасудың маңызды кезеңіне айналдырады. Жыл сайын магистрлік бағдарламалар барған сайын танымал бола бастады, ал магистрлер еңбек нарығында сұранысқа ие бола бастады, бұл қазіргі заманғы экономика жағдайында білім берудің осы деңгейінің өзектілігін көрсетеді.

Бұл критерий бойынша жиналған деректер 8-кестедегідей болды.

8-кесте. «Магистратурада/резидентурада оқуды жалғастырған түлектердің үлесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Магистранттар үлесі			Балл
		Түлектер саны	Түлектер арасында магистратурада оқуды жалғастырғандар саны	үлес %	
1	Нархоз университеті	21	4	19,0%	**5,00**
2	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	17	2	11,8%	**3,09**
3	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	20	2	10,0%	**2,63**
4	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	60	3	5,0%	**1,31**
5	Esil University	27	0	0,0%	**0,00**
6	Торайғыров университеті	6	0	0,0%	**0,00**
7	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	4	0	0,0%	**0,00**
8	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	6	0	0,0%	**0,00**
9	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	18	0	0,0%	**0,00**
10	Орталық-Қазақстан академиясы	6	0	0,0%	**0,00**
11	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	33	0	0,0%	**0,00**

12	Қызылорда ашық университеті	9	0	0,0%	**0,00**
13	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	23	0	0,0%	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

8-кестеде осы критерий бойынша 2024 жылғы түлектерді талдау қорытындыларын көруге болады, түлектердің жалпы саны 250 болса, оның ішінде 11 түлек әрі қарай магистратурада оқуын жалғастырған, бұл 4,4% құрайды. Кестеге сәйкес магистратураға түскен түлектердің ең көп үлесі келесі оқу орын тиесілі: Нархоз университеті.

1.2.4 «Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы» критерийі

Ұлттық бірыңғай тестілеу (ҰБТ) – жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарына түсу үшін іріктеу емтихандарының нысандарының бірі.

Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы – жоғары ҰБТ нәтижелерін көрсеткен талапкерлердің көбінесе қай ЖЖОКБҰ таңдайтынын анықтайтын көрсеткіш. Бұл көрсеткіш ЖЖОКБҰ деңгейін және талапкерлер арасында оның сұранысын анықтауға мүмкіндік береді.

9-кесте. «Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Талапкерлердің орташа ҰБТ балы	Балл
1	Нархоз университеті	87	**3,12**
2	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	87	**3,11**
3	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	85	**3,04**
4	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	77	**2,75**
5	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	75	**2,68**
6	Торайғыров университеті	74	**2,63**
7	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	71	**2,55**
8	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	71	**2,54**
9	Esil University	71	**2,52**
10	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	67	**2,41**
11	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	64	**2,27**
12	Қызылорда ашық университеті	62	**2,21**
13	Орталық-Қазақстан академиясы	57	**2,04**

Дереккөз: «Ұлттық тестілеу орталығы» РМК

9-кестеде көрсетілгендей, ББ бойынша 2024-2025 оқу жылында жоғары оқу орнына оқуға түскен талапкерлердің орташа балы 73 балды құраған. Салыстырмалы түрде жоғары балл жинаған талапкерлер келесі ЖЖОКБҰ-ны

таңдаған: Нархоз университеті, Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті.

1.2.5 «Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі

Шетелдік студенттер өз елдерінде қазақ тілі мен мәдени дәстүрлерінің таралуына ықпал ете отырып, Қазақстандағы заманауи білім беру жүйесінің маңызды бөлігі болып табылады. Олардың еліміздің жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарында оқуы біздің университеттерге деген халықаралық сұраныс деігейін көрсетеді және олардың рейтингінің жоғарылауына тікелей әсер етеді.

«Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі білім беру бағдарламаларының студенттерді шетелден тарту қабілетін көрсетеді. Бұл шетелдік студенттер үшін білім беру бағдарламалары мен жоғары оқу орындарының нақты тартымдылығын объективті бағалауға мүмкіндік береді.

Осы критерийді растау үшін ЖЖОКБҰ келесі құжаттарды ұсыну қажет:

- шетелдік студенттерді қабылдау туралы бұйрықтар;
- шетелдік студенттердің төлқұжаттарының көшірмелері.

10-кесте. «Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Шетелдік студенттер үлесі			Балл
		ББ контингенті	Шетелдік студенттер саны	үлес, %	
1	Торайғыров университеті	77	16	20,7%	**5,00**
2	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	81	7	8,6%	**2,08**
3	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	190	10	5,2%	**1,27**
4	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	62	1	1,6%	**0,39**
5	Нархоз университеті	181	2	1,1%	**0,27**
6	Esil University	314	2	0,6%	**0,15**
7	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	59	0	0,0%	**0,00**
8	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	496	0	0,0%	**0,00**
9	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	42	0	0,0%	**0,00**
10	Орталық-Қазақстан академиясы	59	0	0,0%	**0,00**
11	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	380	0	0,0%	**0,00**
12	Қызылорда ашық университеті	25	0	0,0%	**0,00**

13	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	172	0	0,0%	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

10-кестеде шетелдік студенттердің «Әлеуметтік жұмы**с**» ББ жалпы контингентіне қатынасын көруге болады, бұл 2,9% құрайды. Шетелдік студенттердің контингентке шаққандағы ең көп үлесі келесі оқу орын анықталды: Торайғыров университеті.

1.3 «ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.3.1 «ЖЖОКБҰ студенттері мен оқытушыларының арақатынасы» критерийі

Студенттер мен оқытушылардың арақатынасы ЖЖОКБҰ ұсынатын білім сапасына әсер ететін негізгі көрсеткіштердің бірі. Бұл критерий оқытуға жеке көзқарас деңгейін және әр студентке оқытушы тарапынан жеткілікті көңіл бөлінетін қолайлы білім беру ортасын құру мүмкіндігін көрсетеді.

Студенттердің оқытушыларға қатынасының төмендігі оқытушылар құрамы жеке кеңес беруге, жұмыстарды тексеруге, ғылыми зерттеулерді басқаруға және практикалық дайындыққа көбірек уақыт бөле отырып, оқушылармен тиімдірек әрекеттесе алуына көбірек мүмкіндік береді. Бұл әсіресе тәжірибеге бағытталған оқытудың жоғары дәрежесін және тереңдетілген зерттеулерді қажет ететін бағдарламалар үшін өте маңызды.

Ал бір ПОҚ шаққанда білім алушылар санының тым көп болуы оқытушыларға шамадан тыс жүктемелер артылатындығын көрсетуі мүмкін, бұл білім беру процесінің сапасын төмендетуі және студенттердің оқуға қызығушылығына теріс әсер етуі мүмкін. Қазіргі білім беру стандарттары мен еңбек нарығының талаптары жағдайында студенттер мен оқытушылар саны арасындағы оңтайлы тепе-теңдікті сақтау ЖЖОКБҰ бәсекеге қабілеттілігінің маңызды факторына айналады.

Осылайша, осы критерийді талдау оқу орнының оқу жүктемесін ақылға қонымды бөлуді қолдай отырып және оқыту сапасын қамтамасыз ете отырып, білім беру қызметтерінің жоғары деңгейін қаншалықты қамтамасыз ете алатынын бағалауға мүмкіндік береді.

Біздің тарапымыздан ЖЖОКБҰ-да ПОҚ сапасы бойынша берілген мәліметтерді тексеру кезінде мынадай нормативтік құқықтық актілердің іске асырылуы да ескеріледі: Сот төрелігі академиясын, әскери, арнаулы оқу орындарын, мәдениет саласындағы білім беру ұйымдарын қоспағанда, жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдары профессор-оқытушылар құрамының жалпы санын есептеу үшін білім алушылар санының оқытушыларға орташа арақатынасын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 606 бұйрығы (Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2018 жылғы 1 қарашада № 17670 болып тіркелген).

11-кесте. «ЖЖОКБҰ студенттері мен оқытушыларының арақатынасы» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ штаттық ПОҚ саны	ЖЖОКБҰ контингенті	Бір ПОҚ-қа шақандағы білім алушылар саны	Балл
1	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	2175,00	28441,00	13	**5,00**
2	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	307,00	4570,00	15	**4,39**
3	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	885,00	13916,00	16	**4,16**
4	Торайғыров университеті	511,00	8878,00	17	**3,76**
5	Қызылорда ашық университеті	139,00	2502,00	18	**3,63**
6	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	193,00	3651,00	19	**3,46**
7	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	1370,00	25914,00	19	**3,46**
8	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	1163,00	22327,00	19	**3,41**
9	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	568,00	11964,00	21	**3,10**
10	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	508,00	11566,00	23	**2,87**
11	Орталық-Қазақстан академиясы	69,00	1822,00	26	**2,48**
12	Esil University	162,00	4562,00	28	**2,32**
13	Нархоз университеті	134,00	7408,00	55	**1,18**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

11-кестеде оқытушылардың ЖЖОКБҰ-ның жалпы контингентіне қатынасын көруге болады. Осы критерий бойынша үздік көрсеткіш Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті тіркелді, ол университетте бір оқытушыға орташа есеппен 13 білім алушы келеді

1.3.2 «Дәрежелі оқытушылардың үлесі» критерийі

Дәрежелі оқытушылардың үлесі профессор-оқытушылар құрамының академиялық біліктілігі мен кәсібилігінің маңызды көрсеткіші. Ғылыми дәрежесі (ғылыми дәрежесі және (немесе) философия докторы PhD/бейіні бойынша доктор (академиялық) дәрежесі және (немесе) ғылыми атағы және «өнер» кадрларын даярлау үшін «ҚР Еңбек сіңірген жаттықтырушысы» спорттық атағы) бар оқытушылар ЖЖОКБҰ-да білім мен ғылыми қызметтің жоғары деңгейін қамтамасыз етуде маңызды рөл атқарады.

Оқу орнында дәрежелі оқытушылардың едәуір санының болуы оның іргелі және қолданбалы ғылыми зерттеулер жүргізу, ғылыми әзірлемелердің нәтижелерін білім беру процесіне кіріктіру, сондай-ақ халықаралық ғылыми жобаларға қатысу мүмкіндігі туралы куәландырады. Бұл тез өзгеретін кәсіби орта жағдайында жұмысқа дайын жоғары білікті мамандарды қалыптастыру үшін қолайлы жағдай жасайды.

Сонымен қатар, дәрежелі оқытушылар педагогикалық құзыреттіліктің жоғары деңгейіне ие, бұл оларға білімді тиімді жеткізуге, студенттерде сыни ойлау мен аналитикалық дағдыларды дамытуға мүмкіндік береді. Мұндай оқытушылардың жоғары үлесі оқу орнының академиялық стандарттарға бейілділігін және білім беру бағдарламаларының сапасын үздіксіз жетілдіруге ұмтылысын көрсетеді.

Бұл критерий ЖЖОКБҰ білім беру бағдарламаларының академиялық және кәсіптік даярлықтың қазіргі заманғы талаптарына қаншалықты сәйкес келетіндігі туралы қорытынды жасауға мүмкіндік береді, сондай-ақ оның ғылыми және білім беру орталығы ретіндегі беделін нығайтуға ықпал етеді.

12-кесте. «Дәрежелі оқытушылардың үлесі» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ штаттық ПОҚ саны	Штаттық дәрежелі ПОҚ саны	Үлес, (%)	Балл
1	Нархоз университеті	134,00	105,00	78%	**5,00**
2	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	1370,00	1014,00	74%	**4,72**
3	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	2175,00	1336,00	61%	**3,92**
4	Торайғыров университеті	511,00	299,00	59%	**3,73**
5	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	193,00	110,00	57%	**3,64**
6	Esil University	162,00	88,00	54%	**3,47**
7	Орталық-Қазақстан академиясы	69,00	37,00	54%	**3,42**
8	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	307,00	155,00	50%	**3,22**
9	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	508,00	253,00	50%	**3,18**
10	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	568,00	268,00	47%	**3,01**
11	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	885,00	366,00	41%	**2,64**
12	Қызылорда ашық университеті	139,00	44,00	32%	**2,02**
13	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	1163,00	367,00	32%	**2,01**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

12-кестеде бұл ББ бойынша рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ-ның дәрежелі ПОҚ үлесі орта есеппен 53% құрайтынын көруге болады. Дәрежелі ПОҚ-ның ең көп үлесі мына ЖЖОКБҰ-да жұмыс істейді: Нархоз университеті.

1.3.3 «Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі

«Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау»критерийі білім беру процесінің қаржылық қамтамасыз етілуін және оқу орнының оқытудың негізгі аспектілеріне қаражат салуға дайындығын бағалауға мүмкіндік беретін маңызды көрсеткіштердің бірі. Бұл критерийде бағдарламалық қамтамасыз ету және кітапхана қорын дамыту шығындары ескеріледі.

Бағдарламалық қамтамасыз ету шығындары әртүрлі пәндерге арналған арнайы бағдарламалар, оқу процесін басқару жүйелері және оқытудың тиімділігі мен интерактивтілігін арттыратын басқа да цифрлық құралдар сияқты оқу процестеріне қажетті лицензиялық бағдарламаларды сатып алу және жаңарту шығындарын қамтиды. Бұл ББ өзектілігін сақтау және студенттерді заманауи технологиялармен жұмыс істеуге дайындау үшін маңызды.

Кітапхана қорын дамыту шығындарына студенттердің өзекті және сапалы оқу және ғылыми ақпаратқа қол жеткізуін қамтамасыз ету үшін қажетті жаңа оқулықтарды, ғылыми әдебиеттерді, электрондық ресурстар мен дерекқорларды сатып алу шығындары кіреді. Кітапхана қорын дамыту білімді тереңдетуге және ғылыми зерттеулер жүргізуге ықпал ететін академиялық ортаның маңызды құрамдас бөлігі.

13-кесте. «Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ контингенті	1 студентке шаққандағы шығындар көлемі (теңге)	Балл
1	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	25914,00	42419,00	**5,00**
2	Қызылорда ашық университеті	2502,00	28826,00	**3,59**
3	Нархоз университеті	7408,00	21704,00	**2,86**
4	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	3651,00	14605,00	**2,12**
5	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	28441,00	13547,00	**2,01**
6	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	11964,00	13063,00	**1,96**
7	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	22327,00	11075,00	**1,76**

8	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	11566,00	9097,00	**1,55**
9	Esil University	4562,00	8958,00	**1,54**
10	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	13916,00	5563,00	**1,19**
11	Торайғыров университеті	8878,00	5092,18	**1,14**
12	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	4570,00	3847,40	**1,01**
13	Орталық-Қазақстан академиясы	1822,00	3757,00	**1,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

13-кестеде көрсетілген 1 студентке бөлінген қаражатты талдау бойынша жоғары нәтиже көрсеткен ЖОО: Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті.

1.3.4 «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі

«Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі оқытушыларды қаржылық қолдау деңгейін және жанама түрде оқу орнындағы білім беру процесінің сапасын көрсететін маңызды көрсеткіш. Медианалық жалақы – оқытушылардың жартысы жалақыны осы деңгейден жоғары, ал екінші жартысы төмен алатын бөліну нүктесі. Бұл көрсеткіштің орташа жалақыдан айырмашылығы, оған өте жоғары немесе өте төмен жалақы сияқты шекті мәндер әсер етпейді.

Медианалық жалақы деңгейі оқытушылардың мотивациясымен және олардың жұмысқа қанағаттануымен тығыз байланысты. Жалақының жоғары деңгейі университетке білікті мамандарды тартуға және ұстап қалуға мүмкіндік береді, ол дегеніміз оқыту мен ғылыми қызметтің сапасына оң әсер етеді. Лайықты жалақы алатын оқытушылар үнемі кәсіби дамуға, ғылыми зерттеулерге қатысуға және студенттермен белсенді қарым-қатынасқа ынталы болады.

Сонымен қатар, медианалық жалақы көрсеткіші ЖЖОКБҰ-ның қаржылық тұрақтылығын және оның басқа оқу орындарымен салыстырғанда бәсекеге қабілетті жалақы деңгейін ұстап тұру қабілетін көрсете алады.

Әдістемеге сәйкес осы критерийді саралау кезінде оқытушы жұмыс істейтін аймақтың күнкөріс деңгейі есепке алынады.

14-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ПОҚ медианалық жалақысы (теңге)	Балл
1	Нархоз университеті	805495	**5,00**
2	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	673822	**3,99**
3	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	668884	**3,97**
4	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	584039	**3,32**
5	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	497805	**3,07**
6	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	465759	**2,66**
7	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	388153	**2,40**
8	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	425727	**2,35**
9	Торайғыров университеті	380525	**2,16**
10	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	371851	**2,01**
11	Esil University	410392	**2,00**
12	Қызылорда ашық университеті	284276	**1,47**
13	Орталық-Қазақстан академиясы	250689	**1,00**

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

14-кестеде «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі бойынша талдау нәтижелерін көрсетілген: «Әлеуметтік жұмыс» ББ бойынша ПОҚ орташа медианалық жалақысы 2025 жылы 477 494 теңгені құрады. ББ бойынша рейтингке қатысқан ЖЖОКБҰ арасында Нархоз университеті 805 495 теңге көрсеткіштерін көрсетіп, алғашқы орын иеленді.

1.4 «Түлектердің мансаптық перспективалары» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.4.1 «Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі» критерийі

«Түлектердің мансаптық перспективалары» критерийлер тобы түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін көрсетеді. Топ үш критерийден тұрады: түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі, түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы, түлектердің медианалық жалақысы. Бұл критерийлер бойынша білім беру бағдарламаларының 2024 жылғы түлектері талданады. Олардың оқу бітіргеннен кейін, 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңдегі зейнетақы жарналары арқылы талдау жүргізіледі.

«Жұмысқа орналасу деңгейі» көрсеткіші түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін тікелей көрсетеді. Бұл өлшем «тұрақты жұмыспен қамту» және «шартты жұмыспен қамту»болып бөлінеді.

Тұрақты жұмысқа орналасу – 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңде қатарынан кемінде 3 ай тұрақты зейнетақы жарналарын алған жұмысқа орналастырылған түлектердің пайызын көрсететін көрсеткіш.

Шартты жұмыспен қамту – 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңде тұрақты емес негізде зейнетақы аударымдарын алған түлектердің пайызын көрсететін көрсеткіш (яғни тұрақты жұмыспен қамту жағдайларын қоспағанда, тұрақсыз табыс).

Жұмыспен қамтылуды есептеу барысында тұрақты жұмыспен қамтылған түлектердің үлесі жоғары нәтиже береді.

Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін неғұрлым сенімді есептеу үшін жалпы түлектер санынан мынадай санаттар алынып тасталды:

- Магистратурада (резидентурада) оқуды жалғастырған түлектер;
- Шетел азаматтары;
- Декреттік демалыстағы түлектер;
- Мерзімді әскери қызметке шақырылған түлектер;
- Шетелде білім алатын түлектер;
- Шетелде жұмыс істейтін түлектер;
- 1-2 топтағы мүгедектігі бар түлектер;
- Күш құрылымдарының қызметкерлері;
- Жас ерекшелігіне байланысты есептелмейтін түлектер (1996 жылғы және одан үлкен);
- Қайтыс болған түлектер.

Түлектердің саны 5 адамнан аз болатын келесі ЖЖОКБҰ-да есептеулер тек статистикалық деректер бойынша және сараптамалық бөлім бойынша жүргізілді, өйткені «түлектердің мансаптық перспективалары» блогы бойынша есептеу үшін деректердің аздығына байланысты көрсеткіштер дұрыс болмауы мүмкін: Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті, Торайғыров университеті, Орталық-Қазақстан академиясы, Қызылорда ашық университеті.

2-диаграмма. «Әлеуметтік жұмыс» ББ бойынша түлектердің жалпы саны мен құрамы

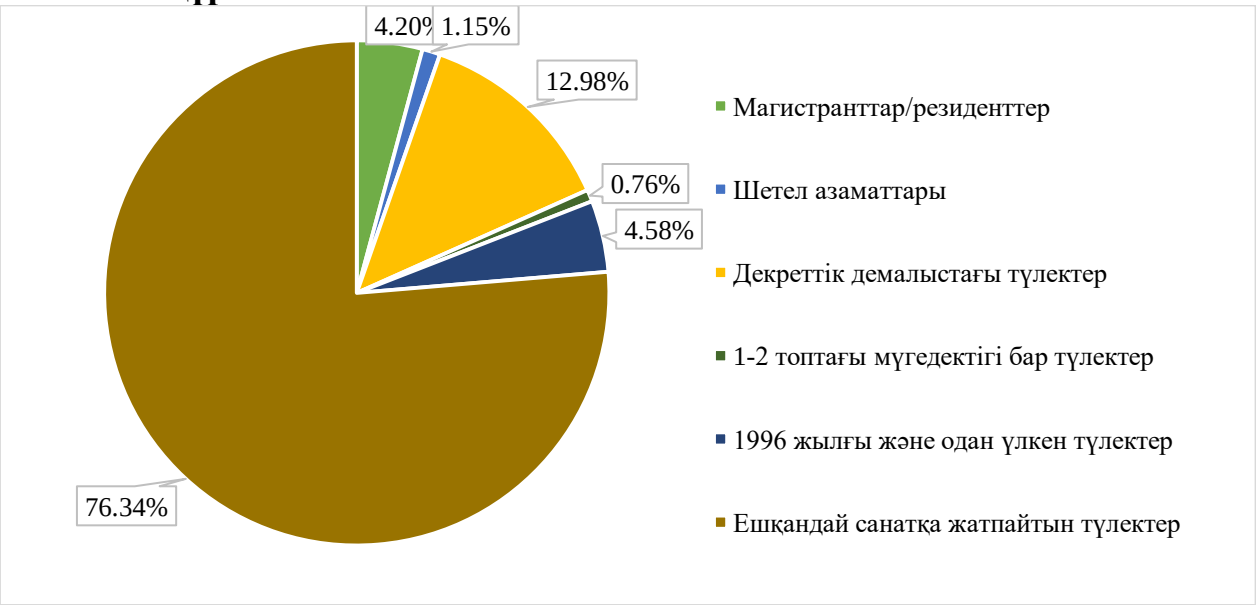

2-диаграммаға сәйкес ББ бойынша түлектердің жалпы саны 262 адамды құрады, оның ішінде: декреттік демалыста – 34; магистратурада (резидентурада) оқуды жалғастырғандар – 11; шетел азаматтары – 3; 1-2 топтағы мүгедектігі бар түлектер – 2; 1995 жылғы және одан үлкен – 12.

15-кесте. «Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Түлектердің жалпы саны	Жұмысқа орналасу деңгейі, %	Тұрақты жұмыс, %	Шартты жұмыс, %	Балл
1	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	20	100%	79%	21%	**4,37**
2	Нархоз университеті	21	93%	80%	13%	**4,27**
3	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	60	95%	72%	23%	**4,09**
4	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	17	94%	67%	27%	**3,87**
5	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	18	91%	58%	33%	**3,58**
6	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	33	85%	62%	23%	**3,54**
7	Esil University	27	71%	54%	17%	**3,04**

8	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	23	58%	58%	0%	**2,92**
9	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	6	50%	50%	0%	**2,50**
*	Торайғыров университеті	6	0%	0%	0%	**0,00**
*	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	4	0%	0%	0%	**0,00**
*	Орталық-Қазақстан академиясы	6	0%	0%	0%	**0,00**
*	Қызылорда ашық университеті	9	0%	0%	0%	**0,00**

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды.*

15-кестеге сәйкес, «Әлеуметтік жұмыс» ББ бойынша жұмысқа орналасудың орташа деңгейі 82% құрады. Жұмысқа орналасу деңгейі жоғары ЖОО қатарына кіреді Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, оның түлектерінің жұмысқа орналасу деңгейі 100%. Соңғы позицияларда Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті болды, онда жұмысқа орналасудың жалпы көрсеткіші 50%.

3-диаграмма. Түлектерің жұмысқа орналасу деңгейі

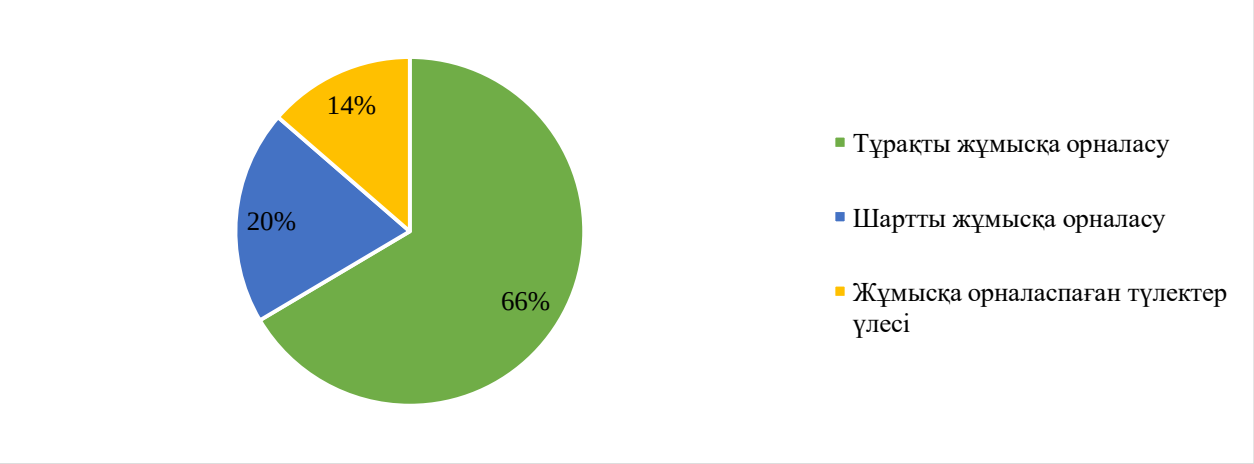

3-диаграммадан ББ бойынша түлектердің 66%-ы тұрақты, ал 20%-ы шартты түрде жұмыс істейтінін көруге болады. Түлектердің 14%-ы жұмысқа орналаспаған.

16-кесте. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін салыстырмалы талдау

№	ЖЖОКБҰ атауы	Жұмысқа орналасу деңгейі, %		
		2023 ж.	2024 ж.	2025 ж.
1	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	88%	65%	100%
2	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	100%	63%	96%
3	Нархоз университеті	-	-	93%
4	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	72%	56%	93%
5	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	-	89%	92%
6	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	83%	14%	85%
7	Esil University	85%	-	71%
8	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	91%	44%	58%
9	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	90%	93%	50%
*	Торайғыров университеті	100%	-	-
*	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	78%	80%	-
*	Орталық-Қазақстан академиясы	-	-	-
*	Қызылорда ашық университеті	-	0%	-

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

— - рейтингке қатыспаған

16-кестедегі салыстырмалы талдауға сәйкес бұл критерий бойынша өткен жылғы көрсеткіштермен салыстырғанда келесі оқу орындарының көрсеткіштері үш жыл бойы жақсарған: Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті. Ал көрсеткіштердің нашарлауы мынадай ЖЖОКБҰ-да байқалады: Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті, М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті.

4-диаграмма. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін салыстырмалы талдау

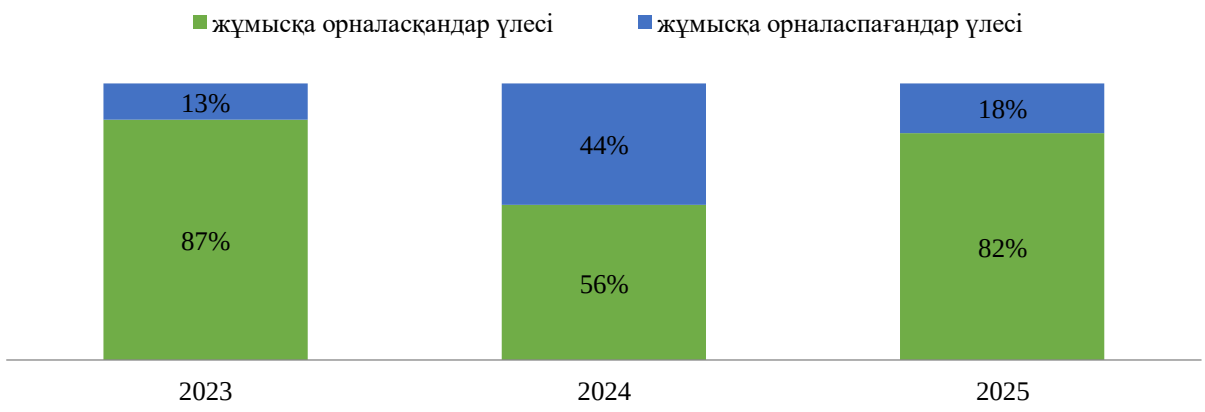

4-диаграмма еңбек нарығында ББ түлектеріне сұраныстың динамикасын көрсетеді. Алдыңғы рейтингпен салыстырғанда бұл көрсеткіші жақсарды: 2023 жылы жұмысқа орналасудың орташа деңгейі - 87%, 2024 жылы - 56%, ал 2025 жылы - 82% құрады.

1.4.2 «Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы» критерийі

Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы түлектердің оқуды бітіргеннен кейін қаншалықты жылдам жұмыс таба алатынын көрсететін маңызды көрсеткіш. Бұл көрсеткіш нақты білім беру бағдарламасы мен ЖЖОКБҰ дайындаған еңбек нарығындағы мамандардың сұраныс деңгейін көрсетеді.

Жұмыс іздеудің қысқа кезеңі түлектердің жоғары бәсекеге қабілеттілігін, оқу орнының жақсы беделін және білім беру бағдарламасының жұмыс берушілердің қажеттіліктеріне сәйкестігін көрсетеді. Жұмыс іздеудің ұзақ кезеңі түлектердің жеткіліксіз дайындығын, олардың дағдыларының еңбек нарығының талаптарына сәйкес келмеуін немесе белгілі бір салада жұмысқа орналасудың жалпы күрделілігін көрсетуі мүмкін.

Жұмыс іздеу ұзақтығын талдау білім беру ұйымдарына өз бағдарламаларының тиімділігін бағалауға және қажет болған жағдайда түлектердің жұмысқа орналасу нәтижелерін жақсарту үшін түзетулер енгізуге мүмкіндік береді.

17-кесте. «Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Жұмыс іздеу ұзақтығы (аймен)	Балл
1	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	1,50	**4,77**
2	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	2,00	**4,55**
3	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	2,18	**4,46**
4	Нархоз университеті	2,39	**4,37**
5	Esil University	2,44	**4,35**
6	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	2,43	**4,35**
7	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	2,52	**4,31**
8	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	3,20	**4,00**
9	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	3,67	**3,79**
*	Торайғыров университеті	0,00	**0,00**
*	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	0,00	**0,00**
*	Орталық-Қазақстан академиясы	0,00	**0,00**
*	Қызылорда ашық университеті	0,00	**0,00**

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

17-кестеде түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығының нәтижелері көрсетілген. Келесі ЖЖОКБҰ-да түлектер 2 айдан аз уақыт ішінде жұмысқа

орналасқан: Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті, Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті.

5-диаграмма. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығын салыстырмалы талдау

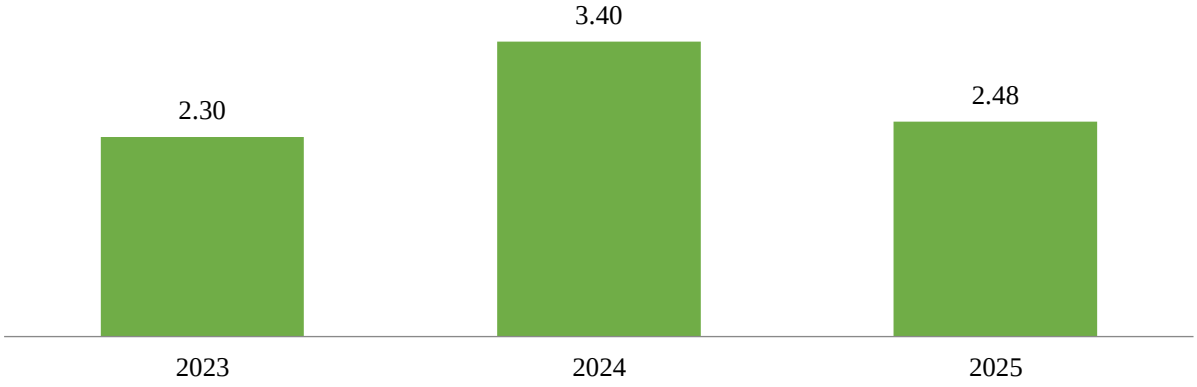

5-диаграмма еңбек нарығында «Әлеуметтік жұмыс» ББ бойынша түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығындағы өзгерістерді көрсетеді. Өткен жылдармен салыстырғанда осы критерийдің көрсеткіштері жақсарған. Бұл өзгерістер ББ түлектеріне сұраныс динамикасын көрсетеді. 2023 жылы жұмыс іздеудің орташа ұзақтығы 2,30 айды, 2024 жылы 3,40 айды, ал 2025 жылы 2,48 айды құрады.

1.4.3 «Түлектердің медианалық жалақысы» критерийі

Медианалық жалақы оқуды бітіргеннен кейінгі алғашқы жылы жұмысқа орналасқан түлектердің табыс деңгейін көрсетеді. Жоғары бастапқы жалақы көбінесе білім беру бағдарламасының сапасының және оны кәсіби ортаның мойындауының көрсеткіші.

Түлектердің медианалық жалақысы туралы мәліметтер оқу орнын таңдау кезінде талапкерлер үшін бағдар бола алады, өйткені олар осы бағдарламаның түлектерінің жұмысқа орналасу және лайықты жалақы алу үшін жақсы перспективалары бар екеніне сенімді бола алады. Сонымен қатар, медианалық жалақысы жоғары бағдарламалар жұмыс берушілердің де назарын аударады, бұл тез мансаптық өсу мен тұрақты жұмысқа орналасу мүмкіндігін арттырады.

Есепте соңғы үш жылдағы түлектердің медианалық жалақысының динамикасы қарастырылады, бұл еңбек нарығындағы трендтерді анықтауға және белгілі бір білім беру бағдарламаларының түлектерінің қаншалықты табысты екенін бағалауға мүмкіндік береді.

Әдістемеге сәйкес осы критерийді саралау кезінде түлектің жұмыс істейтін аймақтың күнкөріс деңгейі есепке алынады.

18-кесте. «Түлектердің медианалық жалақысы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Медианалық жалақы, теңге	Балл
1	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	225400	**5,00**
2	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	192988	**4,43**
3	Esil University	169612	**4,01**
4	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	146879	**3,80**
5	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	133334	**3,53**
6	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	124201	**3,44**
7	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	127393	**3,27**
8	Нархоз университеті	123203	**3,19**
9	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	89348	**2,89**
*	Торайғыров университеті	0	**0,00**
*	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	0	**0,00**
*	Орталық-Қазақстан академиясы	0	**0,00**
*	Қызылорда ашық университеті	0	**0,00**

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

18-кестеде осы критерий бойынша талдау көрсетілген. Осы көрсеткіш бойынша көшбасшылар: Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті. Ең төменгі көрсеткішті Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті көрсетті.

2 Білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі

Білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі білім беру процесінің сапасын, түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін, сондай-ақ жоғары оқу орындары қызметінің жалпы көрсеткіштерін көрсететін барлық критерийлерді жан-жақты талдаудың нәтижесі болып табылады. Бұл бөлімде критерийлердің бірнеше тобы бойынша бағалау негізінде қалыптастырылған «Әлеуметтік жұмыс» ББ бойынша қорытынды рейтинг ұсынылған: білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері, түлектердің мансаптық перспективалары.

2025 жылғы рейтинг жоғарыда аталған блоктар бойынша топтастырылған 17 критерий негізінде құрылды. Әрбір критерийдің жалпы бағалау процесінде оның маңыздылығын көрсететін белгілі бір салмағы бар.

Қорытынды рейтингтің негізгі мақсаты – талапкерлерге, жұмыс берушілерге және басқа да мүдделі тараптарға ақпараттандырылған таңдау жасауға көмектесетін білім беру бағдарламаларына объективті баға беру. Сондай-ақ, рейтинг нәтижелері ЖЖОКБҰ үшін өздерінің білім беру бағдарламаларын жетілдіру және олардың ұлттық және халықаралық деңгейлердегі бәсекеге қабілеттілігін арттыру бағытында бағдар бола алады.

19-кесте. «Әлеуметтік жұмыс» ББ бойынша қорытынды рейтинг

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ атауы	Жалпы қорытынды	Рейтингтегі орны
1	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	6В11405 Әлеуметтік жұмыс	3,245	1 / 9
2	Нархоз университеті	6В11401 Social work	3,197	2 / 9
3	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	6В11401 Әлеуметтік жұмыс	2,996	3 / 9
4	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	6В11401 Әлеуметтік жұмыс	2,838	4 / 9
5	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	6В11401 Әлеуметтік жұмыс	2,817	5 / 9
6	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	6В11420 Әлеуметтік жұмыс	2,721	6 / 9
7	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	6В11410 Әлеуметтік жұмыс	2,563	7 / 9
8	Esil University	6В11401 Әлеуметтік жұмыс	2,546	8 / 9
9	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	6В11401 Әлеуметтік жұмыс	2,523	9 / 9
*	Торайғыров университеті	6В11401 Әлеуметтік жұмыс	1,162	*

*	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	6В11404 Әлеуметтік жұмыс	1,290	*
*	Орталық-Қазақстан академиясы	6В11418 Әлеуметтік жұмыс	1,076	*
*	Қызылорда ашық университеті	6В11476 Әлеуметтік жұмыс	0,890	*

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты рейтингте орын алмады*

19-кестеде «Әлеуметтік жұмыс» ББ бойынша 2025 жылғы рейтингті талдау қорытындылары ұсынылған. Деректерге сәйкес, ТОП-3 Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Нархоз университеті, Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті құрамына сияқты ЖЖОКБҰ кірді.

20-кесте. 2023-2025 жылдардағы «Әлеуметтік жұмыс» ББ бойынша рейтингтегі орындары

№	ЖЖОКБҰ атауы	Рейтингтегі орны		
		2023 ж.	2024 ж.	2025 ж.
1	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	2 / 9	2 / 9	1 / 9
2	Нархоз университеті	-	-	2 / 9
3	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	4 / 9	5 / 9	3 / 9
4	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	5 / 9	1 / 9	4 / 9
5	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	9 / 9	4 / 9	5 / 9
6	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	-	6 / 9	6 / 9
7	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	3 / 9	7 / 9	7 / 9
8	Esil University	8 / 9	-	8 / 9
9	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	7 / 9	8 / 9	9 / 9
*	Торайғыров университеті	1 / 9	-	-
*	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	6 / 9	3 / 9	-
*	Орталық-Қазақстан академиясы	-	-	-
*	Қызылорда ашық университеті	-	9 / 9	-

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты рейтингте орын алмады*
— - рейтингке қатыспаған

20-кестеде 2023-2025 жылдары «Әлеуметтік жұмыс» ББ бойынша рейтингке қатысқан оқу орындарының рейтингте алған орындары салыстырылды. 2023 жылы рейтинг көшбасшылары қатарында Торайғыров университеті болды. 2024 жылы көшбасшылар тізімі сәл өзгерді: Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті. 2025 жылы көшбасшы болды: Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті. Үш жыл бойы Esil University, Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті соңғы орындарды иеленді.

2025 жылғы білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі Қазақстанның жоғары оқу орындары арасында «Әлеуметтік жұмыс» саласында мамандар даярлаудың әртүрлілігі мен сапасын көрсетеді. Талдау көрсеткендей, еңбек нарығының талаптары мен халықаралық стандарттарға

бейімделе отырып, өз бағдарламаларын белсенді түрде жетілдіретін білім беру мекемелері жетекші орындарға ие болды.

Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті және Нархоз университеті сияқты университеттердің жоғары нәтижелері олардың бәсекеге қабілеттілігін және түлектерінің сұранысын растайды. Бұл оқу орындары түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі, орташа жалақы және білім беру бағдарламаларының сапасы сияқты бірқатар критерийлер бойынша жоғары нәтижелер көрсетті.

Рейтинг нәтижелері талапкерлер, жұмыс берушілер және жоғары оқу орындары үшін құнды бағдар болып табылады, әрбір білім беру бағдарламасының мықты жақтарын анықтауға көмектеседі. Болашақта білім беру стандарттарын жақсарту және халықаралық ынтымақтастықты арттыру жөніндегі жұмысты жалғастыру Қазақстанның білім беру жүйесін одан әрі дамыту үшін маңызды қадам болады.

Қорытынды

2025 жылғы ББ бойынша білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі Қазақстанның жоғары білім беру жүйесін жақсарту үшін елеулі жетістіктер мен салаларды анықтауға мүмкіндік берді. Рейтингте жетекші орындарды білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері, түлектердің мансаптық перспективалары сияқты критерийлер топтары бойынша жоғары нәтижелер көрсете алған университеттер иеленді.

Талдау көрсеткендей, рейтингтің жоғарғы қатарында тұрған ЖЖОКБҰ студенттерді теориялық біліммен ғана емес, сонымен қатар еңбек нарығында сұранысқа ие практикалық дағдылармен қамтамасыз ете отырып, өздерінің білім беру бағдарламаларын жетілдіру бойынша белсенді жұмыс істейді. Алдыңғы қатардағы жоғары оқу орындары жұмыс берушілермен өзара іс-қимылға және халықаралық сапа стандарттарын интеграциялауға ерекше назар аударатынын атап өту керек, себебі бұл олардың түлектерінің бәсекеге қабілеттілігін айтарлықтай арттырады.

Сонымен бірге, есеп назар аударуды қажет ететін кейбір кемшіліктерді анықтады. Мысалы, бірқатар ЖЖОКБҰ-да студенттердің академиялық ұтқырлығы мен ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары, шетелдік студенттер үлесі бойынша төмен көрсеткіштер байқалады, бұл осы бағыттарды одан әрі дамыту қажеттігін көрсетеді. Сондай-ақ, оқу орындарының бір студентке шаққандағы қаржылық шығындар көлемінде айтарлықтай айырмашылықтар байқалды.

Рейтинг нәтижелері барлық мүдделі тараптар үшін маңызды құрал. Талапкерлер мен олардың ата-аналары үшін рейтинг оқу орнын таңдау кезінде бағдар, жұмыс берушілер үшін – мамандарды даярлау сапасының индикаторы, ал жоғары оқу орындарының өздері үшін – өз бағдарламаларын жақсартуға және бәсекелестік ортадағы позицияларын нығайтуға ынталандыру ретінде қызмет етеді.

Қорытындыны келесідей жасауға болады: елеулі жетістіктерге қарамастан, Қазақстанның жоғары білім беру жүйесі жаңғыртуды және жаңа сын-тегеуріндерге бейімделуді жалғастыруда. Әр ЖЖОКБҰ білім беру бағдарламаларының жоғары деңгейін қолдап қана қоймай, еңбек нарығындағы өзгерістер мен қоғамның қажеттіліктерін ескере отырып, оларды үнемі жақсартуға ұмтылуы тиіс. 2025 жылғы қорытынды рейтинг жаһандық аренада қазақстандық білім берудің сапасы мен бәсекеге қабілеттілігін арттыруға ықпал ете отырып, осы мақсаттарға қол жеткізу жолындағы маңызды қадамдардың бірі. Білім беру бағдарламаларын жетілдіруді жалғастыру және түлектерді тез өзгеретін әлемде табысты кәсіби қызмет үшін қажетті білім мен дағдылармен қамтамасыз ету үшін жан-жақты жұмыс жасау өте маңызды.

Қосымша 1

«Әлеуметтік жұмыс» ББ бойынша рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ тізімі

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ атауы
1	Esil University	6В11401 Әлеуметтік жұмыс
2	Торайғыров университеті	6В11401 Әлеуметтік жұмыс
3	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	6В11404 Әлеуметтік жұмыс
4	Нархоз университеті	6В11401 Social work
5	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	6В11401 Әлеуметтік жұмыс
6	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	6В11401 Әлеуметтік жұмыс
7	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	6В11420 Әлеуметтік жұмыс
8	Орталық-Қазақстан академиясы	6В11418 Әлеуметтік жұмыс
9	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	6В11401 Әлеуметтік жұмыс
10	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	6В11405 Әлеуметтік жұмыс
11	Қызылорда ашық университеті	6В11476 Әлеуметтік жұмыс
12	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	6В11410 Әлеуметтік жұмыс
13	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	6В11401 Әлеуметтік жұмыс

6В03201 Журналистика даярлау бағыты
В042 Журналистика және репортер ісі білім беру бағдарламасы тобы
«Журналистика» білім беру бағдарламасы бойынша
рейтингіні қалыптастыру есебі

Кіріспе

Қазақстанның жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру жүйесі экономиканың түрлі салалары үшін жоғары білікті мамандарды даярлауда шешуші рөлдердің бірін атқарады. Еңбек нарығының қарқынды дамуы мен халықаралық интеграция жағдайында білім беру сапасы ғана емес, сонымен қатар білім беру бағдарламаларының қазіргі заманғы сын-қатерлерге бейімделу қабілеті де маңызды. Білім беру мекемелері жұмысының тиімділігін бағалаудың маңызды құралы - мамандарды даярлау деңгейін, түлектердің бәсекеге қабілеттілігін және білім беру бағдарламаларының сапасын объективті бағалауға мүмкіндік беретін рейтингілер жасау.

Бұл есепте 2025 жылғы Қазақстанның жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарындағы (бұдан әрі – ЖЖОКБҰ) білім беру бағдарламаларын (бұдан әрі – ББ) талданады. Осы талдау шеңберінде түлектердің кәсіби құзыреттілігін дамытуға және олардың еңбек нарығындағы сұранысына әсер ететін негізгі көрсеткіштер бойынша ББ кешенді салыстырмалы шолу жүргізілді.

Білім беру бағдарламаларының рейтингін қалыптастыру үшін негіздеме:

1. Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі №319 «Білім туралы» Заңы.

2. «Қазақстан Республикасында жоғары білімді және ғылымды дамытудың 2023-2029 жылдарға арналған тұжырымдамасын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2023 жылғы 28 наурыздағы №248 қаулысы.

3. «Еңбек нарығының қажеттіліктерін ескере отырып, жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білімі бар кадрларды даярлауға жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарының дайындық бөлімшелеріне мемлекеттік білім беру тапсырысын орналастыру қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2016 жылғы 29 қаңтардағы №122 бұйрығы.

4. «Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру бөлігінде тәуекел дәрежесін бағалау өлшемшарттарын және білім беру жүйесіне тексеру парақтарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрінің 2022 жылғы 1 желтоқсандағы №166 және Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрінің 2022 жылғы 2 желтоқсандағы №116 бірлескен бұйрығы.

Бұл есептің мақсаты – білім беру бағдарламаларына жан-жақты талдау жүргізу және осы талдау негізінде қорытынды рейтинг жасау. Рейтинг жасау барысында білім беру процесінің барлық маңызды компоненттерін қамтитын

әртүрлі критерийлер тобы ескерілді. Олардың ішінде: білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері және түлектердің мансаптық перспективалары. Бұл блоктардың әрқайсысы жалпы рейтингте белгілі бір салмаққа ие, бұл бағалауды мүмкіндігінше объективті және жан-жақты етуге мүмкіндік береді.

Бұл есептің негізгі міндеті – білім беру бағдарламаларының жағдайы туралы нақты және құрылымдық түсінік беру. «Журналистика» ББ бойынша 2025 жылғы рейтингке 25 ЖЖОКБҰ қатысты (1-қосымша). Кейбір ЖЖОКБҰ осы ББ бойынша түлектерінің санының аз болуына байланысты рейтингте орын алған жоқ (ББ бойынша 2024 жылғы түлек саны 5 түлектен аз), олардың ішінде «Тұран» университеті, Q University, Қызылорда «Болашақ» университетібар.

1 Жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарының білім беру бағдарламаларының деректерін талдау

1.1 «Білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.1.1 «Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен әзірлеу және келісу» критерийі

ББ мазмұнын болашақ мамандардың кәсіби құзыреттілігі мен бәсекеге қабілеттілігінің тиімділігін арттыру үшін әлеуетті немесе негізгі жұмыс берушілермен келісу қажет. Жұмыс берушілер білім беру бағдарламаларын әзірлеу кезінде ұсыныстар, пәндердің мазмұнына өзгерістер енгізе алады, сондай-ақ зерттелетін тақырыптар мен материалдардың өзектілігі бойынша ұсыныстар мен ескертулер бере алады. Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен келісу түлектердің табысты жұмысқа орналасуына ықпал ететін негізгі факторлардың бірі болып табылады.

ЖЖОКБҰ бұл критерий бойынша 2024-2025 оқу жылына арналған ББ бойынша құжаттардың мынадай тізбесін ұсыну қажет: модульдік білім беру бағдарламасы (МББ), элективті пәндер каталогы (ЭПК), жұмыс берушіден хат, келісу хаттамасы, жұмыс берушінің рецензиясы, ұсынымдық хат, анықтама-негіздеме, ББ сараптамасы.

Осы критерийді есептеу кезінде ББ келісуге қатысатын жұмыс берушілердің санына басты назар аударылды. Бір мамандықтағы жұмыс берушілер әр түрлі болуы мүмкін, сәйкесінше, жұмыс берушілер саны неғұрлым көп болса, жұмыс ерекшеліктерін ұсыну туралы көзқарастар мен пікірлер соғұрлым көп болады.

1-кесте. «Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен әзірлеу және келісу» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ келісілген жұмыс берушілер саны	Балл
1	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	8	**5,00**
2	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	7	**4,43**
3	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	7	**4,43**
4	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	5	**3,29**
5	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	4	**2,71**
6	Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті	4	**2,71**
7	Қазақстан-Американдық еркін университеті	3	**2,14**
8	SDU University	3	**2,14**
9	Astana IT University	3	**2,14**
10	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	3	**2,14**
11	Торайғыров университеті	2	**1,57**
12	КИМЭП университеті	2	**1,57**
13	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	2	**1,57**

14	Қызылорда «Болашақ» университеті	2	**1,57**
15	Q University	2	**1,57**
16	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	1	**1,00**
17	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	1	**1,00**
18	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	1	**1,00**
19	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	1	**1,00**
20	Инновациялық Еуразия университеті	1	**1,00**
21	Халықаралық білім беру корпорациясы	1	**1,00**
22	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	1	**1,00**
23	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	1	**1,00**
24	«Тұран» университеті	1	**1,00**
25	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	1	**1,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

1-кестеде осы критерий бойынша нәтижелер берілген М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті жетекші орын ие болды, өйткені олардың білім беру бағдарламалары жұмыс берушілердің ең көп санымен келісілген.

1.1.2 «Профессор-оқытушылар құрамының практикалық жұмыс тәжірибесі» критерийі

Профессор-оқытушылар құрамының (ПОҚ) практикалық жұмыс тәжірибесі білім беру үдерісі сапасының маңызды құрамдас бөлігі. Тиісті кәсіби салада нақты тәжірибесі бар оқытушылар студенттерге пән туралы тереңірек және қолданбалы түсінік бере алады. Олар оқу процесіне практикадан, қолданылатын әдістер мен технологиялардан өзекті мысалдар келтіре алады, бұл студенттерді кәсіби қызметке неғұрлым тиімді дайындауға ықпал етеді.

Сонымен қатар, оқытушылардың практикалық тәжірибесі оларға саланың қазіргі тенденцияларын жақсырақ бағдарлауға және оқу бағдарламаларын еңбек нарығының өзгеретін талаптарына бейімдеуге мүмкіндік береді, осылайша түлектердің жоғары бәсекеге қабілеттілігін қамтамасыз етеді.

ББ бойынша осы көрсеткішті анықтау үшін мынадай құжаттар талап етілді: ЖЖОКБҰ кадрлар бөлімінен оқытушылардың жұмыс өтілі туралы бекітілген анықтама.

2025 жылғы рейтинг әдістемесіне сәйкес 2010 жылғы 1 қаңтар мен 2025 жылғы 1 мамыр аралығында практикалық тәжірибесі бар оқытушылар есепке алынады.

2-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының практикалық жұмыс тәжірибесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Практикалық жұмыс өтілі бар оқытушылар саны (айлар)		Балл
		саны	өтілі	
1	Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті	10	1182	**4,01**
2	Astana IT University	12	1001	**3,41**
3	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	15	813	**3,25**
4	Инновациялық Еуразия университеті	2	347	**3,12**
5	Қазақстан-Американдық еркін университеті	2	352	**2,99**
6	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	4	720	**2,87**
7	КИМЭП университеті	6	664	**2,77**
8	Q University	1	180	**2,77**
9	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	5	645	**2,63**
10	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	5	668	**2,59**
11	SDU University	7	836	**2,43**
12	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	5	659	**2,35**
13	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	15	1682	**2,19**
14	Қызылорда «Болашақ» университеті	4	515	**1,95**
15	«Тұран» университеті	12	814	**1,94**
16	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	5	207	**1,89**
17	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	13	739	**1,75**
18	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	1	82	**1,44**
19	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	10	492	**1,08**
20	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	5	216	**0,99**
21	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	3	96	**0,88**
22	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	1	43	**0,68**
23	Торайғыров университеті	0	0	**0,00**
24	Халықаралық білім беру корпорациясы	0	0	**0,00**
25	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	0	0	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

2-кестеден көріп отырғанымыздай, рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ-ның ЖЖОКБҰ құрылымынан тыс жұмыс тәжірибесі бар оқытушылар бар. Бұл

критерийдің көшбасшысы: Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті.

1.1.3 «Профессор-оқытушылар құрамының жетістіктері» критерийі

«Профессорлық-оқытушылық құрамның жетістіктері» критерийі білім беру бағдарламаларының сапасын бағалауда маңызды рөл атқарады, өйткені ол білім беру процесіне қатысатын мұғалімдердің кәсібилігі мен құзыреттілігінің деңгейін көрсетеді. Рейтинг әдіснамасына сәйкес, бұл критерий соңғы жылдардағы профессорлық-оқытушылық құрамның жетістіктерін жан-жақты бағалауға мүмкіндік беретін бірнеше ішкі критерийлерді қамтиды.

Атап айтқанда, 2015-2025 жылдар аралығында «Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы» атағына ие болған оқытушылар есепке алынады, бұл олардың педагогикалық еңбегін ЖЖОКБҰ деңгейінде мойындағанын көрсетеді. Сол кезеңде «Үздік ғылыми қызметкер» атағын алған ПОҚ да ескеріледі, бұл олардың ғылыми зерттеулерге және академиялық қоғамдастықтың дамуына қосқан үлесін көрсетеді.

3-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының жетістіктері» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	«Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы» атанған ПОҚ саны	«Үздік ғылыми қызметкер» сыйлығының иегерлері	Балл
1	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	1	1	**3,33**
2	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	3	0	**2,50**
3	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	2	0	**1,67**
4	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	2	0	**1,67**
5	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	2	0	**1,67**
6	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	1	0	**0,83**
7	Торайғыров университеті	1	0	**0,83**
8	Қазақстан-Американдық еркін университеті	0	0	**0,00**
9	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	0	0	**0,00**
10	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	0	0	**0,00**
11	SDU University	0	0	**0,00**

12	КИМЭП университеті	0	0	**0,00**
13	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	0	0	**0,00**
14	Astana IT University	0	0	**0,00**
15	Қызылорда «Болашақ» университеті	0	0	**0,00**
16	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	0	0	**0,00**
17	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	0	0	**0,00**
18	Инновациялық Еуразия университеті	0	0	**0,00**
19	Халықаралық білім беру корпорациясы	0	0	**0,00**
20	Q University	0	0	**0,00**
21	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	0	0	**0,00**
22	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	0	0	**0,00**
23	«Тұран» университеті	0	0	**0,00**
24	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	0	0	**0,00**
25	Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті	0	0	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

3-кестеден көріп отырғанымыздай, осы критерий бойынша Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті жетекші орын ие болды.

1.1.4 «Білім беру бағдарламаларын аккредиттеу» критерийі

Білім беру және кәсіптік ұйымдардың бағдарламаны аккредиттеуі бағдарламаның жоғары сапа стандарттарына сәйкестігінің көрсеткіші және оны ұлттық және халықаралық деңгейде тану және мойындау ретінде қарастырылады.

Дәл осы себепті ББ-ның мамандандырылған аккредиттеуден өткені туралы сертификаты сұралды. Бұл критерий бойынша балл білім беру бағдарламасы аккредиттеуден өткен мекеме мен аккредиттеуден өткені туралы сертификаттың жарамдылық ұзақтығына байланысты есептелді.

Ұсынылған мәліметтерге сәйкес, «Журналистика» ББ бойынша рейтингке қатысатын 25 ЖЖОКБҰ-ның 24 мамандандырылған аккредиттеуден өткен.

4-кесте. «Білім беру бағдарламаларын аккредиттеу» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Аккредитациялық орган атауы	Балл
1	«Тұран» университеті	IAAR + ACQUIN	**5,00**
2	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	IAAR	**4,52**
3	КИМЭП университеті	FIBAA	**4,38**
4	Қызылорда «Болашақ» университеті	Өзге	**3,88**
5	Astana IT University	IAAR	**3,77**
6	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	IAAR	**3,18**
7	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	IAAR	**3,18**
8	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	IQAA	**3,13**
9	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	IAAR	**3,07**
10	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	IQAA	**3,07**
11	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	IAAR	**3,07**
12	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	IQAA	**3,01**
13	Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті	FIBAA	**3,00**
14	Инновациялық Еуразия университеті	IQAA	**2,83**
15	Q University	НКЦА (NKCA)	**2,61**
16	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	Өзге	**2,50**
17	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	ARQA	**2,49**
18	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	ARQA	**2,38**
19	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	IQAA	**2,31**
20	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	IAAR	**1,86**
21	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	IQAA	**1,79**
22	SDU University	IAAR	**0,81**
23	Қазақстан-Американдық еркін университеті	IQAA	**0,35**
24	Торайғыров университеті	IAAR	**0,35**
25	Халықаралық білім беру корпорациясы	0	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

4-кестеге сәйкес, осы критерий бойынша келесі ЖЖОКБҰ алдыңғы қатардан көрінді: «Тұран» университеті.

1-диаграмма. Аккредиттеу органдары бөлінісіндегі аккредиттелген білім беру бағдарламалары

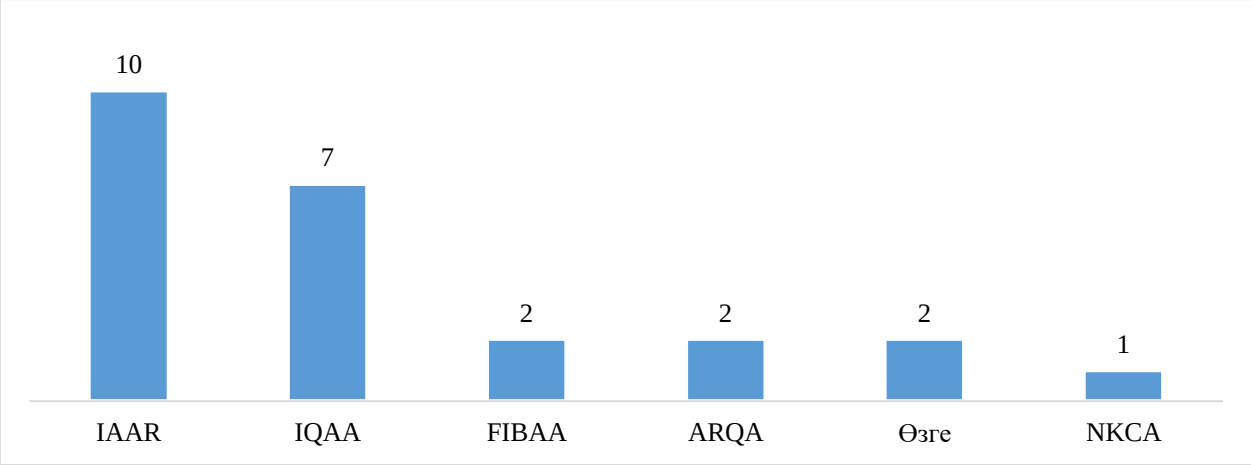

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

1-диаграммадан көріп отырғанымыздай, 24 ББ-ның 10 IAAR – Аккредиттеу және рейтингтің тәуелсіз агенттігі.

1.1.5 «Білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау» критерийі

Тиісті салалардан сарапшыларды тарту арқылы білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау білім беру сапасын қамтамасыз етудің маңызды құралы болып табылады. Кәсіби саласында терең білімі мен тәжірибесі бар сарапшылар оқу бағдарламаларының еңбек нарығының заманауи талаптары мен кәсіби стандарттарға қаншалықты сәйкес келетінін объективті бағалай алады. Олар мазмұндағы олқылықтарды анықтап, оқу жоспарларын жаңартуды және жаңа пәндерді немесе оқыту әдістерін енгізуді ұсына алады. Мұндай сараптамалық бағалау білім беру мекемелеріне бағдарламаларды өзгермелі жағдайларға бейімдеуге, мамандарды даярлауды жақсартуға және соның салдарынан түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін арттыруға көмектеседі. Сарапшыларды тарту сонымен қатар білім беру жүйесі мен индустрия арасындағы байланысты нығайтады, бұл жұмыс берушілердің қажеттіліктерін жақсы түсінуге және білім беру бағдарламаларының практикалық маңыздылығын арттыруға ықпал етеді.

Сарапшылардың ББ бағалауы мынадай критерийлер бойынша жүргізіледі:

1) ББ-ның тәжірибеге бағдарлануы – ББ-ның білім мен дағдыларды практикалық қолдануға қаншалықты бағытталғанын бағалау;

2) Пәндердің берілген оқу нәтижелеріне логикалық өзара байланысы және сәйкестігі – бағдарлама ішіндегі пәндер бір-бірімен және оқытудың соңғы нәтижелерімен қалай байланысты екенін талдау;

3) Пәндерді оқыту кезегінің мәнділігі/қисындылығы – бағдарламаның логикалық құрылымын, пәндердің қаншалықты материалды жақсы игеруге ықпал ететін ретпен ұйымдастырылғандығын бағалау;

4) ББ мазмұнының кәсіптік стандарттарға және/немесе еңбек нарығының талаптарына сәйкестігі – ББ-ның осы саладағы қолданыстағы кәсіби стандарттарға (олар бар болған жағдайда) және (немесе) қазіргі еңбек нарығының талаптарына қаншалықты сәйкес келетіндігін бағалау;

5) Элективті пәндер каталогы (ЭПК) және оның мәні – ББ икемділігі мен бейімділігін бағалау: элективті курстардың кеңдігі мен әртүрлілігі, сәйкес бағыттар мен мамандықтарды таңдау мүмкіндігі, студенттердің қажеттіліктері мен еңбек нарығының талаптарына сәйкестігі, тәжірибеге бағытталған және инновациялық курстардың болуын бағалау.

ББ мазмұнын бағалау жүйесі келесі диапазондар бойынша бөлінеді:

- Өте жақсы – 9-10 балл арасы;
- Жақсы – 6-8 балл арасы;
- Қанағаттанарлық – 4-5 балл арасы;
- Қанағаттанарлықсыз – 0-3 балл арасы.

5-кесте. «Білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Сарапшының орташа бағасы	Балл
1	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	8,17	**4,09**
2	КИМЭП университеті	8,00	**4,00**
3	Инновациялық Еуразия университеті	8,00	**4,00**
4	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	7,92	**3,96**
5	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	7,83	**3,92**
6	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	7,83	**3,92**
7	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	7,75	**3,88**
8	Q University	7,67	**3,84**
9	Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті	7,67	**3,84**
10	Astana IT University	7,58	**3,79**
11	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	7,58	**3,79**
12	Торайғыров университеті	7,50	**3,75**
13	SDU University	7,50	**3,75**
14	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	7,50	**3,75**
15	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	7,42	**3,71**
16	«Тұран» университеті	7,42	**3,71**
17	Қызылорда «Болашақ» университеті	7,25	**3,63**
18	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	7,25	**3,63**
19	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	7,08	**3,54**
20	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	7,08	**3,54**
21	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	7,08	**3,54**

22	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	6,92	**3,46**
23	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	6,83	**3,42**
24	Халықаралық білім беру корпорациясы	6,83	**3,42**
25	Қазақстан-Американдық еркін университеті	6,67	**3,34**

Дереккөз: «Атамекен» ҰКП мәліметтері

5-кестеде ББ мазмұнын сараптамалық бағалаудың қорытындысы ұсынылған, оған сәйкес жетекші орын мынадай ЖЖОКБҰ иеленді: А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті.

1.2 «Білім беру бағдарламасының жетістіктері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.2.1 «Академиялық ұтқырлық» критерийі

ЖЖОКБҰ студенттерінің белгілі бір уақыт кезеңіне елден тыс басқа білім беру немесе ғылыми мекемеге ауысуы студенттің жеке дамуы үшін маңызды және оған мәдени байуға мүмкіндік береді, сондай-ақ ғылыми зерттеулердің тиімділігін, түлектердің отандық және халықаралық еңбек нарықтарындағы бәсекеге қабілеттілігін арттырады, жетекші шетелдік жоғары оқу орындарының тәжірибесін зерделеу және игеру есебінен кәсіби құзыреттіліктерін жетілдіреді және т. б.

ЖЖОКБҰ да академиялық ұтқырлық бағдарламасын іске асыруды талдау мақсатында оқу орындарынан мынадай құжаттар талап етілді:

- академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде студенттерді шетелдік оқу орындарына жіберу туралы ректор бұйрығының көшірмесі;
- академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде шетелдік оқу орындарының студенттерін қабылдау туралы ректор бұйрығының көшірмесі.

ЖЖОКБҰ академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде ұсынылған құжаттарды «Атамекен» ҰКП менеджерлері талдап, келесі қорытындылар жасады:

6-кесте. «Академиялық ұтқырлық» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ контингенті	Академиялық ұтқырлық бағдарламаларын қолданған білім алушылар саны	Балл
1	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	115	48	**5,00**
2	КИМЭП университеті	93	7	**0,90**
3	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	260	13	**0,60**
4	Astana IT University	102	5	**0,59**
5	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	73	3	**0,49**
6	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	245	7	**0,34**
7	Қазақстан-Американдық еркін университеті	70	1	**0,17**
8	«Тұран» университеті	231	3	**0,16**
9	Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті	81	1	**0,15**
10	SDU University	173	2	**0,14**

11	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	453	5	**0,13**
12	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	186	2	**0,13**
13	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	224	2	**0,11**
14	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	237	2	**0,10**
15	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	209	1	**0,06**
16	Торайғыров университеті	273	1	**0,04**
17	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	63	0	**0,00**
18	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	133	0	**0,00**
19	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	115	0	**0,00**
20	Қызылорда «Болашақ» университеті	485	0	**0,00**
21	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	131	0	**0,00**
22	Инновациялық Еуразия университеті	54	0	**0,00**
23	Халықаралық білім беру корпорациясы	52	0	**0,00**
24	Q University	72	0	**0,00**
25	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	485	0	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

6-кестеде көрсетілген мәліметтерге сәйкес, келесі ЖЖОКБҰ жоғары көрсеткіштерді көрсетті: Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті.

1.2.2 «Білім алушылардың ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары» критерийі

Қазіргі уақытта нарықтағы технологиялық даму ЖЖОКБҰ-да тиімді ғылыми-зерттеу процесін ұйымдастыруды талап етеді, тек жаңа білімді дамытуды ғана емес, сонымен қатар нарықта коммерциялық тұрғыдан дамыған, сұранысқа ие бизнес-идеяларды өндіруді талап етеді.

Студенттік бизнес-инкубаторлар мен зертханалар жастар ортасында кәсіпкерлік қызметтің оң бейнесін қалыптастырады, жастар арасында креативті және инновациялық әлеуетті іске асырады, сондай-ақ кәсіпкерлікке және инновациялық қызметке бағдарланған ұйымдар мен жастар қауымдастықтарын қолдайды, жастар кәсіпкерлігін ақпараттық, білім беру, қаржылық және мүліктік қолдаудың бірыңғай жүйесін құрады және қамтамасыз етеді. Бұдан басқа, жастарды кәсіпкерлік қызметке білім беру, әдістемелік және ақпараттық даярлауды көрсетеді, жастар құрған шағын және орта кәсіпкерлік субъектілерінің санын арттырады, жоғары білім, бизнес және өндірістік сала арасындағы өзара іс-қимыл мен әлеуметтік әріптестік үшін жағдайлар жасайды.

Сондықтан «Атамекен» ҰКП зерттеу бағытындағы пункттердің бірі ЖЖОКБҰ студенттерінің шығармашылық жетістіктерін дәріптеу және енгізу болып табылады.

Студенттердің ғылыми зерттеулерін талдау мақсатында оқу орындарынан электрондық форматта растайтын құжат (патент және авторлық құқық туралы куәлік) талап етілді:

7-кесте. «Білім алушылардың ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Ғылыми жобалардың атауы	Балл
1	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	"AuezovLitArt", проект для М.О. Әуезов атындағы әдебиет және өнер институның	**5,00**
		"Имидждік жарнама", серия видеороликов для "Адырна" - ұлттық-этнографиялық бшрлестигі	
		Создание радиорубрики "Беужұма" для радиостанции "BEU.FM"	
		Создание документального фильма, серии подкастов и продвижение в социальной сети TikTok по заказу бренда "Aura of Kazakhstan"	
		"Sam-syraq жобасы", создание видеоконтента для YouTube канала КТК	
		Внедрение курса "Режиссура, арт-менеджмент"	
		Создание видеоматериалов для YouTube "Қазақстандық әйел портреті" по заказу студии видеопродакшн "Art Soul Production"	
		Создание YouTube-проекта "PopcornMen" по заказу Центра поддержки национального кино	
		Создание Телеграмм-канала для продвижения имиджда университета	
		Создание имиджевой книги	
		Создание образовательного канала "Journalist2b"	
		Проект "Популяризация вопросов здравоохранения и	

		медицины РК современными средствами СМИ"	
2	SDU University	Мобильное приложение для СМИ «Videolicious»	**0,28**
3	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	Ulab Media School	**0,11**
4	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	Deepscale	**0,40**
5	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	Шығармашылық емтиханға дайындық әдістемесі	**0,18**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

7-кестеде көрсетілген ЖЖОКБҰ-да түлектердің ғылыми жобаларының бар екендігі расталған: Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті.

1.2.3 «Магистратурада/резидентурада оқуды жалғастырған түлектердің үлесі» критерийі

Қазақстанда Еуропалық жоғары білім беру аймағына (European Higher Education Area (EHEA)) кіре отырып, кадрларды даярлаудың үш деңгейлі моделін: бакалавриат, магистратура және PhD докторантураны енгізуді қамтитын жоғары білім беру жүйесін айтарлықтай қайта құрылымдау жүргізілді. Бакалавриат аяқталғаннан кейін түлектердің одан әрі дамуы үшін әртүрлі мүмкіндіктері бар, мысалы, мамандық бойынша жұмыс іздеу, екінші жоғары білім алу немесе магистратураға түсу.

Магистратура біліктілікті арттыруда және таңдаған мамандығы бойынша білімді тереңдетуде шешуші рөл атқарады, бұл оны кәсіби қалыптасудың маңызды кезеңіне айналдырады. Жыл сайын магистрлік бағдарламалар барған сайын танымал бола бастады, ал магистрлер еңбек нарығында сұранысқа ие бола бастады, бұл қазіргі заманғы экономика жағдайында білім берудің осы деңгейінің өзектілігін көрсетеді.

Бұл критерий бойынша жиналған деректер 8-кестедегідей болды.

8-кесте. «Магистратурада/резидентурада оқуды жалғастырған түлектердің үлесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Магистранттар үлесі			Балл
		Түлектер саны	Түлектер арасында магистратурада оқуды жалғастырғандар саны	үлес %	
1	«Тұран» университеті	5	3	60,0%	**5,00**
2	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	32	10	31,3%	**2,60**
3	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	17	2	11,8%	**0,98**
4	Astana IT University	30	3	10,0%	**0,83**
5	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	42	4	9,5%	**0,79**
6	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	23	2	8,7%	**0,72**
7	КИМЭП университеті	15	1	6,7%	**0,56**
8	SDU University	33	2	6,1%	**0,51**
9	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	51	3	5,9%	**0,49**
10	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	76	4	5,3%	**0,44**
11	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	25	1	4,0%	**0,33**
12	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	29	1	3,4%	**0,29**
13	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	70	2	2,9%	**0,24**
14	Торайғыров университеті	40	1	2,5%	**0,21**
15	Қазақстан-Американдық еркін университеті	13	0	0,0%	**0,00**
16	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	25	0	0,0%	**0,00**
17	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	41	0	0,0%	**0,00**
18	Қызылорда «Болашақ» университеті	3	0	0,0%	**0,00**
19	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	28	0	0,0%	**0,00**
20	Инновациялық Еуразия университеті	5	0	0,0%	**0,00**
21	Халықаралық білім беру корпорациясы	25	0	0,0%	**0,00**
22	Q University	4	0	0,0%	**0,00**
23	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	50	0	0,0%	**0,00**
24	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	28	0	0,0%	**0,00**

25	Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті	17	0	0,0%	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

8-кестеде осы критерий бойынша 2024 жылғы түлектерді талдау қорытындыларын көруге болады, түлектердің жалпы саны 727 болса, оның ішінде 39 түлек әрі қарай магистратурада оқуын жалғастырған, бұл 5,3% құрайды. Кестеге сәйкес магистратураға түскен түлектердің ең көп үлесі келесі оқу орын тиесілі: «Тұран» университеті.

1.2.4 «Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы» критерийі

Ұлттық бірыңғай тестілеу (ҰБТ) – жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарына түсу үшін іріктеу емтихандарының нысандарының бірі.

Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы – жоғары ҰБТ нәтижелерін көрсеткен талапкерлердің көбінесе қай ЖЖОКБҰ таңдайтынын анықтайтын көрсеткіш. Бұл көрсеткіш ЖЖОКБҰ деңгейін және талапкерлер арасында оның сұранысын анықтауға мүмкіндік береді.

9-кесте. «Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Талапкерлердің орташа ҰБТ балы	Балл
1	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	113	**4,02**
2	КИМЭП университеті	102	**3,64**
3	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	93	**3,34**
4	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	91	**3,26**
5	Қазақстан-Американдық еркін университеті	59	**2,10**
6	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	59	**2,09**
7	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	58	**2,08**
8	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	58	**2,07**
9	Инновациялық Еуразия университеті	52	**1,86**
10	Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті	47	**1,70**
11	SDU University	47	**1,69**
12	Astana IT University	47	**1,69**
13	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	46	**1,66**
14	Торайғыров университеті	46	**1,66**
15	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	46	**1,66**
16	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	46	**1,64**
17	«Тұран» университеті	45	**1,62**

18	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	45	**1,62**
19	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	43	**1,54**
20	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	41	**1,48**
21	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	38	**1,36**
22	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	37	**1,30**
23	Халықаралық білім беру корпорациясы	36	**1,27**
24	Қызылорда «Болашақ» университеті	35	**1,25**
25	Q University	17	**0,62**

Дереккөз: «Ұлттық тестілеу орталығы» РМК

9-кестеде көрсетілгендей, ББ бойынша 2024-2025 оқу жылында жоғары оқу орнына оқуға түскен талапкерлердің орташа балы 54 балды құраған. Салыстырмалы түрде жоғары балл жинаған талапкерлер келесі ЖЖОКБҰ-ны таңдаған: Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті, КИМЭП университеті.

1.2.5 «Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі

Шетелдік студенттер өз елдерінде қазақ тілі мен мәдени дәстүрлерінің таралуына ықпал ете отырып, Қазақстандағы заманауи білім беру жүйесінің маңызды бөлігі болып табылады. Олардың еліміздің жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарында оқуы біздің университеттерге деген халықаралық сұраныс деігейін көрсетеді және олардың рейтингінің жоғарылауына тікелей әсер етеді.

«Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі білім беру бағдарламаларының студенттерді шетелден тарту қабілетін көрсетеді. Бұл шетелдік студенттер үшін білім беру бағдарламалары мен жоғары оқу орындарының нақты тартымдылығын объективті бағалауға мүмкіндік береді.

Осы критерийді растау үшін ЖЖОКБҰ келесі құжаттарды ұсыну қажет:

- шетелдік студенттерді қабылдау туралы бұйрықтар;
- шетелдік студенттердің төлқұжаттарының көшірмелері.

10-кесте. «Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Шетелдік студенттер үлесі			Балл
		ББ контингенті	Шетелдік студенттер саны	үлес, %	
1	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	73	11	15,1%	**5,00**
2	КИМЭП университеті	93	7	7,5%	**2,50**
3	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	245	13	5,3%	**1,76**
4	Торайғыров университеті	273	14	5,1%	**1,70**
5	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	260	13	5,0%	**1,66**
6	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	63	3	4,8%	**1,58**
7	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	209	8	3,8%	**1,27**
8	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	453	16	3,5%	**1,17**
9	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	131	4	3,1%	**1,01**
10	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	115	3	2,6%	**0,87**
11	Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті	81	2	2,5%	**0,82**
12	«Тұран» университеті	231	4	1,7%	**0,57**
13	Қазақстан-Американдық еркін университеті	70	1	1,4%	**0,47**
14	SDU University	173	2	1,2%	**0,38**
15	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	186	1	0,5%	**0,18**
16	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	237	1	0,4%	**0,14**
17	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	485	1	0,2%	**0,07**
18	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	224	0	0,0%	**0,00**
19	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	133	0	0,0%	**0,00**
20	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	115	0	0,0%	**0,00**
21	Astana IT University	102	0	0,0%	**0,00**
22	Қызылорда «Болашақ» университеті	485	0	0,0%	**0,00**
23	Инновациялық Еуразия университеті	54	0	0,0%	**0,00**
24	Халықаралық білім беру корпорациясы	52	0	0,0%	**0,00**
25	Q University	72	0	0,0%	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

10-кестеде шетелдік студенттердің «Журналистика» ББ жалпы контингентіне қатынасын көруге болады, бұл 2,6% құрайды. Шетелдік студенттердің контингентке шаққандағы ең көп үлесі келесі оқу орын анықталды: Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті.

1.3 «ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.3.1 «ЖЖОКБҰ студенттері мен оқытушыларының арақатынасы» критерийі

Студенттер мен оқытушылардың арақатынасы ЖЖОКБҰ ұсынатын білім сапасына әсер ететін негізгі көрсеткіштердің бірі. Бұл критерий оқытуға жеке көзқарас деңгейін және әр студентке оқытушы тарапынан жеткілікті көңіл бөлінетін қолайлы білім беру ортасын құру мүмкіндігін көрсетеді.

Студенттердің оқытушыларға қатынасының төмендігі оқытушылар құрамы жеке кеңес беруге, жұмыстарды тексеруге, ғылыми зерттеулерді басқаруға және практикалық дайындыққа көбірек уақыт бөле отырып, оқушылармен тиімдірек әрекеттесе алуына көбірек мүмкіндік береді. Бұл әсіресе тәжірибеге бағытталған оқытудың жоғары дәрежесін және тереңдетілген зерттеулерді қажет ететін бағдарламалар үшін өте маңызды.

Ал бір ПОҚ шаққанда білім алушылар санының тым көп болуы оқытушыларға шамадан тыс жүктемелер артылатындығын көрсетуі мүмкін, бұл білім беру процесінің сапасын төмендетуі және студенттердің оқуға қызығушылығына теріс әсер етуі мүмкін. Қазіргі білім беру стандарттары мен еңбек нарығының талаптары жағдайында студенттер мен оқытушылар саны арасындағы оңтайлы тепе-теңдікті сақтау ЖЖОКБҰ бәсекеге қабілеттілігінің маңызды факторына айналады.

Осылайша, осы критерийді талдау оқу орнының оқу жүктемесін ақылға қонымды бөлуді қолдай отырып және оқыту сапасын қамтамасыз ете отырып, білім беру қызметтерінің жоғары деңгейін қаншалықты қамтамасыз ете алатынын бағалауға мүмкіндік береді.

Біздің тарапымыздан ЖЖОКБҰ-да ПОҚ сапасы бойынша берілген мәліметтерді тексеру кезінде мынадай нормативтік құқықтық актілердің іске асырылуы да ескеріледі: Сот төрелігі академиясын, әскери, арнаулы оқу орындарын, мәдениет саласындағы білім беру ұйымдарын қоспағанда, жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдары профессор-оқытушылар құрамының жалпы санын есептеу үшін білім алушылар санының оқытушыларға орташа арақатынасын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 606 бұйрығы (Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2018 жылғы 1 қарашада № 17670 болып тіркелген).

11-кесте. «ЖЖОКБҰ студенттері мен оқытушыларының арақатынасы» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ штаттық ПОҚ саны	ЖЖОКБҰ контингенті	Бір ПОҚ-қа шаққандағы білім алушылар саны	Балл
1	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	2175,00	28441,00	13	**5,00**
2	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	763,00	10978,00	14	**4,54**
3	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	396,00	5806,00	15	**4,46**
4	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	410,00	6173,00	15	**4,34**
5	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	885,00	13916,00	16	**4,16**
6	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	695,00	11391,00	16	**3,99**
7	«Тұран» университеті	374,00	6356,00	17	**3,85**
8	Торайғыров университеті	511,00	8878,00	17	**3,76**
9	Инновациялық Еуразия университеті	80,00	1410,00	18	**3,71**
10	Q University	144,00	2639,00	18	**3,57**
11	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	1370,00	25914,00	19	**3,46**
12	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	471,00	9031,00	19	**3,41**
13	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	1163,00	22327,00	19	**3,41**
14	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	407,00	7975,00	19	**3,34**
15	Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті	214,00	4214,00	20	**3,32**
16	КИМЭП университеті	132,00	2861,00	22	**3,02**
17	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	284,00	6458,00	23	**2,88**
18	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	508,00	11566,00	23	**2,87**
19	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	244,00	5953,00	24	**2,68**
20	SDU University	356,00	9031,00	25	**2,58**
21	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	288,00	7787,00	27	**2,42**
22	Astana IT University	286,00	8284,00	29	**2,26**
23	Қызылорда «Болашақ» университеті	142,00	4843,00	34	**1,92**
24	Халықаралық білім беру корпорациясы	288,00	11574,00	40	**1,63**
25	Қазақстан-Американдық еркін университеті	81,00	4071,00	50	**1,30**

11-кестеде оқытушылардың ЖЖОКБҰ-ның жалпы контингентіне қатынасын көруге болады. Осы критерий бойынша үздік көрсеткіш Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті тіркелді, ол университетте бір оқытушыға орташа есеппен 13 білім алушы келеді.

1.3.2 «Дәрежелі оқытушылардың үлесі» критерийі

Дәрежелі оқытушылардың үлесі профессор-оқытушылар құрамының академиялық біліктілігі мен кәсібилігінің маңызды көрсеткіші. Ғылыми дәрежесі (ғылыми дәрежесі және (немесе) философия докторы PhD/бейіні бойынша доктор (академиялық) дәрежесі және (немесе) ғылыми атағы және «өнер» кадрларын даярлау үшін «ҚР Еңбек сіңірген жаттықтырушысы» спорттық атағы) бар оқытушылар ЖЖОКБҰ-да білім мен ғылыми қызметтің жоғары деңгейін қамтамасыз етуде маңызды рөл атқарады.

Оқу орнында дәрежелі оқытушылардың едәуір санының болуы оның іргелі және қолданбалы ғылыми зерттеулер жүргізу, ғылыми әзірлемелердің нәтижелерін білім беру процесіне кіріктіру, сондай-ақ халықаралық ғылыми жобаларға қатысу мүмкіндігі туралы куәландырады. Бұл тез өзгеретін кәсіби орта жағдайында жұмысқа дайын жоғары білікті мамандарды қалыптастыру үшін қолайлы жағдай жасайды.

Сонымен қатар, дәрежелі оқытушылар педагогикалық құзыреттіліктің жоғары деңгейіне ие, бұл оларға білімді тиімді жеткізуге, студенттерде сыни ойлау мен аналитикалық дағдыларды дамытуға мүмкіндік береді. Мұндай оқытушылардың жоғары үлесі оқу орнының академиялық стандарттарға бейілділігін және білім беру бағдарламаларының сапасын үздіксіз жетілдіруге ұмтылысын көрсетеді.

Бұл критерий ЖЖОКБҰ білім беру бағдарламаларының академиялық және кәсіптік даярлықтың қазіргі заманғы талаптарына қаншалықты сәйкес келетіндігі туралы қорытынды жасауға мүмкіндік береді, сондай-ақ оның ғылыми және білім беру орталығы ретіндегі беделін нығайтуға ықпал етеді.

12-кесте. «Дәрежелі оқытушылардың үлесі» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ штаттық ПОҚ саны	Штаттық дәрежелі ПОҚ саны	Үлес, (%)	Балл
1	Инновациялық Еуразия университеті	80,00	77,00	96%	**5,00**
2	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	1370,00	1014,00	74%	**3,84**
3	Халықаралық білім беру корпорациясы	288,00	191,00	66%	**3,45**
4	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	288,00	180,00	63%	**3,25**
5	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	2175,00	1336,00	61%	**3,19**
6	Торайғыров университеті	511,00	299,00	59%	**3,04**
7	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	763,00	396,00	52%	**2,70**
8	Қазақстан-Американдық еркін университеті	81,00	42,00	52%	**2,69**
9	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	284,00	144,00	51%	**2,63**
10	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	508,00	253,00	50%	**2,59**
11	«Тұран» университеті	374,00	186,00	50%	**2,58**
12	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	410,00	191,00	47%	**2,42**
13	Astana IT University	286,00	131,00	46%	**2,38**
14	SDU University	356,00	156,00	44%	**2,28**
15	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	471,00	199,00	42%	**2,19**
16	Қызылорда «Болашақ» университеті	142,00	59,00	42%	**2,16**
17	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	885,00	366,00	41%	**2,15**
18	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	244,00	99,00	41%	**2,11**
19	Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті	214,00	87,00	41%	**2,11**
20	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	407,00	146,00	36%	**1,86**
21	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	396,00	140,00	35%	**1,84**
22	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	695,00	236,00	34%	**1,76**
23	Q University	144,00	48,00	33%	**1,73**
24	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	1163,00	367,00	32%	**1,64**
25	КИМЭП университеті	132,00	18,00	14%	**0,71**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

12-кестеде бұл ББ бойынша рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ-ның дәрежелі ПОҚ үлесі орта есеппен 48% құрайтынын көруге болады. Дәрежелі ПОҚ-ның ең көп үлесі мынадай ЖЖОКБҰ-да жұмыс істейді: Инновациялық Еуразия университеті.

1.3.3 «Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі

«Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау»критерийі білім беру процесінің қаржылық қамтамасыз етілуін және оқу орнының оқытудың негізгі аспектілеріне қаражат салуға дайындығын бағалауға мүмкіндік беретін маңызды көрсеткіштердің бірі. Бұл критерийде бағдарламалық қамтамасыз ету және кітапхана қорын дамыту шығындары ескеріледі.

Бағдарламалық қамтамасыз ету шығындары әртүрлі пәндерге арналған арнайы бағдарламалар, оқу процесін басқару жүйелері және оқытудың тиімділігі мен интерактивтілігін арттыратын басқа да цифрлық құралдар сияқты оқу процестеріне қажетті лицензиялық бағдарламаларды сатып алу және жаңарту шығындарын қамтиды. Бұл ББ өзектілігін сақтау және студенттерді заманауи технологиялармен жұмыс істеуге дайындау үшін маңызды.

Кітапхана қорын дамыту шығындарына студенттердің өзекті және сапалы оқу және ғылыми ақпаратқа қол жеткізуін қамтамасыз ету үшін қажетті жаңа оқулықтарды, ғылыми әдебиеттерді, электрондық ресурстар мен дерекқорларды сатып алу шығындары кіреді. Кітапхана қорын дамыту білімді тереңдетуге және ғылыми зерттеулер жүргізуге ықпал ететін академиялық ортаның маңызды құрамдас бөлігі.

13-кесте. «Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ контингенті	1 студентке шаққандағы шығындар көлемі (теңге)	Балл
1	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	7787,00	43838,00	**5,00**
2	КИМЭП университеті	2861,00	43873,70	**5,00**
3	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	25914,00	42419,00	**4,86**
4	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	5953,00	32105,00	**3,86**
5	Astana IT University	8284,00	28264,00	**3,49**
6	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	6458,00	24760,00	**3,16**
7	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	6173,00	18761,35	**2,58**
8	Инновациялық Еуразия университеті	1410,00	17596,00	**2,47**

9	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	28441,00	13547,00	**2,07**
10	Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті	4214,00	11830,00	**1,91**
11	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	22327,00	11075,39	**1,84**
12	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	7975,00	10181,00	**1,75**
13	SDU University	9031,00	9806,00	**1,71**
14	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	11566,00	9097,00	**1,65**
15	Q University	2639,00	7343,00	**1,48**
16	Қызылорда «Болашақ» университеті	4843,00	7287,36	**1,47**
17	«Тұран» университеті	6356,00	6890,00	**1,43**
18	Қазақстан-Американдық еркін университеті	4071,00	6364,00	**1,38**
19	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	10978,00	5783,00	**1,33**
20	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	13916,00	5563,00	**1,30**
21	Торайғыров университеті	8878,00	5092,00	**1,26**
22	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	9031,00	3800,00	**1,13**
23	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	5806,00	3511,00	**1,11**
24	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	11391,00	2779,00	**1,04**
25	Халықаралық білім беру корпорациясы	11574,00	2404,00	**1,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

13-кестеде көрсетілген 1 студентке бөлінген қаражатты талдау бойынша келесі ЖЖОКБҰ жоғары нәтиже көрсетті: С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті, КИМЭП университеті.

1.3.4 «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі

«Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі оқытушыларды қаржылық қолдау деңгейін және жанама түрде оқу орнындағы білім беру процесінің сапасын көрсететін маңызды көрсеткіш. Медианалық жалақы – оқытушылардың жартысы жалақыны осы деңгейден жоғары, ал екінші жартысы төмен алатын бөліну нүктесі. Бұл көрсеткіштің орташа жалақыдан айырмашылығы, оған өте жоғары немесе өте төмен жалақы сияқты шекті мәндер әсер етпейді.

Медианалық жалақы деңгейі оқытушылардың мотивациясымен және олардың жұмысқа қанағаттануымен тығыз байланысты. Жалақының жоғары деңгейі университетке білікті мамандарды тартуға және ұстап қалуға

мүмкіндік береді, ол дегеніміз оқыту мен ғылыми қызметтің сапасына оң әсер етеді. Лайықты жалақы алатын оқытушылар үнемі кәсіби дамуға, ғылыми зерттеулерге қатысуға және студенттермен белсенді қарым-қатынасқа ынталы болады.

Сонымен қатар, медианалық жалақы көрсеткіші ЖЖОКБҰ-ның қаржылық тұрақтылығын және оның басқа оқу орындарымен салыстырғанда бәсекеге қабілетті жалақы деңгейін ұстап тұру қабілетін көрсете алады.

Әдістемеге сәйкес осы критерийді саралау кезінде оқытушы жұмыс істейтін аймақтың күнкөріс деңгейі есепке алынады.

14-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ПОҚ медианалық жалақысы (теңге)	Балл
1	КИМЭП университеті	1691584	**5,00**
2	Astana IT University	994986	**2,97**
3	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	673822	**2,04**
4	Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті	624955	**1,90**
5	SDU University	619048	**1,89**
6	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	518221	**1,81**
7	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	588542	**1,80**
8	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	595369	**1,80**
9	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	584039	**1,79**
10	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	518832	**1,72**
11	Халықаралық білім беру корпорациясы	554940	**1,70**
12	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	501625	**1,69**
13	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	552467	**1,69**
14	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	497805	**1,69**
15	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	484686	**1,66**
16	«Тұран» университеті	495742	**1,53**
17	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	465759	**1,53**
18	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	428287	**1,52**
19	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	388153	**1,43**
20	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	403490	**1,40**
21	Қазақстан-Американдық еркін университеті	444960	**1,37**
22	Торайғыров университеті	380525	**1,34**
23	Q University	384870	**1,21**

24	Инновациялық Еуразия университеті	320549	**1,14**
25	Қызылорда «Болашақ» университеті	263069	**1,00**

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

14-кестеде «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі бойынша талдау нәтижелерін көрсетілген: «Журналистика» ББ бойынша ПОҚ орташа медианалық жалақысы 2025 жылы 559 053 теңгені құрады. ББ бойынша рейтингке қатысқан ЖЖОКБҰ арасында КИМЭП университеті –1 691 584 теңге көрсеткіштерін көрсетіп, алғашқы орын иеленді.

1.4 «Түлектердің мансаптық перспективалары» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.4.1 «Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі» критерийі

«Түлектердің мансаптық перспективалары» критерийлер тобы түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін көрсетеді. Топ үш критерийден тұрады: түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі, түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы, түлектердің медианалық жалақысы. Бұл критерийлер бойынша білім беру бағдарламаларының 2024 жылғы түлектері талданады. Олардың оқу бітіргеннен кейін, 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңдегі зейнетақы жарналары арқылы талдау жүргізіледі.

«Жұмысқа орналасу деңгейі» көрсеткіші түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін тікелей көрсетеді. Бұл өлшем «тұрақты жұмыспен қамту» және «шартты жұмыспен қамту»болып бөлінеді.

Тұрақты жұмысқа орналасу – 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңде қатарынан кемінде 3 ай тұрақты зейнетақы жарналарын алған жұмысқа орналастырылған түлектердің пайызын көрсететін көрсеткіш.

Шартты жұмыспен қамту – 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңде тұрақты емес негізде зейнетақы аударымдарын алған түлектердің пайызын көрсететін көрсеткіш (яғни тұрақты жұмыспен қамту жағдайларын қоспағанда, тұрақсыз табыс).

Жұмыспен қамтылуды есептеу барысында тұрақты жұмыспен қамтылған түлектердің үлесі жоғары нәтиже береді.

Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін неғұрлым сенімді есептеу үшін жалпы түлектер санынан мынадай санаттар алынып тасталды:

- Магистратурада (резидентурада) оқуды жалғастырған түлектер;
- Шетел азаматтары;
- Декреттік демалыстағы түлектер;
- Мерзімді әскери қызметке шақырылған түлектер;
- Шетелде білім алатын түлектер;
- Шетелде жұмыс істейтін түлектер;
- 1-2 топтағы мүгедектігі бар түлектер;
- Күш құрылымдарының қызметкерлері;
- Жас ерекшелігіне байланысты есептелмейтін түлектер (1996 жылғы және одан үлкен);
- Қайтыс болған түлектер.

Түлектердің саны 5 адамнан аз болатын келесі ЖЖОКБҰ-да есептеулер тек статистикалық деректер бойынша және сараптамалық бөлім бойынша жүргізілді, өйткені «түлектердің мансаптық перспективалары» блогы бойынша есептеу үшін деректердің аздығына байланысты көрсеткіштер дұрыс болмауы мүмкін: «Тұран» университеті, Q University, Қызылорда «Болашақ» университеті.

2-диаграмма. «Журналистика» ББ бойынша түлектердің жалпы саны мен құрамы

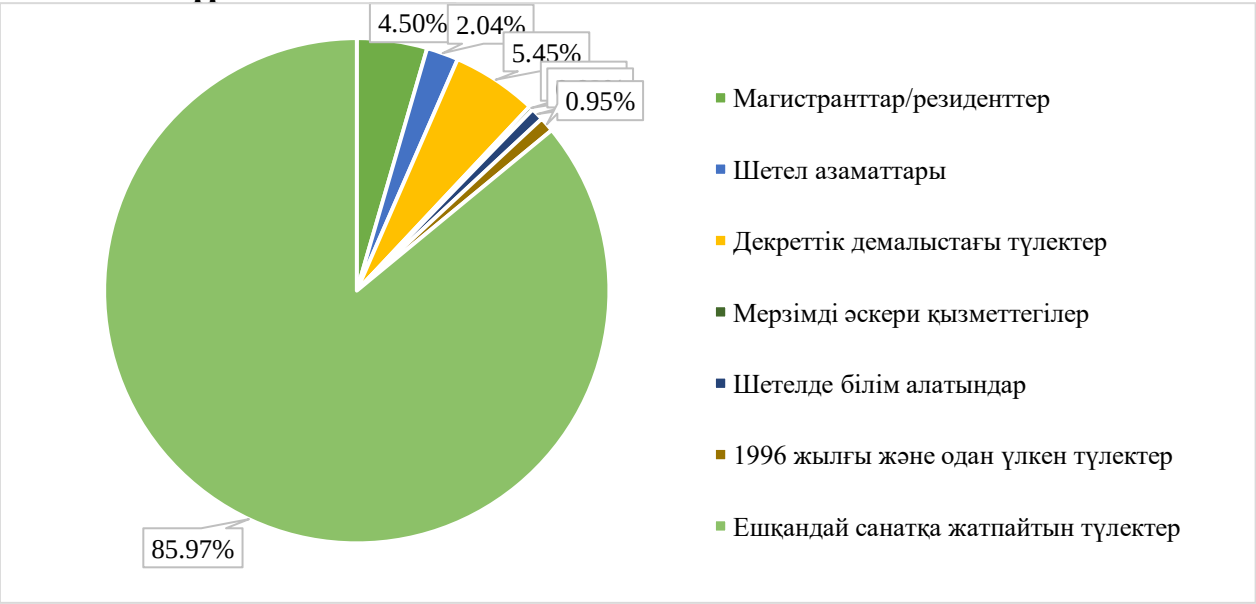

2-диаграммаға сәйкес ББ бойынша түлектердің жалпы саны 734 адамды құрады, оның ішінде: декреттік демалыста – 40; мерзімді әскери қызметке шақырылғандар – 2; магистратурада (резидентурада) оқуды жалғастырғандар – 33; шетелде білім алатын түлектер – 6; шетел азаматтары – 15; 1996 жылғы және одан үлкен – 7.

15-кесте. «Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Түлектердің жалпы саны	Жұмысқа орналасу деңгейі, %	Тұрақты жұмыс, %	Шартты жұмыс, %	Балл
1	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	23	91%	73%	18%	**4,00**
2	SDU University	33	82%	73%	9%	**3,82**
3	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	42	90%	64%	26%	**3,72**
4	Торайғыров университеті	40	78%	71%	7%	**3,71**
5	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	51	93%	61%	32%	**3,70**
6	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	70	85%	63%	22%	**3,62**
7	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	28	100%	52%	48%	**3,57**

8	Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті	17	75%	69%	6%	**3,56**
9	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	32	84%	63%	21%	**3,54**
10	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	41	79%	64%	15%	**3,51**
11	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	50	79%	64%	15%	**3,51**
12	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	25	100%	50%	50%	**3,50**
13	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	25	76%	63%	13%	**3,38**
14	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	76	79%	56%	23%	**3,26**
15	Astana IT University	30	78%	52%	26%	**3,11**
16	Инновациялық Еуразия университеті	5	60%	60%	0%	**3,00**
17	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	28	75%	46%	29%	**2,88**
18	КИМЭП университеті	15	75%	42%	33%	**2,75**
19	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	29	58%	50%	8%	**2,65**
20	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	17	67%	42%	25%	**2,58**
21	Халықаралық білім беру корпорациясы	25	68%	40%	28%	**2,56**
22	Қазақстан-Американдық еркін университеті	13	58%	33%	25%	**2,17**
*	Қызылорда «Болашақ» университеті	3	-	-	-	-
*	Q University	4	-	-	-	-
*	«Тұран» университеті	5	-	-	-	-

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

— - рейтингке қатыспаған

15-кестеге сәйкес, «Журналистика» ББ бойынша жұмысқа орналасудың орташа деңгейі 79% құрады. Жұмысқа орналасу көрсеткіші жоғары ЖЖОКБҰ: А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті, SDU University. Соңғы позицияда Қазақстан-Американдық еркін университеті болды, онда жұмысқа орналасу деңгейі 58%-ды құрады.

3-диаграмма. Түлектерің жұмысқа орналасу деңгейі

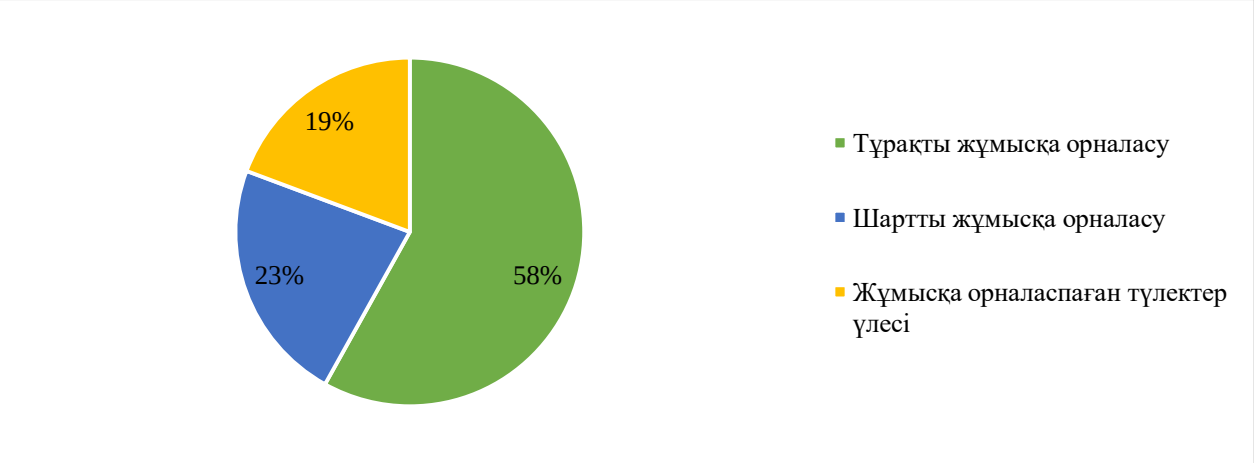

3-диаграммадан ББ бойынша түлектердің 58%-ы тұрақты, ал 23%-ы шартты түрде жұмыс істейтінін көруге болады. Түлектердің 19%-ы жұмысқа орналаспаған.

16-кесте. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін салыстырмалы талдау

№	ЖЖОКБҰ атауы	Жұмысқа орналасу деңгейі, %		
		2023 ж.	2024 ж.	2025 ж.
1	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	73%	85%	100%
2	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	90%	89%	100%
3	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	92%	89%	93%
4	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	90%	100%	91%
5	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	90%	67%	90%
6	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	83%	74%	85%
7	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	82%	80%	84%
8	SDU University	91%	85%	82%
9	Торайғыров университеті	89%	60%	78%
10	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	83%	89%	79%
11	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	70%	74%	79%
12	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	88%	67%	79%
13	Astana IT University	-	89%	78%
14	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	63%	61%	76%
15	КИМЭП университеті	88%	82%	75%
16	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	-	80%	75%

17	Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті	95%	79%	75%
18	Халықаралық білім беру корпорациясы	69%	-	68%
19	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	94%	63%	67%
20	Инновациялық Еуразия университеті	-	43%	60%
21	Қазақстан-Американдық еркін университеті	100%	-	58%
22	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	52%	64%	58%
*	Қызылорда «Болашақ» университеті	-	-	-
*	Q University	67%	-	-
*	«Тұран» университеті	75%	69%	-

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

— - рейтингке қатыспаған

16-кестедегі салыстырмалы талдауға сәйкес бұл критерий бойынша өткен жылғы көрсеткіштермен салыстырғанда келесі оқу орындарының көрсеткіштері жақсарған: С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті, М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті, Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті, Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті, Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті. Ал көрсеткіштердің нашарлауы мынадай ЖЖОКБҰ-да байқалады: Торайғыров университеті, І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті, Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті, КИМЭП университеті, Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті.

4-диаграмма. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін салыстырмалы талдау

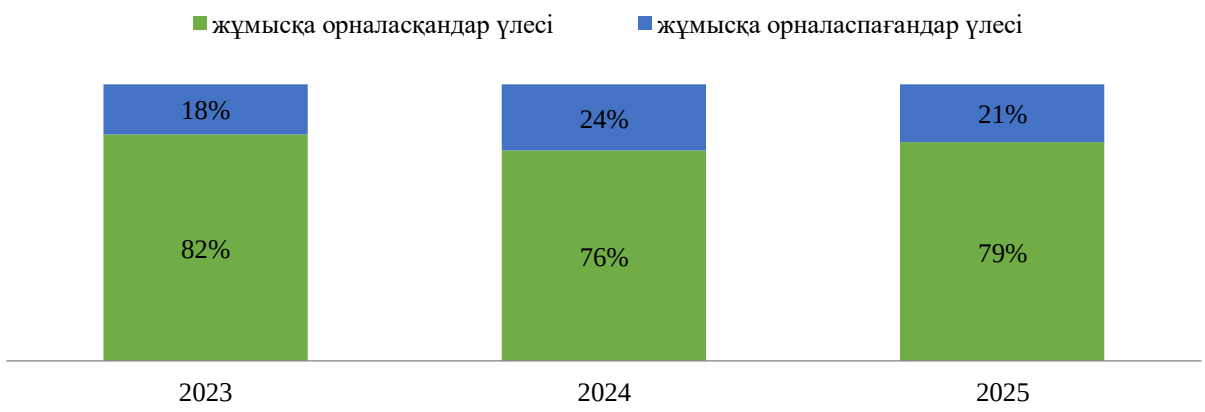

4-диаграмма еңбек нарығында ББ түлектеріне сұраныстың динамикасын көрсетеді. Алдыңғы рейтингтермен салыстырғанда осы критерий көрсеткіштері нашарлады: 2023 жылы жұмысқа орналасудың орташа деңгейі - 82%, 2024 жылы - 76%, ал 2025 жылы - 79% құрады.

1.4.2 «Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы» критерийі

Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы түлектердің оқуды бітіргеннен кейін қаншалықты жылдам жұмыс таба алатынын көрсететін маңызды көрсеткіш. Бұл көрсеткіш нақты білім беру бағдарламасы мен ЖЖОКБҰ дайындаған еңбек нарығындағы мамандардың сұраныс деңгейін көрсетеді.

Жұмыс іздеудің қысқа кезеңі түлектердің жоғары бәсекеге қабілеттілігін, оқу орнының жақсы беделін және білім беру бағдарламасының жұмыс берушілердің қажеттіліктеріне сәйкестігін көрсетеді. Жұмыс іздеудің ұзақ кезеңі түлектердің жеткіліксіз дайындығын, олардың дағдыларының еңбек нарығының талаптарына сәйкес келмеуін немесе белгілі бір салада жұмысқа орналасудың жалпы күрделілігін көрсетуі мүмкін.

Жұмыс іздеу ұзақтығын талдау білім беру ұйымдарына өз бағдарламаларының тиімділігін бағалауға және қажет болған жағдайда түлектердің жұмысқа орналасу нәтижелерін жақсарту үшін түзетулер енгізуге мүмкіндік береді.

17-кесте. «Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Жұмыс іздеу ұзақтығы (аймен)	Балл
1	Торайғыров университеті	1,20	**4,91**
2	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	1,57	**4,74**
3	Халықаралық білім беру корпорациясы	1,57	**4,74**
4	Қазақстан-Американдық еркін университеті	1,60	**4,73**
5	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	1,73	**4,67**
6	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	1,79	**4,64**
7	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	1,85	**4,62**
8	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	2,22	**4,45**
9	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	2,30	**4,41**
10	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	2,31	**4,40**
11	SDU University	2,48	**4,33**
12	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	2,49	**4,32**
13	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	2,53	**4,31**
14	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	2,67	**4,24**
15	Инновациялық Еуразия университеті	2,67	**4,24**
16	КИМЭП университеті	2,75	**4,20**
17	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	2,87	**4,15**
18	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	2,86	**4,15**
19	Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті	3,00	**4,09**
20	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	3,02	**4,08**
21	Astana IT University	3,15	**4,02**
22	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	3,26	**3,97**
*	Қызылорда «Болашақ» университеті	-	**-**

*	Q University	-	-
*	«Тұран» университеті	-	-

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

— - рейтингке қатыспаған

17-кестеде түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығының нәтижелері көрсетілген. Келесі ЖЖОКБҰ-да түлектер 1,6 айдан аз уақыт ішінде жұмысқа орналасқан: Торайғыров университеті, Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті, Халықаралық білім беру корпорациясы.

5-диаграмма. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығын салыстырмалы талдау

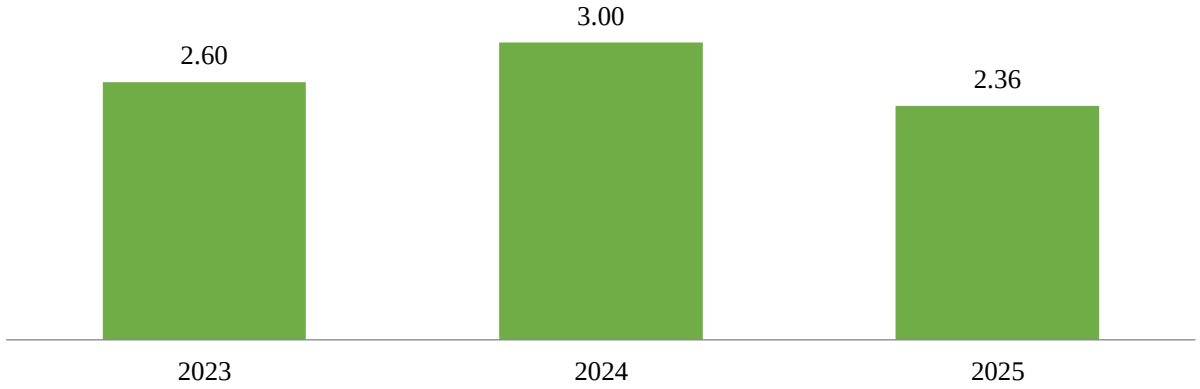

5-диаграмма еңбек нарығында «Журналистика» ББ бойынша түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығындағы өзгерістерді көрсетеді. Өткен жылдармен салыстырғанда осы критерийдің көрсеткіштері жақсарған. Бұл өзгерістер ББ түлектеріне сұраныс динамикасын көрсетеді. 2023 жылы жұмыс іздеудің орташа ұзақтығы 2,60 айды, 2024 жылы 3,00 айды, ал 2025 жылы 2,36 айды құрады.

1.4.3 «Түлектердің медианалық жалақысы» критерийі

Медианалық жалақы оқуды бітіргеннен кейінгі алғашқы жылы жұмысқа орналасқан түлектердің табыс деңгейін көрсетеді. Жоғары бастапқы жалақы көбінесе білім беру бағдарламасының сапасының және оны кәсіби ортаның мойындауының көрсеткіші.

Түлектердің медианалық жалақысы туралы мәліметтер оқу орнын таңдау кезінде талапкерлер үшін бағдар бола алады, өйткені олар осы бағдарламаның түлектерінің жұмысқа орналасу және лайықты жалақы алу үшін жақсы перспективалары бар екеніне сенімді бола алады. Сонымен қатар, медианалық жалақысы жоғары бағдарламалар жұмыс берушілердің де назарын аударады, бұл тез мансаптық өсу мен тұрақты жұмысқа орналасу мүмкіндігін арттырады.

Есепте соңғы үш жылдағы түлектердің медианалық жалақысының динамикасы қарастырылады, бұл еңбек нарығындағы трендтерді анықтауға және белгілі бір білім беру бағдарламаларының түлектерінің қаншалықты табысты екенін бағалауға мүмкіндік береді.

Әдістемеге сәйкес осы критерийді саралау кезінде түлектің жұмыс істейтін аймақтың күнкөріс деңгейі есепке алынады.

18-кесте. «Түлектердің медианалық жалақысы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Медианалық жалақы, теңге	Балл
1	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	301791	**5,00**
2	КИМЭП университеті	298113	**4,95**
3	SDU University	290154	**4,84**
4	Astana IT University	277267	**4,67**
5	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	264427	**4,50**
6	Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті	254536	**4,37**
7	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	191481	**3,90**
8	Қазақстан-Американдық еркін университеті	218167	**3,87**
9	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	181377	**3,68**
10	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	194444	**3,58**
11	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	190686	**3,51**
12	Халықаралық білім беру корпорациясы	188727	**3,50**
13	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	181293	**3,40**
14	Торайғыров университеті	149458	**3,24**
15	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	151004	**3,16**
16	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	150375	**3,12**
17	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	144563	**3,10**
18	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	141304	**3,09**
19	Инновациялық Еуразия университеті	130777	**2,96**
20	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	104191	**2,59**
21	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	99265	**2,57**
22	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	100675	**2,48**
*	Қызылорда «Болашақ» университеті	-	**0,00**
*	Q University	-	**0,00**
*	«Тұран» университеті	-	**0,00**

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

— - рейтингке қатыспаған

18-кестеде осы критерий бойынша талдау көрсетілген. Осы көрсеткіш бойынша көшбасшылар: Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті. Ең төменгі көрсеткішті Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті көрсетті.

2 Білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі

Білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі білім беру процесінің сапасын, түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін, сондай-ақ жоғары оқу орындары қызметінің жалпы көрсеткіштерін көрсететін барлық критерийлерді жан-жақты талдаудың нәтижесі болып табылады. Бұл бөлімде критерийлердің бірнеше тобы бойынша бағалау негізінде қалыптастырылған «Журналистика» ББ бойынша қорытынды рейтинг ұсынылған: білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері, түлектердің мансаптық перспективалары.

2025 жылғы рейтинг жоғарыда аталған блоктар бойынша топтастырылған 17 критерий негізінде құрылды. Әрбір критерийдің жалпы бағалау процесінде оның маңыздылығын көрсететін белгілі бір салмағы бар.

Қорытынды рейтингтің негізгі мақсаты – талапкерлерге, жұмыс берушілерге және басқа да мүдделі тараптарға ақпараттандырылған таңдау жасауға көмектесетін білім беру бағдарламаларына объективті баға беру. Сондай-ақ, рейтинг нәтижелері ЖЖОКБҰ үшін өздерінің білім беру бағдарламаларын жетілдіру және олардың ұлттық және халықаралық деңгейлердегі бәсекеге қабілеттілігін арттыру бағытында бағдар бола алады.

19-кесте. «Журналистика» ББ бойынша қорытынды рейтинг

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ атауы	Жалпы қорытынды	Рейтингтегі орны
1	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	6В03202 Цифрлық журналистика	3,285	1 / 22
2	КИМЭП университеті	6В03201 Журналистика	2,963	2 / 22
3	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	6В03201 Журналистика	2,951	3 / 22
4	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	6В03204 Журналистика	2,932	4 / 22
5	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	6В03201 Журналистика	2,920	5 / 22
6	Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті	6В03202 Конвергентті журналистика	2,894	6 / 22
7	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	6В03201 Журналистика	2,877	7 / 22
8	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	6В03201 Журналистика	2,832	8 / 22
9	Astana IT University	6В03201 Digital Journalism	2,801	9 / 22

10	SDU University	6В03201 Журналистика (ТВ және Мультимедия)	2,783	10 / 22
11	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	6В03239 Журналистика	2,762	11 / 22
12	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	6В03201 Журналистика	2,691	12 / 22
13	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	6В03201 Журналистика	2,627	13 / 22
14	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	6В03201 Журналистика және ақпарат	2,606	14 / 22
15	Торайғыров университеті	6В03201 Журналистика	2,588	15 / 22
16	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	6В03220 Журналистика	2,566	16 / 22
17	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	6В03201 Журналистика	2,555	17 / 22
18	Инновациялық Еуразия университеті	6В03201 Журналистика	2,525	18 / 22
19	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	6В03212 Конвергентті журналистика	2,493	19 / 22
20	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	6В03270 Журналистика	2,137	20 / 22
21	Қазақстан-Американдық еркін университеті	6В03201 Журналистика	2,125	21 / 22
22	Халықаралық білім беру корпорациясы	6В03201 Журналистика	1,987	22 / 22
*	Қызылорда «Болашақ» университеті	6В03201 Журналистика	0,789	-
*	Q University	6В03201 Журналистика	0,804	-
*	«Тұран» университеті	6В03201 Журналистика	1,090	-

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты рейтингте орын алмады*
— - рейтингке қатыспаған

19-кестеде «Журналистика» ББ бойынша 2025 жылғы рейтингті талдау қорытындылары ұсынылған. Деректерге сәйкес, ТОП-3 құрамына Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті, КИМЭП университеті, А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті ЖЖОКБҰ кірді.

20-кесте. 2023-2025 жылдардағы «Журналистика» ББ бойынша рейтингтегі орындары

№	ЖЖОКБҰ атауы	Рейтингтегі орны		
		2023 ж.	2024 ж.	2025 ж.
1	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	1 / 22	5 / 21	1 / 22
2	КИМЭП университеті	3 / 22	1 / 21	2 / 22
3	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	2 / 22	4 / 21	3 / 22
4	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	4 / 22	3 / 21	4 / 22
5	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	10 / 22	13 / 21	5 / 22
6	Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті	7 / 22	14 / 21	6 / 22
7	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	6 / 22	6 / 21	7/ 22
8	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	18 / 22	11 / 21	8 / 22
9	Astana IT University	-	2 / 21	9 / 22
10	SDU University	8 / 22	7 / 21	10 / 22
11	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	9 / 22	10 / 21	11 / 22
12	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	15 / 22	18 / 21	12 / 22
13	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	11 / 22	16 / 21	13 / 22
14	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	17 / 22	15 / 21	14 / 22
15	Торайғыров университеті	5 / 22	21 / 21	15 / 22
16	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	-	9 / 21	16 / 22
17	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	16 / 22	12 / 21	17 / 22
18	Инновациялық Еуразия университеті	-	19 / 21	18 / 22
19	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	21 / 22	20 / 21	19 / 22
20	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	20 / 22	17 / 21	20 / 22
21	Қазақстан-Американдық еркін университеті	13 / 22	-	21 / 22
22	Халықаралық білім беру корпорациясы	19 / 22	-	22 / 22
*	Қызылорда «Болашақ» университеті	-	-	-
*	Q University	22 / 22	-	-
*	«Тұран» университеті	12 / 22	8 / 21	-

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты рейтингте орын алмады*
— - рейтингке қатыспаған

20-кестеде 2023-2025 жылдары «Журналистика» ББ бойынша рейтингке қатысқан оқу орындарының рейтингте алған орындары салыстырылды. 2023 жылы рейтинг көшбасшылары қатарында Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті және КИМЭП университеті болды. 2024 жылы көшбасшылар тізімі сәл өзгерді: КИМЭП университеті. 2025 жылы көшбасшы болды: Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті. Үш жыл бойы Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті, Қазақстан-Американдық еркін университеті, Халықаралық білім беру корпорациясысоңғы орындарды иеленді.

2025 жылғы білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі Қазақстанның жоғары оқу орындары арасында «Журналистика» саласында мамандар даярлаудың әртүрлілігі мен сапасын көрсетеді. Талдау көрсеткендей, еңбек нарығының талаптары мен халықаралық стандарттарға бейімделе отырып, өз бағдарламаларын белсенді түрде жетілдіретін білім беру мекемелері жетекші орындарға ие болды.

Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті және КИМЭП университеті сияқты университеттердің жоғары нәтижелері олардың бәсекеге қабілеттілігін және түлектерінің сұранысын растайды. Бұл оқу орындары түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі, орташа жалақы және білім беру бағдарламаларының сапасы сияқты бірқатар критерийлер бойынша жоғары нәтижелер көрсетті.

Рейтинг нәтижелері талапкерлер, жұмыс берушілер және жоғары оқу орындары үшін құнды бағдар болып табылады, әрбір білім беру бағдарламасының мықты жақтарын анықтауға көмектеседі. Болашақта білім беру стандарттарын жақсарту және халықаралық ынтымақтастықты арттыру жөніндегі жұмысты жалғастыру Қазақстанның білім беру жүйесін одан әрі дамыту үшін маңызды қадам болады.

Қорытынды

2025 жылғы ББ бойынша білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі Қазақстанның жоғары білім беру жүйесін жақсарту үшін елеулі жетістіктер мен салаларды анықтауға мүмкіндік берді. Рейтингте жетекші орындарды білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері, түлектердің мансаптық перспективалары сияқты критерийлер топтары бойынша жоғары нәтижелер көрсете алған университеттер иеленді.

Талдау көрсеткендей, рейтингтің жоғарғы қатарында тұрған ЖЖОКБҰ студенттерді теориялық біліммен ғана емес, сонымен қатар еңбек нарығында сұранысқа ие практикалық дағдылармен қамтамасыз ете отырып, өздерінің білім беру бағдарламаларын жетілдіру бойынша белсенді жұмыс істейді. Алдыңғы қатардағы жоғары оқу орындары жұмыс берушілермен өзара іс-қимылға және халықаралық сапа стандарттарын интеграциялауға ерекше назар аударатынын атап өту керек, себебі бұл олардың түлектерінің бәсекеге қабілеттілігін айтарлықтай арттырады.

Сонымен бірге, есеп назар аударуды қажет ететін кейбір кемшіліктерді анықтады. Мысалы, бірқатар ЖЖОКБҰ-да студенттердің академиялық ұтқырлығы мен ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары, шетелдік студенттер үлесі бойынша төмен көрсеткіштер байқалады, бұл осы бағыттарды одан әрі дамыту қажеттігін көрсетеді. Сондай-ақ, оқу орындарының бір студентке шаққандағы қаржылық шығындар көлемінде айтарлықтай айырмашылықтар байқалды.

Рейтинг нәтижелері барлық мүдделі тараптар үшін маңызды құрал. Талапкерлер мен олардың ата-аналары үшін рейтинг оқу орнын таңдау кезінде бағдар, жұмыс берушілер үшін – мамандарды даярлау сапасының индикаторы, ал жоғары оқу орындарының өздері үшін – өз бағдарламаларын жақсартуға және бәсекелестік ортадағы позицияларын нығайтуға ынталандыру ретінде қызмет етеді.

Қорытындыны келесідей жасауға болады: елеулі жетістіктерге қарамастан, Қазақстанның жоғары білім беру жүйесі жаңғыртуды және жаңа сын-тегеуріндерге бейімделуді жалғастыруда. Әр ЖЖОКБҰ білім беру бағдарламаларының жоғары деңгейін қолдап қана қоймай, еңбек нарығындағы өзгерістер мен қоғамның қажеттіліктерін ескере отырып, оларды үнемі жақсартуға ұмтылуы тиіс. 2025 жылғы қорытынды рейтинг жаһандық аренада қазақстандық білім берудің сапасы мен бәсекеге қабілеттілігін арттыруға ықпал ете отырып, осы мақсаттарға қол жеткізу жолындағы маңызды қадамдардың бірі. Білім беру бағдарламаларын жетілдіруді жалғастыру және түлектерді тез өзгеретін әлемде табысты кәсіби қызмет үшін қажетті білім мен дағдылармен қамтамасыз ету үшін жан-жақты жұмыс жасау өте маңызды.

Қосымша 1

«Журналистика» ББ бойынша рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ тізімі

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ атауы
1	Қазақстан-Американдық еркін университеті	6В03201 Журналистика
2	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	6В03212 Конвергентті журналистика
3	Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті	6В03202 Цифрлық журналистика
4	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	6В03201 Журналистика
5	Торайғыров университеті	6В03201 Журналистика
6	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	6В03201 Журналистика
7	SDU University	6В03201 Журналистика (ТВ және Мультимедия)
8	КИМЭП университеті	6В03201 Журналистика
9	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	6В03201 Журналистика
10	Astana IT University	6В03201 Digital Journalism
11	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	6В03201 Журналистика
12	Қызылорда «Болашақ» университеті	6В03201 Журналистика
13	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	6В03239 Журналистика
14	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	6В03201 Журналистика
15	Инновациялық Еуразия университеті	6В03201 Журналистика
16	Халықаралық білім беру корпорациясы	6В03201 Журналистика
17	Q University	6В03201 Журналистика
18	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	6В03270 Журналистика
19	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	6В03204 Журналистика
20	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	6В03201 Журналистика және ақпарат
21	«Тұран» университеті	6В03201 Журналистика
22	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	6В03201 Журналистика
23	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	6В03220 Журналистика
24	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	6В03201 Журналистика
25	Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті	6В03202 Конвергентті журналистика

6В03201 Қоғамдық байланыс даярлау бағыты
В042 Журналистика және репортер ісі білім беру бағдарламасы тобы
«Қоғамдық байланыс» білім беру бағдарламасы бойынша рейтингіні қалыптастыру есебі

Кіріспе

Қазақстанның жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру жүйесі экономиканың түрлі салалары үшін жоғары білікті мамандарды даярлауда шешуші рөлдердің бірін атқарады. Еңбек нарығының қарқынды дамуы мен халықаралық интеграция жағдайында білім беру сапасы ғана емес, сонымен қатар білім беру бағдарламаларының қазіргі заманғы сын-қатерлерге бейімделу қабілеті де маңызды. Білім беру мекемелері жұмысының тиімділігін бағалаудың маңызды құралы - мамандарды даярлау деңгейін, түлектердің бәсекеге қабілеттілігін және білім беру бағдарламаларының сапасын объективті бағалауға мүмкіндік беретін рейтингілер жасау.

Бұл есепте 2025 жылғы Қазақстанның жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарындағы (бұдан әрі – ЖЖОКБҰ) білім беру бағдарламаларын (бұдан әрі – ББ) талданады. Осы талдау шеңберінде түлектердің кәсіби құзыреттілігін дамытуға және олардың еңбек нарығындағы сұранысына әсер ететін негізгі көрсеткіштер бойынша ББ кешенді салыстырмалы шолу жүргізілді.

Білім беру бағдарламаларының рейтингін қалыптастыру үшін негіздеме:

1. Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі №319 «Білім туралы» Заңы.

2. «Қазақстан Республикасында жоғары білімді және ғылымды дамытудың 2023-2029 жылдарға арналған тұжырымдамасын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2023 жылғы 28 наурыздағы №248 қаулысы.

3. «Еңбек нарығының қажеттіліктерін ескере отырып, жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білімі бар кадрларды даярлауға жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарының дайындық бөлімшелеріне мемлекеттік білім беру тапсырысын орналастыру қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2016 жылғы 29 қаңтардағы №122 бұйрығы.

4. «Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру бөлігінде тәуекел дәрежесін бағалау өлшемшарттарын және білім беру жүйесіне тексеру парақтарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрінің 2022 жылғы 1 желтоқсандағы №166 және Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрінің 2022 жылғы 2 желтоқсандағы №116 бірлескен бұйрығы.

Бұл есептің мақсаты – білім беру бағдарламаларына жан-жақты талдау жүргізу және осы талдау негізінде қорытынды рейтинг жасау. Рейтинг жасау барысында білім беру процесінің барлық маңызды компоненттерін қамтитын

әртүрлі критерийлер тобы ескерілді. Олардың ішінде: білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері және түлектердің мансаптық перспективалары. Бұл блоктардың әрқайсысы жалпы рейтингте белгілі бір салмаққа ие, бұл бағалауды мүмкіндігінше объективті және жан-жақты етуге мүмкіндік береді.

Бұл есептің негізгі міндеті – білім беру бағдарламаларының жағдайы туралы нақты және құрылымдық түсінік беру. «Қоғамдық байланыс» ББ бойынша 2025 жылғы рейтингке 5 ЖЖОКБҰ қатысты (1-қосымша). Кейбір ЖЖОКБҰ осы ББ бойынша түлектерінің санының аз болуына байланысты рейтингте орын алған жоқ (ББ бойынша 2024 жылғы түлек саны 5 түлектен аз), олардың ішінде «Тұран» университеті бар.

1 Жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарының білім беру бағдарламаларының деректерін талдау

1.1 «Білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.1.1 «Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен әзірлеу және келісу» критерийі

ББ мазмұнын болашақ мамандардың кәсіби құзыреттілігі мен бәсекеге қабілеттілігінің тиімділігін арттыру үшін әлеуетті немесе негізгі жұмыс берушілермен келісу қажет. Жұмыс берушілер білім беру бағдарламаларын әзірлеу кезінде ұсыныстар, пәндердің мазмұнына өзгерістер енгізе алады, сондай-ақ зерттелетін тақырыптар мен материалдардың өзектілігі бойынша ұсыныстар мен ескертулер бере алады. Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен келісу түлектердің табысты жұмысқа орналасуына ықпал ететін негізгі факторлардың бірі болып табылады.

ЖЖОКБҰ бұл критерий бойынша 2024-2025 оқу жылына арналған ББ бойынша құжаттардың мынадай тізбесін ұсыну қажет: модульдік білім беру бағдарламасы (МББ), элективті пәндер каталогы (ЭПК), жұмыс берушіден хат, келісу хаттамасы, жұмыс берушінің рецензиясы, ұсынымдық хат, анықтама-негіздеме, ББ сараптамасы.

Осы критерийді есептеу кезінде ББ келісуге қатысатын жұмыс берушілердің санына басты назар аударылды. Бір мамандықтағы жұмыс берушілер әр түрлі болуы мүмкін, сәйкесінше, жұмыс берушілер саны неғұрлым көп болса, жұмыс ерекшеліктерін ұсыну туралы көзқарастар мен пікірлер соғұрлым көп болады.

1-кесте. «Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен әзірлеу және келісу» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ келісілген жұмыс берушілер саны	Балл
1	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	10	**5,00**
2	Алматы менеджмент университеті	6	**3,22**
3	«Тұран» университеті	4	**2,33**
4	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	3	**1,89**
5	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	1	**1,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

1-кестеде осы критерий бойынша нәтижелер берілген: Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті жетекші орынға ие болды, өйткені олардың білім беру бағдарламалары жұмыс берушілердің ең көп санымен келісілген.

1.1.2 «Профессор-оқытушылар құрамының практикалық жұмыс тәжірибесі» критерийі

Профессор-оқытушылар құрамының (ПОҚ) практикалық жұмыс тәжірибесі білім беру үдерісі сапасының маңызды құрамдас бөлігі. Тиісті кәсіби салада нақты тәжірибесі бар оқытушылар студенттерге пән туралы тереңірек және қолданбалы түсінік бере алады. Олар оқу процесіне практикадан, қолданылатын әдістер мен технологиялардан өзекті мысалдар келтіре алады, бұл студенттерді кәсіби қызметке неғұрлым тиімді дайындауға ықпал етеді.

Сонымен қатар, оқытушылардың практикалық тәжірибесі оларға саланың қазіргі тенденцияларын жақсырақ бағдарлауға және оқу бағдарламаларын еңбек нарығының өзгеретін талаптарына бейімдеуге мүмкіндік береді, осылайша түлектердің жоғары бәсекеге қабілеттілігін қамтамасыз етеді.

ББ бойынша осы көрсеткішті анықтау үшін мынадай құжаттар талап етілді: ЖЖОКБҰ кадрлар бөлімінен оқытушылардың жұмыс өтілі туралы бекітілген анықтама.

2025 жылғы рейтинг әдістемесіне сәйкес 2010 жылғы 1 қаңтар мен 2025 жылғы 1 мамыр аралығында практикалық тәжірибесі бар оқытушылар есепке алынады.

2-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының практикалық жұмыс тәжірибесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Практикалық жұмыс өтілі бар оқытушылар саны (айлар)		Балл
		саны	өтілі	
1	Алматы менеджмент университеті	20	2244	**5,00**
2	«Тұран» университеті	13	1102	**3,49**
3	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	6	413	**1,50**
4	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	2	131	**1,31**
5	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	5	216	**1,31**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

2-кестеден көріп отырғанымыздай, рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ-ның ЖЖОКБҰ құрылымынан тыс жұмыс тәжірибесі бар оқытушылар бар. Бұл критерийдің көшбасшылары: Алматы менеджмент университеті, «Тұран» университеті.

1.1.3 «Профессор-оқытушылар құрамының жетістіктері» критерийі

«Профессорлық-оқытушылық құрамның жетістіктері» критерийі білім беру бағдарламаларының сапасын бағалауда маңызды рөл атқарады, өйткені ол білім беру процесіне қатысатын мұғалімдердің кәсібилігі мен құзыреттілігінің деңгейін көрсетеді. Рейтинг әдіснамасына сәйкес, бұл критерий соңғы жылдардағы профессорлық-оқытушылық құрамның жетістіктерін жан-жақты бағалауға мүмкіндік беретін бірнеше ішкі критерийлерді қамтиды.

Атап айтқанда, 2015-2025 жылдар аралығында «Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы» атағына ие болған оқытушылар есепке алынады, бұл олардың педагогикалық еңбегін ЖЖОКБҰ деңгейінде мойындағанын көрсетеді. Сол кезеңде «Үздік ғылыми қызметкер» атағын алған ПОҚ да ескеріледі, бұл олардың ғылыми зерттеулерге және академиялық қоғамдастықтың дамуына қосқан үлесін көрсетеді.

3-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының жетістіктері» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	«Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы» атанған ПОҚ саны	«Үздік ғылыми қызметкер» сыйлығының иегерлері	Балл
1	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	6	1	**5,00**
2	«Тұран» университеті	6	1	**5,00**
3	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	2	0	**0,83**
4	Алматы менеджмент университеті	0	0	**0,00**
5	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	0	0	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

3-кестеден көріп отырғанымыздай, осы критерий бойынша Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті, «Тұран» университеті жетекші орынға ие болды.

1.1.4 «Білім беру бағдарламаларын аккредиттеу» критерийі

Білім беру және кәсіптік ұйымдардың бағдарламаны аккредиттеуі бағдарламаның жоғары сапа стандарттарына сәйкестігінің көрсеткіші және оны ұлттық және халықаралық деңгейде тану және мойындау ретінде қарастырылады.

Дәл осы себепті ББ-ның мамандандырылған аккредиттеуден өткені туралы сертификаты сұралды. Бұл критерий бойынша балл білім беру

бағдарламасы аккредиттеуден өткен мекеме мен аккредиттеуден өткені туралы сертификаттың жарамдылық ұзақтығына байланысты есептелді.

Ұсынылған мәліметтерге сәйкес, «Қоғамдық байланыс» ББ бойынша рейтингке қатысатын 5 ЖЖОКБҰ-ның 5-і мамандандырылған аккредиттеуден өткен.

4-кесте. «Білім беру бағдарламаларын аккредиттеу» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Аккредитациялық орган атауы	Балл
1	Алматы менеджмент университеті	FIBAA	**5,00**
2	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	ARQA	**3,05**
3	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	IQAA	**2,30**
4	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	IAAR	**0,52**
5	«Тұран» университеті	IAAR	**0,15**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

4-кестеге сәйкес, осы критерий бойынша келесі ЖЖОКБҰ алдыңғы қатардан көрінді: Алматы менеджмент университеті.

1-диаграмма. Аккредиттеу органдары бөлінісіндегі аккредиттелген білім беру бағдарламалары

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

1-диаграммадан көріп отырғанымыздай, 5 ББ-ның 2-і IAAR – Аккредиттеу және рейтингтің тәуелсіз агенттігінен өткен.

1.1.5 «Білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау» критерийі

Тиісті салалардан сарапшыларды тарту арқылы білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау білім беру сапасын қамтамасыз етудің маңызды құралы болып табылады. Кәсіби саласында терең білімі мен тәжірибесі бар сарапшылар оқу бағдарламаларының еңбек нарығының заманауи талаптары мен кәсіби стандарттарға қаншалықты сәйкес келетінін объективті бағалай алады. Олар мазмұндағы олқылықтарды анықтап, оқу жоспарларын жаңартуды және жаңа пәндерді немесе оқыту әдістерін енгізуді ұсына алады. Мұндай сараптамалық бағалау білім беру мекемелеріне бағдарламаларды өзгермелі жағдайларға бейімдеуге, мамандарды даярлауды жақсартуға және соның салдарынан түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін арттыруға көмектеседі. Сарапшыларды тарту сонымен қатар білім беру жүйесі мен индустрия арасындағы байланысты нығайтады, бұл жұмыс берушілердің қажеттіліктерін жақсы түсінуге және білім беру бағдарламаларының практикалық маңыздылығын арттыруға ықпал етеді.

Сарапшылардың ББ бағалауы мынадай критерийлер бойынша жүргізіледі:

1) ББ-ның тәжірибеге бағдарлануы – ББ-ның білім мен дағдыларды практикалық қолдануға қаншалықты бағытталғанын бағалау;

2) Пәндердің берілген оқу нәтижелеріне логикалық өзара байланысы және сәйкестігі – бағдарлама ішіндегі пәндер бір-бірімен және оқытудың соңғы нәтижелерімен қалай байланысты екенін талдау;

3) Пәндерді оқыту кезегінің мәнділігі/қисындылығы – бағдарламаның логикалық құрылымын, пәндердің қаншалықты материалды жақсы игеруге ықпал ететін ретпен ұйымдастырылғандығын бағалау;

4) ББ мазмұнының кәсіптік стандарттарға және/немесе еңбек нарығының талаптарына сәйкестігі – ББ-ның осы саладағы қолданыстағы кәсіби стандарттарға (олар бар болған жағдайда) және (немесе) қазіргі еңбек нарығының талаптарына қаншалықты сәйкес келетіндігін бағалау;

5) Элективті пәндер каталогы (ЭПК) және оның мәні – ББ икемділігі мен бейімділігін бағалау: элективті курстардың кеңдігі мен әртүрлілігі, сәйкес бағыттар мен мамандықтарды таңдау мүмкіндігі, студенттердің қажеттіліктері мен еңбек нарығының талаптарына сәйкестігі, тәжірибеге бағытталған және инновациялық курстардың болуын бағалау.

ББ мазмұнын бағалау жүйесі келесі диапазондар бойынша бөлінеді:

- Өте жақсы – 9-10 балл арасы;
- Жақсы – 6-8 балл арасы;
- Қанағаттанарлық – 4-5 балл арасы;
- Қанағаттанарлықсыз – 0-3 балл арасы.

5-кесте. «Білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Сарапшының орташа бағасы	Балл
	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	8,08	**4,04**
	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	7,33	**3,67**
	«Тұран» университеті	7,17	**3,59**
	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	7,00	**3,50**
	Алматы менеджмент университеті	6,67	**3,34**

Дереккөз: «Атамекен» ҰКП мәліметтері

5-кестеде ББ мазмұнын сараптамалық бағалаудың қорытындысы ұсынылған, оған сәйкес жетекші орын мынадай ЖЖОКБҰ иеленді: Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті.

1.2 «Білім беру бағдарламасының жетістіктері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.2.1 «Академиялық ұтқырлық» критерийі

ЖЖОКБҰ студенттерінің белгілі бір уақыт кезеңіне елден тыс басқа білім беру немесе ғылыми мекемеге ауысуы студенттің жеке дамуы үшін маңызды және оған мәдени байуға мүмкіндік береді, сондай-ақ ғылыми зерттеулердің тиімділігін, түлектердің отандық және халықаралық еңбек нарықтарындағы бәсекеге қабілеттілігін арттырады, жетекші шетелдік жоғары оқу орындарының тәжірибесін зерделеу және игеру есебінен кәсіби құзыреттіліктерін жетілдіреді және т. б.

ЖЖОКБҰ да академиялық ұтқырлық бағдарламасын іске асыруды талдау мақсатында оқу орындарынан мынадай құжаттар талап етілді:

- академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде студенттерді шетелдік оқу орындарына жіберу туралы ректор бұйрығының көшірмесі;
- академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде шетелдік оқу орындарының студенттерін қабылдау туралы ректор бұйрығының көшірмесі.

ЖЖОКБҰ академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде ұсынылған құжаттарды «Атамекен» ҰКП менеджерлері талдап, келесі қорытындылар жасады:

6-кесте. «Академиялық ұтқырлық» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ контингенті	Академиялық ұтқырлық бағдарламаларын қолданған білім алушылар саны	Балл
1	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	100	7	**5,00**
2	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	123	5	**2,90**
3	Алматы менеджмент университеті	96	3	**2,23**
4	«Тұран» университеті	77	1	**0,93**
5	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	64	0	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

6-кестеде көрсетілген мәліметтерге сәйкес, келесі ЖЖОКБҰ жоғары көрсеткіштерді көрсетті: Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті.

1.2.2 «Білім алушылардың ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары» критерийі

Қазіргі уақытта нарықтағы технологиялық даму ЖЖОКБҰ-да тиімді ғылыми-зерттеу процесін ұйымдастыруды талап етеді, тек жаңа білімді дамытуды ғана емес, сонымен қатар нарықта коммерциялық тұрғыдан дамыған, сұранысқа ие бизнес-идеяларды өндіруді талап етеді.

Студенттік бизнес-инкубаторлар мен зертханалар жастар ортасында кәсіпкерлік қызметтің оң бейнесін қалыптастырады, жастар арасында креативті және инновациялық әлеуетті іске асырады, сондай-ақ кәсіпкерлікке және инновациялық қызметке бағдарланған ұйымдар мен жастар қауымдастықтарын қолдайды, жастар кәсіпкерлігін ақпараттық, білім беру, қаржылық және мүліктік қолдаудың бірыңғай жүйесін құрады және қамтамасыз етеді. Бұдан басқа, жастарды кәсіпкерлік қызметке білім беру, әдістемелік және ақпараттық даярлауды көрсетеді, жастар құрған шағын және орта кәсіпкерлік субъектілерінің санын арттырады, жоғары білім, бизнес және өндірістік сала арасындағы өзара іс-қимыл мен әлеуметтік әріптестік үшін жағдайлар жасайды.

Сондықтан «Атамекен» ҰКП зерттеу бағытындағы пункттердің бірі ЖЖОКБҰ студенттерінің шығармашылық жетістіктерін дәріптеу және енгізу болып табылады.

Студенттердің ғылыми зерттеулерін талдау мақсатында оқу орындарынан электрондық форматта растайтын құжат (патент және авторлық құқық туралы куәлік) талап етілді:

Ұсынылған құжаттар негізінде келесі мәліметтер алынды:

ЖЖОКБҰ ұсынған деректерге сәйкес, жоғары оқу орындарының ешқайсысында ғылыми-кәсіпкерлік бастамалардың болу фактісі расталған жоқ.

1.2.3 «Магистратурада/резидентурада оқуды жалғастырған түлектердің үлесі» критерийі

Қазақстанда Еуропалық жоғары білім беру аймағына (European Higher Education Area (EHEA)) кіре отырып, кадрларды даярлаудың үш деңгейлі моделін: бакалавриат, магистратура және PhD докторантураны енгізуді қамтитын жоғары білім беру жүйесін айтарлықтай қайта құрылымдау жүргізілді. Бакалавриат аяқталғаннан кейін түлектердің одан әрі дамуы үшін әртүрлі мүмкіндіктері бар, мысалы, мамандық бойынша жұмыс іздеу, екінші жоғары білім алу немесе магистратураға түсу.

Магистратура біліктілікті арттыруда және таңдаған мамандығы бойынша білімді тереңдетуде шешуші рөл атқарады, бұл оны кәсіби қалыптасудың маңызды кезеңіне айналдырады. Жыл сайын магистрлік бағдарламалар барған сайын танымал бола бастады, ал магистрлер еңбек

нарығында сұранысқа ие бола бастады, бұл қазіргі заманғы экономика жағдайында білім берудің осы деңгейінің өзектілігін көрсетеді.

Бұл критерий бойынша жиналған деректер 7-кестедегідей болды.

7-кесте. «Магистратурада/резидентурада оқуды жалғастырған түлектердің үлесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Магистранттар үлесі			Балл
		Түлектер саны	Түлектер арасында магистратурада оқуды жалғастырғандар саны	үлес %	
1	«Тұран» университеті	3	2	66,7%	**5,00**
2	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	17	1	5,9%	**0,44**
3	Алматы менеджмент университеті	17	0	0,0%	**0,00**
4	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	17	0	0,0%	**0,00**
5	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	6	0	0,0%	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

7-кестеде осы критерий бойынша 2024 жылғы түлектерді талдау қорытындыларын көруге болады, түлектердің жалпы саны 60 болса, оның ішінде 3 түлек әрі қарай магистратурада оқуын жалғастырған, бұл 5% құрайды. Кестеге сәйкес магистратураға түскен тек : «Тұран» университетінде және Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті .

1.2.4 «Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы» критерийі

Ұлттық бірыңғай тестілеу (ҰБТ) – жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарына түсу үшін іріктеу емтихандарының нысандарының бірі.

Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы – жоғары ҰБТ нәтижелерін көрсеткен талапкерлердің көбінесе қай ЖЖОКБҰ таңдайтынын анықтайтын көрсеткіш. Бұл көрсеткіш ЖЖОКБҰ деңгейін және талапкерлер арасында оның сұранысын анықтауға мүмкіндік береді.

8-кесте. «Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Талапкерлердің орташа ҰБТ балы	Балл
1	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	67	**2,38**
2	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	52	**1,86**
3	«Тұран» университеті	42	**1,52**
4	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	36	**1,28**
5	Алматы менеджмент университеті	32	**1,13**

Дереккөз: «Ұлттық тестілеу орталығы» РМК

8-кестеде көрсетілгендей, ББ бойынша 2024-2025 оқу жылында жоғары оқу орнына оқуға түскен талапкерлердің орташа балы 46 балды құраған. Салыстырмалы түрде жоғары балл жинаған талапкерлер келесі ЖЖОКБҰ-ны таңдаған: Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті.

1.2.5 «Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі

Шетелдік студенттер өз елдерінде қазақ тілі мен мәдени дәстүрлерінің таралуына ықпал ете отырып, Қазақстандағы заманауи білім беру жүйесінің маңызды бөлігі болып табылады. Олардың еліміздің жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарында оқуы біздің университеттерге деген халықаралық сұраныс деігейін көрсетеді және олардың рейтингінің жоғарылауына тікелей әсер етеді.

«Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі білім беру бағдарламаларының студенттерді шетелден тарту қабілетін көрсетеді. Бұл шетелдік студенттер үшін білім беру бағдарламалары мен жоғары оқу орындарының нақты тартымдылығын объективті бағалауға мүмкіндік береді.

Осы критерийді растау үшін ЖЖОКБҰ келесі құжаттарды ұсыну қажет:

- шетелдік студенттерді қабылдау туралы бұйрықтар;
- шетелдік студенттердің төлқұжаттарының көшірмелері.

9-кесте. «Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Шетелдік студенттер үлесі			Балл
		ББ контингенті	Шетелдік студенттер саны	үлес, %	
1	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	123	11	9%	**5,00**
2	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	100	6	6%	**3,35**
3	«Тұран» университеті	77	4	5%	**2,90**
4	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	64	2	3%	**1,75**
5	Алматы менеджмент университеті	96	1	1%	**0,58**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

9-кестеде шетелдік студенттердің «Қоғамдық байланыс» ББ жалпы контингентіне қатынасын көруге болады, бұл 5% құрайды. Шетелдік студенттердің контингентке шаққандағы ең көп үлесі келесі оқу орын анықталды: Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті.

1.3 «ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.3.1 «ЖЖОКБҰ студенттері мен оқытушыларының арақатынасы» критерийі

Студенттер мен оқытушылардың арақатынасы ЖЖОКБҰ ұсынатын білім сапасына әсер ететін негізгі көрсеткіштердің бірі. Бұл критерий оқытуға жеке көзқарас деңгейін және әр студентке оқытушы тарапынан жеткілікті көңіл бөлінетін қолайлы білім беру ортасын құру мүмкіндігін көрсетеді.

Студенттердің оқытушыларға қатынасының төмендігі оқытушылар құрамы жеке кеңес беруге, жұмыстарды тексеруге, ғылыми зерттеулерді басқаруға және практикалық дайындыққа көбірек уақыт бөле отырып, оқушылармен тиімдірек әрекеттесе алуына көбірек мүмкіндік береді. Бұл әсіресе тәжірибеге бағытталған оқытудың жоғары дәрежесін және тереңдетілген зерттеулерді қажет ететін бағдарламалар үшін өте маңызды.

Ал бір ПОҚ шаққанда білім алушылар санының тым көп болуы оқытушыларға шамадан тыс жүктемелер артылатындығын көрсетуі мүмкін, бұл білім беру процесінің сапасын төмендетуі және студенттердің оқуға қызығушылығына теріс әсер етуі мүмкін. Қазіргі білім беру стандарттары мен еңбек нарығының талаптары жағдайында студенттер мен оқытушылар саны арасындағы оңтайлы тепе-теңдікті сақтау ЖЖОКБҰ бәсекеге қабілеттілігінің маңызды факторына айналады.

Осылайша, осы критерийді талдау оқу орнының оқу жүктемесін ақылға қонымды бөлуді қолдай отырып және оқыту сапасын қамтамасыз ете отырып, білім беру қызметтерінің жоғары деңгейін қаншалықты қамтамасыз ете алатынын бағалауға мүмкіндік береді.

Біздің тарапымыздан ЖЖОКБҰ-да ПОҚ сапасы бойынша берілген мәліметтерді тексеру кезінде мынадай нормативтік құқықтық актілердің іске асырылуы да ескеріледі: Сот төрелігі академиясын, әскери, арнаулы оқу орындарын, мәдениет саласындағы білім беру ұйымдарын қоспағанда, жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдары профессор-оқытушылар құрамының жалпы санын есептеу үшін білім алушылар санының оқытушыларға орташа арақатынасын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 606 бұйрығы (Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2018 жылғы 1 қарашада № 17670 болып тіркелген).

10-кесте. «ЖЖОКБҰ студенттері мен оқытушыларының арақатынасы» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ штаттық ПОҚ саны	ЖЖОКБҰ контингенті	Бір ПОҚ-қа шаққандағы білім алушылар саны	Балл
1	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	2175,00	28441,00	13	**5,00**
2	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	885,00	13916,00	16	**4,16**
3	«Тұран» университеті	374,00	6356,00	17	**3,85**
4	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	1370,00	25914,00	19	**3,46**
5	Алматы менеджмент университеті	151,00	4629,00	31	**2,13**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

10-кестеде оқытушылардың ЖЖОКБҰ-ның жалпы контингентіне қатынасын көруге болады. Осы критерий бойынша үздік көрсеткіш Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті тіркелді, ол университетте бір оқытушыға орташа есеппен 13 білім алушы келеді.

1.3.2 «Дәрежелі оқытушылардың үлесі» критерийі

Дәрежелі оқытушылардың үлесі профессор-оқытушылар құрамының академиялық біліктілігі мен кәсібилігінің маңызды көрсеткіші. Ғылыми дәрежесі (ғылыми дәрежесі және (немесе) философия докторы PhD/бейіні бойынша доктор (академиялық) дәрежесі және (немесе) ғылыми атағы және «өнер» кадрларын даярлау үшін «ҚР Еңбек сіңірген жаттықтырушысы» спорттық атағы) бар оқытушылар ЖЖОКБҰ-да білім мен ғылыми қызметтің жоғары деңгейін қамтамасыз етуде маңызды рөл атқарады.

Оқу орнында дәрежелі оқытушылардың едәуір санының болуы оның іргелі және қолданбалы ғылыми зерттеулер жүргізу, ғылыми әзірлемелердің нәтижелерін білім беру процесіне кіріктіру, сондай-ақ халықаралық ғылыми жобаларға қатысу мүмкіндігі туралы куәландырады. Бұл тез өзгеретін кәсіби орта жағдайында жұмысқа дайын жоғары білікті мамандарды қалыптастыру үшін қолайлы жағдай жасайды.

Сонымен қатар, дәрежелі оқытушылар педагогикалық құзыреттіліктің жоғары деңгейіне ие, бұл оларға білімді тиімді жеткізуге, студенттерде сыни ойлау мен аналитикалық дағдыларды дамытуға мүмкіндік береді. Мұндай оқытушылардың жоғары үлесі оқу орнының академиялық стандарттарға

бейілділігін және білім беру бағдарламаларының сапасын үздіксіз жетілдіруге ұмтылысын көрсетеді.

Бұл критерий ЖЖОКБҰ білім беру бағдарламаларының академиялық және кәсіптік даярлықтың қазіргі заманғы талаптарына қаншалықты сәйкес келетіндігі туралы қорытынды жасауға мүмкіндік береді, сондай-ақ оның ғылыми және білім беру орталығы ретіндегі беделін нығайтуға ықпал етеді.

11-кесте. «Дәрежелі оқытушылардың үлесі» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ штаттық ПОҚ саны	Штаттық дәрежелі ПОҚ саны	Үлес, (%)	Балл
1	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	1370,00	1014,00	74%	**5,00**
2	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	2175,00	1336,00	61%	**4,15**
3	«Тұран» университеті	374,00	186,00	50%	**3,36**
4	Алматы менеджмент университеті	151,00	72,00	48%	**3,22**
5	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	885,00	366,00	41%	**2,79**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

11-кестеде бұл ББ бойынша рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ-ның дәрежелі ПОҚ үлесі орта есеппен 55% құрайтынын көруге болады. Дәрежелі ПОҚ-ның ең көп үлесі мынадай ЖЖОКБҰ-да жұмыс істейді: Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті.

1.3.3 «Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі

«Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі білім беру процесінің қаржылық қамтамасыз етілуін және оқу орнының оқытудың негізгі аспектілеріне қаражат салуға дайындығын бағалауға мүмкіндік беретін маңызды көрсеткіштердің бірі. Бұл критерийде бағдарламалық қамтамасыз ету және кітапхана қорын дамыту шығындары ескеріледі.

Бағдарламалық қамтамасыз ету шығындары әртүрлі пәндерге арналған арнайы бағдарламалар, оқу процесін басқару жүйелері және оқытудың тиімділігі мен интерактивтілігін арттыратын басқа да цифрлық құралдар сияқты оқу процестеріне қажетті лицензиялық бағдарламаларды сатып алу

және жаңарту шығындарын қамтиды. Бұл ББ өзектілігін сақтау және студенттерді заманауи технологиялармен жұмыс істеуге дайындау үшін маңызды.

Кітапхана қорын дамыту шығындарына студенттердің өзекті және сапалы оқу және ғылыми ақпаратқа қол жеткізуін қамтамасыз ету үшін қажетті жаңа оқулықтарды, ғылыми әдебиеттерді, электрондық ресурстар мен дерекқорларды сатып алу шығындары кіреді. Кітапхана қорын дамыту білімді тереңдетуге және ғылыми зерттеулер жүргізуге ықпал ететін академиялық ортаның маңызды құрамдас бөлігі.

12-кесте. «Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ контингенті	1 студентке шаққандағы шығындар көлемі (теңге)	Балл
1	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	25914,00	42419,00	**5,00**
2	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	28441,00	13547,00	**1,87**
3	Алматы менеджмент университеті	4629,00	11956,00	**1,69**
4	«Тұран» университеті	6356,00	6890,00	**1,14**
5	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	13916,00	5563,00	**1,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

12-кестеде көрсетілген 1 студентке бөлінген қаражатты талдау бойынша келесі ЖЖОКБҰ жоғары нәтиже көрсетті: Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті.

1.3.4 «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі

«Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі оқытушыларды қаржылық қолдау деңгейін және жанама түрде оқу орнындағы білім беру процесінің сапасын көрсететін маңызды көрсеткіш. Медианалық жалақы – оқытушылардың жартысы жалақыны осы деңгейден жоғары, ал екінші жартысы төмен алатын бөліну нүктесі. Бұл көрсеткіштің орташа жалақыдан айырмашылығы, оған өте жоғары немесе өте төмен жалақы сияқты шекті мәндер әсер етпейді.

Медианалық жалақы деңгейі оқытушылардың мотивациясымен және олардың жұмысқа қанағаттануымен тығыз байланысты. Жалақының жоғары деңгейі университетке білікті мамандарды тартуға және ұстап қалуға мүмкіндік береді, ол дегеніміз оқыту мен ғылыми қызметтің сапасына оң әсер етеді. Лайықты жалақы алатын оқытушылар үнемі кәсіби дамуға, ғылыми

зерттеулерге қатысуға және студенттермен белсенді қарым-қатынасқа ынталы болады.

Сонымен қатар, медианалық жалақы көрсеткіші ЖЖОКБҰ-ның қаржылық тұрақтылығын және оның басқа оқу орындарымен салыстырғанда бәсекеге қабілетті жалақы деңгейін ұстап тұру қабілетін көрсете алады.

Әдістемеге сәйкес осы критерийді саралау кезінде оқытушы жұмыс істейтін аймақтың күнкөріс деңгейі есепке алынады.

13-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ПОҚ медианалық жалақысы (теңге)	Балл
1	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	673822	**5,00**
2	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	584039	**3,00**
3	Алматы менеджмент университеті	576139	**2,82**
4	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	497805	**2,24**
5	«Тұран» университеті	495742	**1,00**

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

13-кестеде «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі бойынша талдау нәтижелерін көрсетілген: «Қоғамдық байланыс» ББ бойынша ПОҚ орташа медианалық жалақысы 2025 жылы 565 509 теңгені құрады. ББ бойынша рейтингке қатысқан ЖЖОКБҰ арасында Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті – 673 822 теңге көрсеткіштерін көрсетіп, алғашқы орындарды иеленді.

1.4 «Түлектердің мансаптық перспективалары» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.4.1 «Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі» критерийі

«Түлектердің мансаптық перспективалары» критерийлер тобы түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін көрсетеді. Топ үш критерийден тұрады: түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі, түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы, түлектердің медианалық жалақысы. Бұл критерийлер бойынша білім беру бағдарламаларының 2024 жылғы түлектері талданады. Олардың оқу бітіргеннен кейін, 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңдегі зейнетақы жарналары арқылы талдау жүргізіледі.

«Жұмысқа орналасу деңгейі» көрсеткіші түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін тікелей көрсетеді. Бұл өлшем «тұрақты жұмыспен қамту» және «шартты жұмыспен қамту»болып бөлінеді.

Тұрақты жұмысқа орналасу – 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңде қатарынан кемінде 3 ай тұрақты зейнетақы жарналарын алған жұмысқа орналастырылған түлектердің пайызын көрсететін көрсеткіш.

Шартты жұмыспен қамту – 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңде тұрақты емес негізде зейнетақы аударымдарын алған түлектердің пайызын көрсететін көрсеткіш (яғни тұрақты жұмыспен қамту жағдайларын қоспағанда, тұрақсыз табыс).

Жұмыспен қамтылуды есептеу барысында тұрақты жұмыспен қамтылған түлектердің үлесі жоғары нәтиже береді.

Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін неғұрлым сенімді есептеу үшін жалпы түлектер санынан мынадай санаттар алынып тасталды:

- Магистратурада (резидентурада) оқуды жалғастырған түлектер;
- Шетел азаматтары;
- Декреттік демалыстағы түлектер;
- Мерзімді әскери қызметке шақырылған түлектер;
- Шетелде білім алатын түлектер;
- Шетелде жұмыс істейтін түлектер;
- 1-2 топтағы мүгедектігі бар түлектер;
- Күш құрылымдарының қызметкерлері;
- Жас ерекшелігіне байланысты есептелмейтін түлектер (1996 жылғы және одан үлкен);
- Қайтыс болған түлектер.

Түлектердің саны 5 адамнан аз болатын келесі ЖЖОКБҰ-да есептеулер тек статистикалық деректер бойынша және сараптамалық бөлім бойынша жүргізілді, өйткені «түлектердің мансаптық перспективалары» блогы бойынша есептеу үшін деректердің аздығына байланысты көрсеткіштер дұрыс болмауы мүмкін: «Тұран» университеті.

2-диаграмма. «Қоғамдық байланыс» ББ бойынша түлектердің жалпы саны мен құрамы

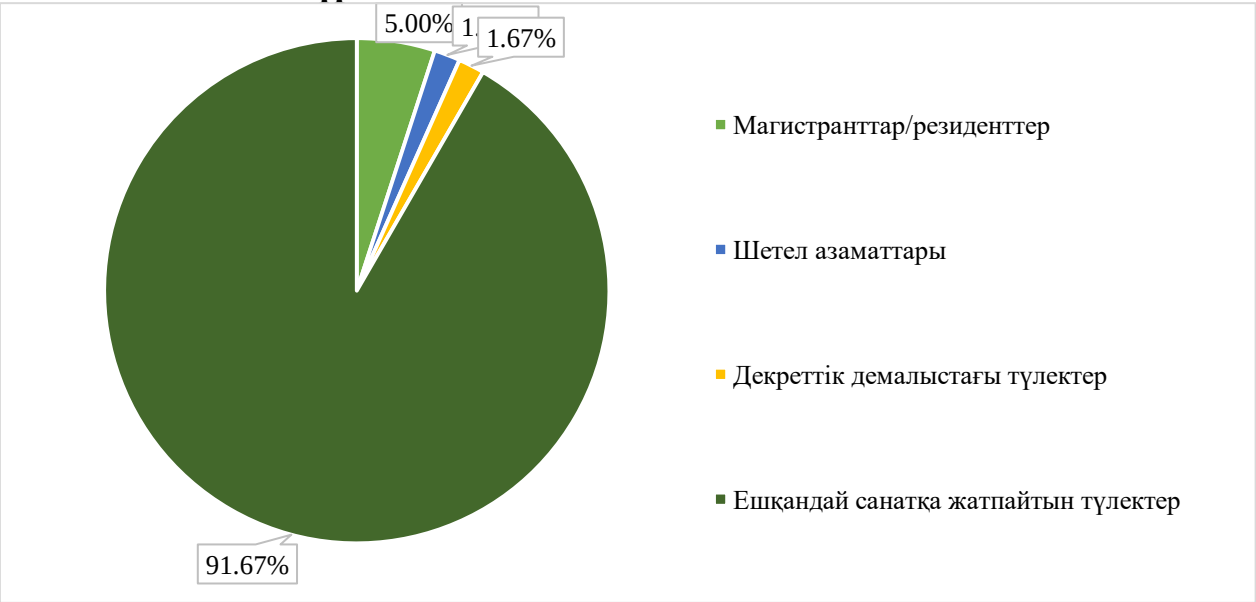

2-диаграммаға сәйкес ББ бойынша түлектердің жалпы саны 60 адамды құрады, оның ішінде: декреттік демалыста – 1; магистратурада (резидентурада) оқуды жалғастырғандар – 3; шетел азаматтары – 1.

14-кесте. «Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Түлектердің жалпы саны	Жұмысқа орналасу деңгейі, %	Тұрақты жұмыс, %	Шартты жұмыс, %	Балл
1	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	17	82%	76%	6%	**3,94**
2	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	17	88%	63%	25%	**3,63**
3	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	6	67%	67%	0%	**3,33**
4	Алматы менеджмент университеті	17	66%	53%	13%	**2,93**
*	«Тұран» университеті	3	-	-	-	**0,00**

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

— - рейтингке қатыспаған

14-кестеге сәйкес, «Қоғамдық байланыс» ББ бойынша жұмысқа орналасудың орташа деңгейі 76% құрады. Жұмысқа орналасу баллы жоғары ЖЖОКБҰ: Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті. Олардың түлектерінің жұмысқа орналасу деңгейі 82%. Соңғы позицияларда Алматы менеджмент университеті болды, онда жұмысқа орналасудың жалпы пайызы 66%.

3-диаграмма. Түлектерің жұмысқа орналасу деңгейі

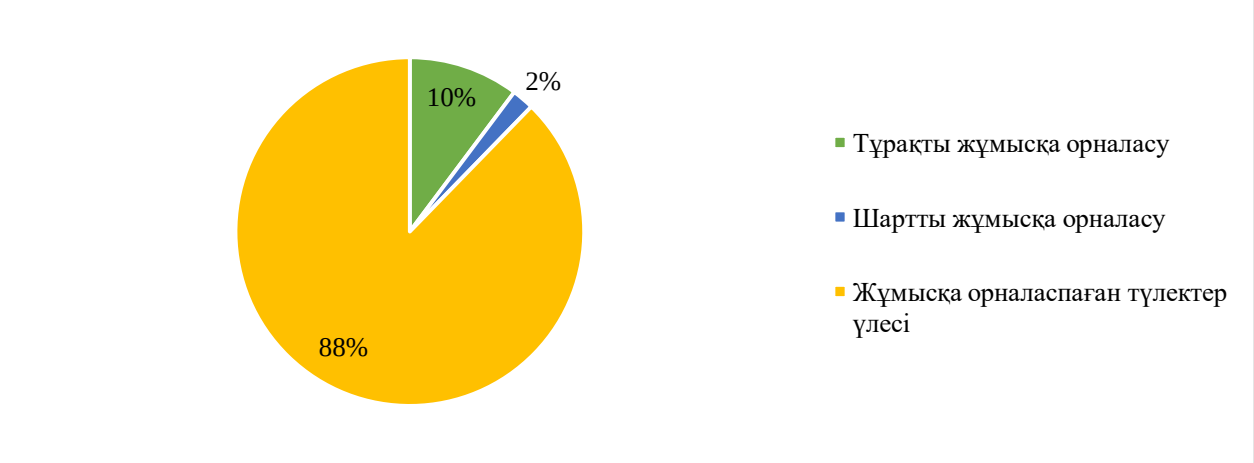

3-диаграммадан ББ бойынша түлектердің 88%-ы тұрақты, ал 2%-ы шартты түрде жұмыс істейтінін көруге болады. Түлектердің 10%-ы жұмысқа орналаспаған.

15-кесте. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін салыстырмалы талдау

№	ЖЖОКБҰ атауы	Жұмысқа орналасу деңгейі, %		
		2023 ж.	2024 ж.	2025 ж.
1	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	70%	89%	88%
2	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	80%	87%	82%
3	Алматы менеджмент университеті	50%	91%	66%
4	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	70%	83%	67%
*	«Тұран» университеті	75%	83%	-

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

— - рейтингке қатыспаған

15-кестеде ұсынылған салыстырмалы талдауға сәйкес, өткен жылғы көрсеткіштермен салыстырғанда барлық оқу орындарының нәтижелері нашарлаған.

4-диаграмма. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін салыстырмалы талдау

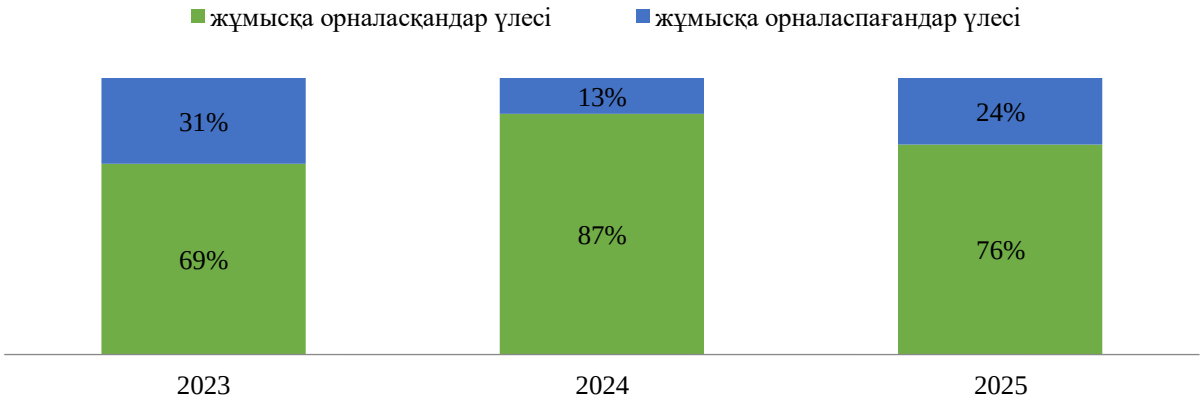

4-диаграмма еңбек нарығында ББ түлектеріне сұраныстың динамикасын көрсетеді. Алдыңғы рейтингтермен салыстырғанда осы критерий көрсеткіштері нашарлады: 2023 жылы жұмысқа орналасудың орташа деңгейі - 69%, 2024 жылы - 87%, ал 2025 жылы - 76% құрады.

1.4.2 «Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы» критерийі

Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы түлектердің оқуды бітіргеннен кейін қаншалықты жылдам жұмыс таба алатынын көрсететін маңызды көрсеткіш. Бұл көрсеткіш нақты білім беру бағдарламасы мен ЖЖОКБҰ дайындаған еңбек нарығындағы мамандардың сұраныс деңгейін көрсетеді.

Жұмыс іздеудің қысқа кезеңі түлектердің жоғары бәсекеге қабілеттілігін, оқу орнының жақсы беделін және білім беру бағдарламасының жұмыс берушілердің қажеттіліктеріне сәйкестігін көрсетеді. Жұмыс іздеудің ұзақ кезеңі түлектердің жеткіліксіз дайындығын, олардың дағдыларының еңбек нарығының талаптарына сәйкес келмеуін немесе белгілі бір салада жұмысқа орналасудың жалпы күрделілігін көрсетуі мүмкін.

Жұмыс іздеу ұзақтығын талдау білім беру ұйымдарына өз бағдарламаларының тиімділігін бағалауға және қажет болған жағдайда түлектердің жұмысқа орналасу нәтижелерін жақсарту үшін түзетулер енгізуге мүмкіндік береді.

16-кесте. «Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Жұмыс іздеу ұзақтығы (аймен)	Балл
1	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	2,77	**4,20**
2	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	3,00	**4,09**
3	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	3,50	**3,86**
4	Алматы менеджмент университеті	3,90	**3,68**
*	«Тұран» университеті	-	-

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

— - рейтингке қатыспаған

16-кестеде түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығының нәтижелері көрсетілген. Келесі ЖЖОКБҰ-да түлектер 3 айдан аз уақыт ішінде жұмысқа орналасқан: Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті.

5-диаграмма. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығын салыстырмалы талдау

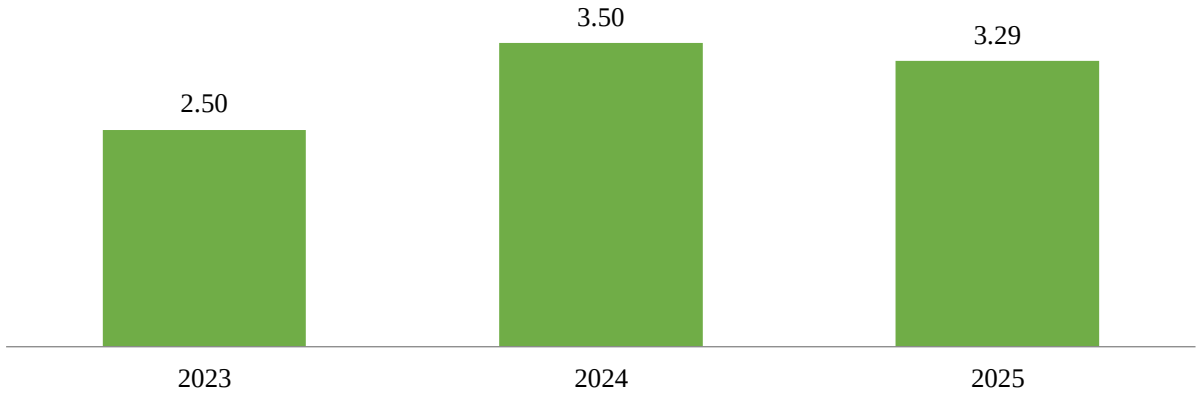

5-диаграмма еңбек нарығында «Қоғамдық байланыс» ББ бойынша түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығындағы өзгерістерді көрсетеді. Өткен жылдармен салыстырғанда осы критерийдің көрсеткіштері жақсарған. Бұл өзгерістер ББ түлектеріне сұраныс динамикасын көрсетеді. 2023 жылы жұмыс іздеудің орташа ұзақтығы 2,50 айды, 2024 жылы 3,50 айды, ал 2025 жылы 3,29 айды құрады.

1.4.3 «Түлектердің медианалық жалақысы» критерийі

Медианалық жалақы оқуды бітіргеннен кейінгі алғашқы жылы жұмысқа орналасқан түлектердің табыс деңгейін көрсетеді. Жоғары бастапқы жалақы көбінесе білім беру бағдарламасының сапасының және оны кәсіби ортаның мойындауының көрсеткіші.

Түлектердің медианалық жалақысы туралы мәліметтер оқу орнын таңдау кезінде талапкерлер үшін бағдар бола алады, өйткені олар осы бағдарламаның түлектерінің жұмысқа орналасу және лайықты жалақы алу үшін жақсы перспективалары бар екеніне сенімді бола алады. Сонымен қатар, медианалық жалақысы жоғары бағдарламалар жұмыс берушілердің де назарын аударады, бұл тез мансаптық өсу мен тұрақты жұмысқа орналасу мүмкіндігін арттырады.

Есепте соңғы үш жылдағы түлектердің медианалық жалақысының динамикасы қарастырылады, бұл еңбек нарығындағы трендтерді анықтауға және белгілі бір білім беру бағдарламаларының түлектерінің қаншалықты табысты екенін бағалауға мүмкіндік береді.

Әдістемеге сәйкес осы критерийді саралау кезінде түлектің жұмыс істейтін аймақтың күнкөріс деңгейі есепке алынады.

17-кесте. «Түлектердің медианалық жалақысы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Медианалық жалақы, теңге	Балл
1	Алматы менеджмент университеті	306302	**5,00**
2	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	295164	**4,84**
3	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	279580	**4,65**
4	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	132171	**2,91**
*	«Тұран» университеті	-	**-**

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*
— - рейтингке қатыспаған

17-кестеде осы критерий бойынша талдау көрсетілген. Осы көрсеткіш бойынша көшбасшылар: Алматы менеджмент университеті. Ең төменгі көрсеткішті Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті көрсетті.

2 Білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі

Білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі білім беру процесінің сапасын, түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін, сондай-ақ жоғары оқу орындары қызметінің жалпы көрсеткіштерін көрсететін барлық критерийлерді жан-жақты талдаудың нәтижесі болып табылады. Бұл бөлімде критерийлердің бірнеше тобы бойынша бағалау негізінде қалыптастырылған «Қоғамдық байланыс» ББ бойынша қорытынды рейтинг ұсынылған: білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері, түлектердің мансаптық перспективалары.

2025 жылғы рейтинг жоғарыда аталған блоктар бойынша топтастырылған 17 критерий негізінде құрылды. Әрбір критерийдің жалпы бағалау процесінде оның маңыздылығын көрсететін белгілі бір салмағы бар.

Қорытынды рейтингтің негізгі мақсаты – талапкерлерге, жұмыс берушілерге және басқа да мүдделі тараптарға ақпараттандырылған таңдау жасауға көмектесетін білім беру бағдарламаларына объективті баға беру. Сондай-ақ, рейтинг нәтижелері ЖЖОКБҰ үшін өздерінің білім беру бағдарламаларын жетілдіру және олардың ұлттық және халықаралық деңгейлердегі бәсекеге қабілеттілігін арттыру бағытында бағдар бола алады.

18-кесте. «Қоғамдық байланыс» ББ бойынша қорытынды рейтинг

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ атауы	Жалпы қорытынды	Рейтингтегі орны
1	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	6В03203 Қоғамдық байланыс	3,563	1 / 4
2	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	6В03214 Қоғамдық байланыс	3,138	2 / 4
3	Алматы менеджмент университеті	6В03201 Қоғамдық байланыс	2,916	3 / 4
4	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	6В03202 Қоғамдық байланыс	2,591	4 / 4
*	«Тұран» университеті	6В03202 Қоғамдық байланыс	1,241	*

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты рейтингте орын алмады*

18-кестеде «Қоғамдық байланыс» ББ бойынша 2025 жылғы рейтингті талдау қорытындылары ұсынылған. Деректерге сәйкес, жетекші құрамына Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті сияқты ЖЖОКБҰ кірді.

19-кесте. 2023-2025 жылдардағы «Қоғамдық байланыс» ББ бойынша рейтингтегі орындары

№	ЖЖОКБҰ атауы	Рейтингтегі орны		
		2023 ж.	2024 ж.	2025 ж.
1	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	1 / 6	1 / 5	1 / 4
2	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	3 / 6	3 / 5	2 / 4
3	Алматы менеджмент университеті	6 / 6	2 / 5	3 / 4
4	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	5 / 6	5 / 5	4 / 4
*	«Тұран» университеті	2 / 6	4 / 5	-

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты рейтингте орын алмады*
— - рейтингке қатыспаған

19-кестеде 2023-2025 жылдары «Қоғамдық байланыс» ББ бойынша рейтингке қатысқан оқу орындарының рейтингте алған орындары салыстырылды. 3 жыл қатарынан көшбасшы - Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті болды. Үш жыл бойы Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті соңғы орын иеленді.

2025 жылғы білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі Қазақстанның жоғары оқу орындары арасында «Қоғамдық байланыс» саласында мамандар даярлаудың әртүрлілігі мен сапасын көрсетеді. Талдау көрсеткендей, еңбек нарығының талаптары мен халықаралық стандарттарға бейімделе отырып, өз бағдарламаларын белсенді түрде жетілдіретін білім беру мекемелері жетекші орындарға ие болды.

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті және Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетісияқты университеттердің жоғары нәтижелері олардың бәсекеге қабілеттілігін және түлектерінің сұранысын растайды. Бұл оқу орындары түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі, орташа жалақы және білім беру бағдарламаларының сапасы сияқты бірқатар критерийлер бойынша жоғары нәтижелер көрсетті.

Рейтинг нәтижелері талапкерлер, жұмыс берушілер және жоғары оқу орындары үшін құнды бағдар болып табылады, әрбір білім беру бағдарламасының мықты жақтарын анықтауға көмектеседі. Болашақта білім беру стандарттарын жақсарту және халықаралық ынтымақтастықты арттыру жөніндегі жұмысты жалғастыру Қазақстанның білім беру жүйесін одан әрі дамыту үшін маңызды қадам болады.

Қорытынды

2025 жылғы ББ бойынша білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі Қазақстанның жоғары білім беру жүйесін жақсарту үшін елеулі жетістіктер мен салаларды анықтауға мүмкіндік берді. Рейтингте жетекші орындарды білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері, түлектердің мансаптық перспективалары сияқты критерийлер топтары бойынша жоғары нәтижелер көрсете алған университеттер иеленді.

Талдау көрсеткендей, рейтингтің жоғарғы қатарында тұрған ЖЖОКБҰ студенттерді теориялық біліммен ғана емес, сонымен қатар еңбек нарығында сұранысқа ие практикалық дағдылармен қамтамасыз ете отырып, өздерінің білім беру бағдарламаларын жетілдіру бойынша белсенді жұмыс істейді. Алдыңғы қатардағы жоғары оқу орындары жұмыс берушілермен өзара іс-қимылға және халықаралық сапа стандарттарын интеграциялауға ерекше назар аударатынын атап өту керек, себебі бұл олардың түлектерінің бәсекеге қабілеттілігін айтарлықтай арттырады.

Сонымен бірге, есеп назар аударуды қажет ететін кейбір кемшіліктерді анықтады. Мысалы, бірқатар ЖЖОКБҰ-да студенттердің академиялық ұтқырлығы мен ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары, шетелдік студенттер үлесі бойынша төмен көрсеткіштер байқалады, бұл осы бағыттарды одан әрі дамыту қажеттігін көрсетеді. Сондай-ақ, оқу орындарының бір студентке шаққандағы қаржылық шығындар көлемінде айтарлықтай айырмашылықтар байқалды.

Рейтинг нәтижелері барлық мүдделі тараптар үшін маңызды құрал. Талапкерлер мен олардың ата-аналары үшін рейтинг оқу орнын таңдау кезінде бағдар, жұмыс берушілер үшін – мамандарды даярлау сапасының индикаторы, ал жоғары оқу орындарының өздері үшін – өз бағдарламаларын жақсартуға және бәсекелестік ортадағы позицияларын нығайтуға ынталандыру ретінде қызмет етеді.

Қорытындыны келесідей жасауға болады: елеулі жетістіктерге қарамастан, Қазақстанның жоғары білім беру жүйесі жаңғыртуды және жаңа сын-тегеуріндерге бейімделуді жалғастыруда. Әр ЖЖОКБҰ білім беру бағдарламаларының жоғары деңгейін қолдап қана қоймай, еңбек нарығындағы өзгерістер мен қоғамның қажеттіліктерін ескере отырып, оларды үнемі жақсартуға ұмтылуы тиіс. 2025 жылғы қорытынды рейтинг жаһандық аренада қазақстандық білім берудің сапасы мен бәсекеге қабілеттілігін арттыруға ықпал ете отырып, осы мақсаттарға қол жеткізу жолындағы маңызды қадамдардың бірі. Білім беру бағдарламаларын жетілдіруді жалғастыру және түлектерді тез өзгеретін әлемде табысты кәсіби қызмет үшін қажетті білім мен дағдылармен қамтамасыз ету үшін жан-жақты жұмыс жасау өте маңызды.

Қосымша 1

«Қоғамдық байланыс» ББ бойынша рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ тізімі

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ атауы
1	Алматы менеджмент университеті	6В03201 Қоғамдық байланыс
2	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	6В03203 Қоғамдық байланыс
3	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	6В03214 Қоғамдық байланыс
4	«Тұран» университеті	6В03202 Қоғамдық байланыс
5	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	6В03202 Қоғамдық байланыс

6В072 «Металлургия» даярлау бағыты
В171 «Металлургия» білім беру бағдарламасы тобы
«Металлургия» білім беру бағдарламасы бойынша рейтингіні қалыптастыру есебі

Кіріспе

Қазақстанның жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру жүйесі экономиканың түрлі салалары үшін жоғары білікті мамандарды даярлауда шешуші рөлдердің бірін атқарады. Еңбек нарығының қарқынды дамуы мен халықаралық интеграция жағдайында білім беру сапасы ғана емес, сонымен қатар білім беру бағдарламаларының қазіргі заманғы сын-қатерлерге бейімделу қабілеті де маңызды. Білім беру мекемелері жұмысының тиімділігін бағалаудың маңызды құралы - мамандарды даярлау деңгейін, түлектердің бәсекеге қабілеттілігін және білім беру бағдарламаларының сапасын объективті бағалауға мүмкіндік беретін рейтингілер жасау.

Бұл есепте 2025 жылғы Қазақстанның жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарындағы (бұдан әрі – ЖЖОКБҰ) білім беру бағдарламаларын (бұдан әрі – ББ) талданады. Осы талдау шеңберінде түлектердің кәсіби құзыреттілігін дамытуға және олардың еңбек нарығындағы сұранысына әсер ететін негізгі көрсеткіштер бойынша ББ кешенді салыстырмалы шолу жүргізілді.

Білім беру бағдарламаларының рейтингін қалыптастыру үшін негіздеме:

1. Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі №319 «Білім туралы» Заңы.

2. «Қазақстан Республикасында жоғары білімді және ғылымды дамытудың 2023-2029 жылдарға арналған тұжырымдамасын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2023 жылғы 28 наурыздағы №248 қаулысы.

3. «Еңбек нарығының қажеттіліктерін ескере отырып, жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білімі бар кадрларды даярлауға жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарының дайындық бөлімшелеріне мемлекеттік білім беру тапсырысын орналастыру қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2016 жылғы 29 қаңтардағы №122 бұйрығы.

4. «Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру бөлігінде тәуекел дәрежесін бағалау өлшемшарттарын және білім беру жүйесіне тексеру парақтарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрінің 2022 жылғы 1 желтоқсандағы №166 және Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрінің 2022 жылғы 2 желтоқсандағы №116 бірлескен бұйрығы.

Бұл есептің мақсаты – білім беру бағдарламаларына жан-жақты талдау жүргізу және осы талдау негізінде қорытынды рейтинг жасау. Рейтинг жасау барысында білім беру процесінің барлық маңызды компоненттерін қамтитын

әртүрлі критерийлер тобы ескерілді. Олардың ішінде: білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері және түлектердің мансаптық перспективалары. Бұл блоктардың әрқайсысы жалпы рейтингте белгілі бір салмаққа ие, бұл бағалауды мүмкіндігінше объективті және жан-жақты етуге мүмкіндік береді.

Бұл есептің негізгі міндеті – білім беру бағдарламаларының жағдайы туралы нақты және құрылымдық түсінік беру. «Металлургия» ББ бойынша 2025 жылғы рейтингке 10 ЖЖОКБҰ қатысты (1-қосымша). Кейбір ЖЖОКБҰ осы ББ бойынша түлектерінің санының аз болуына байланысты рейтингте орын алған жоқ (ББ бойынша 2024 жылғы түлек саны 5 түлектен аз), олардың ішінде Инновациялық Еуразия университеті мен Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты бар.

1 Жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарының білім беру бағдарламаларының деректерін талдау

1.1 «Білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.1.1 «Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен әзірлеу және келісу» критерийі

ББ мазмұнын болашақ мамандардың кәсіби құзыреттілігі мен бәсекеге қабілеттілігінің тиімділігін арттыру үшін әлеуетті немесе негізгі жұмыс берушілермен келісу қажет. Жұмыс берушілер білім беру бағдарламаларын әзірлеу кезінде ұсыныстар, пәндердің мазмұнына өзгерістер енгізе алады, сондай-ақ зерттелетін тақырыптар мен материалдардың өзектілігі бойынша ұсыныстар мен ескертулер бере алады. Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен келісу түлектердің табысты жұмысқа орналасуына ықпал ететін негізгі факторлардың бірі болып табылады.

ЖЖОКБҰ бұл критерий бойынша 2024-2025 оқу жылына арналған ББ бойынша құжаттардың мынадай тізбесін ұсыну қажет: модульдік білім беру бағдарламасы (МББ), элективті пәндер каталогы (ЭПК), жұмыс берушіден хат, келісу хаттамасы, жұмыс берушінің рецензиясы, ұсынымдық хат, анықтама-негіздеме, ББ сараптамасы.

Осы критерийді есептеу кезінде ББ келісуге қатысатын жұмыс берушілердің санына басты назар аударылды. Бір мамандықтағы жұмыс берушілер әр түрлі болуы мүмкін, сәйкесінше, жұмыс берушілер саны неғұрлым көп болса, жұмыс ерекшеліктерін ұсыну туралы көзқарастар мен пікірлер соғұрлым көп болады.

1-кесте. «Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен әзірлеу және келісу» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ келісілген жұмыс берушілер саны	Балл
1.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	5	**5,00**
2.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	2	**2,00**
3.	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	2	**2,00**
4.	Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	2	**2,00**
5.	Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті	2	**2,00**
6.	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	2	**2,00**
7.	Қарағанды индустриялық университеті	2	**2,00**
8.	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	2	**2,00**
9.	Торайғыров университеті	2	**2,00**
10.	Инновациялық Еуразия университеті	1	**1,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

1-кестеде осы критерий бойынша нәтижелер берілген: М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті жетекші орынға ие болды, өйткені олардың білім беру бағдарламалары жұмыс берушілердің ең көп санымен келісілген.

1.1.2 «Профессор-оқытушылар құрамының практикалық жұмыс тәжірибесі» критерийі

Профессор-оқытушылар құрамының (ПОҚ) практикалық жұмыс тәжірибесі білім беру үдерісі сапасының маңызды құрамдас бөлігі. Тиісті кәсіби салада нақты тәжірибесі бар оқытушылар студенттерге пән туралы тереңірек және қолданбалы түсінік бере алады. Олар оқу процесіне практикадан, қолданылатын әдістер мен технологиялардан өзекті мысалдар келтіре алады, бұл студенттерді кәсіби қызметке неғұрлым тиімді дайындауға ықпал етеді.

Сонымен қатар, оқытушылардың практикалық тәжірибесі оларға саланың қазіргі тенденцияларын жақсырақ бағдарлауға және оқу бағдарламаларын еңбек нарығының өзгеретін талаптарына бейімдеуге мүмкіндік береді, осылайша түлектердің жоғары бәсекеге қабілеттілігін қамтамасыз етеді.

ББ бойынша осы көрсеткішті анықтау үшін мынадай құжаттар талап етілді: ЖЖОКБҰ кадрлар бөлімінен оқытушылардың жұмыс өтілі туралы бекітілген анықтама.

2025 жылғы рейтинг әдістемесіне сәйкес 2010 жылғы 1 қаңтар мен 2025 жылғы 1 мамыр аралығында практикалық тәжірибесі бар оқытушылар есепке алынады.

2-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының практикалық жұмыс тәжірибесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Практикалық жұмыс өтілі бар оқытушылар саны (айлар)		Балл
		саны	өтілі	
1.	Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	4	533	**4,13**
2.	Инновациялық Еуразия университеті	2	233	**3,63**
3.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	1	180	**3,00**
4.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	3	366	**1,91**
5.	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	6	649	**1,68**
6.	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	6	690	**1,64**
7.	Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған	2	227	**1,47**

	университеті			
8.	Қарағанды индустриялық университеті	2	218	**1,27**
9.	Торайғыров университеті	6	273	**1,06**
10.	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	2	99	**0,20**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

2-кестеден көріп отырғанымыздай, рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ-ның барлығында ЖЖОКБҰ құрылымынан тыс жұмыс тәжірибесі бар оқытушылар бар. Бұл критерийдің көшбасшысы: Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты.

1.1.3 «Профессор-оқытушылар құрамының жетістіктері» критерийі

«Профессорлық-оқытушылық құрамның жетістіктері» критерийі білім беру бағдарламаларының сапасын бағалауда маңызды рөл атқарады, өйткені ол білім беру процесіне қатысатын мұғалімдердің кәсібилігі мен құзыреттілігінің деңгейін көрсетеді. Рейтинг әдіснамасына сәйкес, бұл критерий соңғы жылдардағы профессорлық-оқытушылық құрамның жетістіктерін жан-жақты бағалауға мүмкіндік беретін бірнеше ішкі критерийлерді қамтиды.

Атап айтқанда, 2015-2025 жылдар аралығында «Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы» атағына ие болған оқытушылар есепке алынады, бұл олардың педагогикалық еңбегін ЖЖОКБҰ деңгейінде мойындағанын көрсетеді. Сол кезеңде «Үздік ғылыми қызметкер» атағын алған ПОҚ да ескеріледі, бұл олардың ғылыми зерттеулерге және академиялық қоғамдастықтың дамуына қосқан үлесін көрсетеді.

3-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының жетістіктері» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	«Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы» атанған ПОҚ саны	«Үздік ғылыми қызметкер» сыйлығының иегерлері	Балл
1	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	5	1	**5,00**
2	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	3	1	**4,00**
3	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	4	0	**2,00**
4	Торайғыров университеті	4	0	**2,00**
5	Қарағанды индустриялық университеті	1	0	**0,50**
6	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	1	0	**0,50**

7	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	1	0	**0,50**
8	Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	0	0	**0,00**
9	Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті	0	0	**0,00**
10	Инновациялық Еуразия университеті	0	0	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

3-кестеден көріп отырғанымыздай, осы критерий бойынша Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті және Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті жетекші орындарға ие болды.

1.1.4 «Білім беру бағдарламаларын аккредиттеу» критерийі

Білім беру және кәсіптік ұйымдардың бағдарламаны аккредиттеуі бағдарламаның жоғары сапа стандарттарына сәйкестігінің көрсеткіші және оны ұлттық және халықаралық деңгейде тану және мойындау ретінде қарастырылады.

Дәл осы себепті ББ-ның мамандандырылған аккредиттеуден өткені туралы сертификаты сұралды. Бұл критерий бойынша балл білім беру бағдарламасы аккредиттеуден өткен мекеме мен аккредиттеуден өткені туралы сертификаттың жарамдылық ұзақтығына байланысты есептелді.

Ұсынылған мәліметтерге сәйкес, «Металлургия» ББ бойынша рейтингке қатысатын 10 ЖЖОКБҰ-ның 10-ы мамандандырылған аккредиттеуден өткен.

4-кесте. «Білім беру бағдарламаларын аккредиттеу» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Аккредитациялық орган атауы	Балл
1	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	ACQUIN	**5,00**
2	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	ASIIN	**4,29**
3	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	ASIIN	**3,57**
4	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	IAAR	**2,55**
5	Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	IQAA	**2,55**
6	Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті	IQAA	**2,55**
7	Инновациялық Еуразия университеті	IQAA	**2,55**
8	Қарағанды индустриялық университеті	IQAA	**2,55**
9	Торайғыров университеті	IQAA	**2,55**
10	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	IQAA	**2,55**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

4-кестеге сәйкес, осы критерий бойынша келесі ЖЖОКБҰ алдыңғы қатардан көрінді: Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті.

1-диаграмма. Аккредиттеу органдары бөлінісіндегі аккредиттелген білім беру бағдарламалары

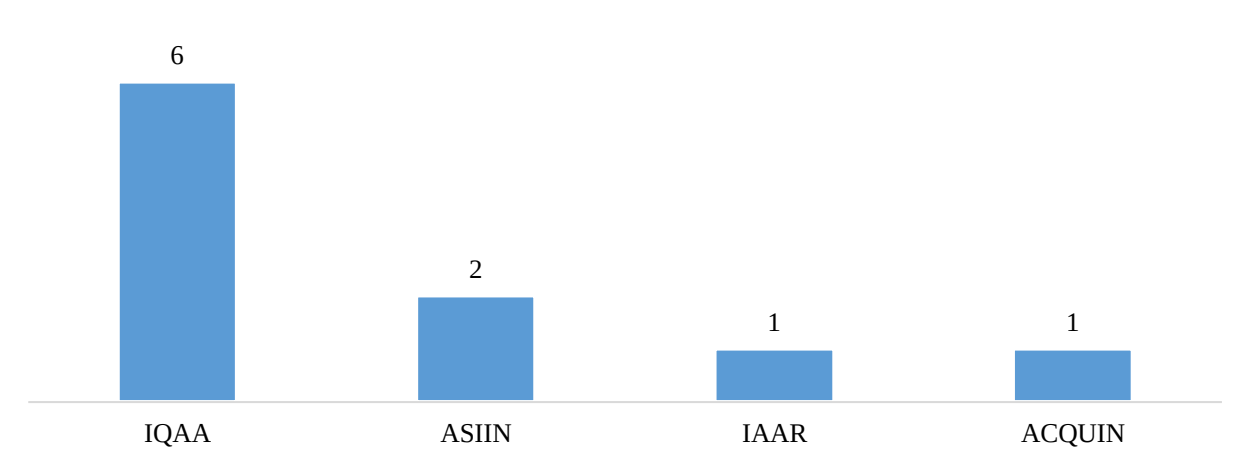

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

1-диаграммадан көріп отырғанымыздай, 10 ББ-ның 6-сы IQAA - Білім сапасын қамтамасыздандыру бойынша тәуелсіз агенттігінде аккредиттеуден өткен.

1.1.5 «Білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау» критерийі

Тиісті салалардан сарапшыларды тарту арқылы білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау білім беру сапасын қамтамасыз етудің маңызды құралы болып табылады. Кәсіби саласында терең білімі мен тәжірибесі бар сарапшылар оқу бағдарламаларының еңбек нарығының заманауи талаптары мен кәсіби стандарттарға қаншалықты сәйкес келетінін объективті бағалай алады. Олар мазмұндағы олқылықтарды анықтап, оқу жоспарларын жаңартуды және жаңа пәндерді немесе оқыту әдістерін енгізуді ұсына алады. Мұндай сараптамалық бағалау білім беру мекемелеріне бағдарламаларды өзгермелі жағдайларға бейімдеуге, мамандарды даярлауды жақсартуға және соның салдарынан түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін арттыруға көмектеседі. Сарапшыларды тарту сонымен қатар білім беру жүйесі мен индустрия арасындағы байланысты нығайтады, бұл жұмыс берушілердің қажеттіліктерін жақсы түсінуге және білім беру бағдарламаларының практикалық маңыздылығын арттыруға ықпал етеді.

Сарапшылардың ББ бағалауы мынадай критерийлер бойынша жүргізіледі:

1) ББ-ның тәжірибеге бағдарлануы – ББ-ның білім мен дағдыларды практикалық қолдануға қаншалықты бағытталғанын бағалау;

2) Пәндердің берілген оқу нәтижелеріне логикалық өзара байланысы және сәйкестігі – бағдарлама ішіндегі пәндер бір-бірімен және оқытудың соңғы нәтижелерімен қалай байланысты екенін талдау;

3) Пәндерді оқыту кезегінің мәнділігі/қисындылығы – бағдарламаның логикалық құрылымын, пәндердің қаншалықты материалды жақсы игеруге ықпал ететін ретпен ұйымдастырылғандығын бағалау;

4) ББ мазмұнының кәсіптік стандарттарға және/немесе еңбек нарығының талаптарына сәйкестігі – ББ-ның осы саладағы қолданыстағы кәсіби стандарттарға (олар бар болған жағдайда) және (немесе) қазіргі еңбек нарығының талаптарына қаншалықты сәйкес келетіндігін бағалау;

5) Элективті пәндер каталогы (ЭПК) және оның мәні – ББ икемділігі мен бейімділігін бағалау: элективті курстардың кеңдігі мен әртүрлілігі, сәйкес бағыттар мен мамандықтарды таңдау мүмкіндігі, студенттердің қажеттіліктері мен еңбек нарығының талаптарына сәйкестігі, тәжірибеге бағытталған және инновациялық курстардың болуын бағалау.

ББ мазмұнын бағалау жүйесі келесі диапазондар бойынша бөлінеді:

- Өте жақсы – 9-10 балл арасы;
- Жақсы – 6-8 балл арасы;
- Қанағаттанарлық – 4-5 балл арасы;
- Қанағаттанарлықсыз – 0-3 балл арасы.

5-кесте. «Білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Сарапшының орташа бағасы	Балл
1.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	8,50	**4,25**
2.	Инновациялық Еуразия университеті	8,10	**4,05**
3.	Торайғыров университеті	8,10	**4,05**
4.	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	8,08	**4,04**
5.	Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	7,80	**3,90**
6.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	7,75	**3,88**
7.	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	7,75	**3,88**
8.	Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті	7,50	**3,75**
9.	Қарағанды индустриялық университеті	7,10	**3,55**
10.	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	7,08	**3,54**

Дереккөз: «Атамекен» ҰКП мәліметтері

5-кестеде ББ мазмұнын сараптамалық бағалаудың қорытындысы ұсынылған, оған сәйкес жетекші орынды мынадай ЖЖОКБҰ иеленді: М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті**.**

1.2 «Білім беру бағдарламасының жетістіктері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.2.1 «Академиялық ұтқырлық» критерийі

ЖЖОКБҰ студенттерінің белгілі бір уақыт кезеңіне елден тыс басқа білім беру немесе ғылыми мекемеге ауысуы студенттің жеке дамуы үшін маңызды және оған мәдени байуға мүмкіндік береді, сондай-ақ ғылыми зерттеулердің тиімділігін, түлектердің отандық және халықаралық еңбек нарықтарындағы бәсекеге қабілеттілігін арттырады, жетекші шетелдік жоғары оқу орындарының тәжірибесін зерделеу және игеру есебінен кәсіби құзыреттіліктерін жетілдіреді және т. б.

ЖЖОКБҰ да академиялық ұтқырлық бағдарламасын іске асыруды талдау мақсатында оқу орындарынан мынадай құжаттар талап етілді:

- академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде студенттерді шетелдік оқу орындарына жіберу туралы ректор бұйрығының көшірмесі;
- академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде шетелдік оқу орындарының студенттерін қабылдау туралы ректор бұйрығының көшірмесі.

ЖЖОКБҰ академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде ұсынылған құжаттарды «Атамекен» ҰКП менеджерлері талдап, келесі қорытындылар жасады:

6-кесте. «Академиялық ұтқырлық» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ контингенті	Академиялық ұтқырлық бағдарламаларын қолданған білім алушылар саны	Балл
1.	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	84	1	**5,00**
2.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	95	0	**0,00**
3.	Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	13	0	**0,00**
4.	Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті	57	0	**0,00**
5.	Инновациялық Еуразия университеті	7	0	**0,00**
6.	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	78	0	**0,00**
7.	Қарағанды индустриялық университеті	96	0	**0,00**
8.	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	115	0	**0,00**
9.	Торайғыров университеті	78	0	**0,00**
10.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	44	0	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

6-кестеде көрсетілген мәліметтерге сәйкес, тек Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университетінде академиялық ұтқырлық бағдарламаларын қолданған білім алушы анықталды.

1.2.2 «Білім алушылардың ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары» критерийі

Қазіргі уақытта нарықтағы технологиялық даму ЖЖОКБҰ-да тиімді ғылыми-зерттеу процесін ұйымдастыруды талап етеді, тек жаңа білімді дамытуды ғана емес, сонымен қатар нарықта коммерциялық тұрғыдан дамыған, сұранысқа ие бизнес-идеяларды өндіруді талап етеді.

Студенттік бизнес-инкубаторлар мен зертханалар жастар ортасында кәсіпкерлік қызметтің оң бейнесін қалыптастырады, жастар арасында креативті және инновациялық әлеуетті іске асырады, сондай-ақ кәсіпкерлікке және инновациялық қызметке бағдарланған ұйымдар мен жастар қауымдастықтарын қолдайды, жастар кәсіпкерлігін ақпараттық, білім беру, қаржылық және мүліктік қолдаудың бірыңғай жүйесін құрады және қамтамасыз етеді. Бұдан басқа, жастарды кәсіпкерлік қызметке білім беру, әдістемелік және ақпараттық даярлауды көрсетеді, жастар құрған шағын және орта кәсіпкерлік субъектілерінің санын арттырады, жоғары білім, бизнес және өндірістік сала арасындағы өзара іс-қимыл мен әлеуметтік әріптестік үшін жағдайлар жасайды.

Сондықтан «Атамекен» ҰКП зерттеу бағытындағы пункттердің бірі ЖЖОКБҰ студенттерінің шығармашылық жетістіктерін дәріптеу және енгізу болып табылады.

Студенттердің ғылыми зерттеулерін талдау мақсатында оқу орындарынан электрондық форматта растайтын құжат (патент және авторлық құқық туралы куәлік) талап етілді:

Ұсынылған құжаттар негізінде келесі мәліметтер алынды:

7-кесте. «Білім алушылардың ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Ғылыми жобалардың атауы	Балл
1	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	Способ изготовления газифируемой модели из полистирола	**5,00**
		Способ брикетирования пылевидных отходов, образующихся при производстве ферросилиция	
2	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	Дипломный проект «Казхром»ТҰҚ» АҚ филиалы Ақтөбе ферроқорытпа зауыты жағдайында жылына 100 мың тонна көлемінде тазартылған	**3,03**

		феррохром өндіретін цехтың жобасы	

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

7-кестеде көрсетілген ЖЖОКБҰ-да түлектердің ғылыми жобаларының бар екендігі расталған: Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті және Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті.

1.2.3 «Магистратурада/резидентурада оқуды жалғастырған түлектердің үлесі» критерийі

Қазақстанда Еуропалық жоғары білім беру аймағына (European Higher Education Area (EHEA)) кіре отырып, кадрларды даярлаудың үш деңгейлі моделін: бакалавриат, магистратура және PhD докторантураны енгізуді қамтитын жоғары білім беру жүйесін айтарлықтай қайта құрылымдау жүргізілді. Бакалавриат аяқталғаннан кейін түлектердің одан әрі дамуы үшін әртүрлі мүмкіндіктері бар, мысалы, мамандық бойынша жұмыс іздеу, екінші жоғары білім алу немесе магистратураға түсу.

Магистратура біліктілікті арттыруда және таңдаған мамандығы бойынша білімді тереңдетуде шешуші рөл атқарады, бұл оны кәсіби қалыптасудың маңызды кезеңіне айналдырады. Жыл сайын магистрлік бағдарламалар барған сайын танымал бола бастады, ал магистрлер еңбек нарығында сұранысқа ие бола бастады, бұл қазіргі заманғы экономика жағдайында білім берудің осы деңгейінің өзектілігін көрсетеді.

Бұл критерий бойынша жиналған деректер 8-кестедегідей болды.

8-кесте. «Магистратурада/резидентурада оқуды жалғастырған түлектердің үлесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Магистранттар үлесі			Балл
		Түлектер саны	Түлектер арасында магистратурада оқуды жалғастырғандар саны	үлес %	
1.	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	22	7	31,8%	**5,00**
2.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	9	1	11,1%	**1,75**
3.	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	65	6	9,2%	**1,45**
4.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	37	1	2,7%	**0,42**

5.	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	55	1	1,8%	**0,29**
6.	Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	16	0	0,0%	**0,00**
7.	Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті	9	0	0,0%	**0,00**
8.	Инновациялық Еуразия университеті	3	0	0,0%	**0,00**
9.	Қарағанды индустриялық университеті	15	0	0,0%	**0,00**
10.	Торайғыров университеті	29	0	0,0%	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

8-кестеде осы критерий бойынша 2024 жылғы түлектерді талдау қорытындыларын көруге болады, түлектердің жалпы саны 260 болса, оның ішінде 10 түлек әрі қарай магистратурада оқуын жалғастырған, бұл 3,8% құрайды. Кестеге сәйкес магистратураға түскен түлектердің ең көп үлесі келесі оқу орнына тиесілі: Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті.

1.2.4 «Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы» критерийі

Ұлттық бірыңғай тестілеу (ҰБТ) – жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарына түсу үшін іріктеу емтихандарының нысандарының бірі.

Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы – жоғары ҰБТ нәтижелерін көрсеткен талапкерлердің көбінесе қай ЖЖОКБҰ таңдайтынын анықтайтын көрсеткіш. Бұл көрсеткіш ЖЖОКБҰ деңгейін және талапкерлер арасында оның сұранысын анықтауға мүмкіндік береді.

9-кесте. «Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Талапкерлердің орташа ҰБТ балы	Балл
1.	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	75	**2,67**
2.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	63	**2,25**
3.	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	62	**2,21**
4.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	60	**2,15**
5.	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	60	**2,13**
6.	Инновациялық Еуразия университеті	48	**1,71**
7.	Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті	44	**1,55**
8.	Торайғыров университеті	39	**1,39**
9.	Қарағанды индустриялық университеті	32	**1,13**

10.	Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	15	**0,54**

Дереккөз: «Ұлттық тестілеу орталығы» РМК

9-кестеде көрсетілгендей, ББ бойынша 2024-2025 оқу жылында жоғары оқу орнына оқуға түскен талапкерлердің орташа балы 50 балды құраған. Салыстырмалы түрде жоғары балл жинаған талапкерлер келесі ЖЖОКБҰ-ны таңдаған: Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті.

1.2.5 «Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі

Шетелдік студенттер өз елдерінде қазақ тілі мен мәдени дәстүрлерінің таралуына ықпал ете отырып, Қазақстандағы заманауи білім беру жүйесінің маңызды бөлігі болып табылады. Олардың еліміздің жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарында оқуы біздің университеттерге деген халықаралық сұраныс деігейін көрсетеді және олардың рейтингінің жоғарылауына тікелей әсер етеді.

«Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі білім беру бағдарламаларының студенттерді шетелден тарту қабілетін көрсетеді. Бұл шетелдік студенттер үшін білім беру бағдарламалары мен жоғары оқу орындарының нақты тартымдылығын объективті бағалауға мүмкіндік береді.

Осы критерийді растау үшін ЖЖОКБҰ келесі құжаттарды ұсыну қажет:

- шетелдік студенттерді қабылдау туралы бұйрықтар;
- шетелдік студенттердің төлқұжаттарының көшірмелері.

10-кесте. «Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Шетелдік студенттер үлесі			Балл
		ББ контингенті	Шетелдік студенттер саны	үлес, %	
1.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	44	7	15,9	**5,00**
2.	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	78	9	11,5	**3,63**
3.	Қарағанды индустриялық университеті	96	9	9,4	**2,95**
4.	Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	13	1	7,7	**2,42**
5.	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	115	4	3,5	**1,09**
6.	Торайғыров университеті	78	2	2,6	**0,81**

7.	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	84	1	1,2	**0,37**
8.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	95	1	1,1	**0,33**
9.	Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті	57	0	0,0	**0,00**
10.	Инновациялық Еуразия университеті	7	0	0,0	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

10-кестеде шетелдік студенттердің «Металлургия» ББ жалпы контингентіне қатынасын көруге болады, бұл 7,3% құрайды. Шетелдік студенттердің контингентке шаққандағы ең көп үлесі М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университетінде анықталды.

1.3 «ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.3.1 «ЖЖОКБҰ студенттері мен оқытушыларының арақатынасы» критерийі

Студенттер мен оқытушылардың арақатынасы ЖЖОКБҰ ұсынатын білім сапасына әсер ететін негізгі көрсеткіштердің бірі. Бұл критерий оқытуға жеке көзқарас деңгейін және әр студентке оқытушы тарапынан жеткілікті көңіл бөлінетін қолайлы білім беру ортасын құру мүмкіндігін көрсетеді.

Студенттердің оқытушыларға қатынасының төмендігі оқытушылар құрамы жеке кеңес беруге, жұмыстарды тексеруге, ғылыми зерттеулерді басқаруға және практикалық дайындыққа көбірек уақыт бөле отырып, оқушылармен тиімдірек әрекеттесе алуына көбірек мүмкіндік береді. Бұл әсіресе тәжірибеге бағытталған оқытудың жоғары дәрежесін және тереңдетілген зерттеулерді қажет ететін бағдарламалар үшін өте маңызды.

Ал бір ПОҚ шаққанда білім алушылар санының тым көп болуы оқытушыларға шамадан тыс жүктемелер артылатындығын көрсетуі мүмкін, бұл білім беру процесінің сапасын төмендетуі және студенттердің оқуға қызығушылығына теріс әсер етуі мүмкін. Қазіргі білім беру стандарттары мен еңбек нарығының талаптары жағдайында студенттер мен оқытушылар саны арасындағы оңтайлы тепе-теңдікті сақтау ЖЖОКБҰ бәсекеге қабілеттілігінің маңызды факторына айналады.

Осылайша, осы критерийді талдау оқу орнының оқу жүктемесін ақылға қонымды бөлуді қолдай отырып және оқыту сапасын қамтамасыз ете отырып, білім беру қызметтерінің жоғары деңгейін қаншалықты қамтамасыз ете алатынын бағалауға мүмкіндік береді.

Біздің тарапымыздан ЖЖОКБҰ-да ПОҚ сапасы бойынша берілген мәліметтерді тексеру кезінде мынадай нормативтік құқықтық актілердің іске асырылуы да ескеріледі: Сот төрелігі академиясын, әскери, арнаулы оқу орындарын, мәдениет саласындағы білім беру ұйымдарын қоспағанда, жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдары профессор-оқытушылар құрамының жалпы санын есептеу үшін білім алушылар санының оқытушыларға орташа арақатынасын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 606 бұйрығы (Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2018 жылғы 1 қарашада № 17670 болып тіркелген).

11-кесте. «ЖЖОКБҰ студенттері мен оқытушыларының арақатынасы» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ штаттық ПОҚ саны	ЖЖОКБҰ контингенті	Бір ПОҚ-қа шаққандағы білім алушылар саны	Балл
1.	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	626	9112	15	**5,00**
2.	Торайғыров университеті	511	8878	17	**4,19**
3.	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	824	14443	17	**4,15**
4.	Инновациялық Еуразия университеті	80	1410	18	**4,13**
5.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	1163	22327	19	**3,79**
6.	Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	214	4214	20	**3,70**
7.	Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті	67	1382	21	**3,53**
8.	Қарағанды индустриялық университеті	123	2744	22	**3,26**
9.	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	226	5804	26	**2,83**
10.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	539	14379	27	**2,73**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

11-кестеде оқытушылардың ЖЖОКБҰ-ның жалпы контингентіне қатынасын көруге болады. Осы критерий бойынша үздік көрсеткіш Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университетінде тіркелді, ол университетте бір оқытушыға орташа есеппен 15 білім алушы келеді.

1.3.2 «Дәрежелі оқытушылардың үлесі» критерийі

Дәрежелі оқытушылардың үлесі профессор-оқытушылар құрамының академиялық біліктілігі мен кәсібилігінің маңызды көрсеткіші. Ғылыми дәрежесі (ғылыми дәрежесі және (немесе) философия докторы PhD/бейіні бойынша доктор (академиялық) дәрежесі және (немесе) ғылыми атағы және «өнер» кадрларын даярлау үшін «ҚР Еңбек сіңірген жаттықтырушысы» спорттық атағы) бар оқытушылар ЖЖОКБҰ-да білім мен ғылыми қызметтің жоғары деңгейін қамтамасыз етуде маңызды рөл атқарады.

Оқу орнында дәрежелі оқытушылардың едәуір санының болуы оның іргелі және қолданбалы ғылыми зерттеулер жүргізу, ғылыми әзірлемелердің нәтижелерін білім беру процесіне кіріктіру, сондай-ақ халықаралық ғылыми жобаларға қатысу мүмкіндігі туралы куәландырады. Бұл тез өзгеретін кәсіби

орта жағдайында жұмысқа дайын жоғары білікті мамандарды қалыптастыру үшін қолайлы жағдай жасайды.

Сонымен қатар, дәрежелі оқытушылар педагогикалық құзыреттіліктің жоғары деңгейіне ие, бұл оларға білімді тиімді жеткізуге, студенттерде сыни ойлау мен аналитикалық дағдыларды дамытуға мүмкіндік береді. Мұндай оқытушылардың жоғары үлесі оқу орнының академиялық стандарттарға бейілділігін және білім беру бағдарламаларының сапасын үздіксіз жетілдіруге ұмтылысын көрсетеді.

Бұл критерий ЖЖОКБҰ білім беру бағдарламаларының академиялық және кәсіптік даярлықтың қазіргі заманғы талаптарына қаншалықты сәйкес келетіндігі туралы қорытынды жасауға мүмкіндік береді, сондай-ақ оның ғылыми және білім беру орталығы ретіндегі беделін нығайтуға ықпал етеді.

12-кесте. «Дәрежелі оқытушылардың үлесі» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ штаттық ПОҚ саны	Штаттық дәрежелі ПОҚ саны	Үлес, (%)	Балл
1.	Инновациялық Еуразия университеті	80	77	96,25%	**5,00**
2.	Торайғыров университеті	511	299	58,5%	**3,04**
3.	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	824	447	54,2%	**2,82**
4.	Қарағанды индустриялық университеті	123	60	48,7%	**2,53**
5.	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	226	108	47,7%	**2,48**
6.	Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті	67	29	43,2%	**2,25**
7.	Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	214	87	40,6%	**2,11**
8.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	539	207	38,4%	**2,00**
9.	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	626	228	36,4%	**1,89**
10.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	1163	367	31,5%	**1,64**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

12-кестеде бұл ББ бойынша рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ-ның дәрежелі ПОҚ үлесі орта есеппен 46% құрайтынын көруге болады. Дәрежелі ПОҚ-ның ең көп үлесі мынадай ЖЖОКБҰ-да жұмыс істейді: Инновациялық Еуразия университеті.

1.3.3 «Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі

«Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі білім беру процесінің қаржылық қамтамасыз етілуін және оқу орнының оқытудың негізгі аспектілеріне қаражат салуға дайындығын бағалауға мүмкіндік беретін маңызды көрсеткіштердің бірі. Бұл критерийде бағдарламалық қамтамасыз ету және кітапхана қорын дамыту шығындары ескеріледі.

Бағдарламалық қамтамасыз ету шығындары әртүрлі пәндерге арналған арнайы бағдарламалар, оқу процесін басқару жүйелері және оқытудың тиімділігі мен интерактивтілігін арттыратын басқа да цифрлық құралдар сияқты оқу процестеріне қажетті лицензиялық бағдарламаларды сатып алу және жаңарту шығындарын қамтиды. Бұл ББ өзектілігін сақтау және студенттерді заманауи технологиялармен жұмыс істеуге дайындау үшін маңызды.

Кітапхана қорын дамыту шығындарына студенттердің өзекті және сапалы оқу және ғылыми ақпаратқа қол жеткізуін қамтамасыз ету үшін қажетті жаңа оқулықтарды, ғылыми әдебиеттерді, электрондық ресурстар мен дерекқорларды сатып алу шығындары кіреді. Кітапхана қорын дамыту білімді тереңдетуге және ғылыми зерттеулер жүргізуге ықпал ететін академиялық ортаның маңызды құрамдас бөлігі.

13-кесте. «Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ контингенті	Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындар көлемі (теңге)	Балл
1.	Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті	57	26140,00	**5,00**
2.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	95	23345,00	**4,48**
3.	Инновациялық Еуразия университеті	7	17596,00	**3,42**
4.	Қарағанды индустриялық университеті	96	15687,00	**3,06**
5.	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	78	13982,00	**2,75**
6.	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	84	13040,00	**2,57**
7.	Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	13	11830,00	**2,35**
8.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	44	11075,00	**2,21**
9.	Торайғыров университеті	78	5092,00	**1,10**

10.	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	115	4549,00	**1,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

13-кестеде көрсетілген 1 студентке бөлінген қаражатты талдау бойынша келесі ЖЖОКБҰ жоғары нәтиже көрсетті: Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті, Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті.

1.3.4 «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі

«Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі оқытушыларды қаржылық қолдау деңгейін және жанама түрде оқу орнындағы білім беру процесінің сапасын көрсететін маңызды көрсеткіш. Медианалық жалақы – оқытушылардың жартысы жалақыны осы деңгейден жоғары, ал екінші жартысы төмен алатын бөліну нүктесі. Бұл көрсеткіштің орташа жалақыдан айырмашылығы, оған өте жоғары немесе өте төмен жалақы сияқты шекті мәндер әсер етпейді.

Медианалық жалақы деңгейі оқытушылардың мотивациясымен және олардың жұмысқа қанағаттануымен тығыз байланысты. Жалақының жоғары деңгейі университетке білікті мамандарды тартуға және ұстап қалуға мүмкіндік береді, ол дегеніміз оқыту мен ғылыми қызметтің сапасына оң әсер етеді. Лайықты жалақы алатын оқытушылар үнемі кәсіби дамуға, ғылыми зерттеулерге қатысуға және студенттермен белсенді қарым-қатынасқа ынталы болады.

Сонымен қатар, медианалық жалақы көрсеткіші ЖЖОКБҰ-ның қаржылық тұрақтылығын және оның басқа оқу орындарымен салыстырғанда бәсекеге қабілетті жалақы деңгейін ұстап тұру қабілетін көрсете алады.

Әдістемеге сәйкес осы критерийді саралау кезінде оқытушы жұмыс істейтін аймақтың күнкөріс деңгейі есепке алынады.

14-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ПОҚ медианалық жалақысы (теңге)	Балл
1.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	530045,0	**5,00**
2.	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	551412,1	**5,00**
3.	Қарағанды индустриялық университеті	510403,6	**4,32**
4.	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	554746,4	**4,18**
5.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	465758,9	**3,31**
6.	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	489887,3	**3,15**
7.	Торайғыров университеті	380524,9	**2,32**
8.	Инновациялық Еуразия университеті	320548,6	**1,30**

9.	Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	313148,5	**1,18**
10.	Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті	326706,5	**1,00**

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

14-кестеде «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі бойынша талдау нәтижелерін көрсетілген: «Металлургия» ББ бойынша ПОҚ орташа медианалық жалақысы 2025 жылы 444 318 теңгені құрады. ББ бойынша рейтингке қатысқан ЖЖОКБҰ арасында Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті – 530 045 теңге, Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті – 551412 теңге көрсеткіштерін көрсетіп, алғашқы орындарды иеленді.

1.4 «Түлектердің мансаптық перспективалары» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.4.1 «Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі» критерийі

«Түлектердің мансаптық перспективалары» критерийлер тобы түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін көрсетеді. Топ үш критерийден тұрады: түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі, түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы, түлектердің медианалық жалақысы. Бұл критерийлер бойынша білім беру бағдарламаларының 2024 жылғы түлектері талданады. Олардың оқу бітіргеннен кейін, 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңдегі зейнетақы жарналары арқылы талдау жүргізіледі.

«Жұмысқа орналасу деңгейі» көрсеткіші түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін тікелей көрсетеді. Бұл өлшем «тұрақты жұмыспен қамту» және «шартты жұмыспен қамту»болып бөлінеді.

Тұрақты жұмысқа орналасу – 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңде қатарынан кемінде 3 ай тұрақты зейнетақы жарналарын алған жұмысқа орналастырылған түлектердің пайызын көрсететін көрсеткіш.

Шартты жұмыспен қамту – 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңде тұрақты емес негізде зейнетақы аударымдарын алған түлектердің пайызын көрсететін көрсеткіш (яғни тұрақты жұмыспен қамту жағдайларын қоспағанда, тұрақсыз табыс).

Жұмыспен қамтылуды есептеу барысында тұрақты жұмыспен қамтылған түлектердің үлесі жоғары нәтиже береді.

Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін неғұрлым сенімді есептеу үшін жалпы түлектер санынан мынадай санаттар алынып тасталды:

- Магистратурада (резидентурада) оқуды жалғастырған түлектер;
- Шетел азаматтары;
- Декреттік демалыстағы түлектер;
- Мерзімді әскери қызметке шақырылған түлектер;
- Шетелде білім алатын түлектер;
- Шетелде жұмыс істейтін түлектер;
- 1-2 топтағы мүгедектігі бар түлектер;
- Күш құрылымдарының қызметкерлері;
- Жас ерекшелігіне байланысты есептелмейтін түлектер (1996 жылғы және одан үлкен);
- Қайтыс болған түлектер.

2-диаграмма. «Металлургия» ББ бойынша түлектердің жалпы саны мен құрамы.

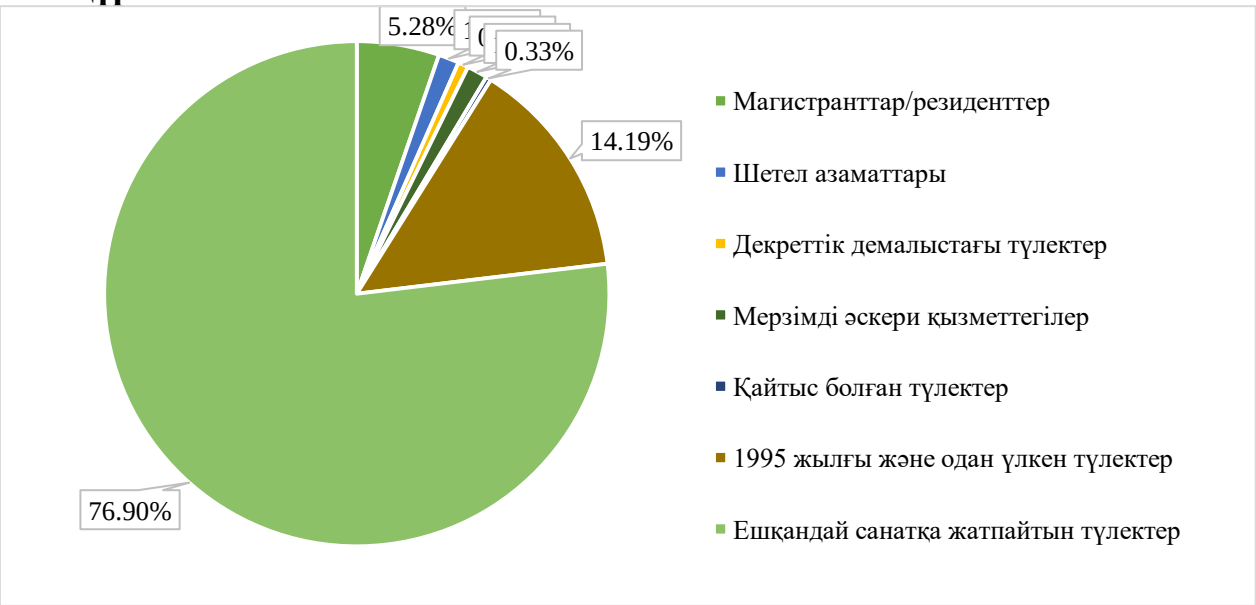

2-диаграммаға сәйкес ББ бойынша түлектердің жалпы саны 303 адамды құрады, оның ішінде: декреттік демалыста – 2; мерзімді әскери қызметке шақырылғандар – 4; магистратурада (резидентурада) оқуды жалғастырғандар – 16; шетел азаматтары – 4; қайтыс болған түлектер – 1; 1995 жылғы және одан үлкен – 43.

15-кесте. «Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Түлектердің жалпы саны	Жұмысқа орналасу деңгейі, %	Тұрақты жұмыс, %	Шартты жұмыс, %	Балл
1.	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	65	100%	90%	10%	**4,69**
2.	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	55	87%	75%	12%	**3,96**
3.	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	22	85%	70%	15%	**3,80**
4.	Торайғыров университеті	29	92%	64%	28%	**3,76**
5.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	37	94%	57%	37%	**3,60**
6.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	9	100%	50%	50%	**3,50**

7.	Қарағанды индустриялық университеті	15	93%	33%	60%	**2,87**
8.	Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті	9	72%	43%	29%	**2,71**
*	Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	16	-	-	-	-
*	Инновациялық Еуразия университеті	3	-	-	-	-

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*
— - рейтингке қатыспаған

15-кестеге сәйкес, «Металлургия» ББ бойынша жұмысқа орналасудың орташа деңгейі 90% құрады. Жұмысқа орналасу пайызы жоғары ЖЖОКБҰ: Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті. Оның түлектерінің жұмысқа орналасу деңгейі 100 %-ды құрады. Соңғы позицияда Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті болды, онда жұмысқа орналасудың жалпы пайызы 72%-ды құрады.

3-диаграмма. Түлектерің жұмысқа орналасу деңгейі

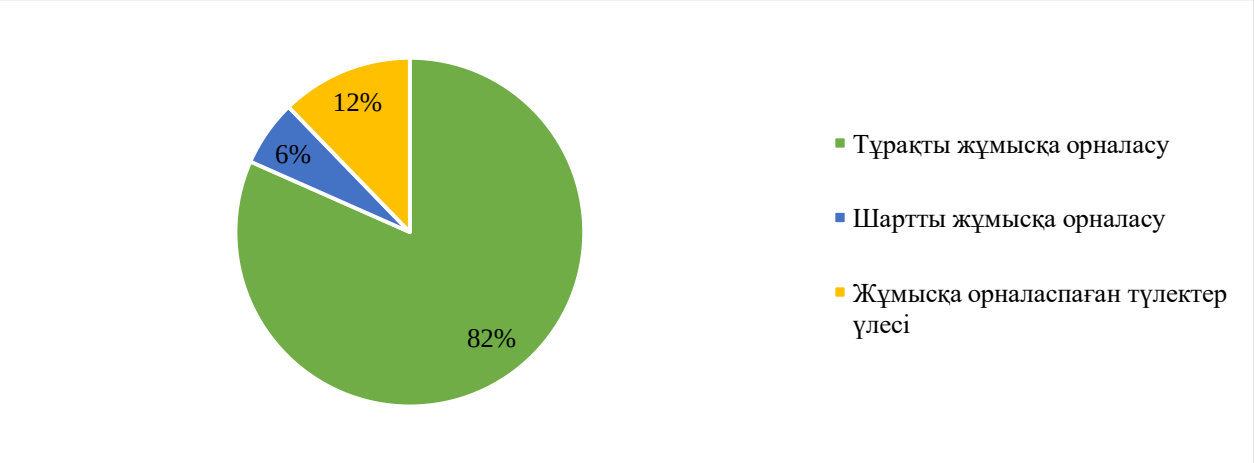

3-диаграммадан ББ бойынша түлектердің 82%-ы тұрақты, ал 12%-ы шартты түрде жұмыс істейтінін көруге болады. Түлектердің 6%-ы жұмысқа орналаспаған.

16-кесте. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін салыстырмалы талдау

№	ЖЖОКБҰ атауы	Жұмысқа орналасу деңгейі, %		
		2023 ж.	2024 ж.	2025 ж.
1.	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	98%	97%	100%
2.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	76%	85%	100%
3.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	81%	81%	94%
4.	Қарағанды индустриялық университеті	100%	93%	93%
5.	Торайғыров университеті	90%	100%	92%

6.	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	100%	91%	87%
7.	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	84%	84%	85%
8.	Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті	92%	100%	72%
*	Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	100%	-	-
*	Инновациялық Еуразия университеті	-	100%	-

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*
— - рейтингке қатыспаған

16-кестедегі салыстырмалы талдауға сәйкес бұл критерий бойынша өткен жылғы көрсеткіштермен салыстырғанда келесі оқу орындарының көрсеткіштері жақсарған: Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті, М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті және Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті. Ал көрсеткіштердің нашарлауы мынадай ЖЖОКБҰ-да байқалады: Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті, Торайғыров университеті, Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті.

4-диаграмма. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін салыстырмалы талдау

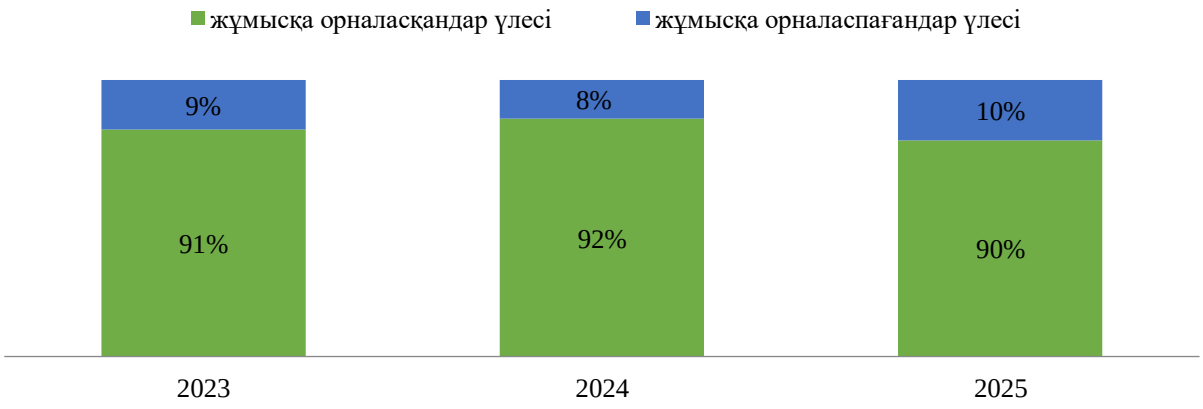

4-диаграмма еңбек нарығында ББ түлектеріне сұраныстың динамикасын көрсетеді. Алдыңғы рейтингтермен салыстырғанда осы критерий көрсеткіштері сәл нашарлады: 2023 жылы жұмысқа орналасудың орташа деңгейі - 91%, 2024 жылы - 92%, ал 2025 жылы - 90% құрады.

1.4.2 «Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы» критерийі

Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы түлектердің оқуды бітіргеннен кейін қаншалықты жылдам жұмыс таба алатынын көрсететін маңызды көрсеткіш.

Бұл көрсеткіш нақты білім беру бағдарламасы мен ЖЖОКБҰ дайындаған еңбек нарығындағы мамандардың сұраныс деңгейін көрсетеді.

Жұмыс іздеудің қысқа кезеңі түлектердің жоғары бәсекеге қабілеттілігін, оқу орнының жақсы беделін және білім беру бағдарламасының жұмыс берушілердің қажеттіліктеріне сәйкестігін көрсетеді. Жұмыс іздеудің ұзақ кезеңі түлектердің жеткіліксіз дайындығын, олардың дағдыларының еңбек нарығының талаптарына сәйкес келмеуін немесе белгілі бір салада жұмысқа орналасудың жалпы күрделілігін көрсетуі мүмкін.

Жұмыс іздеу ұзақтығын талдау білім беру ұйымдарына өз бағдарламаларының тиімділігін бағалауға және қажет болған жағдайда түлектердің жұмысқа орналасу нәтижелерін жақсарту үшін түзетулер енгізуге мүмкіндік береді.

17-кесте. «Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Жұмыс іздеу ұзақтығы (аймен)	Балл
1.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	1,17	**4,92**
2.	Торайғыров университеті	1,23	**4,90**
3.	Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті	1,57	**4,74**
4.	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	1,67	**4,70**
5.	Қарағанды индустриялық университеті	2,08	**4,51**
6.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	2,29	**4,41**
7.	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	2,62	**4,26**
8.	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	2,75	**4,20**
*	Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	*	*
*	Инновациялық Еуразия университеті	*	*

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

17-кестеде түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығының нәтижелері көрсетілген. Келесі ЖЖОКБҰ-да түлектер 2 айдан аз уақыт ішінде жұмысқа орналасқан: М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті, Торайғыров университеті, Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті, Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті.

5-диаграмма. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығын салыстырмалы талдау

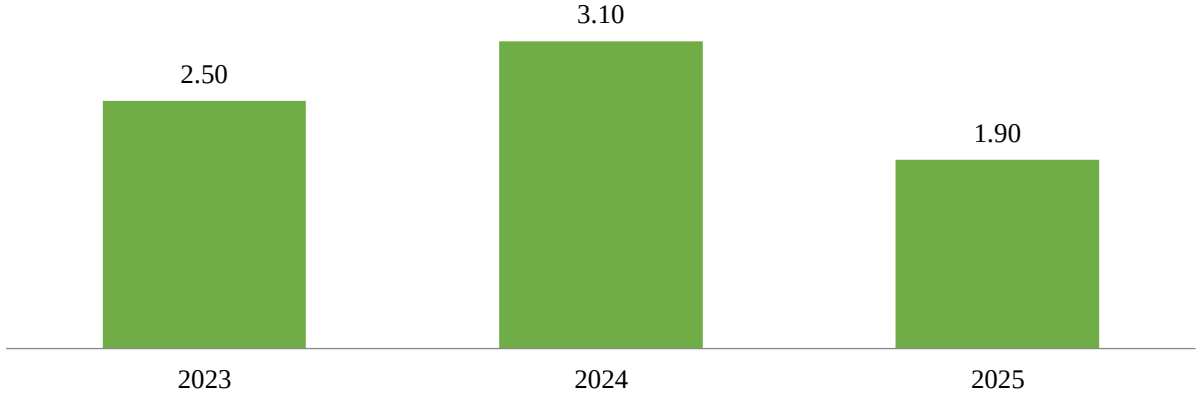

5-диаграмма еңбек нарығында «Металлургия» ББ бойынша түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығындағы өзгерістерді көрсетеді. Өткен жылдармен салыстырғанда осы критерийдің көрсеткіштері жақсарған. Бұл өзгерістер ББ түлектеріне сұраныс динамикасын көрсетеді. 2023 жылы жұмыс іздеудің орташа ұзақтығы 2,50 айды, 2024 жылы 3,10 айды, ал 2025 жылы 1,90 айды құрады.

1.4.3 «Түлектердің медианалық жалақысы» критерийі

Медианалық жалақы оқуды бітіргеннен кейінгі алғашқы жылы жұмысқа орналасқан түлектердің табыс деңгейін көрсетеді. Жоғары бастапқы жалақы көбінесе білім беру бағдарламасының сапасының және оны кәсіби ортаның мойындауының көрсеткіші.

Түлектердің медианалық жалақысы туралы мәліметтер оқу орнын таңдау кезінде талапкерлер үшін бағдар бола алады, өйткені олар осы бағдарламаның түлектерінің жұмысқа орналасу және лайықты жалақы алу үшін жақсы перспективалары бар екеніне сенімді бола алады. Сонымен қатар, медианалық жалақысы жоғары бағдарламалар жұмыс берушілердің де назарын аударады, бұл тез мансаптық өсу мен тұрақты жұмысқа орналасу мүмкіндігін арттырады.

Есепте соңғы үш жылдағы түлектердің медианалық жалақысының динамикасы қарастырылады, бұл еңбек нарығындағы трендтерді анықтауға және белгілі бір білім беру бағдарламаларының түлектерінің қаншалықты табысты екенін бағалауға мүмкіндік береді.

18-кесте. «Түлектердің медианалық жалақысы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Медианалық жалақы, теңге	Балл
1.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	513186	**5,00**
2.	Торайғыров университеті	331703	**3,54**
3.	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	349410	**3,37**
4.	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	351295	**3,36**
5.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	263080	**2,90**
6.	Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті	251081	**2,78**
7.	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	238118	**2,78**
8.	Қарағанды индустриялық университеті	185275	**2,39**
*	Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	*	*
*	Инновациялық Еуразия университеті	*	*

Дереккөз: ҚР ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

18-кестеде осы критерий бойынша талдау көрсетілген. Осы көрсеткіш бойынша көшбасшы: Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті.

2 Білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі

Білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі білім беру процесінің сапасын, түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін, сондай-ақ жоғары оқу орындары қызметінің жалпы көрсеткіштерін көрсететін барлық критерийлерді жан-жақты талдаудың нәтижесі болып табылады. Бұл бөлімде критерийлердің бірнеше тобы бойынша бағалау негізінде қалыптастырылған «Металлургия» ББ бойынша қорытынды рейтинг ұсынылған: білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері, түлектердің мансаптық перспективалары.

2025 жылғы рейтинг жоғарыда аталған блоктар бойынша топтастырылған 17 критерий негізінде құрылды. Әрбір критерийдің жалпы бағалау процесінде оның маңыздылығын көрсететін белгілі бір салмағы бар.

Қорытынды рейтингтің негізгі мақсаты – талапкерлерге, жұмыс берушілерге және басқа да мүдделі тараптарға ақпараттандырылған таңдау жасауға көмектесетін білім беру бағдарламаларына объективті баға беру. Сондай-ақ, рейтинг нәтижелері ЖЖОКБҰ үшін өздерінің білім беру бағдарламаларын жетілдіру және олардың ұлттық және халықаралық деңгейлердегі бәсекеге қабілеттілігін арттыру бағытында бағдар бола алады.

19-кесте. «Металлургия» ББ бойынша қорытынды рейтинг

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ атауы	Жалпы қорытынды	Рейтингтегі орны
1.	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	Металлургия	3,625	1/8
2.	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	Металлургия	3,294	2/8
3.	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	Металлургия	3,209	3/8
4.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	Металлургия	3,175	4/8
5.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	Металлургия	3,160	5/8
6.	Торайғыров университеті	Металлургия	2,864	6/8
7.	Қарағанды индустриялық университеті	Металлургия	2,585	7/8
8.	Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті	Металлургия	2,349	8/8
*	Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	Металлургия	1,024	*

*	Инновациялық Еуразия университеті	Металлургия	0,996	*

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты рейтингте орын алмады*

19-кестеде «Металлургия» ББ бойынша 2025 жылғы рейтингті талдау қорытындылары ұсынылған. Деректерге сәйкес, ТОП-3 құрамына Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті, Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті және Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті сияқты ЖЖОКБҰ кірді.

20-кесте. 2023-2025 жылдардағы «Металлургия» ББ бойынша рейтингтегі орындары

№	ЖЖОКБҰ атауы	Рейтингтегі орны		
		2023 ж.	2024 ж.	2025 ж.
1.	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	1 / 11	1 / 9	1/8
2.	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	2 / 11	4 / 9	2/8
3.	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	4 / 11	2 / 9	3/8
4.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	10 / 11	9 / 9	4/8
5.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	11 / 11	8 / 9	5/8
6.	Торайғыров университеті	8 / 11	3 / 9	6/8
7.	Қарағанды индустриялық университеті	5 / 11	5 / 9	7/8
8.	Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті	7 / 11	7 / 9	8/8
*	Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	3 / 11	-	-
*	Инновациялық Еуразия университеті	-	6 / 9	-

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты рейтингте орын алмады*
— - рейтингке қатыспаған

20-кестеде 2023-2025 жылдары «Металлургия» ББ бойынша рейтингке қатысқан оқу орындарының рейтингте алған орындары салыстырылды. 2023 жылы рейтинг көшбасшылары қатарында Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті және Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті болды. 2024 жылы көшбасшылар тізімі сәл өзгерді: Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті және Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті орын алды. 2025 жылы көшбасшылар қайта Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті және Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті болды. Үш жыл бойы Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті соңғы орынды иеленді.

2025 жылғы білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі Қазақстанның жоғары оқу орындары арасында «Металлургия» саласында мамандар даярлаудың әртүрлілігі мен сапасын көрсетеді. Талдау көрсеткендей, еңбек нарығының талаптары мен халықаралық стандарттарға

бейімделе отырып, өз бағдарламаларын белсенді түрде жетілдіретін білім беру мекемелері жетекші орындарға ие болды.

Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті және Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті сияқты университеттердің жоғары нәтижелері олардың бәсекеге қабілеттілігін және түлектерінің сұранысын растайды. Бұл оқу орындары түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі, орташа жалақы және білім беру бағдарламаларының сапасы сияқты бірқатар критерийлер бойынша жоғары нәтижелер көрсетті.

Рейтинг нәтижелері талапкерлер, жұмыс берушілер және жоғары оқу орындары үшін құнды бағдар болып табылады, әрбір білім беру бағдарламасының мықты жақтарын анықтауға көмектеседі. Болашақта білім беру стандарттарын жақсарту және халықаралық ынтымақтастықты арттыру жөніндегі жұмысты жалғастыру Қазақстанның білім беру жүйесін одан әрі дамыту үшін маңызды қадам болады.

Қорытынды

2025 жылғы ББ бойынша білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі Қазақстанның жоғары білім беру жүйесін жақсарту үшін елеулі жетістіктер мен салаларды анықтауға мүмкіндік берді. Рейтингте жетекші орындарды білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері, түлектердің мансаптық перспективалары сияқты критерийлер топтары бойынша жоғары нәтижелер көрсете алған университеттер иеленді.

Талдау көрсеткендей, рейтингтің жоғарғы қатарында тұрған ЖЖОКБҰ студенттерді теориялық біліммен ғана емес, сонымен қатар еңбек нарығында сұранысқа ие практикалық дағдылармен қамтамасыз ете отырып, өздерінің білім беру бағдарламаларын жетілдіру бойынша белсенді жұмыс істейді. Алдыңғы қатардағы жоғары оқу орындары жұмыс берушілермен өзара іс-қимылға және халықаралық сапа стандарттарын интеграциялауға ерекше назар аударатынын атап өту керек, себебі бұл олардың түлектерінің бәсекеге қабілеттілігін айтарлықтай арттырады.

Сонымен бірге, есеп назар аударуды қажет ететін кейбір кемшіліктерді анықтады. Мысалы, бірқатар ЖЖОКБҰ-да студенттердің академиялық ұтқырлығы мен ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары, шетелдік студенттер үлесі бойынша төмен көрсеткіштер байқалады, бұл осы бағыттарды одан әрі дамыту қажеттігін көрсетеді. Сондай-ақ, оқу орындарының бір студентке шаққандағы қаржылық шығындар көлемінде айтарлықтай айырмашылықтар байқалды.

Рейтинг нәтижелері барлық мүдделі тараптар үшін маңызды құрал. Талапкерлер мен олардың ата-аналары үшін рейтинг оқу орнын таңдау кезінде бағдар, жұмыс берушілер үшін – мамандарды даярлау сапасының индикаторы, ал жоғары оқу орындарының өздері үшін – өз бағдарламаларын жақсартуға және бәсекелестік ортадағы позицияларын нығайтуға ынталандыру ретінде қызмет етеді.

Қорытындыны келесідей жасауға болады: елеулі жетістіктерге қарамастан, Қазақстанның жоғары білім беру жүйесі жаңғыртуды және жаңа сын-тегеуріндерге бейімделуді жалғастыруда. Әр ЖЖОКБҰ білім беру бағдарламаларының жоғары деңгейін қолдап қана қоймай, еңбек нарығындағы өзгерістер мен қоғамның қажеттіліктерін ескере отырып, оларды үнемі жақсартуға ұмтылуы тиіс. 2025 жылғы қорытынды рейтинг жаһандық аренада қазақстандық білім берудің сапасы мен бәсекеге қабілеттілігін арттыруға ықпал ете отырып, осы мақсаттарға қол жеткізу жолындағы маңызды қадамдардың бірі. Білім беру бағдарламаларын жетілдіруді жалғастыру және түлектерді тез өзгеретін әлемде табысты кәсіби қызмет үшін қажетті білім мен дағдылармен қамтамасыз ету үшін жан-жақты жұмыс жасау өте маңызды.

Қосымша 1

«Металлургия» ББ бойынша рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ тізімі

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ атауы
1	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	6В07203 Металлургия
2	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	6В07201 Металлургия
3	Қ.Сәтпаев атындағы Екібастұз инженерлік-техникалық институты	6В07222 Металлургия
4	Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті	6В07206 Металлургия
5	Инновациялық Еуразия университеті	6В07201 Металлургия
6	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	6В07203 Металлургия және пайдалы қазбаларды байыту
7	Қарағанды индустриялық университеті	6В07205 Түсті металдар металлургиясы
8	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	6В07204 Металлургия
9	Торайғыров университеті	6В07241 Металлургия және қайта өңдеу
10	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	6В07220 Металлургия

6В113 Логистика пәндері бойынша мұғалімдерді даярлау бағыты В095 Көлік қызметтері білім беру бағдарламасы тобы «Логистика» білім беру бағдарламасы бойынша рейтингіні қалыптастыру есебі

Кіріспе

Қазақстанның жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру жүйесі экономиканың түрлі салалары үшін жоғары білікті мамандарды даярлауда шешуші рөлдердің бірін атқарады. Еңбек нарығының қарқынды дамуы мен халықаралық интеграция жағдайында білім беру сапасы ғана емес, сонымен қатар білім беру бағдарламаларының қазіргі заманғы сын-қатерлерге бейімделу қабілеті де маңызды. Білім беру мекемелері жұмысының тиімділігін бағалаудың маңызды құралы - мамандарды даярлау деңгейін, түлектердің бәсекеге қабілеттілігін және білім беру бағдарламаларының сапасын объективті бағалауға мүмкіндік беретін рейтингілер жасау.

Бұл есепте 2025 жылғы Қазақстанның жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарындағы (бұдан әрі – ЖЖОКБҰ) білім беру бағдарламаларын (бұдан әрі – ББ) талданады. Осы талдау шеңберінде түлектердің кәсіби құзыреттілігін дамытуға және олардың еңбек нарығындағы сұранысына әсер ететін негізгі көрсеткіштер бойынша ББ кешенді салыстырмалы шолу жүргізілді.

Білім беру бағдарламаларының рейтингін қалыптастыру үшін негіздеме:

1. Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі №319 «Білім туралы» Заңы.

2. «Қазақстан Республикасында жоғары білімді және ғылымды дамытудың 2023-2029 жылдарға арналған тұжырымдамасын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2023 жылғы 28 наурыздағы №248 қаулысы.

3. «Еңбек нарығының қажеттіліктерін ескере отырып, жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білімі бар кадрларды даярлауға жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарының дайындық бөлімшелеріне мемлекеттік білім беру тапсырысын орналастыру қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2016 жылғы 29 қаңтардағы №122 бұйрығы.

4. «Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру бөлігінде тәуекел дәрежесін бағалау өлшемшарттарын және білім беру жүйесіне тексеру парақтарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрінің 2022 жылғы 1 желтоқсандағы №166 және Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрінің 2022 жылғы 2 желтоқсандағы №116 бірлескен бұйрығы.

Бұл есептің мақсаты – білім беру бағдарламаларына жан-жақты талдау жүргізу және осы талдау негізінде қорытынды рейтинг жасау. Рейтинг жасау барысында білім беру процесінің барлық маңызды компоненттерін қамтитын әртүрлі критерийлер тобы ескерілді. Олардың ішінде: білім беру

бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері және түлектердің мансаптық перспективалары. Бұл блоктардың әрқайсысы жалпы рейтингте белгілі бір салмаққа ие, бұл бағалауды мүмкіндігінше объективті және жан-жақты етуге мүмкіндік береді.

Бұл есептің негізгі міндеті – білім беру бағдарламаларының жағдайы туралы нақты және құрылымдық түсінік беру. «Логистика» ББ бойынша 2025 жылғы рейтингке 17 ЖЖОКБҰ қатысты (1-қосымша).

1 Жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарының білім беру бағдарламаларының деректерін талдау

1.1 «Білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.1.1 «Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен әзірлеу және келісу» критерийі

ББ мазмұнын болашақ мамандардың кәсіби құзыреттілігі мен бәсекеге қабілеттілігінің тиімділігін арттыру үшін әлеуетті немесе негізгі жұмыс берушілермен келісу қажет. Жұмыс берушілер білім беру бағдарламаларын әзірлеу кезінде ұсыныстар, пәндердің мазмұнына өзгерістер енгізе алады, сондай-ақ зерттелетін тақырыптар мен материалдардың өзектілігі бойынша ұсыныстар мен ескертулер бере алады. Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен келісу түлектердің табысты жұмысқа орналасуына ықпал ететін негізгі факторлардың бірі болып табылады.

ЖЖОКБҰ бұл критерий бойынша 2024-2025 оқу жылына арналған ББ бойынша құжаттардың мынадай тізбесін ұсыну қажет: модульдік білім беру бағдарламасы (МББ), элективті пәндер каталогы (ЭПК), жұмыс берушіден хат, келісу хаттамасы, жұмыс берушінің рецензиясы, ұсынымдық хат, анықтама-негіздеме, ББ сараптамасы.

Осы критерийді есептеу кезінде ББ келісуге қатысатын жұмыс берушілердің санына басты назар аударылды. Бір мамандықтағы жұмыс берушілер әр түрлі болуы мүмкін, сәйкесінше, жұмыс берушілер саны неғұрлым көп болса, жұмыс ерекшеліктерін ұсыну туралы көзқарастар мен пікірлер соғұрлым көп болады.

1-кесте. «Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен әзірлеу және келісу» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ келісілген жұмыс берушілер саны	Балл
1.	Алматы менеджмент университеті	8	**5**
2.	М. Тынышбаев атындағы ALT Университет	6	**4**
3.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	6	**4**
4.	«Тұран» университеті	5	**3,5**
5.	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	4	**3**
6.	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	3	**2,5**
7.	Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті	3	**2,5**
8.	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	3	**2,5**
9.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	3	**2,5**
10.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	3	**2,5**
11.	Қазақстан-Неміс университеті	2	**2**
12.	Азаматтық авиация академиясы	2	**2**

13.	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	2	**2**
14.	М.Дулатов атындағы Қостанай инженерлік-экономикалық университеті	2	**2**
15.	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	1	**1,5**
16.	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті	1	**1,5**
17.	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	0	**0**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

1-кестеде осы критерий бойынша нәтижелер берілген: Алматы менеджмент университеті, М. Тынышбаев атындағы ALT Университет, М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті жетекші орынға ие болды, өйткені олардың білім беру бағдарламалары жұмыс берушілердің ең көп санымен келісілген.

1.1.2 «Профессор-оқытушылар құрамының практикалық жұмыс тәжірибесі» критерийі

Профессор-оқытушылар құрамының (ПОҚ) практикалық жұмыс тәжірибесі білім беру үдерісі сапасының маңызды құрамдас бөлігі. Тиісті кәсіби салада нақты тәжірибесі бар оқытушылар студенттерге пән туралы тереңірек және қолданбалы түсінік бере алады. Олар оқу процесіне практикадан, қолданылатын әдістер мен технологиялардан өзекті мысалдар келтіре алады, бұл студенттерді кәсіби қызметке неғұрлым тиімді дайындауға ықпал етеді.

Сонымен қатар, оқытушылардың практикалық тәжірибесі оларға саланың қазіргі тенденцияларын жақсырақ бағдарлауға және оқу бағдарламаларын еңбек нарығының өзгеретін талаптарына бейімдеуге мүмкіндік береді, осылайша түлектердің жоғары бәсекеге қабілеттілігін қамтамасыз етеді.

ББ бойынша осы көрсеткішті анықтау үшін мынадай құжаттар талап етілді: ЖЖОКБҰ кадрлар бөлімінен оқытушылардың жұмыс өтілі туралы бекітілген анықтама.

2025 жылғы рейтинг әдістемесіне сәйкес 2010 жылғы 1 қаңтар мен 2025 жылғы 1 мамыр аралығында практикалық тәжірибесі бар оқытушылар есепке алынады.

2-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының практикалық жұмыс тәжірибесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Практикалық жұмыс өтілі бар оқытушылар саны (айлар)		Балл
		саны	өтілі	
1.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	10	370	**3,01**
2.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	1	180	**2,54**
3.	М.Дулатов атындағы Қостанай инженерлік-экономикалық университеті	87	1052	**2,40**
4.	М. Тынышбаев атындағы ALT Университет	1	162	**2,26**
5.	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	4	593	**2,08**
6.	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	3	363	**1,76**
7.	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	3	346	**1,67**
8.	Қазақстан-Неміс университеті	4	444	**1,65**
9.	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	3	267	**1,40**
10.	Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті	7	608	**1,27**
11.	«Тұран» университеті	14	1032	**1,19**
12.	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	8	424	**0,91**
13.	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті	4	242	**0,86**
14.	Азаматтық авиация академиясы	2	118	**0,86**
15.	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	2	96	**0,70**
16.	Алматы менеджмент университеті	4	163	**0,63**
17.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	0	0	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

2-кестеден көріп отырғанымыздай, рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ-ның көпшілігінде ЖЖОКБҰ құрылымынан тыс жұмыс тәжірибесі бар оқытушылар бар. Бұл критерийдің көшбасшылары: Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті, М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті, М.Дулатов атындағы Қостанай инженерлік-экономикалық университеті.

1.1.3 «Профессор-оқытушылар құрамының жетістіктері» критерийі

«Профессорлық-оқытушылық құрамның жетістіктері» критерийі білім беру бағдарламаларының сапасын бағалауда маңызды рөл атқарады, өйткені ол білім беру процесіне қатысатын мұғалімдердің кәсібилігі мен құзыреттілігінің деңгейін көрсетеді. Рейтинг әдіснамасына сәйкес, бұл критерий соңғы жылдардағы профессорлық-оқытушылық құрамның жетістіктерін жан-жақты бағалауға мүмкіндік беретін бірнеше ішкі критерийлерді қамтиды.

Атап айтқанда, 2015-2025 жылдар аралығында «Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы» атағына ие болған оқытушылар есепке алынады, бұл олардың педагогикалық еңбегін ЖЖОКБҰ деңгейінде мойындағанын көрсетеді. Сол кезеңде «Үздік ғылыми қызметкер» атағын алған ПОҚ да ескеріледі, бұл олардың ғылыми зерттеулерге және академиялық қоғамдастықтың дамуына қосқан үлесін көрсетеді.

3-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының жетістіктері» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	«Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы» атанған ПОҚ саны	«Үздік ғылыми қызметкер» сыйлығының иегерлері	Балл
1.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	5	0	**2,50**
2.	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	5	0	**2,50**
3.	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	5	0	**2,50**
4.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	0	1	**2,50**
5.	М. Тынышбаев атындағы ALT Университет	3	0	**1,50**
6.	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	3	0	**1,50**
7.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	2	0	**1,00**
8.	«Тұран» университеті	2	0	**1,00**
9.	Азаматтық авиация академиясы	1	0	**0,50**
10.	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	1	0	**0,50**
11.	Алматы менеджмент университеті	1	0	**0,50**
12.	М.Дулатов атындағы Қостанай инженерлік-экономикалық университеті	0	0	**0,00**

13.	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	0	0	**0,00**
14.	Қазақстан-Неміс университеті	0	0	**0,00**
15.	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	0	0	**0,00**
16.	Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті	0	0	**0,00**
17.	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті	0	0	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

3-кестеден көріп отырғанымыздай, осы критерий бойынша Семей қаласының Шәкәрім атындағы университетіде, Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінде, Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университетінде және Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университетінде баллдары бар.

1.1.4 «Білім беру бағдарламаларын аккредиттеу» критерийі

Білім беру және кәсіптік ұйымдардың бағдарламаны аккредиттеуі бағдарламаның жоғары сапа стандарттарына сәйкестігінің көрсеткіші және оны ұлттық және халықаралық деңгейде тану және мойындау ретінде қарастырылады.

Дәл осы себепті ББ-ның мамандандырылған аккредиттеуден өткені туралы сертификаты сұралды. Бұл критерий бойынша балл білім беру бағдарламасы аккредиттеуден өткен мекеме мен аккредиттеуден өткені туралы сертификаттың жарамдылық ұзақтығына байланысты есептелді.

Ұсынылған мәліметтерге сәйкес, «Логистика» ББ бойынша рейтингке қатысатын 15 ЖЖОКБҰ-ның барлық 15-і мамандандырылған аккредиттеуден өткен.

4-кесте. «Білім беру бағдарламаларын аккредиттеу» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Аккредитациялық орган атауы	Балл
1.	«Тұран» университеті	IAAR, ACQUIN	**5,00**
2.	Қазақстан-Неміс университеті	ACQUIN	**3,31**
3.	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	ACQUIN	**2,49**
4.	Алматы менеджмент университеті	IAAR	**1,48**
5.	М. Тынышбаев атындағы ALT Университет	IAAR	**1,48**
6.	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	IQAA	**1,48**
7.	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	CAAAE	**1,48**
8.	Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті	IQAA	**1,48**

9.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	IQAA	**1,48**
10.	Азаматтық авиация академиясы	IAAR	**1,48**
11.	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	CAAAE	**1,48**
12.	М.Дулатов атындағы Қостанай инженерлік-экономикалық университеті	IAAR	**1,48**
13.	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	ARQA	**1,48**
14.	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті	CAAAE	**1,48**
15.	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	IQAA	**1,48**
16.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	-	**0,00**
17.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	-	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

4-кестеге сәйкес, осы критерий бойынша келесі ЖЖОКБҰ алдыңғы қатардан көрінді: «Тұран» университеті, Қазақстан-Неміс университеті, Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті.

1-диаграмма. Аккредиттеу органдары бөлінісіндегі аккредиттелген білім беру бағдарламалары

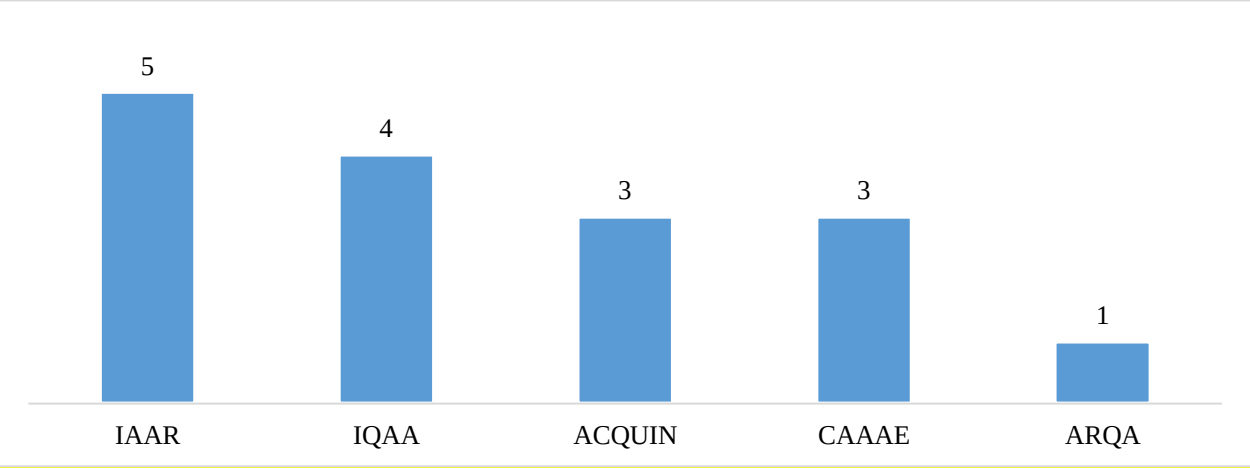

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

1-диаграммадан көріп отырғанымыздай, 15 ББ-ның 5-і IAAR – Аккредиттеу және рейтингтің тәуелсіз агенттігінде аккредиттеуден өткен.

1.1.5 «Білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау» критерийі

Тиісті салалардан сарапшыларды тарту арқылы білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау білім беру сапасын қамтамасыз етудің маңызды құралы болып табылады. Кәсіби саласында терең білімі мен тәжірибесі бар сарапшылар оқу бағдарламаларының еңбек нарығының заманауи талаптары мен кәсіби стандарттарға қаншалықты сәйкес келетінін

объективті бағалай алады. Олар мазмұндағы олқылықтарды анықтап, оқу жоспарларын жаңартуды және жаңа пәндерді немесе оқыту әдістерін енгізуді ұсына алады. Мұндай сараптамалық бағалау білім беру мекемелеріне бағдарламаларды өзгермелі жағдайларға бейімдеуге, мамандарды даярлауды жақсартуға және соның салдарынан түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін арттыруға көмектеседі. Сарапшыларды тарту сонымен қатар білім беру жүйесі мен индустрия арасындағы байланысты нығайтады, бұл жұмыс берушілердің қажеттіліктерін жақсы түсінуге және білім беру бағдарламаларының практикалық маңыздылығын арттыруға ықпал етеді.

Сарапшылардың ББ бағалауы мынадай критерийлер бойынша жүргізіледі:

1) ББ-ның тәжірибеге бағдарлануы – ББ-ның білім мен дағдыларды практикалық қолдануға қаншалықты бағытталғанын бағалау;

2) Пәндердің берілген оқу нәтижелеріне логикалық өзара байланысы және сәйкестігі – бағдарлама ішіндегі пәндер бір-бірімен және оқытудың соңғы нәтижелерімен қалай байланысты екенін талдау;

3) Пәндерді оқыту кезегінің мәнділігі/қисындылығы – бағдарламаның логикалық құрылымын, пәндердің қаншалықты материалды жақсы игеруге ықпал ететін ретпен ұйымдастырылғандығын бағалау;

4) ББ мазмұнының кәсіптік стандарттарға және/немесе еңбек нарығының талаптарына сәйкестігі – ББ-ның осы саладағы қолданыстағы кәсіби стандарттарға (олар бар болған жағдайда) және (немесе) қазіргі еңбек нарығының талаптарына қаншалықты сәйкес келетіндігін бағалау;

5) Элективті пәндер каталогы (ЭПК) және оның мәні – ББ икемділігі мен бейімділігін бағалау: элективті курстардың кеңдігі мен әртүрлілігі, сәйкес бағыттар мен мамандықтарды таңдау мүмкіндігі, студенттердің қажеттіліктері мен еңбек нарығының талаптарына сәйкестігі, тәжірибеге бағытталған және инновациялық курстардың болуын бағалау.

ББ мазмұнын бағалау жүйесі келесі диапазондар бойынша бөлінеді:

- Өте жақсы – 9-10 балл арасы;
- Жақсы – 6-8 балл арасы;
- Қанағаттанарлық – 4-5 балл арасы;
- Қанағаттанарлықсыз – 0-3 балл арасы.

5-кесте. «Білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Сарапшының орташа бағасы	Балл
1.	Қазақстан-Неміс университеті	9,92	**4,96**
2.	Алматы менеджмент университеті	9,75	**4,88**
3.	М. Тынышбаев атындағы ALT Университет	9,67	**4,84**
4.	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	9,58	**4,79**
5.	Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті	9,58	**4,79**
6.	Азаматтық авиация академиясы	9,58	**4,79**
7.	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	9,58	**4,79**
8.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	9,58	**4,79**
9.	«Тұран» университеті	9,5	**4,75**
10.	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	9,5	**4,75**
11.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	9,5	**4,75**
12.	М.Дулатов атындағы Қостанай инженерлік-экономикалық университеті	9,5	**4,75**
13.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	9,5	**4,75**
14.	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	9,42	**4,71**
15.	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	9,42	**4,71**
16.	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	9,42	**4,71**
17.	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті	9,42	**4,71**

Дереккөз: «Атамекен» ҰКП мәліметтері

5-кестеде ББ мазмұнын сараптамалық бағалаудың қорытындысы ұсынылған, оған сәйкес жетекші орындарды мынадай ЖЖОКБҰ иеленді: Қазақстан-Неміс университеті, Алматы менеджмент университеті, М. Тынышбаев атындағы ALT Университеті.

1.2 «Білім беру бағдарламасының жетістіктері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.2.1 «Академиялық ұтқырлық» критерийі

ЖЖОКБҰ студенттерінің белгілі бір уақыт кезеңіне елден тыс басқа білім беру немесе ғылыми мекемеге ауысуы студенттің жеке дамуы үшін маңызды және оған мәдени байуға мүмкіндік береді, сондай-ақ ғылыми зерттеулердің тиімділігін, түлектердің отандық және халықаралық еңбек нарықтарындағы бәсекеге қабілеттілігін арттырады, жетекші шетелдік жоғары оқу орындарының тәжірибесін зерделеу және игеру есебінен кәсіби құзыреттіліктерін жетілдіреді және т. б.

ЖЖОКБҰ да академиялық ұтқырлық бағдарламасын іске асыруды талдау мақсатында оқу орындарынан мынадай құжаттар талап етілді:

- академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде студенттерді шетелдік оқу орындарына жіберу туралы ректор бұйрығының көшірмесі;
- академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде шетелдік оқу орындарының студенттерін қабылдау туралы ректор бұйрығының көшірмесі.

ЖЖОКБҰ академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде ұсынылған құжаттарды «Атамекен» ҰКП менеджерлері талдап, келесі қорытындылар жасады:

6-кесте. «Академиялық ұтқырлық» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ контингенті	Академиялық ұтқырлық бағдарламаларын қолданған білім алушылар саны	Балл
1.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	12	8	**5,00**
2.	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	113	43	**2,85**
3.	Қазақстан-Неміс университеті	115	15	**0,98**
4.	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	211	5	**0,18**
5.	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	141	3	**0,16**
6.	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті	495	3	**0,05**
7.	Алматы менеджмент университеті	198	1	**0,04**
8.	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	477	2	**0,03**
9.	Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті	311	1	**0,02**

10.	М. Тынышбаев атындағы ALT Университет	350	1	**0,02**
11.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	21	0	**0,00**
12.	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	134	0	**0,00**
13.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	78	0	**0,00**
14.	«Тұран» университеті	247	0	**0,00**
15.	Азаматтық авиация академиясы	150	0	**0,00**
16.	М.Дулатов атындағы Қостанай инженерлік-экономикалық университеті	117	0	**0,00**
17.	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	54	0	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

6-кестеде көрсетілген мәліметтерге сәйкес, келесі ЖЖОКБҰ жоғары көрсеткіштерді көрсетті: Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті және Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті.

1.2.2 «Білім алушылардың ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары» критерийі

Қазіргі уақытта нарықтағы технологиялық даму ЖЖОКБҰ-да тиімді ғылыми-зерттеу процесін ұйымдастыруды талап етеді, тек жаңа білімді дамытуды ғана емес, сонымен қатар нарықта коммерциялық тұрғыдан дамыған, сұранысқа ие бизнес-идеяларды өндіруді талап етеді.

Студенттік бизнес-инкубаторлар мен зертханалар жастар ортасында кәсіпкерлік қызметтің оң бейнесін қалыптастырады, жастар арасында креативті және инновациялық әлеуетті іске асырады, сондай-ақ кәсіпкерлікке және инновациялық қызметке бағдарланған ұйымдар мен жастар қауымдастықтарын қолдайды, жастар кәсіпкерлігін ақпараттық, білім беру, қаржылық және мүліктік қолдаудың бірыңғай жүйесін құрады және қамтамасыз етеді. Бұдан басқа, жастарды кәсіпкерлік қызметке білім беру, әдістемелік және ақпараттық даярлауды көрсетеді, жастар құрған шағын және орта кәсіпкерлік субъектілерінің санын арттырады, жоғары білім, бизнес және өндірістік сала арасындағы өзара іс-қимыл мен әлеуметтік әріптестік үшін жағдайлар жасайды.

Сондықтан «Атамекен» ҰКП зерттеу бағытындағы пункттердің бірі ЖЖОКБҰ студенттерінің шығармашылық жетістіктерін дәріптеу және енгізу болып табылады.

Студенттердің ғылыми зерттеулерін талдау мақсатында оқу орындарынан электрондық форматта растайтын құжат (патент және авторлық құқық туралы куәлік) талап етілді:

Ұсынылған құжаттар негізінде келесі мәліметтер алынды:

7-кесте. «Білім алушылардың ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Ғылыми жобалардың атауы	Балл
1	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	Шымкент станциясының теміржол торабы мысалында логистикалық қағидаларды пайдалана отырып жүк тасымалдарын оңтайландыру. «ҚТЖ–Жүк тасымалы» ЖШС «ГП Шымкент бөлімшесі» филиалы Шымкент станциясының қоймаларында жүктерді сақтаудың логистикалық үрдісін жетілдіру бойынша іс-шаралар кешенін жасау. «ҚТЖ –Жүк тасымалы» ЖШС «ГП Шымкент бөлімшесі» филиалының терминалдық жүйелерін логистика қағидаларының негізінде жетілдіру	**5,00**
2	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	Экономико-математическая модель оптимизации времени начала складирования деталей. ЭЕМ-ге арналған бағдарлама	**1,84**
3	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	Пластинчатый конвейер	**0,97**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

7-кестеде көрсетілген ЖЖОКБҰ-да түлектердің ғылыми жобаларының бар екендігі расталған: М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті, Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті, Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті.

1.2.3 «Магистратурада/резидентурада оқуды жалғастырған түлектердің үлесі» критерийі

Қазақстанда Еуропалық жоғары білім беру аймағына (European Higher Education Area (EHEA)) кіре отырып, кадрларды даярлаудың үш деңгейлі моделін: бакалавриат, магистратура және PhD докторантураны енгізуді қамтитын жоғары білім беру жүйесін айтарлықтай қайта құрылымдау жүргізілді. Бакалавриат аяқталғаннан кейін түлектердің одан әрі дамуы үшін әртүрлі мүмкіндіктері бар, мысалы, мамандық бойынша жұмыс іздеу, екінші жоғары білім алу немесе магистратураға түсу.

Магистратура біліктілікті арттыруда және таңдаған мамандығы бойынша білімді тереңдетуде шешуші рөл атқарады, бұл оны кәсіби қалыптасудың маңызды кезеңіне айналдырады. Жыл сайын магистрлік бағдарламалар барған сайын танымал бола бастады, ал магистрлер еңбек нарығында сұранысқа ие бола бастады, бұл қазіргі заманғы экономика жағдайында білім берудің осы деңгейінің өзектілігін көрсетеді.

Бұл критерий бойынша жиналған деректер 8-кестедегідей болды.

8-кесте. «Магистратурада/резидентурада оқуды жалғастырған түлектердің үлесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Магистранттар үлесі			Балл
		Түлектер саны	Түлектер арасында магистратурада оқуды жалғастырғандар саны	үлес %	
1.	Қазақстан-Неміс университеті	28	7	25,0%	5,00
2.	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	54	12	22,2%	4,44
3.	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	32	7	21,9%	4,38
4.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	6	1	16,7%	3,33
5.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	20	3	15,0%	3,00
6.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	16	2	12,5%	2,50
7.	Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті	64	7	10,9%	2,19
8.	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	20	2	10,0%	2,00
9.	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	32	3	9,4%	1,88
10.	«Тұран» университеті	18	1	5,6%	1,11
11.	М. Тынышбаев атындағы ALT Университет	81	3	3,7%	0,74
12.	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті	44	0	0,0%	0,00
13.	Алматы менеджмент университеті	85	0	0,0%	0,00
14.	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	86	0	0,0%	0,00
15.	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	31	0	0,0%	0,00
16.	Азаматтық авиация академиясы	29	0	0,0%	0,00
17.	М.Дулатов атындағы Қостанай инженерлік-экономикалық университеті	16	0	0,0%	0,00

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

8-кестеде осы критерий бойынша 2024 жылғы түлектерді талдау қорытындыларын көруге болады, түлектердің жалпы саны 662 болса, оның ішінде 48 түлек әрі қарай магистратурада оқуын жалғастырған, бұл 7,3% құрайды. Кестеге сәйкес магистратураға түскен түлектердің ең көп үлесі келесі оқу орындарына тиесілі: Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық

университеті, Қазақстан-Неміс университеті, Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті және Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті.

1.2.4 «Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы» критерийі

Ұлттық бірыңғай тестілеу (ҰБТ) – жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарына түсу үшін іріктеу емтихандарының нысандарының бірі.

Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы – жоғары ҰБТ нәтижелерін көрсеткен талапкерлердің көбінесе қай ЖЖОКБҰ таңдайтынын анықтайтын көрсеткіш. Бұл көрсеткіш ЖЖОКБҰ деңгейін және талапкерлер арасында оның сұранысын анықтауға мүмкіндік береді.

9-кесте. «Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Талапкерлердің орташа ҰБТ балы	Балл
1.	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	108,85	**3,89**
2.	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	96,14	**3,43**
3.	Алматы менеджмент университеті	91,10	**3,25**
4.	М. Тынышбаев атындағы ALT Университет	90,50	**3,23**
5.	Қазақстан-Неміс университеті	86,90	**3,10**
6.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	78,29	**2,80**
7.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	77,00	**2,75**
8.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	75,86	**2,71**
9.	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	75,50	**2,70**
10.	Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті	73,47	**2,62**
11.	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	72,81	**2,60**
12.	«Тұран» университеті	70,00	**2,50**
13.	Азаматтық авиация академиясы	69,44	**2,48**
14.	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті	68,13	**2,43**
15.	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	67,58	**2,41**
16.	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	52,23	**1,87**
17.	М.Дулатов атындағы Қостанай инженерлік-экономикалық университеті	46,65	**1,67**

Дереккөз: «Ұлттық тестілеу орталығы» РМК

9-кестеде көрсетілгендей, ББ бойынша 2024-2025 оқу жылында жоғары оқу орнына оқуға түскен талапкерлердің орташа балы 76,5 балды құраған. Салыстырмалы түрде жоғары балл жинаған талапкерлер келесі ЖЖОКБҰ-ны

таңдаған: Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті, Алматы менеджмент университеті және М. Тынышбаев атындағы ALT Университеті.

1.2.5 «Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі

Шетелдік студенттер өз елдерінде қазақ тілі мен мәдени дәстүрлерінің таралуына ықпал ете отырып, Қазақстандағы заманауи білім беру жүйесінің маңызды бөлігі болып табылады. Олардың еліміздің жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарында оқуы біздің университеттерге деген халықаралық сұраныс деігейін көрсетеді және олардың рейтингінің жоғарылауына тікелей әсер етеді.

«Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі білім беру бағдарламаларының студенттерді шетелден тарту қабілетін көрсетеді. Бұл шетелдік студенттер үшін білім беру бағдарламалары мен жоғары оқу орындарының нақты тартымдылығын объективті бағалауға мүмкіндік береді.

Осы критерийді растау үшін ЖЖОКБҰ келесі құжаттарды ұсыну қажет:

- шетелдік студенттерді қабылдау туралы бұйрықтар;
- шетелдік студенттердің төлқұжаттарының көшірмелері.

10-кесте. «Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Шетелдік студенттер үлесі			Балл
		ББ контингенті	Шетелдік студенттер саны	үлес, %	
1.	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	54	23	42,6%	**5,00**
2.	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	113	17	15,0%	**1,77**
3.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	78	7	9,0%	**1,05**
4.	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	141	7	5,0%	**0,58**
5.	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	211	8	3,8%	**0,45**
6.	Қазақстан-Неміс университеті	115	4	3,5%	**0,41**
7.	Азаматтық авиация академиясы	150	5	3,3%	**0,39**
8.	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	134	4	3,0%	**0,35**
9.	«Тұран» университеті	247	7	2,8%	**0,33**
10.	Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті	311	6	1,9%	**0,23**
11.	Алматы менеджмент университеті	198	3	1,5%	**0,18**

12.	М. Тынышбаев атындағы ALT Университет	350	5	1,4%	**0,17**
13.	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	477	5	1,0%	**0,12**
14.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	21	0	0,0%	**0,00**
15.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	12	0	0,0%	**0,00**
16.	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті	495	0	0,0%	**0,00**
17.	М.Дулатов атындағы Қостанай инженерлік-экономикалық университеті	117	0	0,0%	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

10-кестеде шетелдік студенттердің «Логистика» ББ жалпы контингентіне қатынасын көруге болады, бұл 5,5% құрайды. Шетелдік студенттердің контингентке шаққандағы ең көп үлесі келесі оқу орынында анықталды: Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті.

1.3 «ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.3.1 «ЖЖОКБҰ студенттері мен оқытушыларының арақатынасы» критерийі

Студенттер мен оқытушылардың арақатынасы ЖЖОКБҰ ұсынатын білім сапасына әсер ететін негізгі көрсеткіштердің бірі. Бұл критерий оқытуға жеке көзқарас деңгейін және әр студентке оқытушы тарапынан жеткілікті көңіл бөлінетін қолайлы білім беру ортасын құру мүмкіндігін көрсетеді.

Студенттердің оқытушыларға қатынасының төмендігі оқытушылар құрамы жеке кеңес беруге, жұмыстарды тексеруге, ғылыми зерттеулерді басқаруға және практикалық дайындыққа көбірек уақыт бөле отырып, оқушылармен тиімдірек әрекеттесе алуына көбірек мүмкіндік береді. Бұл әсіресе тәжірибеге бағытталған оқытудың жоғары дәрежесін және тереңдетілген зерттеулерді қажет ететін бағдарламалар үшін өте маңызды.

Ал бір ПОҚ шаққанда білім алушылар санының тым көп болуы оқытушыларға шамадан тыс жүктемелер артылатындығын көрсетуі мүмкін, бұл білім беру процесінің сапасын төмендетуі және студенттердің оқуға қызығушылығына теріс әсер етуі мүмкін. Қазіргі білім беру стандарттары мен еңбек нарығының талаптары жағдайында студенттер мен оқытушылар саны арасындағы оңтайлы тепе-теңдікті сақтау ЖЖОКБҰ бәсекеге қабілеттілігінің маңызды факторына айналады.

Осылайша, осы критерийді талдау оқу орнының оқу жүктемесін ақылға қонымды бөлуді қолдай отырып және оқыту сапасын қамтамасыз ете отырып, білім беру қызметтерінің жоғары деңгейін қаншалықты қамтамасыз ете алатынын бағалауға мүмкіндік береді.

Біздің тарапымыздан ЖЖОКБҰ-да ПОҚ сапасы бойынша берілген мәліметтерді тексеру кезінде мынадай нормативтік құқықтық актілердің іске асырылуы да ескеріледі: Сот төрелігі академиясын, әскери, арнаулы оқу орындарын, мәдениет саласындағы білім беру ұйымдарын қоспағанда, жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдары профессор-оқытушылар құрамының жалпы санын есептеу үшін білім алушылар санының оқытушыларға орташа арақатынасын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 606 бұйрығы (Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2018 жылғы 1 қарашада № 17670 болып тіркелген).

11-кесте. «ЖЖОКБҰ студенттері мен оқытушыларының арақатынасы» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ штаттық ПОҚ саны	ЖЖОКБҰ контингенті	Бір ПОҚ-қа шаққандағы білім алушылар саны	Балл
1.	Қазақстан-Неміс университеті	72	713	9,90	**5,00**
2.	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	2175	28441	13,08	**3,79**
3.	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті	929	12917	13,90	**3,56**
4.	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	626	9112	14,56	**3,40**
5.	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	307	4570	14,89	**3,33**
6.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	885	13916	15,72	**3,15**
7.	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	436	7147	16,39	**3,02**
8.	М.Дулатов атындағы Қостанай инженерлік-экономикалық университеті	116	1944	16,76	**2,95**
9.	«Тұран» университеті	374	6356	16,99	**2,91**
10.	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	1370	25914	18,92	**2,62**
11.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	1163	22327	19,20	**2,58**
12.	Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті	214	4214	19,69	**2,51**
13.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	311	6524	20,98	**2,36**
14.	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	209	5106	24,43	**2,03**
15.	Азаматтық авиация академиясы	94	2468	26,26	**1,89**
16.	Алматы менеджмент университеті	151	4629	30,66	**1,62**
17.	М. Тынышбаев атындағы ALT Университет	204	7478	36,66	**1,35**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

11-кестеде оқытушылардың ЖЖОКБҰ-ның жалпы контингентіне қатынасын көруге болады. Осы критерий бойынша үздік көрсеткіш Қазақстан-Неміс университетінде тіркелді, ол университетте бір оқытушыға орташа есеппен 9,9 білім алушы келеді.

1.3.2 «Дәрежелі оқытушылардың үлесі» критерийі

Дәрежелі оқытушылардың үлесі профессор-оқытушылар құрамының академиялық біліктілігі мен кәсібилігінің маңызды көрсеткіші. Ғылыми дәрежесі (ғылыми дәрежесі және (немесе) философия докторы PhD/бейіні бойынша доктор (академиялық) дәрежесі және (немесе) ғылыми атағы және «өнер» кадрларын даярлау үшін «ҚР Еңбек сіңірген жаттықтырушысы» спорттық атағы) бар оқытушылар ЖЖОКБҰ-да білім мен ғылыми қызметтің жоғары деңгейін қамтамасыз етуде маңызды рөл атқарады.

Оқу орнында дәрежелі оқытушылардың едәуір санының болуы оның іргелі және қолданбалы ғылыми зерттеулер жүргізу, ғылыми әзірлемелердің нәтижелерін білім беру процесіне кіріктіру, сондай-ақ халықаралық ғылыми жобаларға қатысу мүмкіндігі туралы куәландырады. Бұл тез өзгеретін кәсіби орта жағдайында жұмысқа дайын жоғары білікті мамандарды қалыптастыру үшін қолайлы жағдай жасайды.

Сонымен қатар, дәрежелі оқытушылар педагогикалық құзыреттіліктің жоғары деңгейіне ие, бұл оларға білімді тиімді жеткізуге, студенттерде сыни ойлау мен аналитикалық дағдыларды дамытуға мүмкіндік береді. Мұндай оқытушылардың жоғары үлесі оқу орнының академиялық стандарттарға бейілділігін және білім беру бағдарламаларының сапасын үздіксіз жетілдіруге ұмтылысын көрсетеді.

Бұл критерий ЖЖОКБҰ білім беру бағдарламаларының академиялық және кәсіптік даярлықтың қазіргі заманғы талаптарына қаншалықты сәйкес келетіндігі туралы қорытынды жасауға мүмкіндік береді, сондай-ақ оның ғылыми және білім беру орталығы ретіндегі беделін нығайтуға ықпал етеді.

12-кесте. «Дәрежелі оқытушылардың үлесі» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ штаттық ПОҚ саны	Штаттық дәрежелі ПОҚ саны	Үлес, (%)	Бал л
1.	Азаматтық авиация академиясы	94	26,26	27,9%	**5,00**
2.	Алматы менеджмент университеті	151	30,66	20,3%	**3,63**
3.	М. Тынышбаев атындағы ALT Университет	204	36,00	17,6%	**3,16**
4.	М.Дулатов атындағы Қостанай инженерлік-экономикалық университеті	116	16,76	14,4%	**2,59**
5.	Қазақстан-Неміс университеті	72	9,90	13,8%	**2,46**
6.	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	209	24,43	11,7%	**2,09**
7.	Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті	214	19,69	9,2%	**1,65**

8.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	311	20,98	6,7%	**1,21**
9.	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	307	14,89	4,8%	**0,87**
10.	«Тұран» университеті	374	16,99	4,5%	**0,81**
11.	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	436	16,39	3,8%	**0,67**
12.	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	626	14,56	2,3%	**0,42**
13.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	885	15,72	1,8%	**0,32**
14.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	1163	19,20	1,7%	**0,30**
15.	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті	929	13,90	1,5%	**0,27**
16.	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	1370	18,92	1,4%	**0,25**
17.	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	2175	13,08	0,6%	**0,11**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

12-кестеде бұл ББ бойынша рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ-ның дәрежелі ПОҚ үлесі орта есеппен 8,5% құрайтынын көруге болады. Дәрежелі ПОҚ-ның ең көп үлесі мынадай ЖЖОКБҰ-да жұмыс істейді: Азаматтық авиация академиясы, Алматы менеджмент университеті.

1.3.3 «Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі

«Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі білім беру процесінің қаржылық қамтамасыз етілуін және оқу орнының оқытудың негізгі аспектілеріне қаражат салуға дайындығын бағалауға мүмкіндік беретін маңызды көрсеткіштердің бірі. Бұл критерийде бағдарламалық қамтамасыз ету және кітапхана қорын дамыту шығындары ескеріледі.

Бағдарламалық қамтамасыз ету шығындары әртүрлі пәндерге арналған арнайы бағдарламалар, оқу процесін басқару жүйелері және оқытудың тиімділігі мен интерактивтілігін арттыратын басқа да цифрлық құралдар сияқты оқу процестеріне қажетті лицензиялық бағдарламаларды сатып алу және жаңарту шығындарын қамтиды. Бұл ББ өзектілігін сақтау және студенттерді заманауи технологиялармен жұмыс істеуге дайындау үшін маңызды.

Кітапхана қорын дамыту шығындарына студенттердің өзекті және сапалы оқу және ғылыми ақпаратқа қол жеткізуін қамтамасыз ету үшін қажетті жаңа оқулықтарды, ғылыми әдебиеттерді, электрондық ресурстар мен дерекқорларды сатып алу шығындары кіреді. Кітапхана қорын дамыту білімді тереңдетуге және ғылыми зерттеулер жүргізуге ықпал ететін академиялық ортаның маңызды құрамдас бөлігі.

13-кесте. «Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ контингенті	1 студентке шаққандағы шығындар көлемі (теңге)	Балл
1.	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	7147	53068,00	**5,00**
2.	Қазақстан-Неміс университеті	713	50416,11	**4,78**
3.	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	25914	42419,00	**4,13**
4.	М.Дулатов атындағы Қостанай инженерлік-экономикалық университеті	1944	35787,00	**3,60**
5.	Азаматтық авиация академиясы	2468	17794,00	**2,13**
6.	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	28441	13547,14	**1,79**
7.	Алматы менеджмент университеті	4629	11956,00	**1,66**
8.	Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті	4214	11830,51	**1,65**
9.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	22327	11075,39	**1,59**
10.	М. Тынышбаев атындағы ALT Университет	7478	10002,34	**1,50**
11.	«Тұран» университеті	6356	6890,00	**1,25**
12.	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	5106	6467,00	**1,21**
13.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	13916	5563,46	**1,14**
14.	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	9112	4549,00	**1,06**
15.	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті	12917	3998,00	**1,01**
16.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	6524	3965,00	**1,01**
17.	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	4570	3847,40	**1,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

13-кестеде көрсетілген 1 студентке бөлінген қаражатты талдау бойынша келесі ЖЖОКБҰ жоғары нәтиже көрсетті: Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті, Қазақстан-Неміс университеті және Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті.

1.3.4 «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі

«Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі оқытушыларды қаржылық қолдау деңгейін және жанама түрде оқу орнындағы білім беру процесінің сапасын көрсететін маңызды көрсеткіш. Медианалық жалақы – оқытушылардың жартысы жалақыны осы деңгейден жоғары, ал екінші жартысы төмен алатын бөліну нүктесі. Бұл көрсеткіштің орташа жалақыдан айырмашылығы, оған өте жоғары немесе өте төмен жалақы сияқты шекті мәндер әсер етпейді.

Медианалық жалақы деңгейі оқытушылардың мотивациясымен және олардың жұмысқа қанағаттануымен тығыз байланысты. Жалақының жоғары деңгейі университетке білікті мамандарды тартуға және ұстап қалуға мүмкіндік береді, ол дегеніміз оқыту мен ғылыми қызметтің сапасына оң әсер етеді. Лайықты жалақы алатын оқытушылар үнемі кәсіби дамуға, ғылыми зерттеулерге қатысуға және студенттермен белсенді қарым-қатынасқа ынталы болады.

Сонымен қатар, медианалық жалақы көрсеткіші ЖЖОКБҰ-ның қаржылық тұрақтылығын және оның басқа оқу орындарымен салыстырғанда бәсекеге қабілетті жалақы деңгейін ұстап тұру қабілетін көрсете алады.

Әдістемеге сәйкес осы критерийді саралау кезінде оқытушы жұмыс істейтін аймақтың күнкөріс деңгейі есепке алынады.

14-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ПОҚ медианалық жалақысы (теңге)	Балл
1.	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	673821,89	**5,00**
2.	Азаматтық авиация академиясы	629491,25	**4,55**
3.	Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті	624955,13	**4,51**
4.	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	551412,05	**4,35**
5.	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	584038,85	**4,08**
6.	Алматы менеджмент университеті	576138,86	**3,99**
7.	М. Тынышбаев атындағы ALT Университет	559932,50	**3,82**
8.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	497805,01	**3,72**
9.	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	531021,25	**3,52**
10.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	465758,89	**3,16**
11.	«Тұран» университеті	495741,67	**3,15**
12.	М.Дулатов атындағы Қостанай инженерлік-экономикалық университеті	430834,44	**2,98**
13.	Қазақстан-Неміс университеті	474001,00	**2,92**

14.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	423584,45	**2,59**
15.	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	371851,25	**2,26**
16.	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті	402483,80	**2,16**
17.	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	290590,00	**1,00**

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

14-кестеде «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі бойынша талдау нәтижелері көрсетілген. «Логистика» ББ бойынша ПОҚ орташа медианалық жалақысы 2025 жылы 504 910 теңгені құрады. ББ бойынша рейтингке қатысқан ЖЖОКБҰ арасында Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті – 673 822 теңге, Азаматтық авиация академиясы – 629 491 теңге және Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті – 624 955 теңге көрсеткіштерін көрсетіп, алғашқы орындарды иеленді.

1.4 «Түлектердің мансаптық перспективалары» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.4.1 «Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі» критерийі

«Түлектердің мансаптық перспективалары» критерийлер тобы түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін көрсетеді. Топ үш критерийден тұрады: түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі, түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы, түлектердің медианалық жалақысы. Бұл критерийлер бойынша білім беру бағдарламаларының 2024 жылғы түлектері талданады. Олардың оқу бітіргеннен кейін, 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңдегі зейнетақы жарналары арқылы талдау жүргізіледі.

«Жұмысқа орналасу деңгейі» көрсеткіші түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін тікелей көрсетеді. Бұл өлшем «тұрақты жұмыспен қамту» және «шартты жұмыспен қамту»болып бөлінеді.

Тұрақты жұмысқа орналасу – 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңде қатарынан кемінде 3 ай тұрақты зейнетақы жарналарын алған жұмысқа орналастырылған түлектердің пайызын көрсететін көрсеткіш.

Шартты жұмыспен қамту – 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңде тұрақты емес негізде зейнетақы аударымдарын алған түлектердің пайызын көрсететін көрсеткіш (яғни тұрақты жұмыспен қамту жағдайларын қоспағанда, тұрақсыз табыс).

Жұмыспен қамтылуды есептеу барысында тұрақты жұмыспен қамтылған түлектердің үлесі жоғары нәтиже береді.

Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін неғұрлым сенімді есептеу үшін жалпы түлектер санынан мынадай санаттар алынып тасталды:

- Магистратурада (резидентурада) оқуды жалғастырған түлектер;
- Шетел азаматтары;
- Декреттік демалыстағы түлектер;
- Мерзімді әскери қызметке шақырылған түлектер;
- Шетелде білім алатын түлектер;
- Шетелде жұмыс істейтін түлектер;
- 1-2 топтағы мүгедектігі бар түлектер;
- Күш құрылымдарының қызметкерлері;
- Жас ерекшелігіне байланысты есептелмейтін түлектер (1996 жылғы және одан үлкен);
- Қайтыс болған түлектер.

Түлектердің саны 5 адамнан аз болатын келесі ЖЖОКБҰ-да есептеулер тек статистикалық деректер бойынша және сараптамалық бөлім бойынша жүргізілді, өйткені «түлектердің мансаптық перспективалары» блогы бойынша есептеу үшін деректердің аздығына байланысты көрсеткіштер дұрыс болмауы мүмкін: "Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті, Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты.

2-диаграмма. «Логистика» ББ бойынша түлектердің жалпы саны мен құрамы

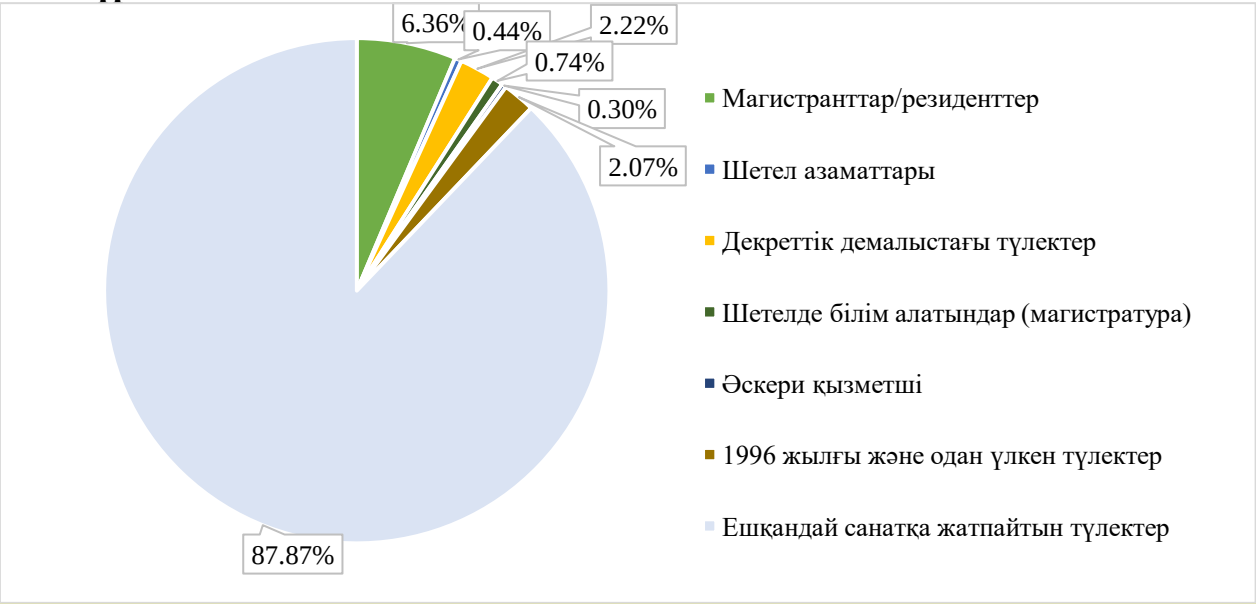

2-диаграммаға сәйкес ББ бойынша түлектердің жалпы саны 676 адамды құрады, оның ішінде: декреттік демалыста – 15; магистратурада (резидентурада) оқуды жалғастырғандар – 43; шетелде білім алатын түлектер – 5; шетел азаматтары – 3; әскери қызметші – 2; 1996 жылғы және одан үлкен – 14; ешқандай санатқа жатпайтын түлектер - 594.

15-кесте. «Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Түлектердің жалпы саны	Жұмысқа орналасу деңгейі, %	Тұрақты жұмыс, %	Шартты жұмыс, %	Балл
1.	Қазақстан-Неміс университеті	28	87%	83%	4%	**4,22**
2.	М. Тынышбаев атындағы ALT Университет	81	89%	81%	8%	**4,21**
3.	Алматы менеджмент университеті	85	88%	81%	7%	**4,20**
4.	Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті	64	93%	76%	17%	**4,11**
5.	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	32	89%	77%	12%	**4,08**
6.	Азаматтық авиация академиясы	29	96%	71%	25%	**4,07**
7.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	6	80%	80%	0%	**4,00**

8.	М.Дулатов атындағы Қостанай инженерлік-экономикалық университеті	16	85%	71%	14%	**3,86**
9.	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	20	89%	67%	22%	**3,78**
10.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	20	80%	67%	13%	**3,60**
11.	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті	44	74%	69%	5%	**3,55**
12.	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	54	83%	59%	24%	**3,41**
13.	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	32	70%	67%	3%	**3,40**
14.	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	31	93%	48%	45%	**3,31**
15.	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	86	82%	48%	34%	**3,08**
16.	«Тұран» университеті	18	65%	59%	6%	**3,06**
17.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	16	60%	50%	10%	**2,70**

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

15-кестеге сәйкес, «Логистика» ББ бойынша жұмысқа орналасудың орташа деңгейі 83% құрады. Жұмысқа орналасу көрсеткіштері жоғары ЖЖОКБҰ: Қазақстан-Неміс университеті, М. Тынышбаев атындағы ALT Университет, Алматы менеджмент университеті. Олардың түлектерінің жұмысқа орналасу деңгейі 87%-дан жоғары көрсеткішті көрсетті. Соңғы позицияларда М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті және «Тұран» университеті орналасқан, онда жалпы жұмысқа орналасу пайызы 60-65%-ды құрайды.

3-диаграмма. Түлектерің жұмысқа орналасу деңгейі

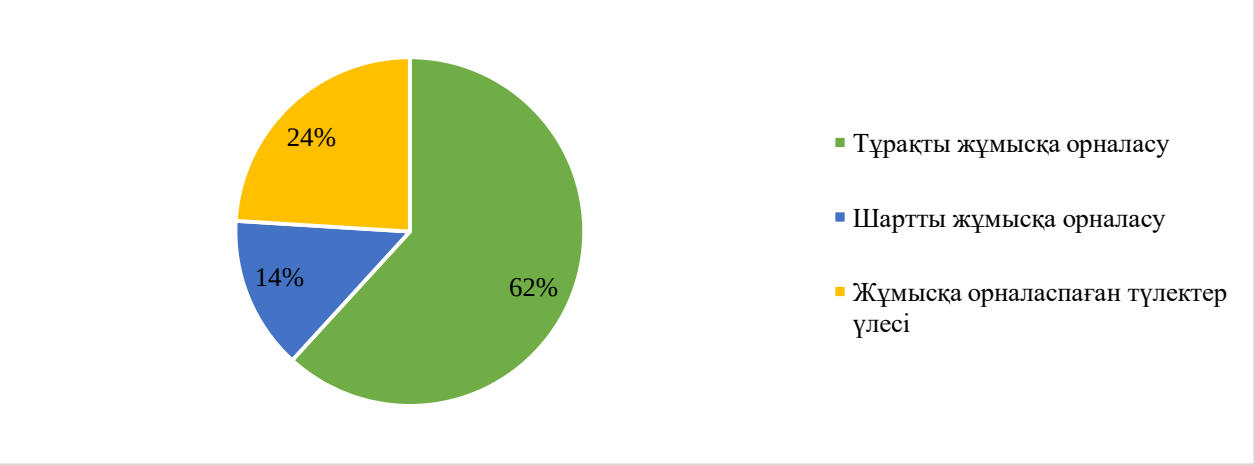

3-диаграммадан ББ бойынша түлектердің 62%-ы тұрақты, ал 14%-ы шартты түрде жұмыс істейтінін көруге болады. Түлектердің 24%-ы жұмысқа орналаспаған.

16-кесте. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін салыстырмалы талдау

№	ЖЖОКБҰ атауы	Жұмысқа орналасу деңгейі, %		
		2023 ж.	2024 ж.	2025 ж.
1	Азаматтық авиация академиясы	74%	74%	96%
2	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	77%	82%	93%
3	Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті	91%	85%	93%
4	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	89%	80%	89%
5	М. Тынышбаев атындағы ALT Университет	77%	88%	89%
6	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	-	90%	89%
7	Алматы менеджмент университеті	90%	90%	88%
8	Қазақстан-Неміс университеті	79%	97%	87%
9	М.Дулатов атындағы Қостанай инженерлік-экономикалық университеті	75%	88%	85%
10	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	79%	84%	83%
11	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	90%	70%	82%
12	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	89%	82%	80%
13	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	-	82%	80%
14	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті	77%	80%	74%
15	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	43%	75%	70%
16	«Тұран» университеті	90%	86%	65%
17	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	-	78%	60%

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

— - рейтингке қатыспаған

16-кестедегі салыстырмалы талдауға сәйкес бұл критерий бойынша өткен жылғы көрсеткіштермен салыстырғанда келесі оқу орындарының көрсеткіштері жақсарған: Азаматтық авиация академиясы, Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті, М. Тынышбаев атындағы ALT Университет. Алматы менеджмент университетінікі салыстырмалы түрде тұрақты 88-89% құрайды.

4-диаграмма. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін салыстырмалы талдау

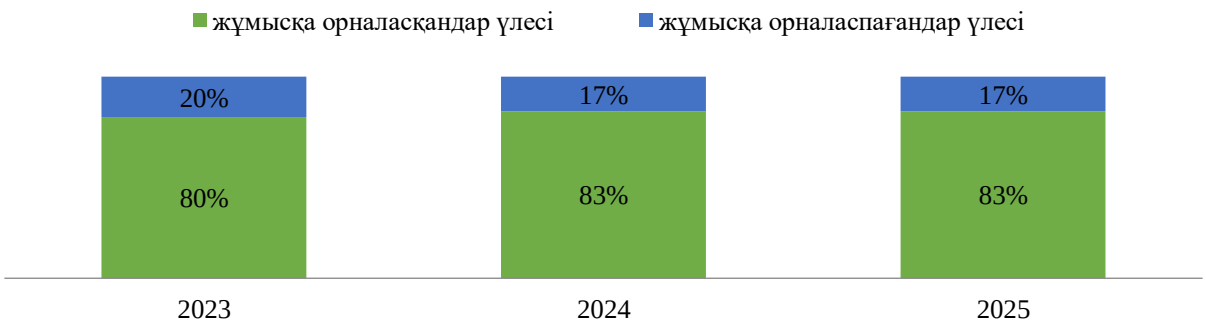

4-диаграмма еңбек нарығында ББ түлектеріне сұраныстың динамикасын көрсетеді. Алдыңғы рейтингтермен салыстырғанда осы критерий көрсеткіштері жақсарған: 2023 жылы жұмысқа орналасудың орташа деңгейі - 80%, 2024 жылы - 83%, ал 2025 жылы - 83% құрады.

1.4.2 «Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы» критерийі

Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы түлектердің оқуды бітіргеннен кейін қаншалықты жылдам жұмыс таба алатынын көрсететін маңызды көрсеткіш. Бұл көрсеткіш нақты білім беру бағдарламасы мен ЖЖОКБҰ дайындаған еңбек нарығындағы мамандардың сұраныс деңгейін көрсетеді.

Жұмыс іздеудің қысқа кезеңі түлектердің жоғары бәсекеге қабілеттілігін, оқу орнының жақсы беделін және білім беру бағдарламасының жұмыс берушілердің қажеттіліктеріне сәйкестігін көрсетеді. Жұмыс іздеудің ұзақ кезеңі түлектердің жеткіліксіз дайындығын, олардың дағдыларының еңбек нарығының талаптарына сәйкес келмеуін немесе белгілі бір салада жұмысқа орналасудың жалпы күрделілігін көрсетуі мүмкін.

Жұмыс іздеу ұзақтығын талдау білім беру ұйымдарына өз бағдарламаларының тиімділігін бағалауға және қажет болған жағдайда түлектердің жұмысқа орналасу нәтижелерін жақсарту үшін түзетулер енгізуге мүмкіндік береді.

17-кесте. «Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Жұмыс іздеу ұзақтығы (аймен)	Балл
1.	Азаматтық авиация академиясы	1,00	**5,00**
2.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	1,25	**4,89**
3.	Қазақстан-Неміс университеті	1,38	**4,83**
4.	М.Дулатов атындағы Қостанай инженерлік-экономикалық университеті	1,58	**4,73**

5.	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	1,71	**4,68**
6.	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	1,78	**4,65**
7.	Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті	1,80	**4,64**
8.	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	1,90	**4,59**
9.	Алматы менеджмент университеті	2,04	**4,53**
10.	М. Тынышбаев атындағы ALT Университет	2,24	**4,44**
11.	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	2,28	**4,42**
12.	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	2,54	**4,30**
13.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	2,57	**4,29**
14.	«Тұран» университеті	2,73	**4,21**
15.	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	2,75	**4,20**
16.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	3,47	**3,88**
17.	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті	4,22	**3,54**

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

17-кестеде түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығының нәтижелері көрсетілген. Келесі ЖЖОКБҰ-да түлектер 1 ай ішінде жұмысқа орналасқан: Азаматтық авиация академиясы.

5-диаграмма. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығын салыстырмалы талдау

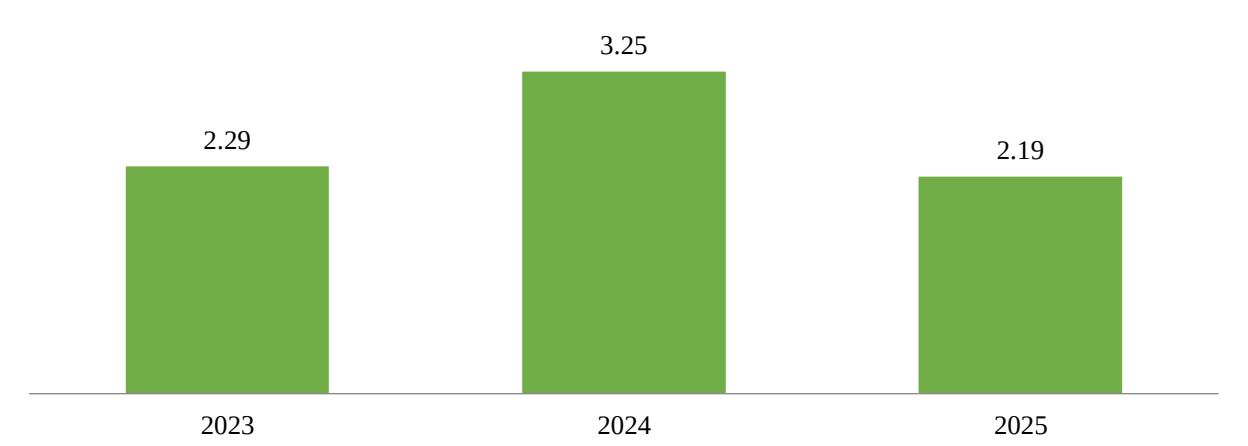

5-диаграмма еңбек нарығында «Логистика» ББ бойынша түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығындағы өзгерістерді көрсетеді. Өткен жылдармен салыстырғанда осы критерийдің көрсеткіштері жақсарған. Бұл өзгерістер ББ түлектеріне сұраныс динамикасын көрсетеді. 2023 жылы жұмыс іздеудің орташа ұзақтығы 2,29 айды, 2024 жылы 3,25 айды, ал 2025 жылы 2,19 айды құрады.

1.4.3 «Түлектердің медианалық жалақысы» критерийі

Медианалық жалақы оқуды бітіргеннен кейінгі алғашқы жылы жұмысқа орналасқан түлектердің табыс деңгейін көрсетеді. Жоғары бастапқы жалақы көбінесе білім беру бағдарламасының сапасының және оны кәсіби ортаның мойындауының көрсеткіші.

Түлектердің медианалық жалақысы туралы мәліметтер оқу орнын таңдау кезінде талапкерлер үшін бағдар бола алады, өйткені олар осы бағдарламаның түлектерінің жұмысқа орналасу және лайықты жалақы алу үшін жақсы перспективалары бар екеніне сенімді бола алады. Сонымен қатар, медианалық жалақысы жоғары бағдарламалар жұмыс берушілердің де назарын аударады, бұл тез мансаптық өсу мен тұрақты жұмысқа орналасу мүмкіндігін арттырады.

Есепте соңғы үш жылдағы түлектердің медианалық жалақысының динамикасы қарастырылады, бұл еңбек нарығындағы трендтерді анықтауға және белгілі бір білім беру бағдарламаларының түлектерінің қаншалықты табысты екенін бағалауға мүмкіндік береді.

Әдістемеге сәйкес осы критерийді саралау кезінде түлектің жұмыс істейтін аймақтың күнкөріс деңгейі есепке алынады.

18-кесте. «Түлектердің медианалық жалақысы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Медианалық жалақы, теңге	Балл
1.	Азаматтық авиация академиясы	375834,32	**5,00**
2.	«Тұран» университеті	349522,30	**4,51**
3.	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	310056,60	**4,39**
4.	Қазақстан-Неміс университеті	331874,17	**4,18**
5.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	292998,50	**3,82**
6.	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	294521,25	**3,49**
7.	Алматы менеджмент университеті	292263,64	**3,45**
8.	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	260596,67	**3,37**
9.	Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті	265244,00	**2,95**
10.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	232599,67	**2,53**
11.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	218252,50	**2,50**
12.	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	239820,00	**2,47**
13.	М. Тынышбаев атындағы ALT Университет	235708,00	**2,40**
14.	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	235215,00	**2,39**
15.	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	223680,50	**2,16**

16.	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті	171983,33	**1,21**
17.	М.Дулатов атындағы Қостанай инженерлік-экономикалық университеті	144050,56	**1,00**

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

18-кестеде осы критерий бойынша талдау көрсетілген. Осы көрсеткіш бойынша көшбасшылар: Азаматтық авиация академиясы, «Тұран» университеті. Ең төменгі көрсеткішті М.Дулатов атындағы Қостанай инженерлік-экономикалық университеті көрсетті.

2 Білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі

Білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі білім беру процесінің сапасын, түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін, сондай-ақ жоғары оқу орындары қызметінің жалпы көрсеткіштерін көрсететін барлық критерийлерді жан-жақты талдаудың нәтижесі болып табылады. Бұл бөлімде критерийлердің бірнеше тобы бойынша бағалау негізінде қалыптастырылған «Логистика» ББ бойынша қорытынды рейтинг ұсынылған: білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері, түлектердің мансаптық перспективалары.

2025 жылғы рейтинг жоғарыда аталған блоктар бойынша топтастырылған 17 критерий негізінде құрылды. Әрбір критерийдің жалпы бағалау процесінде оның маңыздылығын көрсететін белгілі бір салмағы бар.

Қорытынды рейтингтің негізгі мақсаты – талапкерлерге, жұмыс берушілерге және басқа да мүдделі тараптарға ақпараттандырылған таңдау жасауға көмектесетін білім беру бағдарламаларына объективті баға беру. Сондай-ақ, рейтинг нәтижелері ЖЖОКБҰ үшін өздерінің білім беру бағдарламаларын жетілдіру және олардың ұлттық және халықаралық деңгейлердегі бәсекеге қабілеттілігін арттыру бағытында бағдар бола алады.

19-кесте. «Логистика» ББ бойынша қорытынды рейтинг

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ атауы	Жалпы қорытынды	Рейтингтегі орны
1.	Қазақстан-Неміс университеті	6В11309 Көлік логистикасы	3,451	1/ 17
2.	М. Тынышбаев атындағы ALT Университет	6В11368 Халықаралық логистика	3,136	2/ 17
3.	Азаматтық авиация академиясы	6В11306 Көлік логистикасы	3,131	3/ 17
4.	Алматы менеджмент университеті	6В11301 Логистика	3,113	4/ 17
5.	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	6В11301 Логистика (салалар бойынша)	3,092	5/ 17
6.	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	6В11302 Логистика (салалар бойынша)	3,058	6/ 17
7.	Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті	6В11303 Халықаралық бизнес логистикасы	3,038	7/ 17
8.	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	6В11302 Логистика (Көлік)	3,025	8/ 17
9.	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	6В11302 Логистика (салалар бойынша)	2,993	9/ 17
10.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	6В11303 Логистика және тасымалдауды ұйымдастыру	2,971	10/ 17

11.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	6В11302 Логистика (салалар бойынша)	2,960	11 / 17
12.	«Тұран» университеті	6В11301 Логистика	2,831	12/ 17
13.	М.Дулатов атындағы Қостанай инженерлік-экономикалық университеті	6В11302 Логистика (салалар бойынша)	2,791	13/ 17
14.	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	6В11303 Логистика	2,743	14/ 17
15.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	6В11312 Көлік логистикасы	2,697	15/ 17
16.	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті	6В11301 Көлік логистикасы	2,368	16/ 17
17.	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	6В11355 Логистика	2,321	17/ 17

19-кестеде «Логистика» ББ бойынша 2025 жылғы рейтингті талдау қорытындылары ұсынылған. Деректерге сәйкес, ТОП-4 құрамына Қазақстан-Неміс университеті, М. Тынышбаев атындағы ALT Университет, Азаматтық авиация академиясы, Алматы менеджмент университеті сияқты ЖЖОКБҰ кірді.

20-кесте. 2023-2025 жылдардағы «Логистика» ББ бойынша рейтингтегі орындары

№	ЖЖОКБҰ атауы	Рейтингтегі орны		
		2023 ж.	2024 ж.	2025 ж.
1	Қазақстан-Неміс университеті	3 / 17	1 / 18	1/ 17
2	М. Тынышбаев атындағы ALT Университет	13 / 17	9 / 18	2/ 17
3	Азаматтық авиация академиясы	5 / 17	17 / 18	3/ 17
4	Алматы менеджмент университеті	6 / 17	5 / 18	4/ 17
5	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	7 / 17	10 / 18	5/ 17
6	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	-	2 / 18	6/ 17
7	Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті	9 / 17	12 / 18	7/ 17
8	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	1 / 17	11 / 18	8/ 17
9	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	17 / 17	15 / 18	9/ 17
10	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	-	6 / 18	10/ 17
11	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	4 / 17	7 / 18	11 / 17
12	«Тұран» университеті	2 / 17	3 / 18	12/ 17
13	М.Дулатов атындағы Қостанай инженерлік-экономикалық университеті	12 / 17	13 / 18	13/ 17
14	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	11 / 17	14 / 18	14/ 17

15	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	-	4 / 18	15/ 17
16	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті	10 / 17	8 / 18	16/ 17
17	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	8 / 17	18 / 18	17/ 17

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты рейтингте орын алмады*
— - рейтингке қатыспаған

20-кестеде 2023-2025 жылдары «Логистика» ББ бойынша рейтингке қатысқан оқу орындарының рейтингте алған орындары салыстырылды. 2023 жылы рейтинг көшбасшылары қатарында Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті және «Тұран» университеті болды. 2024 жылы көшбасшылар тізімі сәл өзгерді: Қазақстан-Неміс университеті мен Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті орын алды. 2025 жылы көшбасшы Қазақстан-Неміс университеті өзгеріссіз қалды. 2023 жылы Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті соңғы орындарды иеленсе. 2024 жылы Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті болған. Ал 2025 жылы ең соңғы орынды қайтадан Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті алды.

2025 жылғы білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі Қазақстанның жоғары оқу орындары арасында «Логистика» саласында мамандар даярлаудың әртүрлілігі мен сапасын көрсетеді. Талдау көрсеткендей, еңбек нарығының талаптары мен халықаралық стандарттарға бейімделе отырып, өз бағдарламаларын белсенді түрде жетілдіретін білім беру мекемелері жетекші орындарға ие болды.

Қазақстан-Неміс университеті сияқты университеттің жоғары нәтижесі оның бәсекеге қабілеттілігін және түлектерінің сұранысын растайды. Бұл оқу орыны түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі, орташа жалақы және білім беру бағдарламаларының сапасы сияқты бірқатар критерийлер бойынша жоғары нәтижелер көрсетті.

Рейтинг нәтижелері талапкерлер, жұмыс берушілер және жоғары оқу орындары үшін құнды бағдар болып табылады, әрбір білім беру бағдарламасының мықты жақтарын анықтауға көмектеседі. Болашақта білім беру стандарттарын жақсарту және халықаралық ынтымақтастықты арттыру жөніндегі жұмысты жалғастыру Қазақстанның білім беру жүйесін одан әрі дамыту үшін маңызды қадам болады.

Қорытынды

2025 жылғы ББ бойынша білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі Қазақстанның жоғары білім беру жүйесін жақсарту үшін елеулі жетістіктер мен салаларды анықтауға мүмкіндік берді. Рейтингте жетекші орындарды білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері, түлектердің мансаптық перспективалары сияқты критерийлер топтары бойынша жоғары нәтижелер көрсете алған университеттер иеленді.

Талдау көрсеткендей, рейтингтің жоғарғы қатарында тұрған ЖЖОКБҰ студенттерді теориялық біліммен ғана емес, сонымен қатар еңбек нарығында сұранысқа ие практикалық дағдылармен қамтамасыз ете отырып, өздерінің білім беру бағдарламаларын жетілдіру бойынша белсенді жұмыс істейді. Алдыңғы қатардағы жоғары оқу орындары жұмыс берушілермен өзара іс-қимылға және халықаралық сапа стандарттарын интеграциялауға ерекше назар аударатынын атап өту керек, себебі бұл олардың түлектерінің бәсекеге қабілеттілігін айтарлықтай арттырады.

Сонымен бірге, есеп назар аударуды қажет ететін кейбір кемшіліктерді анықтады. Мысалы, бірқатар ЖЖОКБҰ-да студенттердің академиялық ұтқырлығы мен ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары, шетелдік студенттер үлесі бойынша төмен көрсеткіштер байқалады, бұл осы бағыттарды одан әрі дамыту қажеттігін көрсетеді. Сондай-ақ, оқу орындарының бір студентке шаққандағы қаржылық шығындар көлемінде айтарлықтай айырмашылықтар байқалды.

Рейтинг нәтижелері барлық мүдделі тараптар үшін маңызды құрал. Талапкерлер мен олардың ата-аналары үшін рейтинг оқу орнын таңдау кезінде бағдар, жұмыс берушілер үшін – мамандарды даярлау сапасының индикаторы, ал жоғары оқу орындарының өздері үшін – өз бағдарламаларын жақсартуға және бәсекелестік ортадағы позицияларын нығайтуға ынталандыру ретінде қызмет етеді.

Қорытындыны келесідей жасауға болады: елеулі жетістіктерге қарамастан, Қазақстанның жоғары білім беру жүйесі жаңғыртуды және жаңа сын-тегеуріндерге бейімделуді жалғастыруда. Әр ЖЖОКБҰ білім беру бағдарламаларының жоғары деңгейін қолдап қана қоймай, еңбек нарығындағы өзгерістер мен қоғамның қажеттіліктерін ескере отырып, оларды үнемі жақсартуға ұмтылуы тиіс. 2025 жылғы қорытынды рейтинг жаһандық аренада қазақстандық білім берудің сапасы мен бәсекеге қабілеттілігін арттыруға ықпал ете отырып, осы мақсаттарға қол жеткізу жолындағы маңызды қадамдардың бірі. Білім беру бағдарламаларын жетілдіруді жалғастыру және түлектерді тез өзгеретін әлемде табысты кәсіби қызмет үшін қажетті білім мен дағдылармен қамтамасыз ету үшін жан-жақты жұмыс жасау өте маңызды.

Қосымша 1

«Логистика» ББ бойынша рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ тізімі

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ атауы
1	Қазақстан-Неміс университеті	6В11309 Көлік логистикасы
2	М. Тынышбаев атындағы ALT Университет	6В11368 Халықаралық логистика
3	Азаматтық авиация академиясы	6В11306 Көлік логистикасы
4	Алматы менеджмент университеті	6В11301 Логистика
5	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	6В11301 Логистика (салалар бойынша)
6	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	6В11302 Логистика (салалар бойынша)
7	Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті	6В11303 Халықаралық бизнес логистикасы
8	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	6В11302 Логистика (Көлік)
9	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	6В11302 Логистика (салалар бойынша)
10	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	6В11303 Логистика және тасымалдауды ұйымдастыру
11	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	6В11302 Логистика (салалар бойынша)
12	«Тұран» университеті	6В11301 Логистика
13	М.Дулатов атындағы Қостанай инженерлік-экономикалық университеті	6В11302 Логистика (салалар бойынша)
14	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	6В11303 Логистика
15	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	6В11312 Көлік логистикасы
16	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті	6В11301 Көлік логистикасы
17	Халықаралық көліктік-гуманитарлық университеті	6В11355 Логистика

6В018 Әлеуметтік педагогика пәндері бойынша мұғалімдерді даярлау бағыты В019 Әлеуметтік педагогтарды даярлау білім беру бағдарламасы тобы «Әлеуметтік педагогика» білім беру бағдарламасы бойынша рейтингіні қалыптастыру есебі

Кіріспе

Қазақстанның жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру жүйесі экономиканың түрлі салалары үшін жоғары білікті мамандарды даярлауда шешуші рөлдердің бірін атқарады. Еңбек нарығының қарқынды дамуы мен халықаралық интеграция жағдайында білім беру сапасы ғана емес, сонымен қатар білім беру бағдарламаларының қазіргі заманғы сын-қатерлерге бейімделу қабілеті де маңызды. Білім беру мекемелері жұмысының тиімділігін бағалаудың маңызды құралы - мамандарды даярлау деңгейін, түлектердің бәсекеге қабілеттілігін және білім беру бағдарламаларының сапасын объективті бағалауға мүмкіндік беретін рейтингілер жасау.

Бұл есепте 2025 жылғы Қазақстанның жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарындағы (бұдан әрі – ЖЖОКБҰ) білім беру бағдарламаларын (бұдан әрі – ББ) талданады. Осы талдау шеңберінде түлектердің кәсіби құзыреттілігін дамытуға және олардың еңбек нарығындағы сұранысына әсер ететін негізгі көрсеткіштер бойынша ББ кешенді салыстырмалы шолу жүргізілді.

Білім беру бағдарламаларының рейтингін қалыптастыру үшін негіздеме:

1. Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі №319 «Білім туралы» Заңы.

2. «Қазақстан Республикасында жоғары білімді және ғылымды дамытудың 2023-2029 жылдарға арналған тұжырымдамасын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2023 жылғы 28 наурыздағы №248 қаулысы.

3. «Еңбек нарығының қажеттіліктерін ескере отырып, жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білімі бар кадрларды даярлауға жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарының дайындық бөлімшелеріне мемлекеттік білім беру тапсырысын орналастыру қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2016 жылғы 29 қаңтардағы №122 бұйрығы.

4. «Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру бөлігінде тәуекел дәрежесін бағалау өлшемшарттарын және білім беру жүйесіне тексеру парақтарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрінің 2022 жылғы 1 желтоқсандағы №166 және Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрінің 2022 жылғы 2 желтоқсандағы №116 бірлескен бұйрығы.

Бұл есептің мақсаты – білім беру бағдарламаларына жан-жақты талдау жүргізу және осы талдау негізінде қорытынды рейтинг жасау. Рейтинг жасау барысында білім беру процесінің барлық маңызды компоненттерін қамтитын

әртүрлі критерийлер тобы ескерілді. Олардың ішінде: білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері және түлектердің мансаптық перспективалары. Бұл блоктардың әрқайсысы жалпы рейтингте белгілі бір салмаққа ие, бұл бағалауды мүмкіндігінше объективті және жан-жақты етуге мүмкіндік береді.

Бұл есептің негізгі міндеті – білім беру бағдарламаларының жағдайы туралы нақты және құрылымдық түсінік беру. «Әлеуметтік педагогика» ББ бойынша 2025 жылғы рейтингке 6 ЖЖОКБҰ қатысты (1-қосымша).

1 Жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарының білім беру бағдарламаларының деректерін талдау

1.1 «Білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.1.1 «Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен әзірлеу және келісу» критерийі

ББ мазмұнын болашақ мамандардың кәсіби құзыреттілігі мен бәсекеге қабілеттілігінің тиімділігін арттыру үшін әлеуетті немесе негізгі жұмыс берушілермен келісу қажет. Жұмыс берушілер білім беру бағдарламаларын әзірлеу кезінде ұсыныстар, пәндердің мазмұнына өзгерістер енгізе алады, сондай-ақ зерттелетін тақырыптар мен материалдардың өзектілігі бойынша ұсыныстар мен ескертулер бере алады. Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен келісу түлектердің табысты жұмысқа орналасуына ықпал ететін негізгі факторлардың бірі болып табылады.

ЖЖОКБҰ бұл критерий бойынша 2024-2025 оқу жылына арналған ББ бойынша құжаттардың мынадай тізбесін ұсыну қажет: модульдік білім беру бағдарламасы (МББ), элективті пәндер каталогы (ЭПК), жұмыс берушіден хат, келісу хаттамасы, жұмыс берушінің рецензиясы, ұсынымдық хат, анықтама-негіздеме, ББ сараптамасы.

Осы критерийді есептеу кезінде ББ келісуге қатысатын жұмыс берушілердің санына басты назар аударылды. Бір мамандықтағы жұмыс берушілер әр түрлі болуы мүмкін, сәйкесінше, жұмыс берушілер саны неғұрлым көп болса, жұмыс ерекшеліктерін ұсыну туралы көзқарастар мен пікірлер соғұрлым көп болады.

1-кесте. «Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен әзірлеу және келісу» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ келісілген жұмыс берушілер саны	Балл
1	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	4	**5,00**
2	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	4	**5,00**
3	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	4	**5,00**
4	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	2	**1,00**
5	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	2	**1,00**
6	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	2	**1,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

1-кестеде осы критерий бойынша нәтижелер берілген: Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті, Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті, М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті жетекші орынға ие болды, өйткені олардың білім беру бағдарламалары жұмыс берушілердің ең көп санымен келісілген.

1.1.2 «Профессор-оқытушылар құрамының практикалық жұмыс тәжірибесі» критерийі

Профессор-оқытушылар құрамының (ПОҚ) практикалық жұмыс тәжірибесі білім беру үдерісі сапасының маңызды құрамдас бөлігі. Тиісті кәсіби салада нақты тәжірибесі бар оқытушылар студенттерге пән туралы тереңірек және қолданбалы түсінік бере алады. Олар оқу процесіне практикадан, қолданылатын әдістер мен технологиялардан өзекті мысалдар келтіре алады, бұл студенттерді кәсіби қызметке неғұрлым тиімді дайындауға ықпал етеді.

Сонымен қатар, оқытушылардың практикалық тәжірибесі оларға саланың қазіргі тенденцияларын жақсырақ бағдарлауға және оқу бағдарламаларын еңбек нарығының өзгеретін талаптарына бейімдеуге мүмкіндік береді, осылайша түлектердің жоғары бәсекеге қабілеттілігін қамтамасыз етеді.

ББ бойынша осы көрсеткішті анықтау үшін мынадай құжаттар талап етілді: ЖЖОКБҰ кадрлар бөлімінен оқытушылардың жұмыс өтілі туралы бекітілген анықтама.

2025 жылғы рейтинг әдістемесіне сәйкес 2010 жылғы 1 қаңтар мен 2025 жылғы 1 мамыр аралығында практикалық тәжірибесі бар оқытушылар есепке алынады.

2-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының практикалық жұмыс тәжірибесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Практикалық жұмыс өтілі бар оқытушылар саны (айлар)		Балл
		саны	өтілі	
1	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	1	180	**3,91**
2	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	6	355	**3,08**
3	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	1	23	**2,18**
4	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	2	187	**1,17**
5	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	2	67	**0,67**
6	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	3	180	**0,65**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

2-кестеден көріп отырғанымыздай, рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ-ның барлығында ЖЖОКБҰ құрылымынан тыс жұмыс тәжірибесі бар оқытушылар бар. Бұл критерийдің көшбасшылары: Академик Е.А.Бөкетов атындағы

Қарағанды университеті, М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті.

1.1.3 «Профессор-оқытушылар құрамының жетістіктері» критерийі

«Профессорлық-оқытушылық құрамның жетістіктері» критерийі білім беру бағдарламаларының сапасын бағалауда маңызды рөл атқарады, өйткені ол білім беру процесіне қатысатын мұғалімдердің кәсібилігі мен құзыреттілігінің деңгейін көрсетеді. Рейтинг әдіснамасына сәйкес, бұл критерий соңғы жылдардағы профессорлық-оқытушылық құрамның жетістіктерін жан-жақты бағалауға мүмкіндік беретін бірнеше ішкі критерийлерді қамтиды.

Атап айтқанда, 2015-2025 жылдар аралығында «Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы» атағына ие болған оқытушылар есепке алынады, бұл олардың педагогикалық еңбегін ЖЖОКБҰ деңгейінде мойындағанын көрсетеді. Сол кезеңде «Үздік ғылыми қызметкер» атағын алған ПОҚ да ескеріледі, бұл олардың ғылыми зерттеулерге және академиялық қоғамдастықтың дамуына қосқан үлесін көрсетеді.

3-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының жетістіктері» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	«Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы» атанған ПОҚ саны	«Үздік ғылыми қызметкер» сыйлығының иегерлері	Балл
1	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	2	0	**2,50**
2	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	1	0	**1,25**
3	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	0	0	**0,00**
4	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	0	0	**0,00**
5	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	0	0	**0,00**
6	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	0	0	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

3-кестеден көріп отырғанымыздай, осы критерий бойынша тек Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті, М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университетінде ПОҚ – тың жетістіктері бар.

1.1.4 «Білім беру бағдарламаларын аккредиттеу» критерийі

Білім беру және кәсіптік ұйымдардың бағдарламаны аккредиттеуі бағдарламаның жоғары сапа стандарттарына сәйкестігінің көрсеткіші және оны ұлттық және халықаралық деңгейде тану және мойындау ретінде қарастырылады.

Дәл осы себепті ББ-ның мамандандырылған аккредиттеуден өткені туралы сертификаты сұралды. Бұл критерий бойынша балл білім беру бағдарламасы аккредиттеуден өткен мекеме мен аккредиттеуден өткені туралы сертификаттың жарамдылық ұзақтығына байланысты есептелді.

Ұсынылған мәліметтерге сәйкес, «Әлеуметтік педагогика» ББ бойынша рейтингке қатысатын 15 ЖЖОКБҰ-ның барлық 15-і мамандандырылған аккредиттеуден өткен.

4-кесте. «Білім беру бағдарламаларын аккредиттеу» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Аккредитациялық орган атауы	Балл
1	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	IAAR	**5,00**
2	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	IQAA	**5,00**
3	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	ARQA	**5,00**
4	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	IAAR	**5,00**
5	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	IQAA	**5,00**
6	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	IAAR	**5,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

4-кестеге сәйкес, осы критерий бойынша барлық ЖЖОКБҰ аккредиттелген және баллдары бірдей.

1-диаграмма. Аккредиттеу органдары бөлінісіндегі аккредиттелген білім беру бағдарламалары

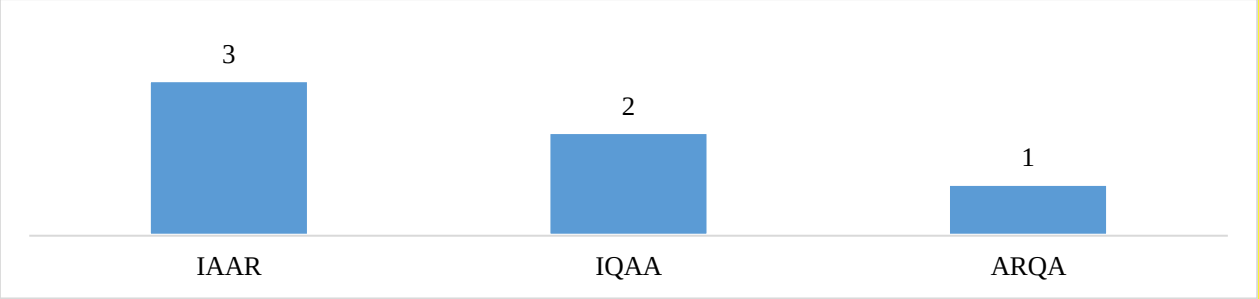

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

1-диаграммадан көріп отырғанымыздай, 6 ББ-ның 3-і IAAR – Аккредиттеу және рейтингтің тәуелсіз агенттігінде аккредиттеуден өткен.

1.1.5 «Білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау» критерийі

Тиісті салалардан сарапшыларды тарту арқылы білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау білім беру сапасын қамтамасыз етудің маңызды құралы болып табылады. Кәсіби саласында терең білімі мен тәжірибесі бар сарапшылар оқу бағдарламаларының еңбек нарығының заманауи талаптары мен кәсіби стандарттарға қаншалықты сәйкес келетінін объективті бағалай алады. Олар мазмұндағы олқылықтарды анықтап, оқу жоспарларын жаңартуды және жаңа пәндерді немесе оқыту әдістерін енгізуді ұсына алады. Мұндай сараптамалық бағалау білім беру мекемелеріне бағдарламаларды өзгермелі жағдайларға бейімдеуге, мамандарды даярлауды жақсартуға және соның салдарынан түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін арттыруға көмектеседі. Сарапшыларды тарту сонымен қатар білім беру жүйесі мен индустрия арасындағы байланысты нығайтады, бұл жұмыс берушілердің қажеттіліктерін жақсы түсінуге және білім беру бағдарламаларының практикалық маңыздылығын арттыруға ықпал етеді.

Сарапшылардың ББ бағалауы мынадай критерийлер бойынша жүргізіледі:

1) ББ-ның тәжірибеге бағдарлануы – ББ-ның білім мен дағдыларды практикалық қолдануға қаншалықты бағытталғанын бағалау;

2) Пәндердің берілген оқу нәтижелеріне логикалық өзара байланысы және сәйкестігі – бағдарлама ішіндегі пәндер бір-бірімен және оқытудың соңғы нәтижелерімен қалай байланысты екенін талдау;

3) Пәндерді оқыту кезегінің мәнділігі/қисындылығы – бағдарламаның логикалық құрылымын, пәндердің қаншалықты материалды жақсы игеруге ықпал ететін ретпен ұйымдастырылғандығын бағалау;

4) ББ мазмұнының кәсіптік стандарттарға және/немесе еңбек нарығының талаптарына сәйкестігі – ББ-ның осы саладағы қолданыстағы кәсіби стандарттарға (олар бар болған жағдайда) және (немесе) қазіргі еңбек нарығының талаптарына қаншалықты сәйкес келетіндігін бағалау;

5) Элективті пәндер каталогы (ЭПК) және оның мәні – ББ икемділігі мен бейімділігін бағалау: элективті курстардың кеңдігі мен әртүрлілігі, сәйкес бағыттар мен мамандықтарды таңдау мүмкіндігі, студенттердің қажеттіліктері мен еңбек нарығының талаптарына сәйкестігі, тәжірибеге бағытталған және инновациялық курстардың болуын бағалау.

ББ мазмұнын бағалау жүйесі келесі диапазондар бойынша бөлінеді:

- Өте жақсы – 9-10 балл арасы;
- Жақсы – 6-8 балл арасы;
- Қанағаттанарлық – 4-5 балл арасы;
- Қанағаттанарлықсыз – 0-3 балл арасы.

5-кесте. «Білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Сарапшының орташа бағасы	Балл
1	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	7,83	**3,92**
2	Академик Е.А.Б0өкетов атындағы Қарағанды университеті	7,75	**3,88**
3	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	7,5	**3,75**
4	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	7,5	**3,75**
5	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	7,5	**3,75**
6	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	7,42	**3,71**

Дереккөз: «Атамекен» ҰКП мәліметтері

5-кестеде ББ мазмұнын сараптамалық бағалаудың қорытындысы ұсынылған, оған сәйкес барлық ЖЖОКБҰ баллдары ұқсас, 3,71-3,92 аралығында орналасқан.

1.2 «Білім беру бағдарламасының жетістіктері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.2.1 «Академиялық ұтқырлық» критерийі

ЖЖОКБҰ студенттерінің белгілі бір уақыт кезеңіне елден тыс басқа білім беру немесе ғылыми мекемеге ауысуы студенттің жеке дамуы үшін маңызды және оған мәдени байуға мүмкіндік береді, сондай-ақ ғылыми зерттеулердің тиімділігін, түлектердің отандық және халықаралық еңбек нарықтарындағы бәсекеге қабілеттілігін арттырады, жетекші шетелдік жоғары оқу орындарының тәжірибесін зерделеу және игеру есебінен кәсіби құзыреттіліктерін жетілдіреді және т. б.

ЖЖОКБҰ да академиялық ұтқырлық бағдарламасын іске асыруды талдау мақсатында оқу орындарынан мынадай құжаттар талап етілді:

- академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде студенттерді шетелдік оқу орындарына жіберу туралы ректор бұйрығының көшірмесі;
- академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде шетелдік оқу орындарының студенттерін қабылдау туралы ректор бұйрығының көшірмесі.

ЖЖОКБҰ академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде ұсынылған құжаттарды «Атамекен» ҰКП менеджерлері талдап, келесі қорытындылар жасады:

6-кесте. «Академиялық ұтқырлық» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ контингенті	Академиялық ұтқырлық бағдарламаларын қолданған білім алушылар саны	Балл
1	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	25	2	**5,00**
2	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	7	0	**0,00**
3	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	6	0	**0,00**
4	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	91	0	**0,00**
5	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	114	0	**0,00**
6	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	130	0	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

6-кестеде көрсетілген мәліметтерге сәйкес, тек М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті студенттері академиялық ұтқырлық бағдарламаларын қолданған.

1.2.2 «Білім алушылардың ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары» критерийі

Қазіргі уақытта нарықтағы технологиялық даму ЖЖОКБҰ-да тиімді ғылыми-зерттеу процесін ұйымдастыруды талап етеді, тек жаңа білімді дамытуды ғана емес, сонымен қатар нарықта коммерциялық тұрғыдан дамыған, сұранысқа ие бизнес-идеяларды өндіруді талап етеді.

Студенттік бизнес-инкубаторлар мен зертханалар жастар ортасында кәсіпкерлік қызметтің оң бейнесін қалыптастырады, жастар арасында креативті және инновациялық әлеуетті іске асырады, сондай-ақ кәсіпкерлікке және инновациялық қызметке бағдарланған ұйымдар мен жастар қауымдастықтарын қолдайды, жастар кәсіпкерлігін ақпараттық, білім беру, қаржылық және мүліктік қолдаудың бірыңғай жүйесін құрады және қамтамасыз етеді. Бұдан басқа, жастарды кәсіпкерлік қызметке білім беру, әдістемелік және ақпараттық даярлауды көрсетеді, жастар құрған шағын және орта кәсіпкерлік субъектілерінің санын арттырады, жоғары білім, бизнес және өндірістік сала арасындағы өзара іс-қимыл мен әлеуметтік әріптестік үшін жағдайлар жасайды.

Сондықтан «Атамекен» ҰКП зерттеу бағытындағы пункттердің бірі ЖЖОКБҰ студенттерінің шығармашылық жетістіктерін дәріптеу және енгізу болып табылады.

Студенттердің ғылыми зерттеулерін талдау мақсатында оқу орындарынан электрондық форматта растайтын құжат (патент және авторлық құқық туралы куәлік) талап етілді:

Ұсынылған құжаттар негізінде келесі мәліметтер алынды:

7-кесте. «Білім алушылардың ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Ғылыми жобалардың атауы	Балл
1	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	«Ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды инклюзивті білім беру жағдайында сүйемелдеу» электрондық оқулығы	**5,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

7-кестеде көрсетілген ЖЖОКБҰ-да түлектердің ғылыми жобаларының бар екендігі расталған тек Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті.

1.2.3 «Магистратурада/резидентурада оқуды жалғастырған түлектердің үлесі» критерийі

Қазақстанда Еуропалық жоғары білім беру аймағына (European Higher Education Area (EHEA)) кіре отырып, кадрларды даярлаудың үш деңгейлі моделін: бакалавриат, магистратура және PhD докторантураны енгізуді қамтитын жоғары білім беру жүйесін айтарлықтай қайта құрылымдау жүргізілді. Бакалавриат аяқталғаннан кейін түлектердің одан әрі дамуы үшін әртүрлі мүмкіндіктері бар, мысалы, мамандық бойынша жұмыс іздеу, екінші жоғары білім алу немесе магистратураға түсу.

Магистратура біліктілікті арттыруда және таңдаған мамандығы бойынша білімді тереңдетуде шешуші рөл атқарады, бұл оны кәсіби қалыптасудың маңызды кезеңіне айналдырады. Жыл сайын магистрлік бағдарламалар барған сайын танымал бола бастады, ал магистрлер еңбек нарығында сұранысқа ие бола бастады, бұл қазіргі заманғы экономика жағдайында білім берудің осы деңгейінің өзектілігін көрсетеді.

Бұл критерий бойынша жиналған деректер 8-кестедегідей болды.

8-кесте. «Магистратурада/резидентурада оқуды жалғастырған түлектердің үлесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Магистранттар үлесі			Бал л
		Түлектер саны	Түлектер арасында магистратурада оқуды жалғастырғандар саны	үлес %	
1	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	7	3	42,9%	**5,00**
2	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	13	4	30,8%	**3,59**
3	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	5	1	20,0%	**2,33**
4	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	22	3	13,6%	**1,59**
5	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	10	1	10,0%	**1,17**
6	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	3	0	0,0%	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

8-кестеде осы критерий бойынша 2024 жылғы түлектерді талдау қорытындыларын көруге болады, түлектердің жалпы саны 60 болса, оның ішінде 12 түлек әрі қарай магистратурада оқуын жалғастырған, бұл 20%

құрайды. Кестеге сәйкес магистратураға түскен түлектердің ең көп үлесі келесі оқу орындарына тиесілі: Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті және Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті.

1.2.4 «Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы» критерийі

Ұлттық бірыңғай тестілеу (ҰБТ) – жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарына түсу үшін іріктеу емтихандарының нысандарының бірі.

Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы – жоғары ҰБТ нәтижелерін көрсеткен талапкерлердің көбінесе қай ЖЖОКБҰ таңдайтынын анықтайтын көрсеткіш. Бұл көрсеткіш ЖЖОКБҰ деңгейін және талапкерлер арасында оның сұранысын анықтауға мүмкіндік береді.

9-кесте. «Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Талапкерлердің орташа ҰБТ балы	Балл
1	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	99,00	**3,54**
2	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	85,64	**3,06**
3	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	83,08	**2,97**
4	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	81,89	**2,92**
5	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	81,00	**2,89**
6	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	78,00	**2,79**

Дереккөз: «Ұлттық тестілеу орталығы» РМК

9-кестеде көрсетілгендей, ББ бойынша 2024-2025 оқу жылында жоғары оқу орнына оқуға түскен талапкерлердің орташа балы 84,77 балды құраған. Салыстырмалы түрде жоғары балл жинаған талапкерлер келесі ЖЖОКБҰ-ны таңдаған: Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті.

1.2.5 «Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі

Шетелдік студенттер өз елдерінде қазақ тілі мен мәдени дәстүрлерінің таралуына ықпал ете отырып, Қазақстандағы заманауи білім беру жүйесінің маңызды бөлігі болып табылады. Олардың еліміздің жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарында оқуы біздің университеттерге деген халықаралық сұраныс деігейін көрсетеді және олардың рейтингінің жоғарылауына тікелей әсер етеді.

«Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі білім беру бағдарламаларының студенттерді шетелден тарту қабілетін көрсетеді. Бұл

шетелдік студенттер үшін білім беру бағдарламалары мен жоғары оқу орындарының нақты тартымдылығын объективті бағалауға мүмкіндік береді.

Осы критерийді растау үшін ЖЖОКБҰ келесі құжаттарды ұсыну қажет:

- шетелдік студенттерді қабылдау туралы бұйрықтар;
- шетелдік студенттердің төлқұжаттарының көшірмелері.

10-кесте. «Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Шетелдік студенттер үлесі			Балл
		ББ контингенті	Шетелдік студенттер саны	үлес, %	
1	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	114	9,00	7,9%	**5,00**
2	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	7	0,00	0,0%	**0,00**
3	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	130	0,00	0,0%	**0,00**
4	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	25	0,00	0,0%	**0,00**
5	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	91	0,00	0,0%	**0,00**
6	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	6	0,00	0,0%	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

10-кестеде шетелдік студенттердің «Әлеуметтік педагогика» ББ жалпы контингентіне қатынасын көруге болады. Шетелдік студенттері бар тек бір ғана Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті болып шықты.

1.3 «ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.3.1 «ЖЖОКБҰ студенттері мен оқытушыларының арақатынасы» критерийі

Студенттер мен оқытушылардың арақатынасы ЖЖОКБҰ ұсынатын білім сапасына әсер ететін негізгі көрсеткіштердің бірі. Бұл критерий оқытуға жеке көзқарас деңгейін және әр студентке оқытушы тарапынан жеткілікті көңіл бөлінетін қолайлы білім беру ортасын құру мүмкіндігін көрсетеді.

Студенттердің оқытушыларға қатынасының төмендігі оқытушылар құрамы жеке кеңес беруге, жұмыстарды тексеруге, ғылыми зерттеулерді басқаруға және практикалық дайындыққа көбірек уақыт бөле отырып, оқушылармен тиімдірек әрекеттесе алуына көбірек мүмкіндік береді. Бұл әсіресе тәжірибеге бағытталған оқытудың жоғары дәрежесін және тереңдетілген зерттеулерді қажет ететін бағдарламалар үшін өте маңызды.

Ал бір ПОҚ шаққанда білім алушылар санының тым көп болуы оқытушыларға шамадан тыс жүктемелер артылатындығын көрсетуі мүмкін, бұл білім беру процесінің сапасын төмендетуі және студенттердің оқуға қызығушылығына теріс әсер етуі мүмкін. Қазіргі білім беру стандарттары мен еңбек нарығының талаптары жағдайында студенттер мен оқытушылар саны арасындағы оңтайлы тепе-теңдікті сақтау ЖЖОКБҰ бәсекеге қабілеттілігінің маңызды факторына айналады.

Осылайша, осы критерийді талдау оқу орнының оқу жүктемесін ақылға қонымды бөлуді қолдай отырып және оқыту сапасын қамтамасыз ете отырып, білім беру қызметтерінің жоғары деңгейін қаншалықты қамтамасыз ете алатынын бағалауға мүмкіндік береді.

Біздің тарапымыздан ЖЖОКБҰ-да ПОҚ сапасы бойынша берілген мәліметтерді тексеру кезінде мынадай нормативтік құқықтық актілердің іске асырылуы да ескеріледі: Сот төрелігі академиясын, әскери, арнаулы оқу орындарын, мәдениет саласындағы білім беру ұйымдарын қоспағанда, жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдары профессор-оқытушылар құрамының жалпы санын есептеу үшін білім алушылар санының оқытушыларға орташа арақатынасын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 606 бұйрығы (Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2018 жылғы 1 қарашада № 17670 болып тіркелген).

11-кесте. «ЖЖОКБҰ студенттері мен оқытушыларының арақатынасы» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ штаттық ПОҚ саны	ЖЖОКБҰ контингенті	Бір ПОҚ-қа шаққандағы білім алушылар саны	Балл
1	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	885	13916	15,72	**5,00**
2	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	457	7979	17,46	**4,50**
3	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	872	17207	19,73	**3,98**
4	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	395	7902	20,01	**3,93**
5	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	568	11964	21,06	**3,73**
6	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	290	6458	22,27	**3,53**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

11-кестеде оқытушылардың ЖЖОКБҰ-ның жалпы контингентіне қатынасын көруге болады. Осы критерий бойынша үздік көрсеткіш Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университетінде тіркелді, ол университетте бір оқытушыға орташа есеппен 16 білім алушы келеді.

1.3.2 «Дәрежелі оқытушылардың үлесі» критерийі

Дәрежелі оқытушылардың үлесі профессор-оқытушылар құрамының академиялық біліктілігі мен кәсібилігінің маңызды көрсеткіші. Ғылыми дәрежесі (ғылыми дәрежесі және (немесе) философия докторы PhD/бейіні бойынша доктор (академиялық) дәрежесі және (немесе) ғылыми атағы және «өнер» кадрларын даярлау үшін «ҚР Еңбек сіңірген жаттықтырушысы» спорттық атағы) бар оқытушылар ЖЖОКБҰ-да білім мен ғылыми қызметтің жоғары деңгейін қамтамасыз етуде маңызды рөл атқарады.

Оқу орнында дәрежелі оқытушылардың едәуір санының болуы оның іргелі және қолданбалы ғылыми зерттеулер жүргізу, ғылыми әзірлемелердің нәтижелерін білім беру процесіне кіріктіру, сондай-ақ халықаралық ғылыми жобаларға қатысу мүмкіндігі туралы куәландырады. Бұл тез өзгеретін кәсіби орта жағдайында жұмысқа дайын жоғары білікті мамандарды қалыптастыру үшін қолайлы жағдай жасайды.

Сонымен қатар, дәрежелі оқытушылар педагогикалық құзыреттіліктің жоғары деңгейіне ие, бұл оларға білімді тиімді жеткізуге, студенттерде сыни ойлау мен аналитикалық дағдыларды дамытуға мүмкіндік береді. Мұндай

оқытушылардың жоғары үлесі оқу орнының академиялық стандарттарға бейілділігін және білім беру бағдарламаларының сапасын үздіксіз жетілдіруге ұмтылысын көрсетеді.

Бұл критерий ЖЖОКБҰ білім беру бағдарламаларының академиялық және кәсіптік даярлықтың қазіргі заманғы талаптарына қаншалықты сәйкес келетіндігі туралы қорытынды жасауға мүмкіндік береді, сондай-ақ оның ғылыми және білім беру орталығы ретіндегі беделін нығайтуға ықпал етеді.

12-кесте. «Дәрежелі оқытушылардың үлесі» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ штаттық ПОҚ саны	Штаттық дәрежелі ПОҚ саны	Үлес, (%)	Бал л
1	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	457	60	13,2%	**5,00**
2	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	290	22	7,7%	**2,90**
3	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	395	20	5,1%	**1,91**
4	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	568	21	3,7%	**1,40**
5	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	872	20	2,3%	**0,86**
6	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	885	16	1,8%	**0,67**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

12-кестеде бұл ББ бойынша рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ-ның дәрежелі ПОҚ үлесі орта есеппен 5,6% құрайтынын көруге болады. Дәрежелі ПОҚ-ның ең көп үлесі мынадай ЖЖОКБҰ-да жұмыс істейді: Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті, М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті.

1.3.3 «Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі

«Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі білім беру процесінің қаржылық қамтамасыз етілуін және оқу орнының оқытудың негізгі аспектілеріне қаражат салуға дайындығын бағалауға мүмкіндік беретін маңызды көрсеткіштердің бірі. Бұл критерийде бағдарламалық қамтамасыз ету және кітапхана қорын дамыту шығындары ескеріледі.

Бағдарламалық қамтамасыз ету шығындары әртүрлі пәндерге арналған

арнайы бағдарламалар, оқу процесін басқару жүйелері және оқытудың тиімділігі мен интерактивтілігін арттыратын басқа да цифрлық құралдар сияқты оқу процестеріне қажетті лицензиялық бағдарламаларды сатып алу және жаңарту шығындарын қамтиды. Бұл ББ өзектілігін сақтау және студенттерді заманауи технологиялармен жұмыс істеуге дайындау үшін маңызды.

Кітапхана қорын дамыту шығындарына студенттердің өзекті және сапалы оқу және ғылыми ақпаратқа қол жеткізуін қамтамасыз ету үшін қажетті жаңа оқулықтарды, ғылыми әдебиеттерді, электрондық ресурстар мен дерекқорларды сатып алу шығындары кіреді. Кітапхана қорын дамыту білімді тереңдетуге және ғылыми зерттеулер жүргізуге ықпал ететін академиялық ортаның маңызды құрамдас бөлігі.

13-кесте. «Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ контингенті	1 студентке шаққандағы шығындар көлемі (теңге)	Балл
1	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	17207	13401	**5,00**
2	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	11964	13063	**4,85**
3	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	7902	9411	**3,21**
4	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	7979	7358	**2,29**
5	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	13916	5563	**1,48**
6	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	6458	4486	**1,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

13-кестеде көрсетілген 1 студентке бөлінген қаражатты талдау бойынша келесі ЖЖОКБҰ жоғары нәтиже көрсетті: Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті, Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті.

1.3.4 «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі

«Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі оқытушыларды қаржылық қолдау деңгейін және жанама түрде оқу орнындағы білім беру процесінің сапасын көрсететін маңызды көрсеткіш. Медианалық жалақы – оқытушылардың жартысы жалақыны осы деңгейден жоғары, ал екінші жартысы төмен алатын бөліну нүктесі. Бұл көрсеткіштің

орташа жалақыдан айырмашылығы, оған өте жоғары немесе өте төмен жалақы сияқты шекті мәндер әсер етпейді.

Медианалық жалақы деңгейі оқытушылардың мотивациясымен және олардың жұмысқа қанағаттануымен тығыз байланысты. Жалақының жоғары деңгейі университетке білікті мамандарды тартуға және ұстап қалуға мүмкіндік береді, ол дегеніміз оқыту мен ғылыми қызметтің сапасына оң әсер етеді. Лайықты жалақы алатын оқытушылар үнемі кәсіби дамуға, ғылыми зерттеулерге қатысуға және студенттермен белсенді қарым-қатынасқа ынталы болады.

Сонымен қатар, медианалық жалақы көрсеткіші ЖЖОКБҰ-ның қаржылық тұрақтылығын және оның басқа оқу орындарымен салыстырғанда бәсекеге қабілетті жалақы деңгейін ұстап тұру қабілетін көрсете алады.

Әдістемеге сәйкес осы критерийді саралау кезінде оқытушы жұмыс істейтін аймақтың күнкөріс деңгейі есепке алынады.

14-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ПОҚ медианалық жалақысы (теңге)	Балл
1	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	707984	**5,00**
2	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	668884	**4,40**
3	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	536554	**2,90**
4	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	497805	**2,57**
5	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	489515	**2,16**
6	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	383676	**1,00**

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

14-кестеде «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі бойынша талдау нәтижелері көрсетілген. «Әлеуметтік педагогика» ББ бойынша ПОҚ орташа медианалық жалақысы 2025 жылы 547 4033 теңгені құрады. ББ бойынша рейтингке қатысқан ЖЖОКБҰ арасында Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті – 707 984 теңге, Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті – 668 884 теңге көрсеткіштерін көрсетіп, алғашқы орындарды иеленді.

1.4 «Түлектердің мансаптық перспективалары» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.4.1 «Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі» критерийі

«Түлектердің мансаптық перспективалары» критерийлер тобы түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін көрсетеді. Топ үш критерийден тұрады: түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі, түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы, түлектердің медианалық жалақысы. Бұл критерийлер бойынша білім беру бағдарламаларының 2024 жылғы түлектері талданады. Олардың оқу бітіргеннен кейін, 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңдегі зейнетақы жарналары арқылы талдау жүргізіледі.

«Жұмысқа орналасу деңгейі» көрсеткіші түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін тікелей көрсетеді. Бұл өлшем «тұрақты жұмыспен қамту» және «шартты жұмыспен қамту»болып бөлінеді.

Тұрақты жұмысқа орналасу – 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңде қатарынан кемінде 3 ай тұрақты зейнетақы жарналарын алған жұмысқа орналастырылған түлектердің пайызын көрсететін көрсеткіш.

Шартты жұмыспен қамту – 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңде тұрақты емес негізде зейнетақы аударымдарын алған түлектердің пайызын көрсететін көрсеткіш (яғни тұрақты жұмыспен қамту жағдайларын қоспағанда, тұрақсыз табыс).

Жұмыспен қамтылуды есептеу барысында тұрақты жұмыспен қамтылған түлектердің үлесі жоғары нәтиже береді.

Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін неғұрлым сенімді есептеу үшін жалпы түлектер санынан мынадай санаттар алынып тасталды:

- Магистратурада (резидентурада) оқуды жалғастырған түлектер;
- Шетел азаматтары;
- Декреттік демалыстағы түлектер;
- Мерзімді әскери қызметке шақырылған түлектер;
- Шетелде білім алатын түлектер;
- Шетелде жұмыс істейтін түлектер;
- 1-2 топтағы мүгедектігі бар түлектер;
- Күш құрылымдарының қызметкерлері;
- Жас ерекшелігіне байланысты есептелмейтін түлектер (1996 жылғы және одан үлкен);
- Қайтыс болған түлектер.

Түлектердің саны 5 адамнан аз болатын келесі ЖЖОКБҰ-да есептеулер тек статистикалық деректер бойынша және сараптамалық бөлім бойынша жүргізілді, өйткені «түлектердің мансаптық перспективалары» блогы бойынша есептеу үшін деректердің аздығына байланысты көрсеткіштер дұрыс болмауы мүмкін: "Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті, Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты.

2-диаграмма. «Әлеуметтік педагогика» ББ бойынша түлектердің жалпы саны мен құрамы

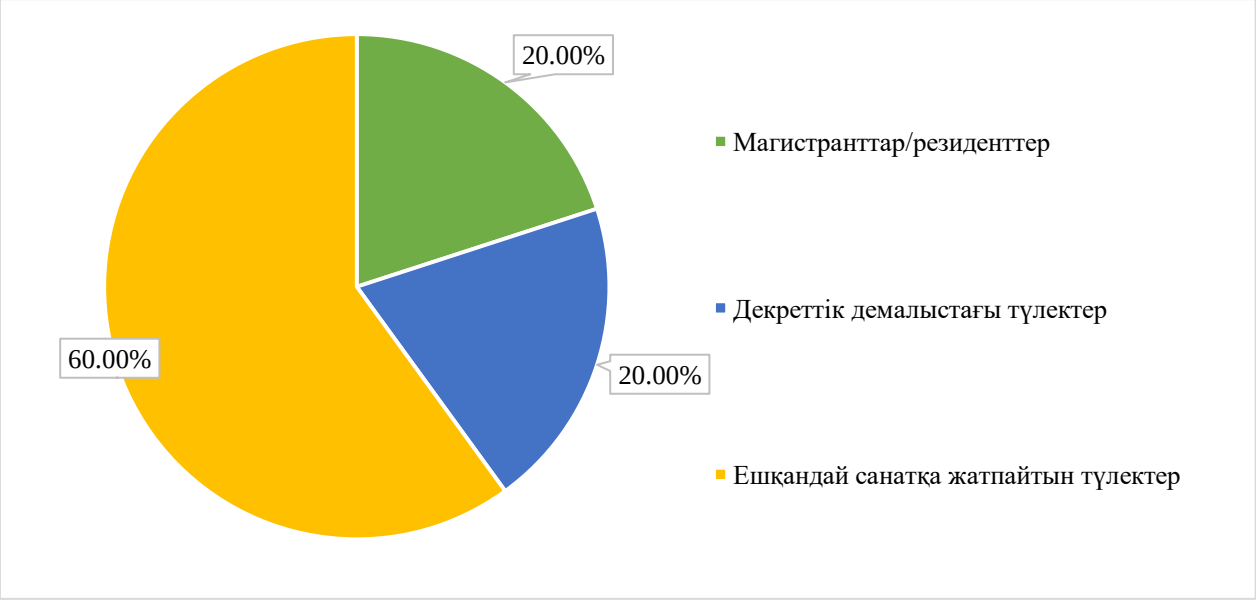

2-диаграммаға сәйкес ББ бойынша түлектердің жалпы саны 556 адамды құрады, оның ішінде: декреттік демалыста – 12; магистратурада (резидентурада) оқуды жалғастырғандар – 12; ешқандай санатқа жатпайтын түлектер - 36.

15-кесте. «Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Түлектердің жалпы саны	Жұмысқа орналасу деңгейі, %	Тұрақты жұмыс, %	Шартты жұмыс, %	Балл
1	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	13	100%	100%	0%	**5,00**
2	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	10	100%	83%	17%	**4,50**
3	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	22	100%	71%	29%	**4,12**
*	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	5	*	*	*	*
*	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	3	*	*	*	*
*	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	5	*	*	*	*

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

15-кестеге сәйкес, «Әлеуметтік педагогика» ББ бойынша жұмысқа орналасудың орташа деңгейі 100% құрады. Барлығында, яғни: Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті, Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті, Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті 100 % жетті.

3-диаграмма. Түлектерің жұмысқа орналасу деңгейі

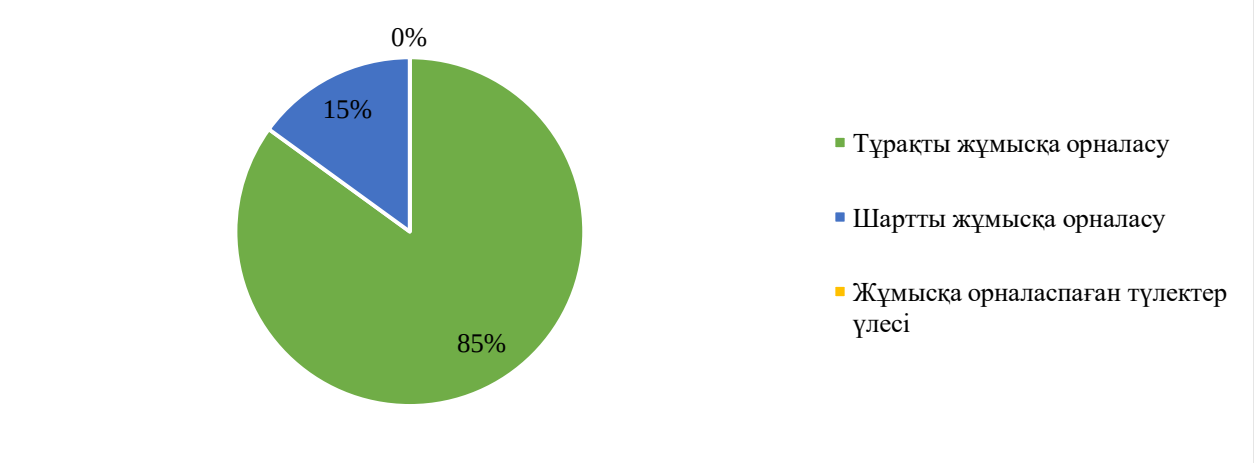

3-диаграммадан ББ бойынша түлектердің 85%-ы тұрақты, ал 15%-ы шартты түрде жұмыс істейтінін көруге болады, жұмысқа орналаспағандары жоқ.

16-кесте. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін салыстырмалы талдау

№	ЖЖОКБҰ атауы	Жұмысқа орналасу деңгейі, %		
		2023 ж.	2024 ж.	2025 ж.
1	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	86%	75%	100%
2	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	92%	82%	100%
3	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	100%	67%	100%
*	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	89%	70%	-
*	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	-	100%	-
*	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	92%	83%	-

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

— - рейтингке қатыспаған

16-кестедегі салыстырмалы талдауға сәйкес бұл критерий бойынша өткен жылғы көрсеткіштермен салыстырғанда барлық университетте көрсеткіш 2024 жылы төмендеп, 2025 көтеріліп 100% жетті.

4-диаграмма. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін салыстырмалы талдау

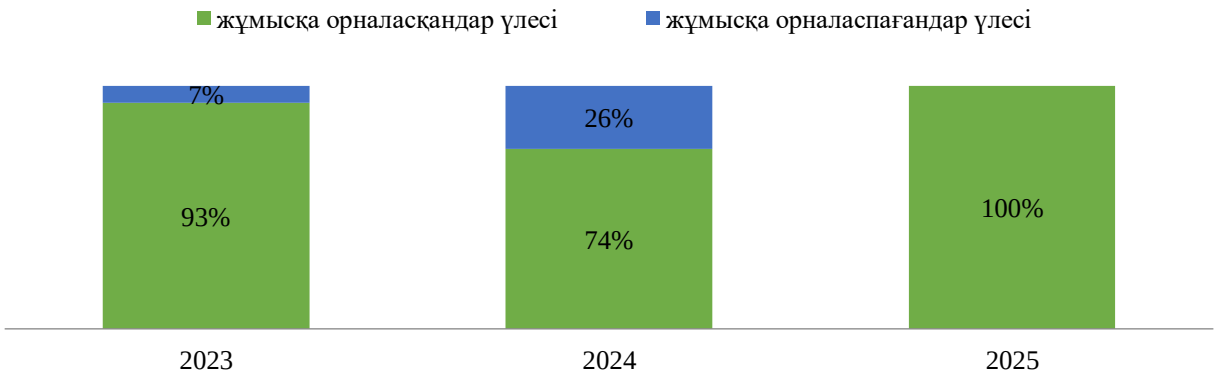

4-диаграмма еңбек нарығында ББ түлектеріне сұраныстың динамикасын көрсетеді. Алдыңғы рейтингтермен салыстырғанда осы критерий көрсеткіштері жақсарған: 2023 жылы жұмысқа орналасудың орташа деңгейі - 93%, 2024 жылы - 74%, ал 2025 жылы - 100% құрады.

1.4.2 «Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы» критерийі

Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы түлектердің оқуды бітіргеннен кейін қаншалықты жылдам жұмыс таба алатынын көрсететін маңызды көрсеткіш. Бұл көрсеткіш нақты білім беру бағдарламасы мен ЖЖОКБҰ дайындаған еңбек нарығындағы мамандардың сұраныс деңгейін көрсетеді.

Жұмыс іздеудің қысқа кезеңі түлектердің жоғары бәсекеге қабілеттілігін, оқу орнының жақсы беделін және білім беру бағдарламасының жұмыс берушілердің қажеттіліктеріне сәйкестігін көрсетеді. Жұмыс іздеудің ұзақ кезеңі түлектердің жеткіліксіз дайындығын, олардың дағдыларының еңбек нарығының талаптарына сәйкес келмеуін немесе белгілі бір салада жұмысқа орналасудың жалпы күрделілігін көрсетуі мүмкін.

Жұмыс іздеу ұзақтығын талдау білім беру ұйымдарына өз бағдарламаларының тиімділігін бағалауға және қажет болған жағдайда түлектердің жұмысқа орналасу нәтижелерін жақсарту үшін түзетулер енгізуге мүмкіндік береді.

17-кесте. «Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Жұмыс іздеу ұзақтығы (аймен)	Балл
1	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	1,75	**4,66**
2	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	1,78	**4,65**
3	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	2,37	**4,38**
*	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	*	*
*	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	*	*
*	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	*	*

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

17-кестеде түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығының нәтижелері көрсетілген. Келесі ЖЖОКБҰ-да түлектер 2 айдан аз уақыт ішінде жұмысқа орналасқан: Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті, Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті.

5-диаграмма. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығын салыстырмалы талдау

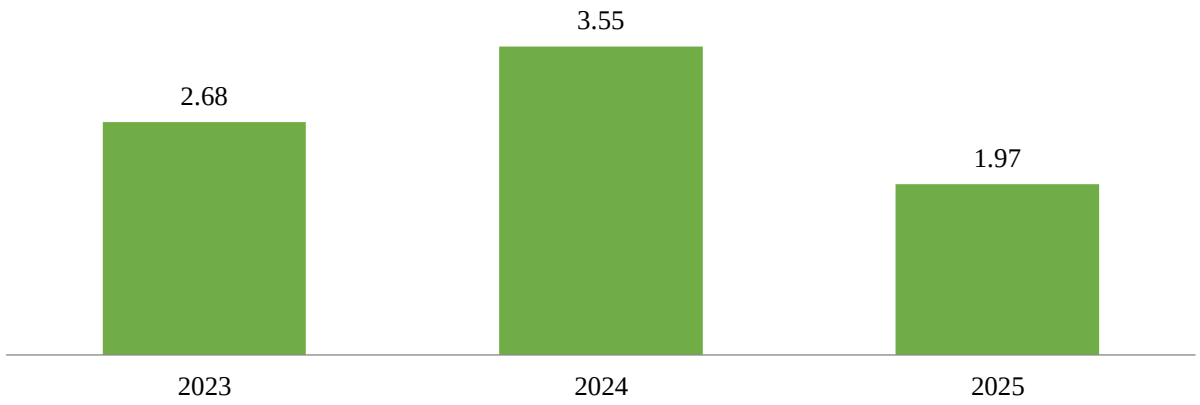

5-диаграмма еңбек нарығында «Әлеуметтік педагогика» ББ бойынша түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығындағы өзгерістерді көрсетеді. Өткен жылдармен салыстырғанда осы критерийдің көрсеткіштері жақсарған. Бұл өзгерістер ББ түлектеріне сұраныс динамикасын көрсетеді. 2023 жылы жұмыс іздеудің орташа ұзақтығы 2,68 айды, 2024 жылы 3,55 айды, ал 2025 жылы 1,97 айды құрады.

1.4.3 «Түлектердің медианалық жалақысы» критерийі

Медианалық жалақы оқуды бітіргеннен кейінгі алғашқы жылы жұмысқа орналасқан түлектердің табыс деңгейін көрсетеді. Жоғары бастапқы жалақы көбінесе білім беру бағдарламасының сапасының және оны кәсіби ортаның мойындауының көрсеткіші.

Түлектердің медианалық жалақысы туралы мәліметтер оқу орнын таңдау кезінде талапкерлер үшін бағдар бола алады, өйткені олар осы бағдарламаның түлектерінің жұмысқа орналасу және лайықты жалақы алу үшін жақсы перспективалары бар екеніне сенімді бола алады. Сонымен қатар, медианалық жалақысы жоғары бағдарламалар жұмыс берушілердің де назарын аударады, бұл тез мансаптық өсу мен тұрақты жұмысқа орналасу мүмкіндігін арттырады.

Есепте соңғы үш жылдағы түлектердің медианалық жалақысының динамикасы қарастырылады, бұл еңбек нарығындағы трендтерді анықтауға және белгілі бір білім беру бағдарламаларының түлектерінің қаншалықты табысты екенін бағалауға мүмкіндік береді.

Әдістемеге сәйкес осы критерийді саралау кезінде түлектің жұмыс істейтін аймақтың күнкөріс деңгейі есепке алынады.

18-кесте. «Түлектердің медианалық жалақысы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Медианалық жалақы, теңге	Балл
1	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	186000	**5,00**
2	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	170451	**4,44**
3	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	149998	**4,03**
*	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	0,00	**0,00**
*	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	0,00	**0,00**
*	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	0,00	**0,00**

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

18-кестеде осы критерий бойынша талдау көрсетілген. Осы көрсеткіш бойынша көшбасшы: Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті.

2 Білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі

Білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі білім беру процесінің сапасын, түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін, сондай-ақ жоғары оқу орындары қызметінің жалпы көрсеткіштерін көрсететін барлық критерийлерді жан-жақты талдаудың нәтижесі болып табылады. Бұл бөлімде критерийлердің бірнеше тобы бойынша бағалау негізінде қалыптастырылған «Әлеуметтік педагогика» ББ бойынша қорытынды рейтинг ұсынылған: білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері, түлектердің мансаптық перспективалары.

2025 жылғы рейтинг жоғарыда аталған блоктар бойынша топтастырылған 17 критерий негізінде құрылды. Әрбір критерийдің жалпы бағалау процесінде оның маңыздылығын көрсететін белгілі бір салмағы бар.

Қорытынды рейтингтің негізгі мақсаты – талапкерлерге, жұмыс берушілерге және басқа да мүдделі тараптарға ақпараттандырылған таңдау жасауға көмектесетін білім беру бағдарламаларына объективті баға беру. Сондай-ақ, рейтинг нәтижелері ЖЖОКБҰ үшін өздерінің білім беру бағдарламаларын жетілдіру және олардың ұлттық және халықаралық деңгейлердегі бәсекеге қабілеттілігін арттыру бағытында бағдар бола алады.

19-кесте. «Әлеуметтік педагогика» ББ бойынша қорытынды рейтинг

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ атауы	Жалпы қорытынды	Рейтингтегі орны
1	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	6В01801 Әлеуметтік педагогика	3,556	1 / 3
2	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	6В01802 Әлеуметтік педагогика (IP)	3,538	2 / 3
3	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	6В01801 Әлеуметтік педагогтарды даярлау	3,440	3 / 3
*	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	6В01802 Әлеуметтік педагогика және педагог ассистент	1,449	*
*	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	6В01802 Әлеуметтік педагогика	1,365	*
*	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	6В01801 Әлеуметтік педагогика және өзін-өзі тану, инклюзивті білім беру тьюторы	1,180	*

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты рейтингте орын алмады*

19-кестеде «Әлеуметтік педагогика» ББ бойынша 2025 жылғы рейтингті талдау қорытындылары ұсынылған. Деректерге сәйкес, қатысқан 6 ЖЖОКБҰ-ның 3-і бірінші 3 орынды иеленіп, 3 ЖЖОКБҰ түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты рейтингте орын алмады.

20-кесте. 2023-2025 жылдардағы «Әлеуметтік педагогика» ББ бойынша рейтингтегі орындары

№	ЖЖОКБҰ атауы	Рейтингтегі орны		
		2023 ж.	2024 ж.	2025 ж.
1	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	8 / 9	6 / 10	1 / 3
2	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	7 / 9	5 / 10	2 / 3
3	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	4 / 9	8 / 10	3 / 3
*	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	1 / 9	4 / 10	-
*	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	6 / 9	9 / 10	-
*	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	-	1 / 10	-

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты рейтингте орын алмады*
— - рейтингке қатыспаған

20-кестеде 2023-2025 жылдары «Әлеуметтік педагогика» ББ бойынша рейтингке қатысқан оқу орындарының рейтингте алған орындары салыстырылды. 2023 жылы рейтинг көшбасшылары қатарында М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті болды. 2024 жылы көшбасшылар тізімі өзгерді: Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті орын алды. 2025 жылы көшбасшы Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті.

2025 жылғы білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі Қазақстанның жоғары оқу орындары арасында «Әлеуметтік педагогика» саласында мамандар даярлаудың әртүрлілігі мен сапасын көрсетеді. Талдау көрсеткендей, еңбек нарығының талаптары мен халықаралық стандарттарға бейімделе отырып, өз бағдарламаларын белсенді түрде жетілдіретін білім беру мекемелері жетекші орындарға ие болды.

Рейтинг нәтижелері талапкерлер, жұмыс берушілер және жоғары оқу орындары үшін құнды бағдар болып табылады, әрбір білім беру бағдарламасының мықты жақтарын анықтауға көмектеседі. Болашақта білім беру стандарттарын жақсарту және халықаралық ынтымақтастықты арттыру жөніндегі жұмысты жалғастыру Қазақстанның білім беру жүйесін одан әрі дамыту үшін маңызды қадам болады.

Қорытынды

2025 жылғы ББ бойынша білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі Қазақстанның жоғары білім беру жүйесін жақсарту үшін елеулі жетістіктер мен салаларды анықтауға мүмкіндік берді. Рейтингте жетекші орындарды білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері, түлектердің мансаптық перспективалары сияқты критерийлер топтары бойынша жоғары нәтижелер көрсете алған университеттер иеленді.

Талдау көрсеткендей, рейтингтің жоғарғы қатарында тұрған ЖЖОКБҰ студенттерді теориялық біліммен ғана емес, сонымен қатар еңбек нарығында сұранысқа ие практикалық дағдылармен қамтамасыз ете отырып, өздерінің білім беру бағдарламаларын жетілдіру бойынша белсенді жұмыс істейді. Алдыңғы қатардағы жоғары оқу орындары жұмыс берушілермен өзара іс-қимылға және халықаралық сапа стандарттарын интеграциялауға ерекше назар аударатынын атап өту керек, себебі бұл олардың түлектерінің бәсекеге қабілеттілігін айтарлықтай арттырады.

Сонымен бірге, есеп назар аударуды қажет ететін кейбір кемшіліктерді анықтады. Мысалы, бірқатар ЖЖОКБҰ-да студенттердің академиялық ұтқырлығы мен ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары, шетелдік студенттер үлесі бойынша төмен көрсеткіштер байқалады, бұл осы бағыттарды одан әрі дамыту қажеттігін көрсетеді. Сондай-ақ, оқу орындарының бір студентке шаққандағы қаржылық шығындар көлемінде айтарлықтай айырмашылықтар байқалды.

Рейтинг нәтижелері барлық мүдделі тараптар үшін маңызды құрал. Талапкерлер мен олардың ата-аналары үшін рейтинг оқу орнын таңдау кезінде бағдар, жұмыс берушілер үшін – мамандарды даярлау сапасының индикаторы, ал жоғары оқу орындарының өздері үшін – өз бағдарламаларын жақсартуға және бәсекелестік ортадағы позицияларын нығайтуға ынталандыру ретінде қызмет етеді.

Қорытындыны келесідей жасауға болады: елеулі жетістіктерге қарамастан, Қазақстанның жоғары білім беру жүйесі жаңғыртуды және жаңа сын-тегеуріндерге бейімделуді жалғастыруда. Әр ЖЖОКБҰ білім беру бағдарламаларының жоғары деңгейін қолдап қана қоймай, еңбек нарығындағы өзгерістер мен қоғамның қажеттіліктерін ескере отырып, оларды үнемі жақсартуға ұмтылуы тиіс. 2025 жылғы қорытынды рейтинг жаһандық аренада қазақстандық білім берудің сапасы мен бәсекеге қабілеттілігін арттыруға ықпал ете отырып, осы мақсаттарға қол жеткізу жолындағы маңызды қадамдардың бірі. Білім беру бағдарламаларын жетілдіруді жалғастыру және түлектерді тез өзгеретін әлемде табысты кәсіби қызмет үшін қажетті білім мен дағдылармен қамтамасыз ету үшін жан-жақты жұмыс жасау өте маңызды.

Қосымша 1

«Әлеуметтік педагогика» ББ бойынша рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ тізімі

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ атауы
1	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	6В01801 Әлеуметтік педагогика
2	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	6В01802 Әлеуметтік педагогика (ІР)
3	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	6В01801 Әлеуметтік педагогтарды даярлау
4	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	6В01802 Әлеуметтік педагогика және педагог ассистент
5	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	6В01802 Әлеуметтік педагогика
6	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	6В01801 Әлеуметтік педагогика және өзін-өзі тану, инклюзивті білім беру тьюторы

6В02201 «Тарих» даярлау бағыты
В034 «Тарих» білім беру бағдарламасы тобы
«Тарих» білім беру бағдарламасы бойынша
рейтингіні қалыптастыру есебі

Кіріспе

Қазақстанның жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру жүйесі экономиканың түрлі салалары үшін жоғары білікті мамандарды даярлауда шешуші рөлдердің бірін атқарады. Еңбек нарығының қарқынды дамуы мен халықаралық интеграция жағдайында білім беру сапасы ғана емес, сонымен қатар білім беру бағдарламаларының қазіргі заманғы сын-қатерлерге бейімделу қабілеті де маңызды. Білім беру мекемелері жұмысының тиімділігін бағалаудың маңызды құралы - мамандарды даярлау деңгейін, түлектердің бәсекеге қабілеттілігін және білім беру бағдарламаларының сапасын объективті бағалауға мүмкіндік беретін рейтингілер жасау.

Бұл есепте 2025 жылғы Қазақстанның жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарындағы (бұдан әрі – ЖЖОКБҰ) білім беру бағдарламаларын (бұдан әрі – ББ) талданады. Осы талдау шеңберінде түлектердің кәсіби құзыреттілігін дамытуға және олардың еңбек нарығындағы сұранысына әсер ететін негізгі көрсеткіштер бойынша ББ кешенді салыстырмалы шолу жүргізілді.

Білім беру бағдарламаларының рейтингін қалыптастыру үшін негіздеме:

1. Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі №319 «Білім туралы» Заңы.

2. «Қазақстан Республикасында жоғары білімді және ғылымды дамытудың 2023-2029 жылдарға арналған тұжырымдамасын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2023 жылғы 28 наурыздағы №248 қаулысы.

3. «Еңбек нарығының қажеттіліктерін ескере отырып, жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білімі бар кадрларды даярлауға жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарының дайындық бөлімшелеріне мемлекеттік білім беру тапсырысын орналастыру қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2016 жылғы 29 қаңтардағы №122 бұйрығы.

4. «Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру бөлігінде тәуекел дәрежесін бағалау өлшемшарттарын және білім беру жүйесіне тексеру парақтарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрінің 2022 жылғы 1 желтоқсандағы №166 және Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрінің 2022 жылғы 2 желтоқсандағы №116 бірлескен бұйрығы.

Бұл есептің мақсаты – білім беру бағдарламаларына жан-жақты талдау жүргізу және осы талдау негізінде қорытынды рейтинг жасау. Рейтинг жасау

барысында білім беру процесінің барлық маңызды компоненттерін қамтитын әртүрлі критерийлер тобы ескерілді. Олардың ішінде: білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері және түлектердің мансаптық перспективалары. Бұл блоктардың әрқайсысы жалпы рейтингте белгілі бір салмаққа ие, бұл бағалауды мүмкіндігінше объективті және жан-жақты етуге мүмкіндік береді.

Бұл есептің негізгі міндеті – білім беру бағдарламаларының жағдайы туралы нақты және құрылымдық түсінік беру. «Тарих» ББ бойынша 2025 жылғы рейтингке 11 ЖЖОКБҰ қатысты (1-қосымша). Кейбір ЖЖОКБҰ осы ББ бойынша түлектерінің санының аз болуына байланысты рейтингте орын алған жоқ (ББ бойынша 2024 жылғы түлек саны 5 түлектен аз), олардың ішінде Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті бар.

1 Жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарының білім беру бағдарламаларының деректерін талдау

1.1 «Білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.1.1 «Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен әзірлеу және келісу» критерийі

ББ мазмұнын болашақ мамандардың кәсіби құзыреттілігі мен бәсекеге қабілеттілігінің тиімділігін арттыру үшін әлеуетті немесе негізгі жұмыс берушілермен келісу қажет. Жұмыс берушілер білім беру бағдарламаларын әзірлеу кезінде ұсыныстар, пәндердің мазмұнына өзгерістер енгізе алады, сондай-ақ зерттелетін тақырыптар мен материалдардың өзектілігі бойынша ұсыныстар мен ескертулер бере алады. Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен келісу түлектердің табысты жұмысқа орналасуына ықпал ететін негізгі факторлардың бірі болып табылады.

ЖЖОКБҰ бұл критерий бойынша 2024-2025 оқу жылына арналған ББ бойынша құжаттардың мынадай тізбесін ұсыну қажет: модульдік білім беру бағдарламасы (МББ), элективті пәндер каталогы (ЭПК), жұмыс берушіден хат, келісу хаттамасы, жұмыс берушінің рецензиясы, ұсынымдық хат, анықтама-негіздеме, ББ сараптамасы.

Осы критерийді есептеу кезінде ББ келісуге қатысатын жұмыс берушілердің санына басты назар аударылды. Бір мамандықтағы жұмыс берушілер әр түрлі болуы мүмкін, сәйкесінше, жұмыс берушілер саны неғұрлым көп болса, жұмыс ерекшеліктерін ұсыну туралы көзқарастар мен пікірлер соғұрлым көп болады.

1-кесте. «Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен әзірлеу және келісу» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ келісілген жұмыс берушілер саны	Балл
1.	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	13	**5,00**
2.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	10	**4,00**
3.	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	8	**3,33**
4.	Торайғыров университеті	6	**2,67**
5.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	5	**2,33**
6.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	4	**2,00**
7.	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	4	**2,00**
8.	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	2	**1,33**
9.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	2	**1,33**
10.	Астана халықаралық университеті	2	**1,33**
11.	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	1	**1,00**
12.	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	1	**1,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

1-кестеде осы критерий бойынша нәтижелер берілген: А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті, М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті жетекші орындарға ие болды, өйткені олардың білім беру бағдарламалары жұмыс берушілердің ең көп санымен келісілген.

1.1.2 «Профессор-оқытушылар құрамының практикалық жұмыс тәжірибесі» критерийі

Профессор-оқытушылар құрамының (ПОҚ) практикалық жұмыс тәжірибесі білім беру үдерісі сапасының маңызды құрамдас бөлігі. Тиісті кәсіби салада нақты тәжірибесі бар оқытушылар студенттерге пән туралы тереңірек және қолданбалы түсінік бере алады. Олар оқу процесіне практикадан, қолданылатын әдістер мен технологиялардан өзекті мысалдар келтіре алады, бұл студенттерді кәсіби қызметке неғұрлым тиімді дайындауға ықпал етеді.

Сонымен қатар, оқытушылардың практикалық тәжірибесі оларға саланың қазіргі тенденцияларын жақсырақ бағдарлауға және оқу бағдарламаларын еңбек нарығының өзгеретін талаптарына бейімдеуге мүмкіндік береді, осылайша түлектердің жоғары бәсекеге қабілеттілігін қамтамасыз етеді.

ББ бойынша осы көрсеткішті анықтау үшін мынадай құжаттар талап етілді: ЖЖОКБҰ кадрлар бөлімінен оқытушылардың жұмыс өтілі туралы бекітілген анықтама.

2025 жылғы рейтинг әдістемесіне сәйкес 2010 жылғы 1 қаңтар мен 2025 жылғы 1 мамыр аралығында практикалық тәжірибесі бар оқытушылар есепке алынады.

2-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының практикалық жұмыс тәжірибесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Практикалық жұмыс өтілі бар оқытушылар саны (айлар)		Балл
		саны	өтілі	
1.	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	13	2160	**4,65**
2.	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	6	566	**3,77**
3.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	4	475	**2,99**
4.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	2	370	**2,77**
5.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	17	1378	**2,32**

6.	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	8	632	**2,13**
7.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	6	589	**1,89**
8.	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	6	370	**1,61**
9.	Астана халықаралық университеті	2	123	**1,03**
10.	Торайғыров университеті	3	143	**1,01**
11.	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	1	34	**0,55**
12.	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	0	0	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

2-кестеден көріп отырғанымыздай, рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ-ның көпшілігінде ЖЖОКБҰ құрылымынан тыс жұмыс тәжірибесі бар оқытушылар бар. Бұл критерийдің көшбасшысы: Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті.

1.1.3 «Профессор-оқытушылар құрамының жетістіктері» критерийі

«Профессорлық-оқытушылық құрамның жетістіктері» критерийі білім беру бағдарламаларының сапасын бағалауда маңызды рөл атқарады, өйткені ол білім беру процесіне қатысатын мұғалімдердің кәсібилігі мен құзыреттілігінің деңгейін көрсетеді. Рейтинг әдіснамасына сәйкес, бұл критерий соңғы жылдардағы профессорлық-оқытушылық құрамның жетістіктерін жан-жақты бағалауға мүмкіндік беретін бірнеше ішкі критерийлерді қамтиды.

Атап айтқанда, 2015-2025 жылдар аралығында «Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы» атағына ие болған оқытушылар есепке алынады, бұл олардың педагогикалық еңбегін ЖЖОКБҰ деңгейінде мойындағанын көрсетеді. Сол кезеңде «Үздік ғылыми қызметкер» атағын алған ПОҚ да ескеріледі, бұл олардың ғылыми зерттеулерге және академиялық қоғамдастықтың дамуына қосқан үлесін көрсетеді.

3-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының жетістіктері» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	«Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы» атанған ПОҚ саны	«Үздік ғылыми қызметкер» сыйлығының иегерлері	Балл
1.	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	10	1	**5,00**
2.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	0	1	**2,50**
3.	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	3	0	**0,75**
4.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	3	0	**0,75**
5.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	1	0	**0,25**
6.	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	1	0	**0,25**
7.	Торайғыров университеті	1	0	**0,25**
8.	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	0	0	**0,00**
9.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	0	0	**0,00**
10.	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	0	0	**0,00**
11.	Астана халықаралық университеті	0	0	**0,00**
12.	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	0	0	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

3-кестеден көріп отырғанымыздай, осы критерий бойынша Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті жетекші орынға ие болды.

1.1.4 «Білім беру бағдарламаларын аккредиттеу» критерийі

Білім беру және кәсіптік ұйымдардың бағдарламаны аккредиттеуі бағдарламаның жоғары сапа стандарттарына сәйкестігінің көрсеткіші және оны ұлттық және халықаралық деңгейде тану және мойындау ретінде қарастырылады.

Дәл осы себепті ББ-ның мамандандырылған аккредиттеуден өткені туралы сертификаты сұралды. Бұл критерий бойынша балл білім беру бағдарламасы аккредиттеуден өткен мекеме мен аккредиттеуден өткені туралы сертификаттың жарамдылық ұзақтығына байланысты есептелді.

Ұсынылған мәліметтерге сәйкес, «Тарих» ББ бойынша рейтингке қатысатын 12 ЖЖОКБҰ-ның 11-і мамандандырылған аккредиттеуден өткен.

4-кесте. «Білім беру бағдарламаларын аккредиттеу» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Аккредитациялық орган атауы	Балл
1.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	CAAAE	**5,00**
2.	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	ARQA	**5,00**
3.	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	ARQA	**5,00**
4.	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	IAAR	**5,00**
5.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	IAAR	**5,00**
6.	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	IQAA	**5,00**
7.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	IQAA	**5,00**
8.	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	IAAR	**5,00**
9.	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	IAAR	**5,00**
10.	Торайғыров университеті	CAAAE	**5,00**
11.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	IQAA	**5,00**
12.	Астана халықаралық университеті	-	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

4-кестеге сәйкес, осы критерий бойынша барлық ЖЖОКБҰ алдыңғы қатардан көрінді.

1-диаграмма. Аккредиттеу органдары бөлінісіндегі аккредиттелген білім беру бағдарламалары

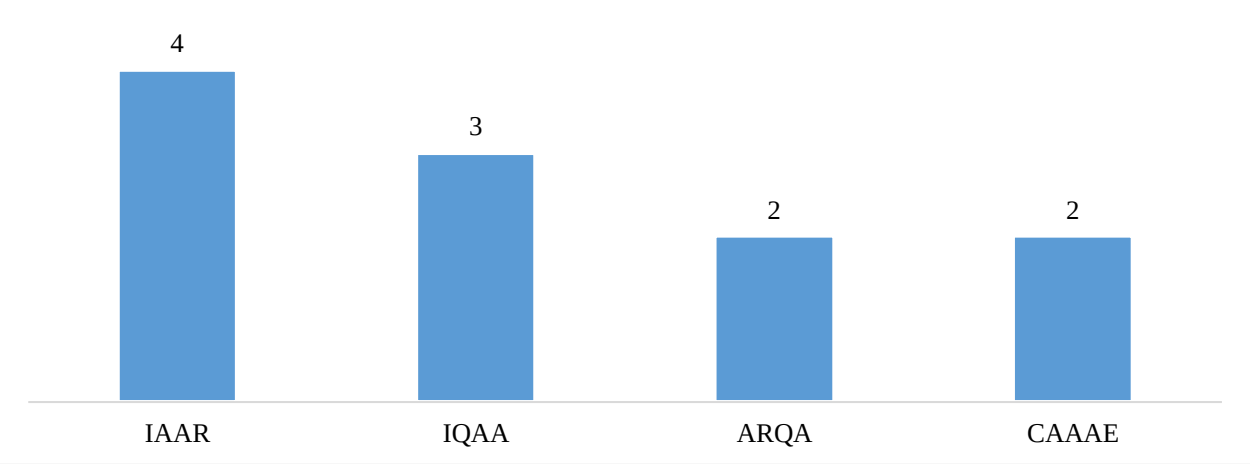

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

1-диаграммадан көріп отырғанымыздай, 11 ББ-ның 4-і IAAR – Аккредиттеу және рейтингтің тәуелсіз агенттігінде аккредиттеуден өткен.

1.1.5 «Білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау» критерийі

Тиісті салалардан сарапшыларды тарту арқылы білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау білім беру сапасын қамтамасыз етудің маңызды құралы болып табылады. Кәсіби саласында терең білімі мен тәжірибесі бар сарапшылар оқу бағдарламаларының еңбек нарығының заманауи талаптары мен кәсіби стандарттарға қаншалықты сәйкес келетінін объективті бағалай алады. Олар мазмұндағы олқылықтарды анықтап, оқу жоспарларын жаңартуды және жаңа пәндерді немесе оқыту әдістерін енгізуді ұсына алады. Мұндай сараптамалық бағалау білім беру мекемелеріне бағдарламаларды өзгермелі жағдайларға бейімдеуге, мамандарды даярлауды жақсартуға және соның салдарынан түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін арттыруға көмектеседі. Сарапшыларды тарту сонымен қатар білім беру жүйесі мен индустрия арасындағы байланысты нығайтады, бұл жұмыс берушілердің қажеттіліктерін жақсы түсінуге және білім беру бағдарламаларының практикалық маңыздылығын арттыруға ықпал етеді.

Сарапшылардың ББ бағалауы мынадай критерийлер бойынша жүргізіледі:

1) ББ-ның тәжірибеге бағдарлануы – ББ-ның білім мен дағдыларды практикалық қолдануға қаншалықты бағытталғанын бағалау;

2) Пәндердің берілген оқу нәтижелеріне логикалық өзара байланысы және сәйкестігі – бағдарлама ішіндегі пәндер бір-бірімен және оқытудың соңғы нәтижелерімен қалай байланысты екенін талдау;

3) Пәндерді оқыту кезегінің мәнділігі/қисындылығы – бағдарламаның логикалық құрылымын, пәндердің қаншалықты материалды жақсы игеруге ықпал ететін ретпен ұйымдастырылғандығын бағалау;

4) ББ мазмұнының кәсіптік стандарттарға және/немесе еңбек нарығының талаптарына сәйкестігі – ББ-ның осы саладағы қолданыстағы кәсіби стандарттарға (олар бар болған жағдайда) және (немесе) қазіргі еңбек нарығының талаптарына қаншалықты сәйкес келетіндігін бағалау;

5) Элективті пәндер каталогы (ЭПК) және оның мәні – ББ икемділігі мен бейімділігін бағалау: элективті курстардың кеңдігі мен әртүрлілігі, сәйкес бағыттар мен мамандықтарды таңдау мүмкіндігі, студенттердің қажеттіліктері мен еңбек нарығының талаптарына сәйкестігі, тәжірибеге бағытталған және инновациялық курстардың болуын бағалау.

ББ мазмұнын бағалау жүйесі келесі диапазондар бойынша бөлінеді:

- Өте жақсы – 9-10 балл арасы;
- Жақсы – 6-8 балл арасы;
- Қанағаттанарлық – 4-5 балл арасы;
- Қанағаттанарлықсыз – 0-3 балл арасы.

5-кесте. «Білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Сарапшының орташа бағасы	Балл
1.	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	7,25	**3,63**
2.	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	7,00	**3,50**
3.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	7,00	**3,50**
4.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	6,90	**3,45**
5.	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	6,90	**3,45**
6.	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	6,80	**3,40**
7.	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	6,70	**3,35**
8.	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	6,60	**3,30**
9.	Торайғыров университеті	6,50	**3,25**
10.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	6,50	**3,25**
11.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	5,80	**2,90**
12.	Астана халықаралық университеті	4,75	**2,38**

Дереккөз: «Атамекен» ҰКП мәліметтері

5-кестеде ББ мазмұнын сараптамалық бағалаудың қорытындысы ұсынылған, оған сәйкес жетекші орындарды мынадай ЖЖОКБҰ иеленді: Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті және Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті және Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті.

1.2 «Білім беру бағдарламасының жетістіктері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.2.1 «Академиялық ұтқырлық» критерийі

ЖЖОКБҰ студенттерінің белгілі бір уақыт кезеңіне елден тыс басқа білім беру немесе ғылыми мекемеге ауысуы студенттің жеке дамуы үшін маңызды және оған мәдени байуға мүмкіндік береді, сондай-ақ ғылыми зерттеулердің тиімділігін, түлектердің отандық және халықаралық еңбек нарықтарындағы бәсекеге қабілеттілігін арттырады, жетекші шетелдік жоғары оқу орындарының тәжірибесін зерделеу және игеру есебінен кәсіби құзыреттіліктерін жетілдіреді және т. б.

ЖЖОКБҰ да академиялық ұтқырлық бағдарламасын іске асыруды талдау мақсатында оқу орындарынан мынадай құжаттар талап етілді:

- академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде студенттерді шетелдік оқу орындарына жіберу туралы ректор бұйрығының көшірмесі;
- академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде шетелдік оқу орындарының студенттерін қабылдау туралы ректор бұйрығының көшірмесі.

ЖЖОКБҰ академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде ұсынылған құжаттарды «Атамекен» ҰКП менеджерлері талдап, келесі қорытындылар жасады:

6-кесте. «Академиялық ұтқырлық» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ контингенті	Академиялық ұтқырлық бағдарламаларын қолданған білім алушылар саны	Балл
1.	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	79	7	**5,00**
2.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	156	9	**3,26**
3.	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	278	2	**0,41**
4.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	203	0	**0,00**
5.	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	113	0	**0,00**
6.	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	35	0	**0,00**
7.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	42	0	**0,00**
8.	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	110	0	**0,00**
9.	Астана халықаралық университеті	145	0	**0,00**
10.	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	154	0	**0,00**
11.	Торайғыров университеті	121	0	**0,00**

12.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	110	0	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

6-кестеде көрсетілген мәліметтерге сәйкес, келесі ЖЖОКБҰ жоғары көрсеткіштерді көрсетті: Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті.

1.2.2 «Білім алушылардың ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары» критерийі

Қазіргі уақытта нарықтағы технологиялық даму ЖЖОКБҰ-да тиімді ғылыми-зерттеу процесін ұйымдастыруды талап етеді, тек жаңа білімді дамытуды ғана емес, сонымен қатар нарықта коммерциялық тұрғыдан дамыған, сұранысқа ие бизнес-идеяларды өндіруді талап етеді.

Студенттік бизнес-инкубаторлар мен зертханалар жастар ортасында кәсіпкерлік қызметтің оң бейнесін қалыптастырады, жастар арасында креативті және инновациялық әлеуетті іске асырады, сондай-ақ кәсіпкерлікке және инновациялық қызметке бағдарланған ұйымдар мен жастар қауымдастықтарын қолдайды, жастар кәсіпкерлігін ақпараттық, білім беру, қаржылық және мүліктік қолдаудың бірыңғай жүйесін құрады және қамтамасыз етеді. Бұдан басқа, жастарды кәсіпкерлік қызметке білім беру, әдістемелік және ақпараттық даярлауды көрсетеді, жастар құрған шағын және орта кәсіпкерлік субъектілерінің санын арттырады, жоғары білім, бизнес және өндірістік сала арасындағы өзара іс-қимыл мен әлеуметтік әріптестік үшін жағдайлар жасайды.

Сондықтан «Атамекен» ҰКП зерттеу бағытындағы пункттердің бірі ЖЖОКБҰ студенттерінің шығармашылық жетістіктерін дәріптеу және енгізу болып табылады.

Студенттердің ғылыми зерттеулерін талдау мақсатында оқу орындарынан электрондық форматта растайтын құжат (патент және авторлық құқық туралы куәлік) талап етілді.

Ұсынылған құжаттар негізінде келесі мәліметтер алынды:

ЖЖОКБҰ ұсынған деректерге сәйкес, жоғары оқу орындарының ешқайсысында ғылыми-кәсіпкерлік бастамалардың болу фактісі расталған жоқ.

1.2.3 «Магистратурада/резидентурада оқуды жалғастырған түлектердің үлесі» критерийі

Қазақстанда Еуропалық жоғары білім беру аймағына (European Higher Education Area (EHEA)) кіре отырып, кадрларды даярлаудың үш деңгейлі моделін: бакалавриат, магистратура және PhD докторантураны енгізуді қамтитын жоғары білім беру жүйесін айтарлықтай қайта құрылымдау жүргізілді. Бакалавриат аяқталғаннан кейін түлектердің одан әрі дамуы үшін әртүрлі мүмкіндіктері бар, мысалы, мамандық бойынша жұмыс іздеу, екінші жоғары білім алу немесе магистратураға түсу.

Магистратура біліктілікті арттыруда және таңдаған мамандығы бойынша білімді тереңдетуде шешуші рөл атқарады, бұл оны кәсіби қалыптасудың маңызды кезеңіне айналдырады. Жыл сайын магистрлік бағдарламалар барған сайын танымал бола бастады, ал магистрлер еңбек нарығында сұранысқа ие бола бастады, бұл қазіргі заманғы экономика жағдайында білім берудің осы деңгейінің өзектілігін көрсетеді.

Бұл критерий бойынша жиналған деректер 7-кестедегідей болды.

7-кесте. «Магистратурада/резидентурада оқуды жалғастырған түлектердің үлесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Магистранттар үлесі			Балл
		Түлектер саны	Түлектер арасында магистратурада оқуды жалғастырғанда	үлес %	
1.	Торайғыров университеті	16	7	43,8	**5,00**
2.	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	30	12	40,0	**4,57**
3.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	14	3	21,4	**2,45**
4.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	20	3	15,0	**1,71**
5.	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	16	2	12,5	**1,43**
6.	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	11	1	9,1	**1,04**
7.	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	13	1	7,7	**0,88**
8.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	2	0	0,0	**0,00**
9.	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	20	0	0,0	**0,00**
10.	Астана халықаралық университеті	6	0	0,0	**0,00**
11.	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	23	0	0,0	**0,00**

12.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	11	0	0,0	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

7-кестеде осы критерий бойынша 2024 жылғы түлектерді талдау қорытындыларын көруге болады, түлектердің жалпы саны 182 болса, оның ішінде 29 түлек әрі қарай магистратурада оқуын жалғастырған, бұл 15% құрайды. Кестеге сәйкес магистратураға түскен түлектердің ең көп үлесі келесі оқу орындарына тиесілі: Торайғыров университеті, Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті.

1.2.4 «Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы» критерийі

Ұлттық бірыңғай тестілеу (ҰБТ) – жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарына түсу үшін іріктеу емтихандарының нысандарының бірі.

Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы – жоғары ҰБТ нәтижелерін көрсеткен талапкерлердің көбінесе қай ЖЖОКБҰ таңдайтынын анықтайтын көрсеткіш. Бұл көрсеткіш ЖЖОКБҰ деңгейін және талапкерлер арасында оның сұранысын анықтауға мүмкіндік береді.

8-кесте. «Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Талапкерлердің орташа ҰБТ балы	Балл
1.	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	112,3	**4,01**
2.	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	100,0	**3,57**
3.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	84,0	**3,00**
4.	Астана халықаралық университеті	70,8	**2,53**
5.	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	69,0	**2,46**
6.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	67,1	**2,40**
7.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	66,8	**2,39**
8.	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	65,2	**2,33**
9.	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	64,1	**2,29**
10.	Торайғыров университеті	64,2	**2,29**
11.	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	62,3	**2,23**
12.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	0,0	**0,00**

Дереккөз: «Ұлттық тестілеу орталығы» РМК

8-кестеде көрсетілгендей, ББ бойынша 2024-2025 оқу жылында жоғары оқу орнына оқуға түскен талапкерлердің орташа балы 68 балды құраған. Салыстырмалы түрде жоғары балл жинаған талапкерлер келесі ЖЖОКБҰ-ны

таңдаған: Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті.

1.2.5 «Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі

Шетелдік студенттер өз елдерінде қазақ тілі мен мәдени дәстүрлерінің таралуына ықпал ете отырып, Қазақстандағы заманауи білім беру жүйесінің маңызды бөлігі болып табылады. Олардың еліміздің жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарында оқуы біздің университеттерге деген халықаралық сұраныс деігейін көрсетеді және олардың рейтингінің жоғарылауына тікелей әсер етеді.

«Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі білім беру бағдарламаларының студенттерді шетелден тарту қабілетін көрсетеді. Бұл шетелдік студенттер үшін білім беру бағдарламалары мен жоғары оқу орындарының нақты тартымдылығын объективті бағалауға мүмкіндік береді.

Осы критерийді растау үшін ЖЖОКБҰ келесі құжаттарды ұсыну қажет:

- шетелдік студенттерді қабылдау туралы бұйрықтар;
- шетелдік студенттердің төлқұжаттарының көшірмелері.

9-кесте. «Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Шетелдік студенттер үлесі			Балл
		ББ контингенті	Шетелдік студенттер саны	үлес, %	
1.	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	79	35	44,3	**5,00**
2.	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	278	59	21,2	**2,40**
3.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	110	16	14,5	**1,64**
4.	Торайғыров университеті	121	4	3,3	**0,37**
5.	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	154	3	1,9	**0,22**
6.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	156	1	0,6	**0,07**
7.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	203	0	0,0	**0,00**
8.	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	113	0	0,0	**0,00**
9.	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	35	0	0,0	**0,00**
10.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	42	0	0,0	**0,00**
11.	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	110	0	0,0	**0,00**
12.	Астана халықаралық университеті	145	0	0,0	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

9-кестеде шетелдік студенттердің «Тарих» ББ жалпы контингентіне қатынасын көруге болады, бұл 3,4 % құрайды. Шетелдік студенттердің контингентке шаққандағы ең көп үлесі келесі оқу орнына тиесілі: Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті.

1.3 «ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.3.1 «ЖЖОКБҰ студенттері мен оқытушыларының арақатынасы» критерийі

Студенттер мен оқытушылардың арақатынасы ЖЖОКБҰ ұсынатын білім сапасына әсер ететін негізгі көрсеткіштердің бірі. Бұл критерий оқытуға жеке көзқарас деңгейін және әр студентке оқытушы тарапынан жеткілікті көңіл бөлінетін қолайлы білім беру ортасын құру мүмкіндігін көрсетеді.

Студенттердің оқытушыларға қатынасының төмендігі оқытушылар құрамы жеке кеңес беруге, жұмыстарды тексеруге, ғылыми зерттеулерді басқаруға және практикалық дайындыққа көбірек уақыт бөле отырып, оқушылармен тиімдірек әрекеттесе алуына көбірек мүмкіндік береді. Бұл әсіресе тәжірибеге бағытталған оқытудың жоғары дәрежесін және тереңдетілген зерттеулерді қажет ететін бағдарламалар үшін өте маңызды.

Ал бір ПОҚ шаққанда білім алушылар санының тым көп болуы оқытушыларға шамадан тыс жүктемелер артылатындығын көрсетуі мүмкін, бұл білім беру процесінің сапасын төмендетуі және студенттердің оқуға қызығушылығына теріс әсер етуі мүмкін. Қазіргі білім беру стандарттары мен еңбек нарығының талаптары жағдайында студенттер мен оқытушылар саны арасындағы оңтайлы тепе-теңдікті сақтау ЖЖОКБҰ бәсекеге қабілеттілігінің маңызды факторына айналады.

Осылайша, осы критерийді талдау оқу орнының оқу жүктемесін ақылға қонымды бөлуді қолдай отырып және оқыту сапасын қамтамасыз ете отырып, білім беру қызметтерінің жоғары деңгейін қаншалықты қамтамасыз ете алатынын бағалауға мүмкіндік береді.

Біздің тарапымыздан ЖЖОКБҰ-да ПОҚ сапасы бойынша берілген мәліметтерді тексеру кезінде мынадай нормативтік құқықтық актілердің іске асырылуы да ескеріледі: Сот төрелігі академиясын, әскери, арнаулы оқу орындарын, мәдениет саласындағы білім беру ұйымдарын қоспағанда, жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдары профессор-оқытушылар құрамының жалпы санын есептеу үшін білім алушылар санының оқытушыларға орташа арақатынасын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 606 бұйрығы (Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2018 жылғы 1 қарашада № 17670 болып тіркелген).

10-кесте. «ЖЖОКБҰ студенттері мен оқытушыларының арақатынасы» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ штаттық ПОҚ саны	ЖЖОКБҰ контингенті	Бір ПОҚ-қа шаққандағы білім алушылар саны	Балл
1.	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	2175,00	28441,00	13	**5,00**
2.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	885,00	13916,00	16	**4,16**
3.	М.Х.Дулати атындағы Тараз өңірлік университеті	695,00	11391,00	16	**3,99**
4.	Торайғыров университеті	511,00	8878,00	17	**3,76**
5.	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	1370,00	25914,00	19	**3,46**
6.	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	471,00	9031,00	19	**3,41**
7.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	1163,00	22327,00	19	**3,41**
8.	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	407,00	7975,00	20	**3,34**
9.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	568,00	11964,00	21	**3,10**
10.	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	290,00	6458,00	22	**2,94**
11.	Астана халықаралық университеті	426,00	9888,00	23	**2,82**
12.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	539,00	14379,00	27	**2,45**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

10-кестеде оқытушылардың ЖЖОКБҰ-ның жалпы контингентіне қатынасын көруге болады. Осы критерий бойынша үздік көрсеткіш Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінде тіркелді, ол университетте бір оқытушыға орташа есеппен 13 білім алушы келеді.

1.3.2 «Дәрежелі оқытушылардың үлесі» критерийі

Дәрежелі оқытушылардың үлесі профессор-оқытушылар құрамының академиялық біліктілігі мен кәсібилігінің маңызды көрсеткіші. Ғылыми дәрежесі (ғылыми дәрежесі және (немесе) философия докторы PhD/бейіні бойынша доктор (академиялық) дәрежесі және (немесе) ғылыми атағы және «өнер» кадрларын даярлау үшін «ҚР Еңбек сіңірген жаттықтырушысы» спорттық атағы) бар оқытушылар ЖЖОКБҰ-да білім мен ғылыми қызметтің жоғары деңгейін қамтамасыз етуде маңызды рөл атқарады.

Оқу орнында дәрежелі оқытушылардың едәуір санының болуы оның іргелі және қолданбалы ғылыми зерттеулер жүргізу, ғылыми әзірлемелердің нәтижелерін білім беру процесіне кіріктіру, сондай-ақ халықаралық ғылыми жобаларға қатысу мүмкіндігі туралы куәландырады. Бұл тез өзгеретін кәсіби орта жағдайында жұмысқа дайын жоғары білікті мамандарды қалыптастыру үшін қолайлы жағдай жасайды.

Сонымен қатар, дәрежелі оқытушылар педагогикалық құзыреттіліктің жоғары деңгейіне ие, бұл оларға білімді тиімді жеткізуге, студенттерде сыни ойлау мен аналитикалық дағдыларды дамытуға мүмкіндік береді. Мұндай оқытушылардың жоғары үлесі оқу орнының академиялық стандарттарға бейілділігін және білім беру бағдарламаларының сапасын үздіксіз жетілдіруге ұмтылысын көрсетеді.

Бұл критерий ЖЖОКБҰ білім беру бағдарламаларының академиялық және кәсіптік даярлықтың қазіргі заманғы талаптарына қаншалықты сәйкес келетіндігі туралы қорытынды жасауға мүмкіндік береді, сондай-ақ оның ғылыми және білім беру орталығы ретіндегі беделін нығайтуға ықпал етеді.

11-кесте. «Дәрежелі оқытушылардың үлесі» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ штаттық ПОҚ саны	Штаттық дәрежелі ПОҚ саны	Үлес, (%)	Балл
1.	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	1370,00	1014,00	74,0	**5,00**
2.	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	2175,00	1336,00	61,4	**4,15**
3.	Торайғыров университеті	511,00	299,00	58,5	**3,95**
4.	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	290,00	141,00	48,6	**3,28**
5.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	568,00	268,00	47,2	**3,19**

6.	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	471,00	199,00	42,3	**2,85**
7.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	885,00	366,00	41,4	**2,79**
8.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	539,00	207,00	38,4	**2,59**
9.	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	407,00	146,00	35,9	**2,42**
10.	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	695,00	236,00	34,0	**2,29**
11.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	1163,00	64,00	5,5	**2,13**
12.	Астана халықаралық университеті	426,00	105,00	24,6	**1,67**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

11-кестеде бұл ББ бойынша рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ-ның дәрежелі ПОҚ үлесі орта есеппен 42% құрайтынын көруге болады. Дәрежелі ПОҚ-ның ең көп үлесі мынадай ЖЖОКБҰ-да жұмыс істейді: Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті және Торайғыров университетінде.

1.3.3 «Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі

«Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі білім беру процесінің қаржылық қамтамасыз етілуін және оқу орнының оқытудың негізгі аспектілеріне қаражат салуға дайындығын бағалауға мүмкіндік беретін маңызды көрсеткіштердің бірі. Бұл критерийде бағдарламалық қамтамасыз ету және кітапхана қорын дамыту шығындары ескеріледі.

Бағдарламалық қамтамасыз ету шығындары әртүрлі пәндерге арналған арнайы бағдарламалар, оқу процесін басқару жүйелері және оқытудың тиімділігі мен интерактивтілігін арттыратын басқа да цифрлық құралдар сияқты оқу процестеріне қажетті лицензиялық бағдарламаларды сатып алу және жаңарту шығындарын қамтиды. Бұл ББ өзектілігін сақтау және студенттерді заманауи технологиялармен жұмыс істеуге дайындау үшін маңызды.

Кітапхана қорын дамыту шығындарына студенттердің өзекті және сапалы оқу және ғылыми ақпаратқа қол жеткізуін қамтамасыз ету үшін қажетті жаңа оқулықтарды, ғылыми әдебиеттерді, электрондық ресурстар мен дерекқорларды сатып алу шығындары кіреді. Кітапхана қорын дамыту білімді тереңдетуге және ғылыми зерттеулер жүргізуге ықпал ететін академиялық ортаның маңызды құрамдас бөлігі.

12-кесте. «Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ контингенті	Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындар көлемі (теңге)	Балл
1.	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	25914,00	42419,00	**5,00**
2.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	14379,00	23345,00	**3,08**
3.	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	28441,00	13547,14	**2,09**
4.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	11964,00	13063,14	**2,04**
5.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	22327,00	11075,39	**1,84**
6.	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	7975,00	10181,00	**1,75**
7.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	13916,00	5563,46	**1,28**
8.	Астана халықаралық университеті	9888,00	5310,00	**1,26**
9.	Торайғыров университеті	8878,00	5092,18	**1,23**
10.	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	6458,00	4486,00	**1,17**
11.	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	9031,00	3800,30	**1,10**
12.	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	11391,00	2779,00	**1,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

12-кестеде көрсетілген 1 студентке бөлінген қаражатты талдау бойынша келесі ЖЖОКБҰ жоғары нәтиже көрсетті: Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті.

1.3.4 «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі

«Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі оқытушыларды қаржылық қолдау деңгейін және жанама түрде оқу орнындағы білім беру процесінің сапасын көрсететін маңызды көрсеткіш. Медианалық жалақы – оқытушылардың жартысы жалақыны осы деңгейден жоғары, ал екінші жартысы төмен алатын бөліну нүктесі. Бұл көрсеткіштің орташа жалақыдан айырмашылығы, оған өте жоғары немесе өте төмен жалақы сияқты шекті мәндер әсер етпейді.

Медианалық жалақы деңгейі оқытушылардың мотивациясымен және олардың жұмысқа қанағаттануымен тығыз байланысты. Жалақының жоғары деңгейі университетке білікті мамандарды тартуға және ұстап қалуға мүмкіндік береді, ол дегеніміз оқыту мен ғылыми қызметтің сапасына оң әсер етеді. Лайықты жалақы алатын оқытушылар үнемі кәсіби дамуға, ғылыми зерттеулерге қатысуға және студенттермен белсенді қарым-қатынасқа ынталы болады.

Сонымен қатар, медианалық жалақы көрсеткіші ЖЖОКБҰ-ның қаржылық тұрақтылығын және оның басқа оқу орындарымен салыстырғанда бәсекеге қабілетті жалақы деңгейін ұстап тұру қабілетін көрсете алады.

Әдістемеге сәйкес осы критерийді саралау кезінде оқытушы жұмыс істейтін аймақтың күнкөріс деңгейі есепке алынады.

13-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ПОҚ медианалық жалақысы (теңге)	Балл
1.	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	673822	**5,00**
2.	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	668884	**4,95**
3.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	530045	**3,97**
4.	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	518221	**3,67**
5.	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	584039	**3,54**
6.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	497805	**2,99**
7.	Астана халықаралық университеті	542466	**2,83**
8.	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	484686	**2,81**
9.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	465759	**2,10**
10.	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	403490	**1,33**
11.	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	383676	**1,30**
12.	Торайғыров университеті	380525	**1,00**

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

13-кестеде «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі бойынша талдау нәтижелерін көрсетілген: «Тарих» ББ

бойынша ПОҚ орташа медианалық жалақысы 2025 жылы 541 000 теңгені құрады. ББ бойынша рейтингке қатысқан ЖЖОКБҰ арасында Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті – 673822 теңге, Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті – 668884 теңге көрсеткіштерін көрсетіп, алғашқы орындарды иеленді.

1.4 «Түлектердің мансаптық перспективалары» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.4.1 «Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі» критерийі

«Түлектердің мансаптық перспективалары» критерийлер тобы түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін көрсетеді. Топ үш критерийден тұрады: түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі, түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы, түлектердің медианалық жалақысы. Бұл критерийлер бойынша білім беру бағдарламаларының 2024 жылғы түлектері талданады. Олардың оқу бітіргеннен кейін, 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңдегі зейнетақы жарналары арқылы талдау жүргізіледі.

«Жұмысқа орналасу деңгейі» көрсеткіші түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін тікелей көрсетеді. Бұл өлшем «тұрақты жұмыспен қамту» және «шартты жұмыспен қамту»болып бөлінеді.

Тұрақты жұмысқа орналасу – 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңде қатарынан кемінде 3 ай тұрақты зейнетақы жарналарын алған жұмысқа орналастырылған түлектердің пайызын көрсететін көрсеткіш.

Шартты жұмыспен қамту – 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңде тұрақты емес негізде зейнетақы аударымдарын алған түлектердің пайызын көрсететін көрсеткіш (яғни тұрақты жұмыспен қамту жағдайларын қоспағанда, тұрақсыз табыс).

Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін неғұрлым сенімді есептеу үшін жалпы түлектер санынан мынадай санаттар алынып тасталды:

- Магистратурада (резидентурада) оқуды жалғастырған түлектер;
- Шетел азаматтары;
- Декреттік демалыстағы түлектер;
- Мерзімді әскери қызметке шақырылған түлектер;
- Шетелде білім алатын түлектер;
- Шетелде жұмыс істейтін түлектер;
- 1-2 топтағы мүгедектігі бар түлектер;
- Күш құрылымдарының қызметкерлері;
- Жас ерекшелігіне байланысты есептелмейтін түлектер (1996 жылғы және одан үлкен);
- Қайтыс болған түлектер.

Түлектердің саны 5 адамнан аз болатын келесі ЖЖОКБҰ-да есептеулер тек статистикалық деректер бойынша және сараптамалық бөлім бойынша жүргізілді, өйткені «түлектердің мансаптық перспективалары» блогы бойынша есептеу үшін деректердің аздығына байланысты көрсеткіштер дұрыс болмауы мүмкін: Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті.

2-диаграмма. «Тарих» ББ бойынша түлектердің жалпы саны мен құрамы

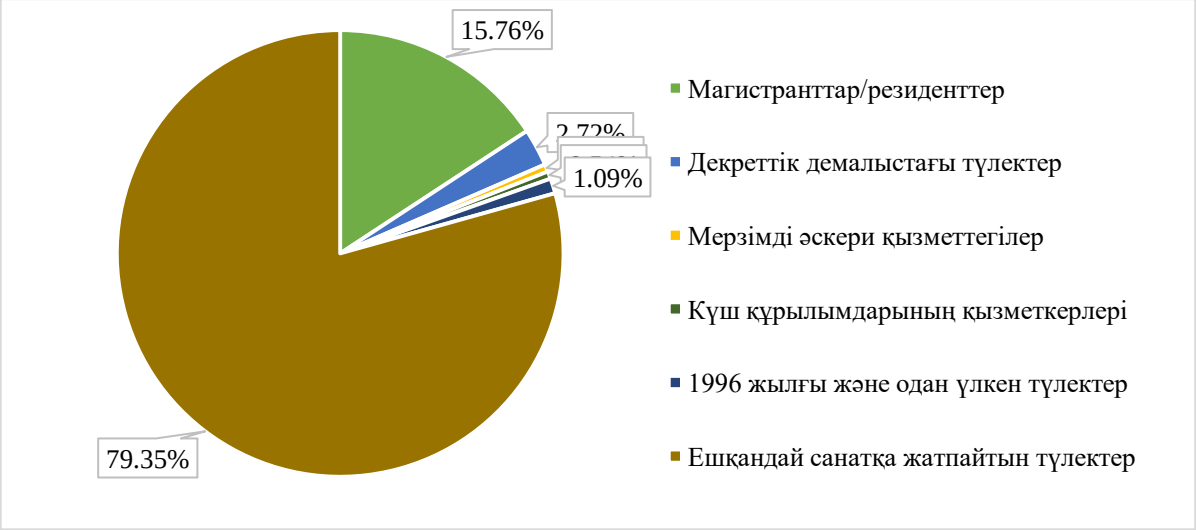

2-диаграммаға сәйкес ББ бойынша түлектердің жалпы саны 182 адамды құрады, оның ішінде: декреттік демалыста – 5; мерзімді әскери қызметке шақырылғандар – 1; магистратурада (резидентурада) оқуды жалғастырғандар – 29; күш құрылымдарының қызметкері – 1; 1996 жылғы және одан үлкен – 2.

14-кесте. «Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Түлектердің жалпы саны	Жұмысқа орналасу деңгейі, %	Тұрақты жұмыс, %	Шартты жұмыс, %	Балл
1.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	20	100%	95%	5%	**4,84**
2.	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	16	100%	87%	13%	**4,60**
3.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	14	93%	85%	8%	**4,38**
4.	Торайғыров университеті	16	88%	88%	0%	**4,38**
5.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	11	100%	78%	22%	**4,33**
6.	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	30	95%	76%	19%	**4,19**
7.	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	11	100%	73%	27%	**4,18**
8.	Астана халықаралық университеті	6	100%	67%	33%	**4,00**

9.	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	13	82%	73%	9%	**3,82**
10.	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	20	71%	65%	6%	**3,35**
11.	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	23	65%	53%	12%	**2,88**
*	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	2	-	-	-	**0,00**

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

— - рейтингке қатыспаған

14-кестеге сәйкес, «Тарих» ББ бойынша жұмысқа орналасудың орташа деңгейі жақсарды. Жұмысқа орналасу көрсеткіштері жоғары ЖЖОКБҰ: Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті, А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті. Соңғы позицияда М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті болды, онда жұмысқа орналасудың жалпы пайызы 65%-ды құрады.

3-диаграмма. Түлектерің жұмысқа орналасу деңгейі

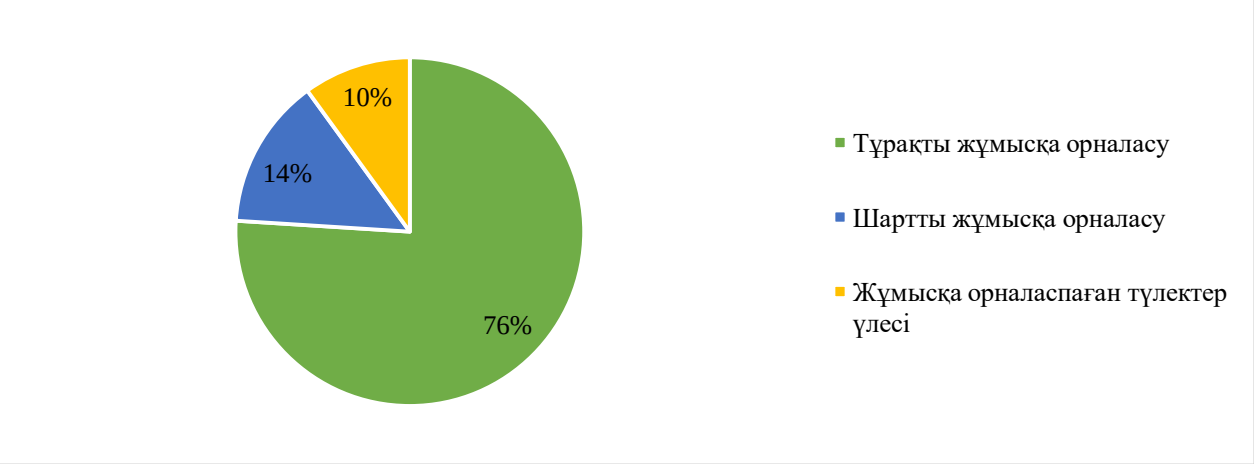

3-диаграммадан ББ бойынша түлектердің 76%-ы тұрақты, ал 14%-ы шартты түрде жұмыс істейтінін көруге болады. Түлектердің 10%-ы жұмысқа орналаспаған.

15-кесте. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін салыстырмалы талдау

№	ЖЖОКБҰ атауы	Жұмысқа орналасу деңгейі, %		
		2023 ж.	2024 ж.	2025 ж.
1.	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	100%	-	100%
2.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	100%	71%	100%
3.	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	92%	81%	100%
4.	Астана халықаралық университеті	-	-	100%

5.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	-	-	100%
6.	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	91%	95%	95%
7.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	75%	80%	93%
8.	Торайғыров университеті	80%	-	88%
9.	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	-	40%	82%
10.	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	93%	73%	71%
11.	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	75%	73%	65%
*	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	75%	-	-

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

— - рейтингке қатыспаған

15-кестедегі салыстырмалы талдауға сәйкес бұл критерий бойынша өткен жылғы көрсеткіштермен салыстырғанда келесі оқу орындарының көрсеткіштері үш жыл бойы жақсарған: Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті. Ал көрсеткіштердің нашарлауы мынадай ЖЖОКБҰ-да байқалады: М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті, Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті.

4-диаграмма. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін салыстырмалы талдау

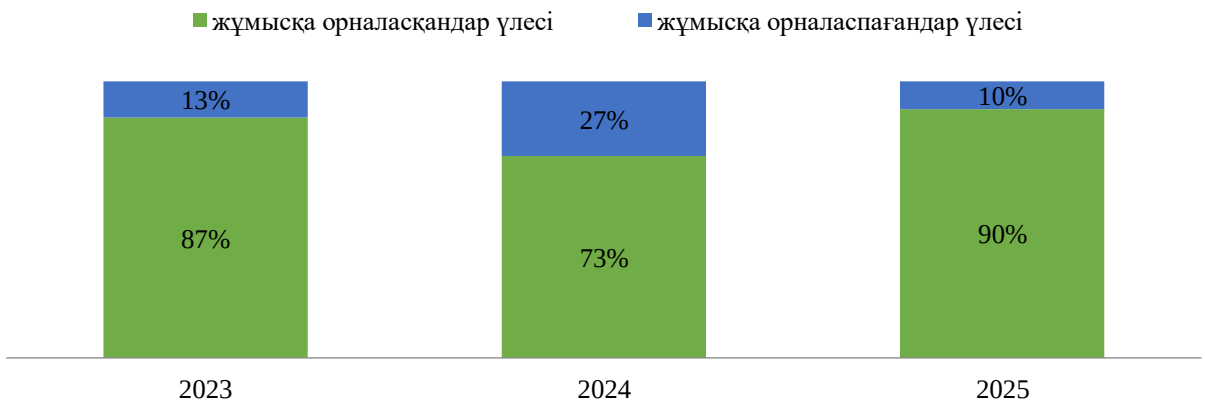

4-диаграмма еңбек нарығында ББ түлектеріне сұраныстың динамикасын көрсетеді. 2024 жылғы рейтингпен салыстырғанда жұмысқа орналасу көрсеткіштері жақсарды: 2023 жылы жұмысқа орналасудың орташа деңгейі - 87%, 2024 жылы - 73%, ал 2025 жылы - 90% құрады.

1.4.2 «Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы» критерийі

Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы түлектердің оқуды бітіргеннен кейін қаншалықты жылдам жұмыс таба алатынын көрсететін маңызды көрсеткіш. Бұл көрсеткіш нақты білім беру бағдарламасы мен ЖЖОКБҰ дайындаған еңбек нарығындағы мамандардың сұраныс деңгейін көрсетеді.

Жұмыс іздеудің қысқа кезеңі түлектердің жоғары бәсекеге қабілеттілігін, оқу орнының жақсы беделін және білім беру бағдарламасының жұмыс берушілердің қажеттіліктеріне сәйкестігін көрсетеді. Жұмыс іздеудің ұзақ кезеңі түлектердің жеткіліксіз дайындығын, олардың дағдыларының еңбек нарығының талаптарына сәйкес келмеуін немесе белгілі бір салада жұмысқа орналасудың жалпы күрделілігін көрсетуі мүмкін.

Жұмыс іздеу ұзақтығын талдау білім беру ұйымдарына өз бағдарламаларының тиімділігін бағалауға және қажет болған жағдайда түлектердің жұмысқа орналасу нәтижелерін жақсарту үшін түзетулер енгізуге мүмкіндік береді.

16-кесте. «Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Жұмыс іздеу ұзақтығы (аймен)	Балл
1.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	1,55	**4,75**
2.	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	1,95	**4,57**
3.	Астана халықаралық университеті	2,00	**4,55**
4.	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	2,40	**4,36**
5.	Торайғыров университеті	2,40	**4,36**
6.	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	2,45	**4,34**
7.	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	2,67	**4,24**
8.	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	2,70	**4,23**
9.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	2,84	**4,16**
10.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	3,10	**4,05**
11.	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	3,45	**3,88**
*	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	0,00	**0,00**

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

— - рейтингке қатыспаған

16-кестеде түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығының нәтижелері көрсетілген. Келесі ЖЖОКБҰ-да түлектер 2 айдан аз уақыт ішінде жұмысқа орналасқан: Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті, Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті.

5-диаграмма. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығын салыстырмалы талдау

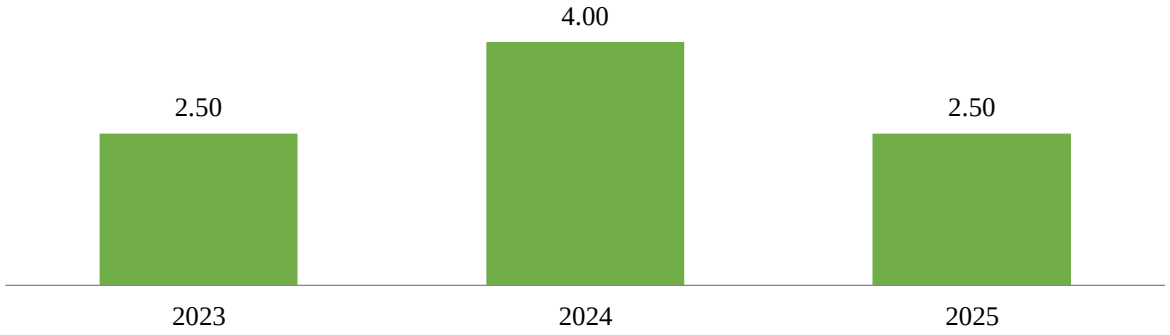

5-диаграмма еңбек нарығында «Тарих» ББ бойынша түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығындағы өзгерістерді көрсетеді. Өткен жылдармен салыстырғанда осы критерийдің көрсеткіштері жақсарған. Бұл өзгерістер ББ түлектеріне сұраныс динамикасын көрсетеді. 2023 жылы жұмыс іздеудің орташа ұзақтығы 2,50 айды, 2024 жылы 4,00 айды, ал 2025 жылы 2,50 айды құрады.

1.4.3 «Түлектердің медианалық жалақысы» критерийі

Медианалық жалақы оқуды бітіргеннен кейінгі алғашқы жылы жұмысқа орналасқан түлектердің табыс деңгейін көрсетеді. Жоғары бастапқы жалақы көбінесе білім беру бағдарламасының сапасының және оны кәсіби ортаның мойындауының көрсеткіші.

Түлектердің медианалық жалақысы туралы мәліметтер оқу орнын таңдау кезінде талапкерлер үшін бағдар бола алады, өйткені олар осы бағдарламаның түлектерінің жұмысқа орналасу және лайықты жалақы алу үшін жақсы перспективалары бар екеніне сенімді бола алады. Сонымен қатар, медианалық жалақысы жоғары бағдарламалар жұмыс берушілердің де назарын аударады, бұл тез мансаптық өсу мен тұрақты жұмысқа орналасу мүмкіндігін арттырады.

Есепте соңғы үш жылдағы түлектердің медианалық жалақысының динамикасы қарастырылады, бұл еңбек нарығындағы трендтерді анықтауға және белгілі бір білім беру бағдарламаларының түлектерінің қаншалықты табысты екенін бағалауға мүмкіндік береді.

Әдістемеге сәйкес осы критерийді саралау кезінде түлектің жұмыс істейтін аймақтың күнкөріс деңгейі есепке алынады.

17-кесте. «Түлектердің медианалық жалақысы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Медианалық жалақы, теңге	Балл
1.	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	239026	**5,00**
2.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	232875	**4,69**
3.	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	243815	**4,48**
4.	Торайғыров университеті	213244	**4,45**
5.	Астана халықаралық университеті	239723	**4,42**
6.	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	231136	**4,31**
7.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	184268	**4,03**
8.	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	189002	**4,01**
9.	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	162048	**3,65**
10.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	166624	**3,54**
11.	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	121198	**2,94**
*	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	-	**0,00**

Дереккөз: ҚР ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

— - рейтингке қатыспаған

17-кестеде осы критерий бойынша талдау көрсетілген. Осы көрсеткіш бойынша көшбасшысы: М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті.

2 Білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі

Білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі білім беру процесінің сапасын, түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін, сондай-ақ жоғары оқу орындары қызметінің жалпы көрсеткіштерін көрсететін барлық критерийлерді жан-жақты талдаудың нәтижесі болып табылады. Бұл бөлімде критерийлердің бірнеше тобы бойынша бағалау негізінде қалыптастырылған «Тарих» ББ бойынша қорытынды рейтинг ұсынылған: білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері, түлектердің мансаптық перспективалары.

2025 жылғы рейтинг жоғарыда аталған блоктар бойынша топтастырылған 17 критерий негізінде құрылды. Әрбір критерийдің жалпы бағалау процесінде оның маңыздылығын көрсететін белгілі бір салмағы бар.

Қорытынды рейтингтің негізгі мақсаты – талапкерлерге, жұмыс берушілерге және басқа да мүдделі тараптарға ақпараттандырылған таңдау жасауға көмектесетін білім беру бағдарламаларына объективті баға беру. Сондай-ақ, рейтинг нәтижелері ЖЖОКБҰ үшін өздерінің білім беру бағдарламаларын жетілдіру және олардың ұлттық және халықаралық деңгейлердегі бәсекеге қабілеттілігін арттыру бағытында бағдар бола алады.

18-кесте. «Тарих» ББ бойынша қорытынды рейтинг

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ атауы	Жалпы қорытынды	Рейтингтегі орны
1.	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	Тарих	3,658	1/11
2.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	Тарих	3,541	2/11
3.	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	Тарих	3,511	3/11
4.	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	Тарих	3,387	4/11
5.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	Тарих	3,321	5/11
6.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	Тарих	3,241	6/11
7.	Торайғыров университеті	Тарих	3,229	7/11
8.	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	Тарих	3,198	8/11
9.	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	Тарих	2,933	9/11
10.	Астана халықаралық университеті	Тарих	2,620	10/11
11.	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	Тарих	2,357	11/11
*	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	Тарих	1,197	*

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

18-кестеде «Тарих» ББ бойынша 2025 жылғы рейтингті талдау қорытындылары ұсынылған. Деректерге сәйкес, ТОП-3 құрамына Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті, Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті және Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті сияқты ЖЖОКБҰ кірді.

19-кесте. 2023-2025 жылдардағы «Тарих» ББ бойынша рейтингтегі орындары

№	ЖЖОКБҰ атауы	Рейтингтегі орны		
		2023 ж.	2024 ж.	2025 ж.
1.	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	2 / 10	2 / 8	1/11
2.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	1 / 10	3 / 8	2/11
3.	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	5 / 10	1 / 8	3/11
4.	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	4 / 10	5 / 8	4/11
5.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	9 / 10	6 / 8	5/11
6.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	-	-	6/11
7.	Торайғыров университеті	7 / 10	-	7/11
8.	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	3 / 10	-	8/11
9.	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	-	8 / 8	9/11
10.	Астана халықаралық университеті	-	-	10/11
11.	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	10 / 10	7 / 8	11/11
*	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	6 / 10	-	-

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*
— - рейтингке қатыспаған

19-кестеде 2023-2025 жылдары «Тарих» ББ бойынша рейтингке қатысқан оқу орындарының рейтингте алған орындары салыстырылды. 2023 жылы рейтинг көшбасшылары Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті және Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті болды. 2024 жылы көшбасшылар тізімінде Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті және Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті болды. 2025 жылы көшбасшылар тізіміне Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті және Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті кірді. Үш жыл бойы М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті соңғы орынды иеленді.

2025 жылғы білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі Қазақстанның жоғары оқу орындары арасында «Тарих» саласында мамандар даярлаудың әртүрлілігі мен сапасын көрсетеді. Талдау көрсеткендей, еңбек нарығының талаптары мен халықаралық стандарттарға бейімделе отырып, өз бағдарламаларын белсенді түрде жетілдіретін білім беру мекемелері жетекші орындарға ие болды.

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті және Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті сияқты университеттердің жоғары нәтижелері олардың бәсекеге қабілеттілігін және түлектерінің

сұранысын растайды. Бұл оқу орындары түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі, орташа жалақы және білім беру бағдарламаларының сапасы сияқты бірқатар критерийлер бойынша жоғары нәтижелер көрсетті.

Рейтинг нәтижелері талапкерлер, жұмыс берушілер және жоғары оқу орындары үшін құнды бағдар болып табылады, әрбір білім беру бағдарламасының мықты жақтарын анықтауға көмектеседі. Болашақта білім беру стандарттарын жақсарту және халықаралық ынтымақтастықты арттыру жөніндегі жұмысты жалғастыру Қазақстанның білім беру жүйесін одан әрі дамыту үшін маңызды қадам болады.

Қорытынды

2025 жылғы ББ бойынша білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі Қазақстанның жоғары білім беру жүйесін жақсарту үшін елеулі жетістіктер мен салаларды анықтауға мүмкіндік берді. Рейтингте жетекші орындарды білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері, түлектердің мансаптық перспективалары сияқты критерийлер топтары бойынша жоғары нәтижелер көрсете алған университеттер иеленді.

Талдау көрсеткендей, рейтингтің жоғарғы қатарында тұрған ЖЖОКБҰ студенттерді теориялық біліммен ғана емес, сонымен қатар еңбек нарығында сұранысқа ие практикалық дағдылармен қамтамасыз ете отырып, өздерінің білім беру бағдарламаларын жетілдіру бойынша белсенді жұмыс істейді. Алдыңғы қатардағы жоғары оқу орындары жұмыс берушілермен өзара іс-қимылға және халықаралық сапа стандарттарын интеграциялауға ерекше назар аударатынын атап өту керек, себебі бұл олардың түлектерінің бәсекеге қабілеттілігін айтарлықтай арттырады.

Сонымен бірге, есеп назар аударуды қажет ететін кейбір кемшіліктерді анықтады. Мысалы, бірқатар ЖЖОКБҰ-да студенттердің академиялық ұтқырлығы мен ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары, шетелдік студенттер үлесі бойынша төмен көрсеткіштер байқалады, бұл осы бағыттарды одан әрі дамыту қажеттігін көрсетеді. Сондай-ақ, оқу орындарының бір студентке шаққандағы қаржылық шығындар көлемінде айтарлықтай айырмашылықтар байқалды.

Рейтинг нәтижелері барлық мүдделі тараптар үшін маңызды құрал. Талапкерлер мен олардың ата-аналары үшін рейтинг оқу орнын таңдау кезінде бағдар, жұмыс берушілер үшін – мамандарды даярлау сапасының индикаторы, ал жоғары оқу орындарының өздері үшін – өз бағдарламаларын жақсартуға және бәсекелестік ортадағы позицияларын нығайтуға ынталандыру ретінде қызмет етеді.

Қорытындыны келесідей жасауға болады: елеулі жетістіктерге қарамастан, Қазақстанның жоғары білім беру жүйесі жаңғыртуды және жаңа сын-тегеуріндерге бейімделуді жалғастыруда. Әр ЖЖОКБҰ білім беру бағдарламаларының жоғары деңгейін қолдап қана қоймай, еңбек нарығындағы өзгерістер мен қоғамның қажеттіліктерін ескере отырып, оларды үнемі жақсартуға ұмтылуы тиіс. 2025 жылғы қорытынды рейтинг жаһандық аренада қазақстандық білім берудің сапасы мен бәсекеге қабілеттілігін арттыруға ықпал ете отырып, осы мақсаттарға қол жеткізу жолындағы маңызды қадамдардың бірі. Білім беру бағдарламаларын жетілдіруді жалғастыру және түлектерді тез өзгеретін әлемде табысты кәсіби қызмет үшін қажетті білім мен дағдылармен қамтамасыз ету үшін жан-жақты жұмыс жасау өте маңызды.

Қосымша 1

«Тарих» ББ бойынша рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ тізімі

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ атауы
1	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	6В02201 Тарих
2	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	6В02201 Тарихшы-зерттеуші, гуманитарлық пәндер оқытушысы
3	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	6В02203 Тарих
4	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	6В02202 Тарих, мұрағат ісі және мұражайтану
5	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	6В02201 Тарих
6	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	6В02205 Тарих
7	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	6В02204 Тарих
8	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	6В02211 Тарих
9	Астана халықаралық университеті	6В02201 Тарих
10	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	6В02211 Тарих
11	Торайғыров университеті	6В02211 Тарих
12	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	6В02220 Тарих

6В083 Орман ресурстары және орман шаруашылығы даярлау бағыты В079 Орман шаруашылығы білім беру бағдарламасы тобы «Орман шаруашылығы» білім беру бағдарламасы бойынша рейтингіні қалыптастыру есебі

Кіріспе

Қазақстанның жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру жүйесі экономиканың түрлі салалары үшін жоғары білікті мамандарды даярлауда шешуші рөлдердің бірін атқарады. Еңбек нарығының қарқынды дамуы мен халықаралық интеграция жағдайында білім беру сапасы ғана емес, сонымен қатар білім беру бағдарламаларының қазіргі заманғы сын-қатерлерге бейімделу қабілеті де маңызды. Білім беру мекемелері жұмысының тиімділігін бағалаудың маңызды құралы - мамандарды даярлау деңгейін, түлектердің бәсекеге қабілеттілігін және білім беру бағдарламаларының сапасын объективті бағалауға мүмкіндік беретін рейтингілер жасау.

Бұл есепте 2025 жылғы Қазақстанның жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарындағы (бұдан әрі – ЖЖОКБҰ) білім беру бағдарламаларын (бұдан әрі – ББ) талданады. Осы талдау шеңберінде түлектердің кәсіби құзыреттілігін дамытуға және олардың еңбек нарығындағы сұранысына әсер ететін негізгі көрсеткіштер бойынша ББ кешенді салыстырмалы шолу жүргізілді.

Білім беру бағдарламаларының рейтингін қалыптастыру үшін негіздеме:

1. Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі №319 «Білім туралы» Заңы.

2. «Қазақстан Республикасында жоғары білімді және ғылымды дамытудың 2023-2029 жылдарға арналған тұжырымдамасын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2023 жылғы 28 наурыздағы №248 қаулысы.

3. «Еңбек нарығының қажеттіліктерін ескере отырып, жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білімі бар кадрларды даярлауға жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарының дайындық бөлімшелеріне мемлекеттік білім беру тапсырысын орналастыру қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2016 жылғы 29 қаңтардағы №122 бұйрығы.

4. «Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру бөлігінде тәуекел дәрежесін бағалау өлшемшарттарын және білім беру жүйесіне тексеру парақтарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрінің 2022 жылғы 1 желтоқсандағы №166 және Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрінің 2022 жылғы 2 желтоқсандағы №116 бірлескен бұйрығы.

Бұл есептің мақсаты – білім беру бағдарламаларына жан-жақты талдау жүргізу және осы талдау негізінде қорытынды рейтинг жасау. Рейтинг жасау барысында білім беру процесінің барлық маңызды компоненттерін қамтитын

әртүрлі критерийлер тобы ескерілді. Олардың ішінде: білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері және түлектердің мансаптық перспективалары. Бұл блоктардың әрқайсысы жалпы рейтингте белгілі бір салмаққа ие, бұл бағалауды мүмкіндігінше объективті және жан-жақты етуге мүмкіндік береді.

Бұл есептің негізгі міндеті – білім беру бағдарламаларының жағдайы туралы нақты және құрылымдық түсінік беру. «Орман шаруашылығы» ББ бойынша 2025 жылғы рейтингке 9 ЖЖОКБҰ қатысты (1-қосымша).

1 Жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарының білім беру бағдарламаларының деректерін талдау

1.1 «Білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.1.1 «Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен әзірлеу және келісу» критерийі

ББ мазмұнын болашақ мамандардың кәсіби құзыреттілігі мен бәсекеге қабілеттілігінің тиімділігін арттыру үшін әлеуетті немесе негізгі жұмыс берушілермен келісу қажет. Жұмыс берушілер білім беру бағдарламаларын әзірлеу кезінде ұсыныстар, пәндердің мазмұнына өзгерістер енгізе алады, сондай-ақ зерттелетін тақырыптар мен материалдардың өзектілігі бойынша ұсыныстар мен ескертулер бере алады. Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен келісу түлектердің табысты жұмысқа орналасуына ықпал ететін негізгі факторлардың бірі болып табылады.

ЖЖОКБҰ бұл критерий бойынша 2024-2025 оқу жылына арналған ББ бойынша құжаттардың мынадай тізбесін ұсыну қажет: модульдік білім беру бағдарламасы (МББ), элективті пәндер каталогы (ЭПК), жұмыс берушіден хат, келісу хаттамасы, жұмыс берушінің рецензиясы, ұсынымдық хат, анықтама-негіздеме, ББ сараптамасы.

Осы критерийді есептеу кезінде ББ келісуге қатысатын жұмыс берушілердің санына басты назар аударылды. Бір мамандықтағы жұмыс берушілер әр түрлі болуы мүмкін, сәйкесінше, жұмыс берушілер саны неғұрлым көп болса, жұмыс ерекшеліктерін ұсыну туралы көзқарастар мен пікірлер соғұрлым көп болады.

1-кесте. «Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен әзірлеу және келісу» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ келісілген жұмыс берушілер саны	Балл
1.	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	14	**5,00**
2.	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті	8	**3,15**
3.	Торайғыров университеті	8	**3,15**
4.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	5	**2,23**
5.	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	2	**1,31**
6.	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	2	**1,31**
7.	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	2	**1,31**
8.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	2	**1,31**
9.	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	1	**1,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

1-кестеде осы критерий бойынша нәтижелер берілген: С.Аманжолов

атындағы Шығыс Қазақстан университеті жетекші орынға ие болды, өйткені олардың білім беру бағдарламалары жұмыс берушілердің ең көп санымен келісілген.

1.1.2 «Профессор-оқытушылар құрамының практикалық жұмыс тәжірибесі» критерийі

Профессор-оқытушылар құрамының (ПОҚ) практикалық жұмыс тәжірибесі білім беру үдерісі сапасының маңызды құрамдас бөлігі. Тиісті кәсіби салада нақты тәжірибесі бар оқытушылар студенттерге пән туралы тереңірек және қолданбалы түсінік бере алады. Олар оқу процесіне практикадан, қолданылатын әдістер мен технологиялардан өзекті мысалдар келтіре алады, бұл студенттерді кәсіби қызметке неғұрлым тиімді дайындауға ықпал етеді.

Сонымен қатар, оқытушылардың практикалық тәжірибесі оларға саланың қазіргі тенденцияларын жақсырақ бағдарлауға және оқу бағдарламаларын еңбек нарығының өзгеретін талаптарына бейімдеуге мүмкіндік береді, осылайша түлектердің жоғары бәсекеге қабілеттілігін қамтамасыз етеді.

ББ бойынша осы көрсеткішті анықтау үшін мынадай құжаттар талап етілді: ЖЖОКБҰ кадрлар бөлімінен оқытушылардың жұмыс өтілі туралы бекітілген анықтама.

2025 жылғы рейтинг әдістемесіне сәйкес 2010 жылғы 1 қаңтар мен 2025 жылғы 1 мамыр аралығында практикалық тәжірибесі бар оқытушылар есепке алынады.

2-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының практикалық жұмыс тәжірибесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Практикалық жұмыс өтілі бар оқытушылар саны (айлар)		Балл
		саны	өтілі	
1.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	5	814	**2,86**
2.	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	4	437	**2,79**
3.	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	2	1104	**2,55**
4.	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	5	257	**1,76**
5.	Торайғыров университеті	3	304	**1,62**
6.	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	16	948	**1,54**
7.	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	3	283	**1,40**
8.	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті	13	939	**1,20**
9.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан	2	193	**0,73**

	университеті			

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

2-кестеден көріп отырғанымыздай, рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ-ның көпшілігінде ЖЖОКБҰ құрылымынан тыс жұмыс тәжірибесі бар оқытушылар бар. Бұл критерийдің көшбасшылары: Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті, Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті.

1.1.3 «Профессор-оқытушылар құрамының жетістіктері» критерийі

«Профессорлық-оқытушылық құрамның жетістіктері» критерийі білім беру бағдарламаларының сапасын бағалауда маңызды рөл атқарады, өйткені ол білім беру процесіне қатысатын мұғалімдердің кәсібилігі мен құзыреттілігінің деңгейін көрсетеді. Рейтинг әдіснамасына сәйкес, бұл критерий соңғы жылдардағы профессорлық-оқытушылық құрамның жетістіктерін жан-жақты бағалауға мүмкіндік беретін бірнеше ішкі критерийлерді қамтиды.

Атап айтқанда, 2015-2025 жылдар аралығында «Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы» атағына ие болған оқытушылар есепке алынады, бұл олардың педагогикалық еңбегін ЖЖОКБҰ деңгейінде мойындағанын көрсетеді. Сол кезеңде «Үздік ғылыми қызметкер» атағын алған ПОҚ да ескеріледі, бұл олардың ғылыми зерттеулерге және академиялық қоғамдастықтың дамуына қосқан үлесін көрсетеді.

3-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының жетістіктері» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	«Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы» атанған ПОҚ саны	«Үздік ғылыми қызметкер» сыйлығының иегерлері	Балл
1.	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	4	0	**2,50**
2.	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	4	0	**2,50**
3.	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	2	0	**1,25**
4.	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	1	0	**0,63**
5.	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті	1	0	**0,63**
6.	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	0	0	**0,00**

7.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	0	0	**0,00**
8.	Торайғыров университеті	0	0	**0,00**
9.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	0	0	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

3-кестеден көріп отырғанымыздай, осы критерий бойынша С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті, Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті жетекші орындарға ие болды.

1.1.4 «Білім беру бағдарламаларын аккредиттеу» критерийі

Білім беру және кәсіптік ұйымдардың бағдарламаны аккредиттеуі бағдарламаның жоғары сапа стандарттарына сәйкестігінің көрсеткіші және оны ұлттық және халықаралық деңгейде тану және мойындау ретінде қарастырылады.

Дәл осы себепті ББ-ның мамандандырылған аккредиттеуден өткені туралы сертификаты сұралды. Бұл критерий бойынша балл білім беру бағдарламасы аккредиттеуден өткен мекеме мен аккредиттеуден өткені туралы сертификаттың жарамдылық ұзақтығына байланысты есептелді.

Ұсынылған мәліметтерге сәйкес, «Орман шаруашылығы» ББ бойынша рейтингке қатысатын 9 ЖЖОКБҰ-ның 9-і мамандандырылған аккредиттеуден өткен.

4-кесте. «Білім беру бағдарламаларын аккредиттеу» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Аккредитациялық орган атауы	Балл
1.	Торайғыров университеті	ASIIN	**5,00**
2.	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	CAAAE	**2,55**
3.	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	IAAR	**2,55**
4.	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	IQAA	**2,55**
5.	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті	IAAR	**2,55**
6.	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	IAAR	**2,55**
7.	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	ARQA	**2,55**
8.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	IAAR	**2,55**
9.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	IAAR	**2,55**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

4-кестеге сәйкес, осы критерий бойынша келесі ЖЖОКБҰ алдыңғы қатардан көрінді: Торайғыров университеті.

1-диаграмма. Аккредиттеу органдары бөлінісіндегі аккредиттелген білім беру бағдарламалары

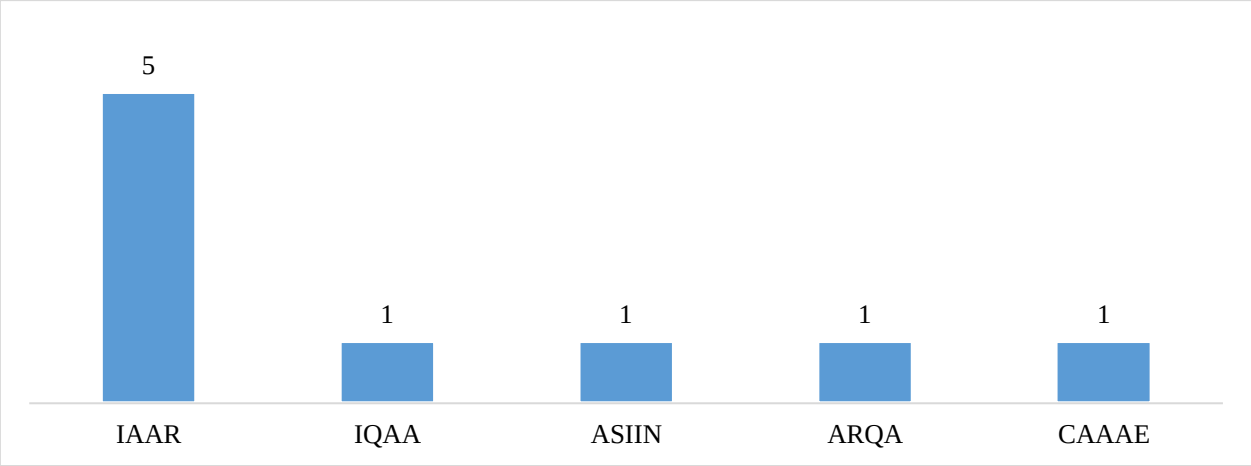

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

1-диаграммадан көріп отырғанымыздай, 9 ББ-ның 5-і IAAR - Білім сапасын қамтамасыздандыру бойынша тәуелсіз агенттігінде аккредиттеуден өткен.

1.1.5 «Білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау» критерийі

Тиісті салалардан сарапшыларды тарту арқылы білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау білім беру сапасын қамтамасыз етудің маңызды құралы болып табылады. Кәсіби саласында терең білімі мен тәжірибесі бар сарапшылар оқу бағдарламаларының еңбек нарығының заманауи талаптары мен кәсіби стандарттарға қаншалықты сәйкес келетінін объективті бағалай алады. Олар мазмұндағы олқылықтарды анықтап, оқу жоспарларын жаңартуды және жаңа пәндерді немесе оқыту әдістерін енгізуді ұсына алады. Мұндай сараптамалық бағалау білім беру мекемелеріне бағдарламаларды өзгермелі жағдайларға бейімдеуге, мамандарды даярлауды жақсартуға және соның салдарынан түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін арттыруға көмектеседі. Сарапшыларды тарту сонымен қатар білім беру жүйесі мен индустрия арасындағы байланысты нығайтады, бұл жұмыс берушілердің қажеттіліктерін жақсы түсінуге және білім беру бағдарламаларының практикалық маңыздылығын арттыруға ықпал етеді.

Сарапшылардың ББ бағалауы мынадай критерийлер бойынша жүргізіледі:

1) ББ-ның тәжірибеге бағдарлануы – ББ-ның білім мен дағдыларды практикалық қолдануға қаншалықты бағытталғанын бағалау;

2) Пәндердің берілген оқу нәтижелеріне логикалық өзара байланысы және сәйкестігі – бағдарлама ішіндегі пәндер бір-бірімен және оқытудың соңғы нәтижелерімен қалай байланысты екенін талдау;

3) Пәндерді оқыту кезегінің мәнділігі/қисындылығы – бағдарламаның логикалық құрылымын, пәндердің қаншалықты материалды жақсы игеруге ықпал ететін ретпен ұйымдастырылғандығын бағалау;

4) ББ мазмұнының кәсіптік стандарттарға және/немесе еңбек нарығының талаптарына сәйкестігі – ББ-ның осы саладағы қолданыстағы кәсіби стандарттарға (олар бар болған жағдайда) және (немесе) қазіргі еңбек нарығының талаптарына қаншалықты сәйкес келетіндігін бағалау;

5) Элективті пәндер каталогы (ЭПК) және оның мәні – ББ икемділігі мен бейімділігін бағалау: элективті курстардың кеңдігі мен әртүрлілігі, сәйкес бағыттар мен мамандықтарды таңдау мүмкіндігі, студенттердің қажеттіліктері мен еңбек нарығының талаптарына сәйкестігі, тәжірибеге бағытталған және инновациялық курстардың болуын бағалау.

ББ мазмұнын бағалау жүйесі келесі диапазондар бойынша бөлінеді:

- Өте жақсы – 9-10 балл арасы;
- Жақсы – 6-8 балл арасы;
- Қанағаттанарлық – 4-5 балл арасы;
- Қанағаттанарлықсыз – 0-3 балл арасы.

5-кесте. «Білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Сарапшының орташа бағасы	Балл
1.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	8,70	**4,35**
2.	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	8,50	**4,25**
3.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	8,50	**4,25**
4.	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті	8,30	**4,15**
5.	Торайғыров университеті	8,30	**4,15**
6.	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	7,60	**3,80**
7.	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	6,60	**3,30**
8.	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	6,50	**3,25**
9.	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	6,50	**3,25**

Дереккөз: «Атамекен» ҰКП мәліметтері

5-кестеде ББ мазмұнын сараптамалық бағалаудың қорытындысы ұсынылған, оған сәйкес жетекші орынды мынадай ЖЖОКБҰ иеленді: М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті.

1.2 «Білім беру бағдарламасының жетістіктері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.2.1 «Академиялық ұтқырлық» критерийі

ЖЖОКБҰ студенттерінің белгілі бір уақыт кезеңіне елден тыс басқа білім беру немесе ғылыми мекемеге ауысуы студенттің жеке дамуы үшін маңызды және оған мәдени байуға мүмкіндік береді, сондай-ақ ғылыми зерттеулердің тиімділігін, түлектердің отандық және халықаралық еңбек нарықтарындағы бәсекеге қабілеттілігін арттырады, жетекші шетелдік жоғары оқу орындарының тәжірибесін зерделеу және игеру есебінен кәсіби құзыреттіліктерін жетілдіреді және т. б.

ЖЖОКБҰ да академиялық ұтқырлық бағдарламасын іске асыруды талдау мақсатында оқу орындарынан мынадай құжаттар талап етілді:

- академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде студенттерді шетелдік оқу орындарына жіберу туралы ректор бұйрығының көшірмесі;
- академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде шетелдік оқу орындарының студенттерін қабылдау туралы ректор бұйрығының көшірмесі.

ЖЖОКБҰ академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде ұсынылған құжаттарды «Атамекен» ҰКП менеджерлері талдап, келесі қорытындылар жасады:

6-кесте. «Академиялық ұтқырлық» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ контингенті	Академиялық ұтқырлық бағдарламаларын қолданған білім алушылар саны	Балл
1.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	169	11	**5,00**
2.	Торайғыров университеті	147	3	**1,57**
9.	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті	731	6	**0,63**
3.	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	161	0	**0,00**
4.	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	258	0	**0,00**
5.	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	127	0	**0,00**
6.	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	737	0	**0,00**
7.	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	267	0	**0,00**
8.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	284	0	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

6-кестеде көрсетілген мәліметтерге сәйкес, келесі ЖЖОКБҰ жоғары көрсеткішті көрсетті: Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті.

1.2.2 «Білім алушылардың ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары» критерийі

Қазіргі уақытта нарықтағы технологиялық даму ЖЖОКБҰ-да тиімді ғылыми-зерттеу процесін ұйымдастыруды талап етеді, тек жаңа білімді дамытуды ғана емес, сонымен қатар нарықта коммерциялық тұрғыдан дамыған, сұранысқа ие бизнес-идеяларды өндіруді талап етеді.

Студенттік бизнес-инкубаторлар мен зертханалар жастар ортасында кәсіпкерлік қызметтің оң бейнесін қалыптастырады, жастар арасында креативті және инновациялық әлеуетті іске асырады, сондай-ақ кәсіпкерлікке және инновациялық қызметке бағдарланған ұйымдар мен жастар қауымдастықтарын қолдайды, жастар кәсіпкерлігін ақпараттық, білім беру, қаржылық және мүліктік қолдаудың бірыңғай жүйесін құрады және қамтамасыз етеді. Бұдан басқа, жастарды кәсіпкерлік қызметке білім беру, әдістемелік және ақпараттық даярлауды көрсетеді, жастар құрған шағын және орта кәсіпкерлік субъектілерінің санын арттырады, жоғары білім, бизнес және өндірістік сала арасындағы өзара іс-қимыл мен әлеуметтік әріптестік үшін жағдайлар жасайды.

Сондықтан «Атамекен» ҰКП зерттеу бағытындағы пункттердің бірі ЖЖОКБҰ студенттерінің шығармашылық жетістіктерін дәріптеу және енгізу болып табылады.

Студенттердің ғылыми зерттеулерін талдау мақсатында оқу орындарынан электрондық форматта растайтын құжат (патент және авторлық құқық туралы куәлік) талап етілді:

Ұсынылған құжаттар негізінде келесі мәліметтер алынды:

7-кесте. «Білім алушылардың ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Ғылыми жобалардың атауы	Балл
1.	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	Фото-Атлас "Чешуекрылые Восточно-Казахстанской области"	5,00

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

7-кестеде көрсетілген ЖЖОКБҰ-да түлектердің ғылыми жобаларының бар екендігі расталған: С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті.

1.2.3 «Магистратурада/резидентурада оқуды жалғастырған түлектердің үлесі» критерийі

Қазақстанда Еуропалық жоғары білім беру аймағына (European Higher Education Area (EHEA)) кіре отырып, кадрларды даярлаудың үш деңгейлі моделін: бакалавриат, магистратура және PhD докторантураны енгізуді қамтитын жоғары білім беру жүйесін айтарлықтай қайта құрылымдау жүргізілді. Бакалавриат аяқталғаннан кейін түлектердің одан әрі дамуы үшін әртүрлі мүмкіндіктері бар, мысалы, мамандық бойынша жұмыс іздеу, екінші жоғары білім алу немесе магистратураға түсу.

Магистратура біліктілікті арттыруда және таңдаған мамандығы бойынша білімді тереңдетуде шешуші рөл атқарады, бұл оны кәсіби қалыптасудың маңызды кезеңіне айналдырады. Жыл сайын магистрлік бағдарламалар барған сайын танымал бола бастады, ал магистрлер еңбек нарығында сұранысқа ие бола бастады, бұл қазіргі заманғы экономика жағдайында білім берудің осы деңгейінің өзектілігін көрсетеді.

Бұл критерий бойынша жиналған деректер 8-кестедегідей болды.

8-кесте. «Магистратурада/резидентурада оқуды жалғастырған түлектердің үлесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Магистранттар үлесі			Балл
		Түлектер саны	Түлектер арасында магистратурада оқуды жалғастырғандар саны	үлес %	
1.	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	27	4	14,8%	**5,00**
2.	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті	68	6	8,8%	**2,98**
3.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	29	2	6,9%	**2,33**
4.	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	15	1	6,7%	**2,25**
5.	Торайғыров университеті	23	1	4,3%	**1,47**
6.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	83	3	3,6%	**1,22**
7.	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	30	1	3,3%	**1,13**
8.	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	93	3	3,2%	**1,09**
9.	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	48	0	0,0%	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

8-кестеде осы критерий бойынша 2024 жылғы түлектерді талдау қорытындыларын көруге болады, түлектердің жалпы саны 416 болса, оның ішінде 21 түлек әрі қарай магистратурада оқуын жалғастырған, бұл 5% құрайды. Кестеге сәйкес магистратураға түскен түлектердің ең көп үлесі келесі оқу орнына тиесілі: С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті.

1.2.4 «Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы» критерийі

Ұлттық бірыңғай тестілеу (ҰБТ) – жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарына түсу үшін іріктеу емтихандарының нысандарының бірі.

Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы – жоғары ҰБТ нәтижелерін көрсеткен талапкерлердің көбінесе қай ЖЖОКБҰ таңдайтынын анықтайтын көрсеткіш. Бұл көрсеткіш ЖЖОКБҰ деңгейін және талапкерлер арасында оның сұранысын анықтауға мүмкіндік береді.

9-кесте. «Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Талапкерлердің орташа ҰБТ балы	Балл
1	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті	64,9	**2,32**
2	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	64,4	**2,30**
3	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	64,0	**2,29**
4	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	63,9	**2,28**
5	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	63,3	**2,26**
6	Торайғыров университеті	63,2	**2,26**
7	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	62,4	**2,23**
8	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	61,6	**2,20**
9	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	60,3	**2,15**

Дереккөз: «Ұлттық тестілеу орталығы» РМК

9-кестеде көрсетілгендей, ББ бойынша 2024-2025 оқу жылында жоғары оқу орнына оқуға түскен талапкерлердің орташа балы 63 балды құраған. Салыстырмалы түрде жоғары балл жинаған талапкерлер келесі ЖЖОКБҰ-ны таңдаған: С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті.

1.2.5 «Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі

Шетелдік студенттер өз елдерінде қазақ тілі мен мәдени дәстүрлерінің таралуына ықпал ете отырып, Қазақстандағы заманауи білім беру жүйесінің маңызды бөлігі болып табылады. Олардың еліміздің жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарында оқуы біздің университеттерге деген халықаралық сұраныс деігейін көрсетеді және олардың рейтингінің жоғарылауына тікелей әсер етеді.

«Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі білім беру бағдарламаларының студенттерді шетелден тарту қабілетін көрсетеді. Бұл шетелдік студенттер үшін білім беру бағдарламалары мен жоғары оқу орындарының нақты тартымдылығын объективті бағалауға мүмкіндік береді.

Осы критерийді растау үшін ЖЖОКБҰ келесі құжаттарды ұсыну қажет:

- шетелдік студенттерді қабылдау туралы бұйрықтар;
- шетелдік студенттердің төлқұжаттарының көшірмелері.

10-кесте. «Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Шетелдік студенттер үлесі			Балл
		ББ контингенті	Шетелдік студенттер саны	үлес, %	
1.	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	161	2	1,2%	**5,00**
2.	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	737	5	0,6%	**2,73**
3.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	169	1	0,5%	**2,38**
4.	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	258	0	0	**0,00**
5.	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	127	0	0	**0,00**
6.	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті	731	0	0	**0,00**
7.	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	267	0	0	**0,00**
8.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	284	0	0	**0,00**
9.	Торайғыров университеті	147	0	0	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

10-кестеде шетелдік студенттердің «Орман шаруашылығы» ББ жалпы контингентіне қатынасын көруге болады, бұл 0,2% құрайды. Шетелдік студенттердің контингенті тек университетте, оның ішінде Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университетіндк, Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті, Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті анықталды.

1.3 «ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.3.1 «ЖЖОКБҰ студенттері мен оқытушыларының арақатынасы» критерийі

Студенттер мен оқытушылардың арақатынасы ЖЖОКБҰ ұсынатын білім сапасына әсер ететін негізгі көрсеткіштердің бірі. Бұл критерий оқытуға жеке көзқарас деңгейін және әр студентке оқытушы тарапынан жеткілікті көңіл бөлінетін қолайлы білім беру ортасын құру мүмкіндігін көрсетеді.

Студенттердің оқытушыларға қатынасының төмендігі оқытушылар құрамы жеке кеңес беруге, жұмыстарды тексеруге, ғылыми зерттеулерді басқаруға және практикалық дайындыққа көбірек уақыт бөле отырып, оқушылармен тиімдірек әрекеттесе алуына көбірек мүмкіндік береді. Бұл әсіресе тәжірибеге бағытталған оқытудың жоғары дәрежесін және тереңдетілген зерттеулерді қажет ететін бағдарламалар үшін өте маңызды.

Ал бір ПОҚ шаққанда білім алушылар санының тым көп болуы оқытушыларға шамадан тыс жүктемелер артылатындығын көрсетуі мүмкін, бұл білім беру процесінің сапасын төмендетуі және студенттердің оқуға қызығушылығына теріс әсер етуі мүмкін. Қазіргі білім беру стандарттары мен еңбек нарығының талаптары жағдайында студенттер мен оқытушылар саны арасындағы оңтайлы тепе-теңдікті сақтау ЖЖОКБҰ бәсекеге қабілеттілігінің маңызды факторына айналады.

Осылайша, осы критерийді талдау оқу орнының оқу жүктемесін ақылға қонымды бөлуді қолдай отырып және оқыту сапасын қамтамасыз ете отырып, білім беру қызметтерінің жоғары деңгейін қаншалықты қамтамасыз ете алатынын бағалауға мүмкіндік береді.

Біздің тарапымыздан ЖЖОКБҰ-да ПОҚ сапасы бойынша берілген мәліметтерді тексеру кезінде мынадай нормативтік құқықтық актілердің іске асырылуы да ескеріледі: Сот төрелігі академиясын, әскери, арнаулы оқу орындарын, мәдениет саласындағы білім беру ұйымдарын қоспағанда, жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдары профессор-оқытушылар құрамының жалпы санын есептеу үшін білім алушылар санының оқытушыларға орташа арақатынасын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 606 бұйрығы (Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2018 жылғы 1 қарашада № 17670 болып тіркелген).

11-кесте. «ЖЖОКБҰ студенттері мен оқытушыларының арақатынасы» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ штаттық ПОҚ саны	ЖЖОКБҰ контингенті	Бір ПОҚ-қа шаққандағы білім алушылар саны	Балл
1.	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті	929	12917	14	**5,00**
2.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	396	5806	15	**4,74**
3.	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	291	4666	16	**4,34**
4.	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	436	7147	16	**4,24**
5.	Торайғыров университеті	511	8878	17	**4,00**
6.	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	457	7979	17	**3,98**
7.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	311	6524	21	**3,31**
8.	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	226	5804	26	**2,71**
9.	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	288	7787	27	**2,57**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

11-кестеде оқытушылардың ЖЖОКБҰ-ның жалпы контингентіне қатынасын көруге болады. Осы критерий бойынша үздік көрсеткіш С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университетінде тіркелді, ол университетте бір оқытушыға орташа есеппен 14 білім алушы келеді.

1.3.2 «Дәрежелі оқытушылардың үлесі» критерийі

Дәрежелі оқытушылардың үлесі профессор-оқытушылар құрамының академиялық біліктілігі мен кәсібилігінің маңызды көрсеткіші. Ғылыми дәрежесі (ғылыми дәрежесі және (немесе) философия докторы PhD/бейіні бойынша доктор (академиялық) дәрежесі және (немесе) ғылыми атағы және «өнер» кадрларын даярлау үшін «ҚР Еңбек сіңірген жаттықтырушысы» спорттық атағы) бар оқытушылар ЖЖОКБҰ-да білім мен ғылыми қызметтің жоғары деңгейін қамтамасыз етуде маңызды рөл атқарады.

Оқу орнында дәрежелі оқытушылардың едәуір санының болуы оның іргелі және қолданбалы ғылыми зерттеулер жүргізу, ғылыми әзірлемелердің нәтижелерін білім беру процесіне кіріктіру, сондай-ақ халықаралық ғылыми жобаларға қатысу мүмкіндігі туралы куәландырады. Бұл тез өзгеретін кәсіби

орта жағдайында жұмысқа дайын жоғары білікті мамандарды қалыптастыру үшін қолайлы жағдай жасайды.

Сонымен қатар, дәрежелі оқытушылар педагогикалық құзыреттіліктің жоғары деңгейіне ие, бұл оларға білімді тиімді жеткізуге, студенттерде сыни ойлау мен аналитикалық дағдыларды дамытуға мүмкіндік береді. Мұндай оқытушылардың жоғары үлесі оқу орнының академиялық стандарттарға бейілділігін және білім беру бағдарламаларының сапасын үздіксіз жетілдіруге ұмтылысын көрсетеді.

Бұл критерий ЖЖОКБҰ білім беру бағдарламаларының академиялық және кәсіптік даярлықтың қазіргі заманғы талаптарына қаншалықты сәйкес келетіндігі туралы қорытынды жасауға мүмкіндік береді, сондай-ақ оның ғылыми және білім беру орталығы ретіндегі беделін нығайтуға ықпал етеді.

12-кесте. «Дәрежелі оқытушылардың үлесі» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ штаттық ПОҚ саны	Штаттық дәрежелі ПОҚ саны	Үлес, (%)	Балл
1.	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	288	180	62,5%	**5,00**
2.	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	436	265	60,7%	**4,86**
3.	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті	929	548	58,9%	**4,72**
4.	Торайғыров университеті	511	299	58,5%	**4,68**
5.	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	226	108	47,7%	**3,82**
6.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	311	148	47,5%	**3,81**
7.	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	291	133	45,7%	**3,66**
8.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	396	140	35,3%	**2,83**
9.	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	457	158	34,5%	**2,77**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

12-кестеде бұл ББ бойынша рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ-ның дәрежелі ПОҚ үлесі орта есеппен 50% құрайтынын көруге болады. Дәрежелі ПОҚ-ның ең көп үлесі мынадай ЖЖОКБҰ-да жұмыс істейді: С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті, Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті, С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті және Торайғыров университеті.

1.3.3 «Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі

«Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі білім беру процесінің қаржылық қамтамасыз етілуін және оқу орнының оқытудың негізгі аспектілеріне қаражат салуға дайындығын бағалауға мүмкіндік беретін маңызды көрсеткіштердің бірі. Бұл критерийде бағдарламалық қамтамасыз ету және кітапхана қорын дамыту шығындары ескеріледі.

Бағдарламалық қамтамасыз ету шығындары әртүрлі пәндерге арналған арнайы бағдарламалар, оқу процесін басқару жүйелері және оқытудың тиімділігі мен интерактивтілігін арттыратын басқа да цифрлық құралдар сияқты оқу процестеріне қажетті лицензиялық бағдарламаларды сатып алу және жаңарту шығындарын қамтиды. Бұл ББ өзектілігін сақтау және студенттерді заманауи технологиялармен жұмыс істеуге дайындау үшін маңызды.

Кітапхана қорын дамыту шығындарына студенттердің өзекті және сапалы оқу және ғылыми ақпаратқа қол жеткізуін қамтамасыз ету үшін қажетті жаңа оқулықтарды, ғылыми әдебиеттерді, электрондық ресурстар мен дерекқорларды сатып алу шығындары кіреді. Кітапхана қорын дамыту білімді тереңдетуге және ғылыми зерттеулер жүргізуге ықпал ететін академиялық ортаның маңызды құрамдас бөлігі.

13-кесте. «Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ контингенті	Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындар көлемі (теңге)	Балл
1.	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	7147,00	53068,00	**5,00**
2.	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	7787,00	43838,28	**4,26**
3.	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	4666,00	31123,20	**3,23**
4.	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	5804,00	13040,00	**1,77**
5.	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	7979,00	7358,70	**1,31**
6.	Торайғыров университеті	8878,00	5092,18	**1,13**
7.	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті	12917,00	3998,00	**1,04**
8.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	6524,00	3965,50	**1,04**

9.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	5806,00	3511,00	**1,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

13-кестеде көрсетілген 1 студентке бөлінген қаражатты талдау бойынша келесі ЖЖОКБҰ жоғары нәтиже көрсетті: Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті және С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті.

1.3.4 «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі

«Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі оқытушыларды қаржылық қолдау деңгейін және жанама түрде оқу орнындағы білім беру процесінің сапасын көрсететін маңызды көрсеткіш. Медианалық жалақы – оқытушылардың жартысы жалақыны осы деңгейден жоғары, ал екінші жартысы төмен алатын бөліну нүктесі. Бұл көрсеткіштің орташа жалақыдан айырмашылығы, оған өте жоғары немесе өте төмен жалақы сияқты шекті мәндер әсер етпейді.

Медианалық жалақы деңгейі оқытушылардың мотивациясымен және олардың жұмысқа қанағаттануымен тығыз байланысты. Жалақының жоғары деңгейі университетке білікті мамандарды тартуға және ұстап қалуға мүмкіндік береді, ол дегеніміз оқыту мен ғылыми қызметтің сапасына оң әсер етеді. Лайықты жалақы алатын оқытушылар үнемі кәсіби дамуға, ғылыми зерттеулерге қатысуға және студенттермен белсенді қарым-қатынасқа ынталы болады.

Сонымен қатар, медианалық жалақы көрсеткіші ЖЖОКБҰ-ның қаржылық тұрақтылығын және оның басқа оқу орындарымен салыстырғанда бәсекеге қабілетті жалақы деңгейін ұстап тұру қабілетін көрсете алады.

Әдістемеге сәйкес осы критерийді саралау кезінде оқытушы жұмыс істейтін аймақтың күнкөріс деңгейі есепке алынады.

14-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ПОҚ медианалық жалақысы (теңге)	Балл
1.	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	595369	**5,00**
2.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	518832	**4,37**
3.	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	531021	**3,74**
4.	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	489515	**3,59**
5.	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	416975	**2,82**
6.	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	489887	**2,79**
7.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	423584	**1,86**

8.	Торайғыров университеті	380525	**1,61**
9.	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті	402484	**1,00**

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

14-кестеде «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі бойынша талдау нәтижелерін көрсетілген: «Орман шаруашылығы» ББ бойынша ПОҚ орташа медианалық жалақысы 2025 жылы 472 000 теңгені құрады. ББ бойынша рейтингке қатысқан ЖЖОКБҰ арасында С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті – 595 369 теңге көрсеткіштерін көрсетіп, алғашқы орынды иеленді.

1.4 «Түлектердің мансаптық перспективалары» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.4.1 «Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі» критерийі

«Түлектердің мансаптық перспективалары» критерийлер тобы түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін көрсетеді. Топ үш критерийден тұрады: түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі, түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы, түлектердің медианалық жалақысы. Бұл критерийлер бойынша білім беру бағдарламаларының 2024 жылғы түлектері талданады. Олардың оқу бітіргеннен кейін, 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңдегі зейнетақы жарналары арқылы талдау жүргізіледі.

«Жұмысқа орналасу деңгейі» көрсеткіші түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін тікелей көрсетеді. Бұл өлшем «тұрақты жұмыспен қамту» және «шартты жұмыспен қамту»болып бөлінеді.

Тұрақты жұмысқа орналасу – 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңде қатарынан кемінде 3 ай тұрақты зейнетақы жарналарын алған жұмысқа орналастырылған түлектердің пайызын көрсететін көрсеткіш.

Шартты жұмыспен қамту – 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңде тұрақты емес негізде зейнетақы аударымдарын алған түлектердің пайызын көрсететін көрсеткіш (яғни тұрақты жұмыспен қамту жағдайларын қоспағанда, тұрақсыз табыс).

Жұмыспен қамтылуды есептеу барысында тұрақты жұмыспен қамтылған түлектердің үлесі жоғары нәтиже береді.

Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін неғұрлым сенімді есептеу үшін жалпы түлектер санынан мынадай санаттар алынып тасталды:

- Магистратурада (резидентурада) оқуды жалғастырған түлектер;
- Шетел азаматтары;
- Декреттік демалыстағы түлектер;
- Мерзімді әскери қызметке шақырылған түлектер;
- Шетелде білім алатын түлектер;
- Шетелде жұмыс істейтін түлектер;
- 1-2 топтағы мүгедектігі бар түлектер;
- Күш құрылымдарының қызметкерлері;
- Жас ерекшелігіне байланысты есептелмейтін түлектер (1996 жылғы және одан үлкен);
- Қайтыс болған түлектер.

2-диаграмма. «Орман шаруашылығы» ББ бойынша түлектердің жалпы саны мен құрамы

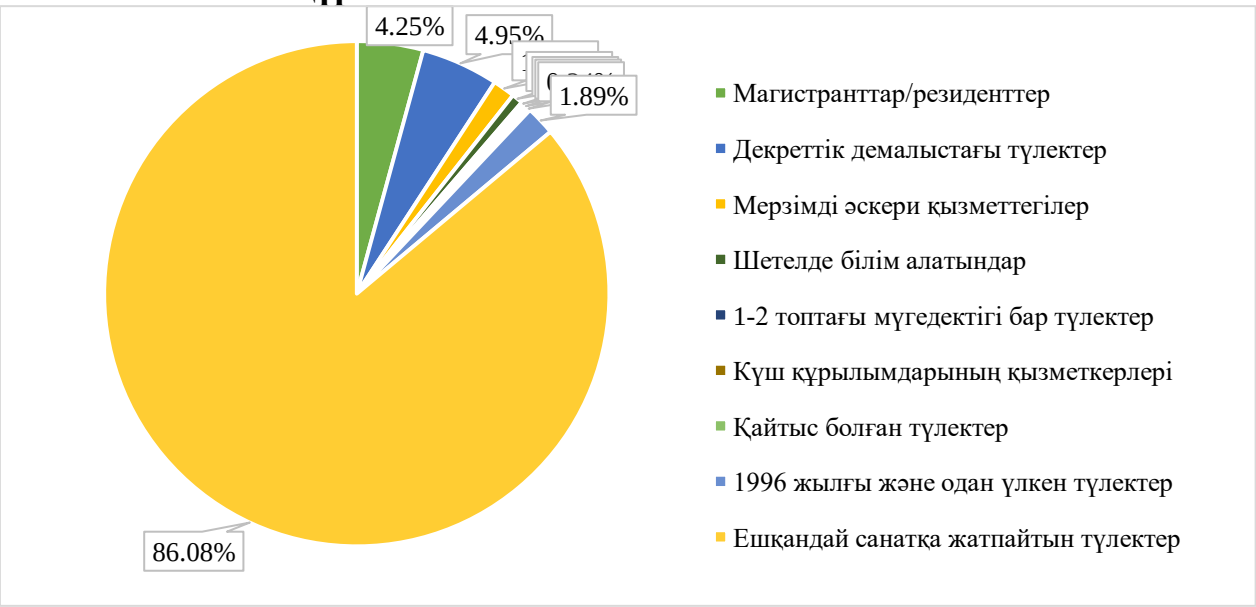

2-диаграммаға сәйкес ББ бойынша түлектердің жалпы саны 424 адамды құрады, оның ішінде: декреттік демалыста – 21; мерзімді әскери қызметке шақырылғандар – 6; магистратурада (резидентурада) оқуды жалғастырғандар – 18; шетелде білім алатын түлектер – 3; 1-2 топтағы мүгедектігі бар түлектер – 1; 1996 жылғы және одан үлкен – 8.

15-кесте. «Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Түлектердің жалпы саны	Жұмысқа орналасу деңгейі, %	Тұрақты жұмыс, %	Шартты жұмыс, %	Балл
1.	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті	68	88%	86%	2%	**4,34**
2.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	29	85%	74%	11%	**3,93**
3.	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	27	91%	67%	24%	**3,81**
4.	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	48	98%	61%	37%	**3,78**
5.	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	30	90%	66%	24%	**3,76**

6.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	83	83%	65%	18%	**3,59**
7.	Торайғыров университеті	23	85%	55%	30%	**3,35**
8.	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	93	80%	58%	22%	**3,34**
9.	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	15	100%	43%	57%	**3,29**

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

15-кестеге сәйкес, «Орман шаруашылығы» ББ бойынша жұмысқа орналасудың орташа деңгейі 89% құрады. Жұмысқа орналасу көрсеткіші жоғары ЖЖОКБҰ: С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті. Соңғы позицияда Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті болды, оның жұмыспен қамтылғандары 100%-ды құрағанымен, шартты жұмыс істеушілерінің үлесі өте жоғары болды.

3-диаграмма. Түлектерің жұмысқа орналасу деңгейі

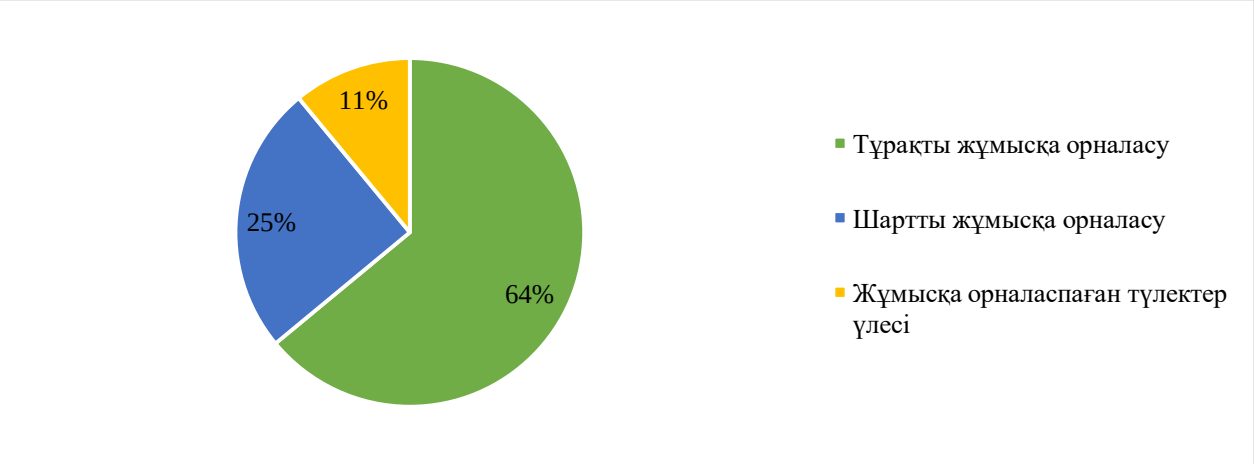

3-диаграммадан ББ бойынша түлектердің 64%-ы тұрақты, ал 25%-ы шартты түрде жұмыс істейтінін көруге болады. Түлектердің 11%-ы жұмысқа орналаспаған.

16-кесте. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін салыстырмалы талдау

№	ЖЖОКБҰ атауы	Жұмысқа орналасу деңгейі, %		
		2023 ж.	2024 ж.	2025 ж.
1.	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	100%	85%	100%
2.	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	89%	93%	98%
3.	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	-	-	90%
4.	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	92%	64%	90%

5.	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті	88%	76%	88%
6.	Торайғыров университеті	100%	86%	85%
7.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	89%	90%	85%
8.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	87%	69%	82%
9.	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	91%	79%	80%

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*
— - рейтингке қатыспаған

16-кестедегі салыстырмалы талдауға сәйкес бұл критерий бойынша өткен жылғы көрсеткіштермен салыстырғанда келесі оқу орындарының көрсеткіштері үш жыл бойы жақсарған: Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті. Ал көрсеткіштердің нашарлауы мынадай ЖЖОКБҰ-да байқалады: Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті, Торайғыров университеті.

4-диаграмма. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін салыстырмалы талдау

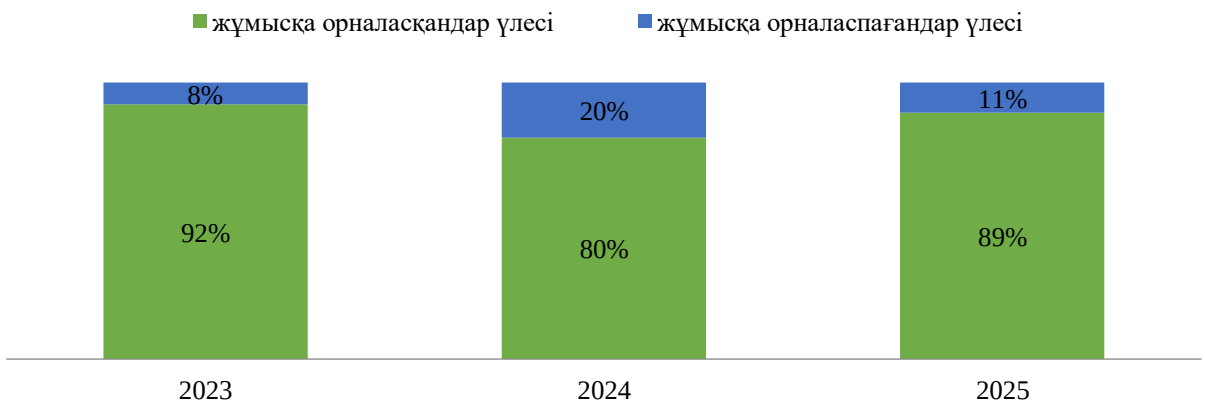

4-диаграмма еңбек нарығында ББ түлектеріне сұраныстың динамикасын көрсетеді. Алдыңғы рейтингтермен салыстырғанда осы критерий көрсеткіштері жақсарды: 2023 жылы жұмысқа орналасудың орташа деңгейі - 92%, 2024 жылы - 80%, ал 2025 жылы - 89% құрады.

1.4.2 «Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы» критерийі

Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы түлектердің оқуды бітіргеннен кейін қаншалықты жылдам жұмыс таба алатынын көрсететін маңызды көрсеткіш. Бұл көрсеткіш нақты білім беру бағдарламасы мен ЖЖОКБҰ дайындаған еңбек нарығындағы мамандардың сұраныс деңгейін көрсетеді.

Жұмыс іздеудің қысқа кезеңі түлектердің жоғары бәсекеге қабілеттілігін, оқу орнының жақсы беделін және білім беру бағдарламасының жұмыс берушілердің қажеттіліктеріне сәйкестігін көрсетеді. Жұмыс іздеудің ұзақ кезеңі түлектердің жеткіліксіз дайындығын, олардың дағдыларының еңбек нарығының талаптарына сәйкес келмеуін немесе белгілі бір салада жұмысқа орналасудың жалпы күрделілігін көрсетуі мүмкін.

Жұмыс іздеу ұзақтығын талдау білім беру ұйымдарына өз бағдарламаларының тиімділігін бағалауға және қажет болған жағдайда түлектердің жұмысқа орналасу нәтижелерін жақсарту үшін түзетулер енгізуге мүмкіндік береді.

17-кесте. «Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Жұмыс іздеу ұзақтығы (аймен)	Балл
1.	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	1,42	**4,81**
2.	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	1,98	**4,56**
3.	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	2,18	**4,46**
4.	Торайғыров университеті	2,21	**4,45**
5.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	2,28	**4,42**
6.	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	2,36	**4,38**
7.	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	2,43	**4,35**
8.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	2,56	**4,29**
9.	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті	3,11	**4,04**

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

17-кестеде түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығының нәтижелері көрсетілген. Келесі ЖЖОКБҰ-да түлектер 2 айдан аз уақыт ішінде жұмысқа орналасқан: Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті, Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті.

5-диаграмма. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығын салыстырмалы талдау

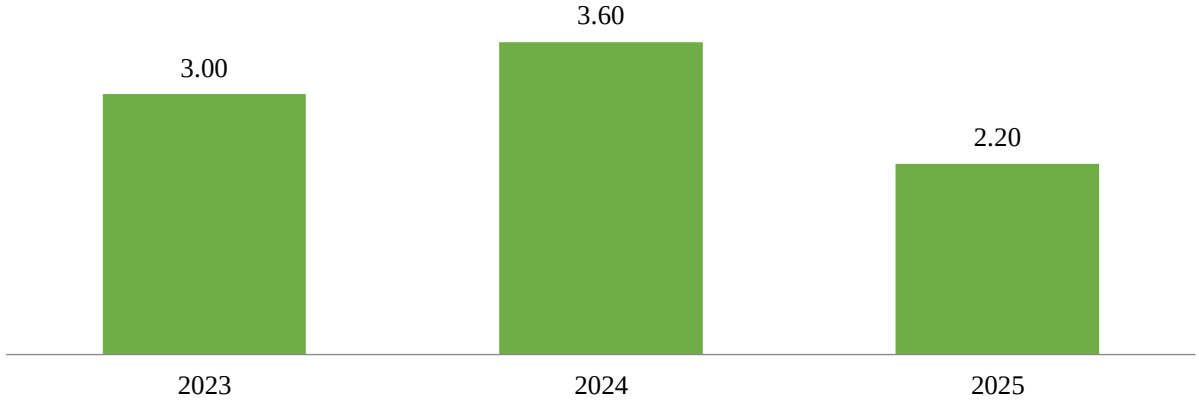

5-диаграмма еңбек нарығында «Орман шаруашылығы» ББ бойынша түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығындағы өзгерістерді көрсетеді. Өткен жылдармен салыстырғанда осы критерийдің көрсеткіштері жақсарған. Бұл өзгерістер ББ түлектеріне сұраныс динамикасын көрсетеді. 2023 жылы жұмыс іздеудің орташа ұзақтығы 3,00 айды, 2024 жылы 3,60 айды, ал 2025 жылы 2,20 айды құрады.

1.4.3 «Түлектердің медианалық жалақысы» критерийі

Медианалық жалақы оқуды бітіргеннен кейінгі алғашқы жылы жұмысқа орналасқан түлектердің табыс деңгейін көрсетеді. Жоғары бастапқы жалақы көбінесе білім беру бағдарламасының сапасының және оны кәсіби ортаның мойындауының көрсеткіші.

Түлектердің медианалық жалақысы туралы мәліметтер оқу орнын таңдау кезінде талапкерлер үшін бағдар бола алады, өйткені олар осы бағдарламаның түлектерінің жұмысқа орналасу және лайықты жалақы алу үшін жақсы перспективалары бар екеніне сенімді бола алады. Сонымен қатар, медианалық жалақысы жоғары бағдарламалар жұмыс берушілердің де назарын аударады, бұл тез мансаптық өсу мен тұрақты жұмысқа орналасу мүмкіндігін арттырады.

Есепте соңғы үш жылдағы түлектердің медианалық жалақысының динамикасы қарастырылады, бұл еңбек нарығындағы трендтерді анықтауға және белгілі бір білім беру бағдарламаларының түлектерінің қаншалықты табысты екенін бағалауға мүмкіндік береді.

18-кесте. «Түлектердің медианалық жалақысы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Медианалық жалақы, теңге	Балл
1.	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	252053	**5,00**
2.	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті	187303	**3,10**
3.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	179007	**3,10**
4.	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	177143	**2,81**
5.	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	162317	**2,32**
6.	Торайғыров университеті	138495	**2,19**
7.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	116717	**1,28**
8.	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	112532	**1,11**
9.	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	100000	**1,00**

Дереккөз: ҚР ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

18-кестеде осы критерий бойынша талдау көрсетілген. Осы көрсеткіш бойынша көшбасшы: Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті. Ең төменгі көрсеткішті Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті көрсетті.

2 Білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі

Білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі білім беру процесінің сапасын, түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін, сондай-ақ жоғары оқу орындары қызметінің жалпы көрсеткіштерін көрсететін барлық критерийлерді жан-жақты талдаудың нәтижесі болып табылады. Бұл бөлімде критерийлердің бірнеше тобы бойынша бағалау негізінде қалыптастырылған «Орман шаруашылығы» ББ бойынша қорытынды рейтинг ұсынылған: білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері, түлектердің мансаптық перспективалары.

2025 жылғы рейтинг жоғарыда аталған блоктар бойынша топтастырылған 17 критерий негізінде құрылды. Әрбір критерийдің жалпы бағалау процесінде оның маңыздылығын көрсететін белгілі бір салмағы бар.

Қорытынды рейтингтің негізгі мақсаты – талапкерлерге, жұмыс берушілерге және басқа да мүдделі тараптарға ақпараттандырылған таңдау жасауға көмектесетін білім беру бағдарламаларына объективті баға беру. Сондай-ақ, рейтинг нәтижелері ЖЖОКБҰ үшін өздерінің білім беру бағдарламаларын жетілдіру және олардың ұлттық және халықаралық деңгейлердегі бәсекеге қабілеттілігін арттыру бағытында бағдар бола алады.

19-кесте. «Орман шаруашылығы» ББ бойынша қорытынды рейтинг

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ атауы	Жалпы қорытынды	Рейтингтегі орны
1.	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	Орман шаруашылығы	3,350	1/9
2.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	Орман шаруашылығы	3,210	2/9
3.	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	Орман шаруашылығы	3,080	3/9
4.	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	Орман шаруашылығы	2,958	4/9
5.	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	Орман шаруашылығы	2,931	5/9
6.	Торайғыров университеті	Орман шаруашылығы	2,856	6/9
7.	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	Орман шаруашылығы	2,823	7/9
8.	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	Орман шаруашылығы	2,783	8/9
9.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	Орман шаруашылығы	2,736	9/9

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты рейтингте орын алмады*

19-кестеде «Орман шаруашылығы» ББ бойынша 2025 жылғы рейтингті талдау қорытындылары ұсынылған. Деректерге сәйкес, ТОП-3 құрамына С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті, Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті және С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті сияқты ЖЖОКБҰ кірді.

20-кесте. 2023-2025 жылдардағы «Орман шаруашылығы» ББ бойынша рейтингтегі орындары

№	ЖЖОКБҰ атауы	Рейтингтегі орны		
		2023 ж.	2024 ж.	2025 ж.
1.	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	-	6 / 8	1/9
2.	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	1 / 10	-	2/9
3.	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті	4 / 10	8 / 8	3/9
4.	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	9 / 10	3 / 8	4/9
5.	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	3 / 10	4 / 8	5/9
6.	Торайғыров университеті	2 / 10	5 / 8	6/9
7.	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	10 / 10	7 / 8	7/9
8.	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	7 / 10	2 / 8	8/9
9.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	5 / 10	1 / 8	9/9

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты рейтингте орын алмады*
— - рейтингке қатыспаған

20-кестеде 2023-2025 жылдары «Орман шаруашылығы» ББ бойынша рейтингке қатысқан оқу орындарының рейтингте алған орындары салыстырылды. 2023 жылы рейтинг көшбасшылары қатарында Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті және Торайғыров университеті болды. 2024 жылы көшбасшылар тізімі өзгерді: М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті және Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті жетекші орындарға алды. 2025 жылы көшбасшылар С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті және Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті болды. Үш жыл бойы Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті соңғы орындарды иеленді.

2025 жылғы білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі Қазақстанның жоғары оқу орындары арасында «Орман шаруашылығы» саласында мамандар даярлаудың әртүрлілігі мен сапасын көрсетеді. Талдау көрсеткендей, еңбек нарығының талаптары мен халықаралық стандарттарға бейімделе отырып, өз бағдарламаларын белсенді түрде жетілдіретін білім беру мекемелері жетекші орындарға ие болды.

С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті және Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті сияқты университеттердің жоғары нәтижелері олардың бәсекеге қабілеттілігін және түлектерінің сұранысын растайды. Бұл оқу орындары түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі, орташа жалақы және білім беру бағдарламаларының сапасы сияқты бірқатар критерийлер бойынша жоғары нәтижелер көрсетті.

Рейтинг нәтижелері талапкерлер, жұмыс берушілер және жоғары оқу орындары үшін құнды бағдар болып табылады, әрбір білім беру бағдарламасының мықты жақтарын анықтауға көмектеседі. Болашақта білім беру стандарттарын жақсарту және халықаралық ынтымақтастықты арттыру жөніндегі жұмысты жалғастыру Қазақстанның білім беру жүйесін одан әрі дамыту үшін маңызды қадам болады.

Қорытынды

2025 жылғы ББ бойынша білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі Қазақстанның жоғары білім беру жүйесін жақсарту үшін елеулі жетістіктер мен салаларды анықтауға мүмкіндік берді. Рейтингте жетекші орындарды білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері, түлектердің мансаптық перспективалары сияқты критерийлер топтары бойынша жоғары нәтижелер көрсете алған университеттер иеленді.

Талдау көрсеткендей, рейтингтің жоғарғы қатарында тұрған ЖЖОКБҰ студенттерді теориялық біліммен ғана емес, сонымен қатар еңбек нарығында сұранысқа ие практикалық дағдылармен қамтамасыз ете отырып, өздерінің білім беру бағдарламаларын жетілдіру бойынша белсенді жұмыс істейді. Алдыңғы қатардағы жоғары оқу орындары жұмыс берушілермен өзара іс-қимылға және халықаралық сапа стандарттарын интеграциялауға ерекше назар аударатынын атап өту керек, себебі бұл олардың түлектерінің бәсекеге қабілеттілігін айтарлықтай арттырады.

Сонымен бірге, есеп назар аударуды қажет ететін кейбір кемшіліктерді анықтады. Мысалы, бірқатар ЖЖОКБҰ-да студенттердің академиялық ұтқырлығы мен ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары, шетелдік студенттер үлесі бойынша төмен көрсеткіштер байқалады, бұл осы бағыттарды одан әрі дамыту қажеттігін көрсетеді. Сондай-ақ, оқу орындарының бір студентке шаққандағы қаржылық шығындар көлемінде айтарлықтай айырмашылықтар байқалды.

Рейтинг нәтижелері барлық мүдделі тараптар үшін маңызды құрал. Талапкерлер мен олардың ата-аналары үшін рейтинг оқу орнын таңдау кезінде бағдар, жұмыс берушілер үшін – мамандарды даярлау сапасының индикаторы, ал жоғары оқу орындарының өздері үшін – өз бағдарламаларын жақсартуға және бәсекелестік ортадағы позицияларын нығайтуға ынталандыру ретінде қызмет етеді.

Қорытындыны келесідей жасауға болады: елеулі жетістіктерге қарамастан, Қазақстанның жоғары білім беру жүйесі жаңғыртуды және жаңа сын-тегеуріндерге бейімделуді жалғастыруда. Әр ЖЖОКБҰ білім беру бағдарламаларының жоғары деңгейін қолдап қана қоймай, еңбек нарығындағы өзгерістер мен қоғамның қажеттіліктерін ескере отырып, оларды үнемі жақсартуға ұмтылуы тиіс. 2025 жылғы қорытынды рейтинг жаһандық аренада қазақстандық білім берудің сапасы мен бәсекеге қабілеттілігін арттыруға ықпал ете отырып, осы мақсаттарға қол жеткізу жолындағы маңызды қадамдардың бірі. Білім беру бағдарламаларын жетілдіруді жалғастыру және түлектерді тез өзгеретін әлемде табысты кәсіби қызмет үшін қажетті білім мен дағдылармен қамтамасыз ету үшін жан-жақты жұмыс жасау өте маңызды.

Қосымша 1

«Орман шаруашылығы» ББ бойынша рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ тізімі

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ атауы
1	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	6В08301 Орман ресурстары және орман шаруашылығы
2	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	6В08301 Орман ресурстары және орман шаруашылығы
3	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	6В08300 Орман ресурстары және орман шаруашылығы
4	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті	6В08302 Ландшафты дизайн және көгалдандыру
5	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	6В08302 Орман ресурстары және орман шаруашылығы
6	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	6В08301 Орман шаруашылығы
7	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	6В08301 Орман ресурстары және орман шаруашылығы
8	Торайғыров университеті	6В08301 Орман шаруашылығы
9	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	6В08303 Орман ресурстары және орман шаруашылығы